

శ్రీగురవేనమః.

వేదాంతము.

సుజ్ఞానదీపమను-గురుగీతలు.

గురు-అష్టకములతోడ

3 గర. శ్లోకంబులు.

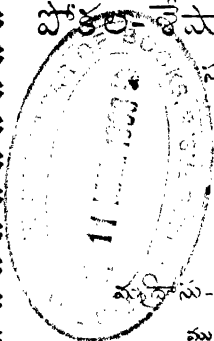
ఇది

శ్రీమత్పీఠానా-శంకరరావుగారిచే

టీకా తాత్పర్యములను రచింపబడి

పోకల్-శేషాచలమునాయనివారిచే

సరిచూడఁబడి.

మద్రాసు-సిటి ముద్రాక్షరశాలయంచు

ముద్రించి-ప్రచురింపబడియె.

శంకర

౧౯౩౪ సం॥

రిజిష్టరు-కాపీరైటు.

Registered copy right.

విషయ సూచిక.

	పుటలు.
౧. ప్రథమాధ్యాయము.	౧
౨. ద్వితీయాధ్యాయము.	౧౫
౩. తృతీయాధ్యాయము.	౨౬
౪. చతుర్థాధ్యాయము.	౧౦౯
౫. గురు-అష్టకములు.	౧౩౮
౬. శ్రాంతిరహిత స్తోత్రములు.	౧౪౫
౭. గురు సేవాపద్ధతి సవ్యములు.	౧౫౧

ప్రకటన.

	రూ. ఆ. పై.
౧. శ్రీవిరామద్వితీయం ౧౪-అధ్యాయముల ఆచల గ్రంథం.	౧—౦—౦
౨. రసిక జనానందము నాయకీ నాయకసంవాదం జీవేశ్వరైక్యం	౦—౧—౦
౩. శ్రీకృష్ణబోధామృతం ౧౨-రాజుల కథలు.	౦—౧—౦
౪. శుద్ధసర్వజితత్వ కందార్థధర్మము తాత్పర్యసహితం	౦—౧—౦
౫. అష్టావక్ర గీతాశాస్త్రము తాత్పర్య సహితం	౦—౧—౦
౬. భక్తిజన ముక్తావళియను శుద్ధురు సుంకీర్తనలు	౦—౫—౦
౭. భక్తిజనకృత నిజగురు స్తవము కీర్తనలు సహా	౦—౫—౦
౮. పసిష్ఠజనక సుంవాదము ఆతీతమార్గం	౦—౫—౦
౯. జనక సులభాసుంవాదం ప్రశోత్తర రత్నమాల	౦—౫—౦
౧౦. జడభరతో పాఖ్యానం ఎవనకావ్యం.	౦—౫—౦
౧౧. శ్రీరామ హృదయంబను ఉద్భవవర్మల యంద్రజాలపు కథలు	౦—౫—౦
౧౨. శ్రీకృష్ణార్జున సుంవాదమును పరమపవనమార్గం	౦—౫—౦
౧౩. శుకపంచ వింశతియను చిలుకచెప్పిన ౨౫-కథలు.	౦—౫—౦
౧౪. ఉపనిషత్సార రత్నావళి శ్రీరామహనుమంత సహా	౦—౫—౦
౧౫. భక్తివిజయమును పదుగురు మహాపతివ్రతల కథలు.	౦—౬—౦
౧౬. సుజ్ఞాన రత్నావళియను వేదాంత కీర్తనలు	౦—౬—౦
౧౭. ఉపాపనిషయం శృంగార పదనకావ్యం	౦—౪—౦
౧౮. శ్రీకృష్ణ నృగుమహారాజు సుంవాదం శుద్ధసరాలంబమార్గం	౦—౪—౦

ఈ రిజిస్టరుగ్రంథములు. మద్రాసు, నాటుపిల్లారిగుడిపీఠి ౨౦-గల మంది రంబున, పోకల-శేషాచలము నాయనివారిచే విక్రయింపబడును, వి. పి. గా పంపబడును.

ప్రథమాధ్యాయమునందు.

జీవేశ్వరులస్వరూపనిర్ణయంబును, విరాట్ స్వరూపనిర్ణయంబును, జీవేశ్వరైక్యవిధంబును, సాహమేకీలకంబని యును, కరన్యాసంబును, హృదయాది న్యాసంబును, శుద్ధగుఢ్యాసంబును, ఓంకారసింహాసనప్రభావంబును, మానసోపచార పూజావిధానంబును, గురుమాలాపంక్తమగిమయును గృహింపి, మిగులశ్రేష్ఠంబులగు. ౧౭ శ్లోకంబులు టీకా-తాత్పర్యంబులతోనొప్పుచు. ౧౭ పుటలుగలిగియున్నది.

ద్వితీయాధ్యాయమునందు.

పరబ్రహ్మమును బోధించెడుశుద్ధరునియందలిభక్తియును, పరమాత్మనకును, శుద్ధరునకును శేదము లేదనియును, పుణ్యతీర్థములు శుద్ధరుపాదోదకమునకంటె శ్రేష్ఠముగా దనియును, శుద్ధరుపాదజలమే శుంసారసాగరమును దాటించి జేయుననియును, జాతి ఆశ్రమభేదంబులను విడిచి గురుధ్యానమే చేయవలయుననియును, గురుపాదమును బొందుటకు దేవగంధర్వ యక్షకిన్నరాదులకైన సశక్యంబనియును, దేహములు మల మూత్ర శుంభంధములగు యేహ్యములనియును, గురుదే త్రిగుణస్వరూపుండగు పరబ్రహ్మ మనియును, గురుధ్యానమువలన సనేక జన్మపాపంబులు చాలంగుననియును, శుద్ధగునిధ్యాసంబుచేత జ్ఞానసిద్ధియు సూక్ష్మము గలుగుననియును, గురుధ్యానమువలన సర్వకష్టంబులు దీరిపోవు ననియును, జెప్పుచు మిగులశ్రేష్ఠంబులగు, ౯౪-శ్లోకంబులు, టీకాతాత్పర్యంబులతోనొప్పుచు, ౧౨-పుటలుగలిగి యున్నది.

తృతీయాధ్యాయమునందు.

ఆత్మధ్యానమే. భక్తిముక్తులకు కారణంబనియును, గురుదే సూర్యచంద్రాగ్ని స్వరూపుండనియును, గురుదేవయమఖర్జుంబుచే-అష్టపాశంబులగొట్టునని యును, గురువును దిరస్కరించిన బ్రహ్మరక్షస్సుగాబుట్టుననియును, గురువును గాని గురుమంత్రమును గాని మరచినవానికి జన్మకేతువనియును, గురునిందనువిసగూడవనియును, దేహాసన్యాసముకూడదనియును, పిండ-పద, రూప, రూపాతీత భావంబులును, వ్యాసాసనము శ్రేష్ఠమనియును, ఆసనములంద బ్రయోజనంబులును, కుష్టుమొదలైన వ్యాధులు హరించుట

యును, నర్వసిద్ధులను జెప్పఁబడి, ౧౧౫ - శ్రేష్ఠంబులగు శ్లోకంబులు, టీకా తాత్పర్యంబులతో నొప్పుచు, ౫౨ - పుటలు గలిగి యున్నది.

చతుర్థాధ్యాయమునందు.

గురుధ్యానము చేయవలసిన స్థానంబులును, గురుధ్యానమే స్వామిగఁబడు గాను, గురుని శంతోషింపఁజేయుటే ముక్తియనియును, గురుదుండుస్థానమే పుణ్యమనియును, గురు సేవలేనివారు నరక కూపంబునం బడుదురనియును, గురుకృప లేని వారికి యథోలోకమనియును, గురుమంత్రమే శుద్ధికోటి మహామంత్రములకు శ్రేష్ఠమనియును, గురుమంత్రమే యిష్టసిద్ధులను బొందింపుననియును జెప్పుచు, ౬౫ - శ్రేష్ఠంబులగు శ్లోకంబులు, టీకా తాత్పర్యంబులతో నొప్పుచు, ౨౯ - పుటలు గలిగి యున్నది.

గురు-అష్టకములందు.

అపరిమితధనంబును, నవరత్నరాసులును, హేమకొండలును త్రిలోక రాజ్యాన్ని పత్యమును, సుందరులైన స్త్రీలును, మహాపాండిత్యంబునుగలిగి, శకలైశ్వర్య శంపన్నుడు గానుండియును, శుద్ధురూపదపత్నములయందుమగన్మును జేర్చుకుండిన, వారికి నివియన్నియును గలిగి యుండినను బ్రయోజనములేదనిచెప్పెడు, ౯ - శ్రేష్ఠంబులగు శ్లోకంబులు టీకా తాత్పర్యంబులతో నొప్పుచు, ౬ - పుటలు గలిగి యున్నది.

భ్రాంతిరహితభావము.

నామరూపరహితమై. శరద్ధద్వంద్వశూన్యమై. అవాక్యానన గోచరంబై - చైతన్యతే జోరహితంబునునై - నిత్యనిరంజనయచల పరిపూర్ణ కేవలాత్మనుగురించిచెప్పిన, ౧౪ - శ్రేష్ఠంబులగు శ్లోకంబులు, టీకా తాత్పర్యంబులతో నొప్పుచు, ౭ - పుటలు గలిగియున్నది.

గురుసేవాపద్ధతి.

శుద్ధురునియందుభయభక్తులుగలిగివర్తించుటయు, మొదలగునవిచక్క - గావివరించి చెప్పఁబడిన, ౧౧ - పద్యంబులు గలిగి గురుగీతను ముగింపు చేసియున్నది.

శ్రీరస్తు.

శ్రీగురుభ్యోనమః.

శ్రీకృష్ణనిజగురుపరబ్రహ్మణేనమః.

సుజ్ఞానదీపమను-గురుగీతలు.

టీకాతాత్పర్యసహితము.

శ్రీమత్కారుణికం మహాగుణనిధిం, పూర్ణప్రభాభాసురం ।

నిర్ద్వంద్వం నిరపేక్ష కామమమలం నిస్సంగమాద్యం విభుం ।

నిత్యానందమయం నిరీహమతులం నిర్ముక్తకర్మాదికం ।

శ్రీకృష్ణాఖ్యగురుం భజే హమనిశం శ్రీచిత్తసంతోషణం ॥ ౧॥

టీక ॥ అహం = నేను, శ్రీమత్కారుణికం = శోభగల దయాఘ
డును, మహాగుణనిధిం = అధికములగు శాంతిశమదమాది గుణములకు
స్థానమైనవాడును, పూర్ణప్రభాభాసురం = నిండైన తేజస్సుతో బ్రకాశిం
చువాడును, నిర్ద్వంద్వం = సుఖముదుఃఖము మొదలైన జంటలు లేనివాడు
ను, నిరపేక్ష కామం = ఆశ లేనికోరికగలవాడును, (దేనియంచునాపేక్ష
లేనివాడు) అమలం = మైల లేనివాడును, నిస్సంగం = శబ్దాదివిషయముల
తోఁగూడుకొనినవాడును, ఆద్యం = సమస్తమునకును మొదటివాడును,
విభుం = అంతటా వ్యాపించియుండువాడును, నిత్యానందమయం = నాశ
నము లేనిపరమానందమే స్వరూపముగాగలవాడును, నిరీహం = ఇచ్చలే
నివాడును, అతులం = ఈడు లేనివాడును, నిర్ముక్తకర్మాదికం = విడువబ
డిన(తలంచుట, వినుట, చూచుట, మొదలగు) సమస్తములుగలవాడును, శ్రీ
చిత్తసంతోషణం = మహాలక్ష్మి యొక్క మనస్సునకు ఆనందరూపుడగు,
శ్రీకృష్ణాఖ్యగురుం = శ్రీకృష్ణుడును పేరుగలగురువును, అనిశం = ఎల్లప్పు
డును, భజే = సేవించుచున్నాను.

తాత్పర్యము॥ ప్రకాశమానమగు దయగలవాడును, శాంతిమొదలగు మహాగుణములకునికి పట్టినవాడును, పరిపూర్ణమగు ప్రకాశముతో వెలుంగువాడును, సుఖదుఃఖశీతోన్మేదిద్వంద్వములు లేనివాడును, దేనినికోరకయుండెడివాడును, నిర్మలుండును, శబ్దము మొదలగు విషయసుఖములతో కూడిక లేనివాడును, స్వస్థమునకు మొదటివాడును, అంతట వ్యాపించియుండెడివాడును, నిత్యమగు-ఆనందమేరూపముగాగలవాడును, అసమానుడును, కాయిక, వాచిక, మానసిక, వ్యాపారముల నన్నిటిని విడిచియుండెడివాడును, ప్రకాశచిత్తములకానడరూపుడును, సాక్షాత్కృత హలక్ష్మికి మనస్సంతోషముచేయువాడును నగు శ్రీకృష్ణుండను సమరూపామిని నేను సేవించుచు గురుస్వరూపుడనే నేనై ఘోరభావమును సొందుచున్నాను.

శ్లో॥ యంబ్రహ్మ వేదాంతవిదోవదన్తి । పరంప్రధానంపురుషంతథాన్యే ।
విశ్వోద్గతేః కారణమీశ్వరంవా । తస్మై నమోఽస్తు నివారణాయ॥

టీక॥ వేదాంతవిదః = వేదాంతము తెలిసినవారలును, తథా = అప్రకారముగానే, అన్యే = ఇతరులును, యం = ఎవనిని, బ్రహ్మ = పరబ్రహ్మమునుగాను, పరం = శ్రేష్ఠుడును, ప్రధానం = ముఖ్యుడునగు, పురుషం = పరిపూర్ణుడుగుపురుషునిగాను, (పురుషులను ప్రసిద్ధి కెక్కిన ఈ దేహముల యందుండియుండెడిపురుషునిగాను) విశ్వోద్గతేః = ప్రపంచముయొక్క పుట్టుకకు, కారణం = హేతువైన, ఈశ్వరంవా = పరమేశ్వరునిగాను, వదన్తి = చెప్పుచున్నారో, తస్మై = అటువంటి, విఘ్ననివారణాయ = సమస్తవిఘ్నములపోగొట్టెడి పరమాత్మకొఱకు, నమః = నమస్కారము.

తాత్పర్యము॥ బ్రహ్మ వేత్తలును ఇతరులును ఎవనిని పరబ్రహ్మముగాను, జీవునిగాను, జగత్కారణుండగు ఈశ్వరునిగాను చెప్పెదరో, అటువంటి సర్వమంగళస్వరూపుడైన సమస్తవిఘ్నములను నశింపజేయునట్టి పరమాత్మకొఱకు నమస్కారముగనుగాక.

వాక్యం॥ ఓం అస్మశ్రీగురుగీతామాలామంత్రస్య భగవాన్ సదాశివః ॥
విరాట్పద్ధతిః శ్రీగురుపరమాత్మా దేవతా-హంబీజం, సః, శక్తిః,
సోహం, కీలకం, శ్రీగురుకృతాప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపేవినియోగః ॥ ౩॥

టీక || ఓం = మంగళము, అస్య = ఈ, శ్రీగురుగీతామాలామంత్రస్య = ప్రకాశమగు గురుగీతలయొక్క మాలిక యనెడి మంత్రమునకు, భగవాన్ = షడ్గుణైశ్వర్యసంపన్నుడైన. శ్లో || ఐశ్వర్యస్య సమగ్రస్య । ధైర్యస్యయశసశ్చియః । జ్ఞానవైరాగ్యయోశ్చైవ । షష్టాంభగఇతిస్మృతః ॥ అను ఈ శ్లోకమునందు చెప్పిన సత్పూర్ణమగునైశ్వర్యమును, ధైర్యమును, కీర్తియును, సంపదయును, జ్ఞానమును, వైరాగ్యమును, (ఇవియె షడ్గుణములు) సదాశివః = ఎల్లప్పుడు పరమంగళస్వరూపుడైన పరమాత్మయె, ఋషిః = ఋషి, విరాట్ = విరాట్టు, (బ్రహ్మాదిస్తంభపర్యంతముండెడి సమస్తములైన నామరూపాత్మకములగువస్తుస్వరూపుడై ప్రకాశించెడి పరమాత్మవిరాట్టనబడును) ఛందః = ఛందస్సు, శ్రీగురుపరమాత్మా = మంగళస్వరూపుడైన సద్గురువనుపరమాత్మయే, దేవతా = దైవము, హం = హకారస్వరూపుడైన జీవుడే, బీజం = బీజము, సః = సకారస్వరూపుడైన ఈశ్వరుడే, శక్తిః = శక్తి, సోహం = ఆజీవేశ్వరులయొక్క కూడికయె, కీలకం = రహస్యము, శ్రీగురుకృపాప్రసాదసిద్ధ్యై = ప్రకాశమానమగు సద్గురుదయయొక్క సాక్షాత్కారముకొఱకైన, జపే = అనుష్ఠానమునందు, వినియోగః = ఉపయోగము.

తాత్పర్యము || ఈ ప్రకాశములగు గురుగీతలయొక్క మాలయనెడి మంత్రమునకు సర్వమంగళస్వరూపుడైన సర్వాతీతుడగు పరమాత్మయే ఋషి, బ్రహ్మాదిసర్వస్వరూపుడై ప్రకాశించెడి విరాట్టై ఛందస్సు, ప్రకాశమానమగు సద్గురువను పరమాత్మయే దేవత, జీవుడే బీజము, ఈశ్వరుడే శక్తి, ఆజీవేశ్వరులయొక్క కూడికయే పరమరహస్యము, ఇటువంటి ఈ మంత్రమునకు ప్రకాశమగు సద్గురు కృపాసాక్షాత్కారము కొఱకైన అనుష్ఠానము చేయవలయును.

అక్షరన్యాసః.

ఓం, హం, సాం, సూర్యాత్మనే అంగుష్ఠాభ్యాం నమః

ఓం, హం, సీం, సోమాత్మనే తర్జనీభ్యాం నమః

ఓం, హం, సూం, నిరంజనాత్మ నేమధ్యమాభ్యాసనమః

ఓం, హం, హైం, నిరాభాసాత్మ నే అనామికాభ్యాసనమః

ఓం, హం, సాం, అతనుసూక్ష్మాత్మ నేకనిష్ఠికాభ్యాసనమః

ఓం, హం, సః, అవ్యక్తాత్మ నేకరతలకరపృష్ఠాభ్యాసనమః.

టీక॥ ఈ చెప్పిన ప్రాచారము చేతియంగుష్ఠము మొదలై నవానియందు క్రమముగానుంచవలయును.

అభిప్రాయాదిన్యాసః.

ఓం, హం, సాం, సూర్యాత్మ నేహృదయాయనమః

ఓం, హం, సీం, సోమాత్మ నేశరసేస్వాహః

ఓం, హం, సూం, నిరంజనాత్మ నే శిఖాయైవషట్

ఓం, సూం, హైం, నిరాభాసాత్మ నే కవచాయహుం

ఓం, హం, సాం, అతనుసూక్ష్మాత్మ నే నేత్రత్రయాయవాషట్

ఓం, హం, సః, అవ్యక్తాత్మ నేహస్తాయీఫట్.

టీక॥ ఈ ప్రకారము హృదయము మొదలై నవానియందు క్రమముగానుంచవలయును.

ధ్యానం.

శ్లో॥ హంత్రాభ్యాంపరివృత్తపత్రకమలైర్ద్రివైర్విర్జగత్కారణం ।

విశ్వోద్ధీర్ఘసునేకదేహనిలయం స్వచ్ఛందమానందకం ।

ఆద్యంత్రైకమఖండవిద్వనరసం పూర్ణంహ్యనంతంశుభం ।

ప్రత్యక్షాక్షరవిగ్రహంగురుపదం ధ్యాయేద్విభుశౌశ్వతం॥ ౧॥:

టీక॥ దివ్యైః=ప్రకాశమానములును, హంత్రాభ్యాం= హాకార త్సాకారములచేతను, పరివృత్తపత్రకమలైః = అంతటాచలింపఁ జేయబడిన రేకులుగలవియునగుపద్మములచేతను, జగత్కారణం= లోకములకుకారణమును, విశ్వోద్ధీర్ఘం=లోకములనుతరింపఁ జేయునదియును, అనేకదేహనిలయం=అనేకములైన శరీరములేస్తానముగాగలదియును, స్వచ్ఛందం=

స్వతంత్రమైనదియును, ఆనందకం=ఆనందస్వరూపమైనదియును, ఆద్యంత్యైకం=ఆద్యంతములయందొకటియైనదియును, అఖండవిష్ణునరసం=అఖండ, సంపూర్ణమైన, చిత్ = జ్ఞానముయొక్క, ఘనరసం=శ్రేష్ఠరసమైనదియును, పూర్ణం=నిండియున్నదియును, అంతం=అంతములేనిదియును, శుభం=మంగళస్వరూపమైనదియును, విభుం=సర్వవ్యాపకమైనదియును, శాశ్వతం=నిత్యమైనదియును, ప్రత్యగ్రహం, ప్రత్యక్షం=ఎదుటకనబడెడి, అక్షరం=నాశనములేని, (అకారాదిపంచాశద్వర్ణములే) విగ్రహం=అకారముగలదియునగు, గుప్తపద్మం=గోప్యదియగుపరబ్రహ్మవస్తువును, ధ్యాయేత్ = ధ్యానించవలయును.

తా || హాకారక్షకారములచేతచలనమును బొందెడిప్రకాశమానములగుదేహములయందలి మూలాధారాదికములములతోఁ గూడుకొని సమస్తజగత్సర్వమునై ప్రపంచమునుద్ధరించుచు పీపీలికము మొదలుకొని బ్రహ్మవరకుండెడి సమస్తదేహములయందుండి స్వతంత్రమునుకేవల నానందమును, సమస్తసృష్టికి పూర్వమునందును ఈసృష్టియొక్క నాశమునందును ఏకస్వరూపమైనదియును, ఎడతెగనిజ్ఞానరసమైనదియును, అంతటానిండి మంగళస్వరూపమైనదియును, అంతటావ్యాపించిననిత్యమైనదియును, ప్రత్యక్షమగు అకారముమొదలైన ఏబదివర్ణములును నాశనరహితమగు అకారముగాగలదియైన అధికమగు పరబ్రహ్మవస్తువును ధ్యానించవలయును.

శ్లో || విశ్వవ్యాపినమాదిదేవమమలం నిత్యంపరంనిషకలం ।

నిత్యోచ్చైశ్చసహస్రప్రత్యేకమలే లుప్తాక్షరేమంటపే ।

నిత్యానందమయంసుఖైకనిలయం నిత్యంశివంస్వప్రభం ।

ధ్యాయేద్ధంసపరంపరాత్పరతరం స్వచ్ఛందతస్సర్వదా॥ ౨॥

టీక || నిత్యోకమలే=నిత్యం=ఎల్లప్పుడును, ఉచ్చైశ్చ=విశేషించిన, సహస్రప్రత్యేకం=వేయిరేకులుగల, కమలే=పద్మమునందలి, లుప్తాక్షరే-లుప్తః=పోయిన, అక్షరే=అకారాదివర్ణములుగల, మంటపే=మంటపమునందు, విశ్వవ్యాపినం, విశ్వం=సమస్తప్రపంచమునందు, వ్యాపినం=వ్యాపించినది

యును, ఆదిదేవం = మొట్ట మొదటిదై వస్వరూపమైనదియును, అమలం = పరిశుద్ధమైనదియును, నిత్యం = శాశ్వతమైనదియును, పరం = బుద్ధిమొదలైనవానికిన్నిటికిని వేరైనదియును, నిష్కలం = కలారహితమైనదియును, (ప్రాణము, శ్రద్ధ, ఆకాశము, వాయువు, జ్యోతిసు, ఉదకము, భూమి, ఇంద్రియము, మనస్సు, అన్తము, వీర్యము, తపస్సు, మంత్రములు, కర్మ, లోకములు, నామములు, ఈపదియారునుకళలనంబడును. ఇవిమాయచేనిర్మితములు. ఈకళలు లేనిదినిష్కళయనంబడును) నిత్యా-యం... నిత్య = ఎడతెగని, ఆనందమయం = ఆనందస్వరూపమైనదియును, సుఖై-లయం-సుఖ = సౌఖ్యమునకు, ఏక = ముఖ్యమైన, నిలయం = స్థానమైనదియును, సర్వదా = ఎల్లప్పుడును, స్వచ్ఛందతః = స్వతంత్రముగా, హంసపరంపరాత్-హంస = హంసమంత్రముయొక్క, పరంపరాత్ = వరుసకంటె, పరతరం = మిక్కిలివేరై యుండునదియును, నిత్యం = శాశ్వతమైనదియును, శివం = మంగళస్వరూపమైనదియునునగు, స్వప్రభం-స్వ = ఆత్మయొక్క, ప్రభం = తేజస్సును, ధ్యాయేత్ = ధ్యానించవలయును.

తా॥ ఎల్లప్పుడునువికసించియున్న సహస్రారమును పద్మమునందలి, అకారాదివర్ణములులేని మంటపమధ్యమునందుండి సర్వవ్రత్యాపించినదియును, సుస్పృష్టమునకు మొట్టమొదటిదై వస్వరూపమును, నిర్మలమును, నిత్యమును, అవ్యక్తము మొదలగుసమస్తప్రపంచమునకు వేరైనదియును, ప్రాణముమొదలైన పోడశకళులులేనిదియును, ఎడతెగని ఆనందస్వరూపమైనదియును, పరమసౌఖ్యమునకు స్థానమైనదియును, స్వతంత్రముగా నెల్లప్పుడును నాసికారంద్రములద్వారా ఉచ్ఛాన్నమైనశాస్త్రములతో రాకపోకలును గలిగిన హంసమంత్రముయొక్క వరుసకు వేరై మెగానుండునదియును, శాశ్వతమును, మంగళస్వరూపమునునగు ఆత్మప్రకాశమును ధ్యానించవలయును.

శ్లో॥ ఉచ్ఛాన్నామ్నాయగురోఃపదం త్రిభువనోంకారాఖ్యసింహాసనం॥

సిద్ధాచారసమస్తవేదపతితం పట్నక్రసంచారిణం॥

అదైవతస్ఫురదగ్నిమేకమమలం పూర్ణప్రభాశోభితం॥

శాంతంశ్రీగురుపంకజంభజమన తైత్తితన్యచంద్రోదయం॥ ౩॥

టీక॥ హేమనః = ఓమనసాని, (త్వం = నీవు) ఉద్ధృష్టా... రోః = ఉద్ధృష్టా
 మ్నాయ ఉపనిషత్తులయందలి, గురోః = గురుస్వరూపమైన పరమాత్మకు,
 పదం = స్థానమును, త్రిభువనసం, త్రిభువన = స్వర్గమర్త్యపాతాలముల
 నెడమలోకములయొక్క స్వరూపమైన, ఓంకార = ప్రణవమను, ఆఖ్యే =
 పేరుగల, సింహాసనం = సింహాసనమును, సిద్ధా - పరితం, సిద్ధ = సిద్ధులయొ
 క్క, ఆచార = నియమములుగల, సమస్తవేద = అన్నివేదములయందును,
 పరితం = జెప్పబడినదియును, పట్న - రిణం, పట్నక్ర = ఆరుచక్రములయందు,
 (మూలాధార, స్వాధిష్ఠాన, మణిపూర్వక, అనాహత, విశుద్ధ, ఆగ్నేయ
 ములనునవి ఆరుచక్రములు) సంచారిణం = ఓరుగునదియును, అ - గ్నిం -
 అద్వైత = ఏకమై, స్ఫురత్ = ప్రకాశించుచున్న, ఆగ్నిం = తేజస్వరూప
 మును, ఏకం = అద్వితీయమును, అమలం = నిర్మలమును, పూర్ణ - భితం -
 పూర్ణ = నిండైన, ప్రభా = తేజస్సుతో, శోభితం = ప్రకాశించునదియును,
 శాంతం = శాంతమును, చైతన్య - దయం, చైతన్య = తేజోరూపమైన, చంద్ర
 చంద్రునియొక్క, ఉదయం = అభివృద్ధిగలదియునగు, శ్రీ - జం, శ్రీగురు =
 ప్రకాశించుచున్న సద్గురుస్వరూపమనెడి, పంకజం = పద్మమును, భజ =
 సేవించుము.

తా॥ ఓమనసాని సమస్త ఉపనిషత్తులయందును జెప్పబడిన పర
 మాత్మస్వరూపమునకు స్థానమైనదియును, స్వర్గాదిలోకములమూడును
 స్వరూపముగాగల ఓంకారము సింహాసనమయినదియును, సమస్తవేదము
 లయందును జెప్పబడినదియును, మూలాధారాది పట్నక్రములయందు
 సంచరించుచున్నదియును, అద్వయస్వరూపమైన ప్రకాశించునట్టి తేజో
 మయమును, అద్వితీయమును, నిర్మలమును, నిండైన ప్రకాశముతో బ్రహ్మ
 శించునదియును, ప్రకాశస్వరూపమైన చంద్రునియొక్క అభివృద్ధిరూప
 మునైనదియును శ్రీగురుపాదపద్మములను సేవించుము.

శ్లో॥ నమామిసద్గురుం శాంతం । సత్యక్షం శివరూపిణం ।

రసాయోగపీఠర్థం । ముక్తికామార్గసిద్ధిం

సుజ్ఞానదీపమను*గురుగీతలు.

టీక॥ శాంతం=శాంతుడును, ప్రత్యక్షం=ప్రత్యక్షముగా, శివరూపి
 ణం=శివస్వరూపుడును, ముక్తి - ద్దిదం, ముక్తి=మోక్షమునందలి, కామః=
 కోరిక యొక్క, అర్థం=ప్రయోజనముయొక్క, సిద్ధిదం=ప్రాప్తినిశ్చయపా
 డును, యోగ-స్థం-యోగ=జీవబ్రహ్మైక్యమనెడి, సితస్థం=సింహాసనమునం
 దుండువాడునునగు, శుద్ధరుం=శ్రేష్ఠుడైనగురువునకు, శిరసా=శిరస్సు
 తో, నమామి=నమస్కరించుచున్నాను.

తా॥ ప్రత్యక్షముగా శివస్వరూపుడును, జీవబ్రహ్మైక్యమనెడిసిం
 హాసనమందుండిమోక్షాపేక్ష యొక్క ప్రయోజనసిద్ధి నొసంగువాడును
 నగునగురువునుగూర్చి శిరస్సుతో నమస్కరించుచున్నాను.

శ్లో॥ ప్రాతఃశిరసిశుక్లాంబుం । ద్వివేత్రంద్విభుజంగురుం ।

వరాభయకరంశాంతం । స్మరేత్తనామపూర్వకం॥ ౫॥

టీ॥ శిరసి=శిరస్సునందు, శుక్లాంబుం=తెల్లనిపద్మముగలవాడును, ద్వి
 వేత్రం=రెండుకన్నులుగలవాడును, ద్విభుజం=రెండుచేతులుగలవాడు
 ను, వరాభయకరం, వర=శ్రేష్ఠమయిన, అభయ=భీతి లేకపోవుటను, కరం
 =చేయుచున్నవాడును, శాంతం=శాంతుండునునగు, తం, గురుం=అగు
 రువును, ప్రాతః=ఉదయకాలమునందు, నామపూర్వకం=పేరుముందు
 కలుగునట్లుగా, (పేరును చెప్పుచు) స్మరేత్=తలంచవలయును.

తా॥ జననమరణ ప్రవాహహయాపమయిన సంసారభయమును బో
 గొట్టువాడును, శిరస్సున తెల్లదామరపువ్వునుధరించువాడును, రెండుక
 న్నులును రెండుభుజములునుగలవాడునునగు ఆనగురువునుగూర్చి నామో
 చ్చారణపూర్వముగా ఉదయకాలమునందు తలంచవలయును.

శ్రీఅనంతలక్ష్మీసమేత శ్రీమద్భాగవత్ శ్రీకృష్ణసద్గురు పర
 బ్రహ్మణేనమః.

టీక॥ ప్రకాశించెడి అంతములేని మహాలక్ష్మీతోఁ గూడుకొనిన శో
 భాయుక్తనుగుభగవత్సంబంధుడైన శ్రీకృష్ణుడనుసద్గురుపరబ్రహ్మకొఱకు,
 నమస్కరింము.

తా॥ సులభము.

సుజ్ఞానదీపమనుగురుగీతలు.

శ్లో॥ ప్రసన్నవదనాక్షుంచ । సర్వదేవస్వరూపిణం ।

తత్పాదోదకజాధారా । నివతంతీస్వమూర్ధనీ ॥ ౬॥

శ్లో॥ తయాసంత్రాళయేద్దేహా । స్యాంతర్బాహ్యగతంమలం ।

తక్షణాద్విరజోభూత్వా । జాయతేస్ఫటికోపమః ॥ ౭॥

* టీక॥ ప్రసన్న...క్షుంచ ప్రసన్న=నిర్మలమైన, వదన=ముఖమును, అక్షుంచ = నేత్రములునుగల, సర్వ...ణంచ-సర్వదేవత = సమస్తదేవతలయొక్క, స్వరూపిణంచ=ఆకృతిగలసద్గురువును, (స్మృత్వా = స్మరించి) స్వమూర్ధనీ=తనశిరస్సునందు, నివతంతీ = పడుచున్న తత్పా...జా - తత్ = ఆగురువుయొక్క, పాదోదకజా = పాదములయందలి యుదకమువలన పుట్టిన, ధారా=ఉదకధార, (యా=ఏదియో) తయా=ఆయుదకధారచేత, దేహస్య=శరీరముయొక్క, అంత...గతం-అంతః=లోపలను, బాహ్య = వెలుపలను, గతం=పొందియున్న, మలం=మైలను, సంత్రాళయేత్ = కడగవలయును, తక్షణాత్ = ఆసమయమునందే, విరజః=పాపములేనివాడు, భూత్వా=అయి, స్ఫటికోపమః-స్ఫటిక=స్ఫటికమణితో, ఉపమః=పోల్చదగినవాడుగా, జాయతే=అగుచున్నాడు.

తా॥ సర్వదేవస్వరూపుడైన సద్గురువునుస్మరించి, ఆసద్గురు.పాదోదకమువలనఁబుట్టిన యుదకధారచేత (లేకసద్గురుభ్యాసమనెడి గురుపాదోదకముచేత) దేహముయొక్క బాహ్యంతరములయందలి మైలనుకడిగి పోగొట్టుకొని నిర్మలుండై శిష్యుడు స్ఫటికమణితో సమానుడగుచున్నాడు.

శ్లో॥ తీర్థానిదక్షిణేపాదే । వేదాస్తన్ముఖమాశ్రితాః ।

పూజయేదర్చితంతతు । తదభిధ్యానపూర్వకం ॥ ౮॥

టీక॥ (తస్య=ఆగురువుయొక్క, దక్షిణేపాదే= కుడిపాదమునందు, తీర్థాని=పుణ్యోదకములు, (సంతి=కలవు) వేదాః=వేదములు, తన్ముఖం=తత్ = ఆగురువుయొక్క, ముఖం=ముఖమును, ఆశ్రితాః=ఆశ్రయించియున్నవి, అర్చితం=పూజింపఁబడిన, తంతతు=ఆగురువునే, తద...కం, తత్ =

ఆగురువుయొక్క, అభిధ్యాన=ధ్యానమే, (ప్రాధ్నించుట) పూర్వకం = ముందుకలుగునట్లు, పూజయేత్ = అర్చించవలయును.

తా॥ ఏగురువుయొక్క కుడిపాదమునందు సమస్తపుణ్య జలములును, ఏగురువుయొక్క ముఖమునందు సమస్తవేదములును, ఉంచున్నవియో, అట్టిపూజితుండగు సద్గురువును ధ్యానపూర్వకముగా పూజించవలయును.

శ్లో॥ సహస్రదశపంకజే సకలశీతరశ్మిప్రభం ।

వరాభయకరాంబుజం విమలగంధపుష్పాంబరం ।

ప్రసన్నవదనేక్షణం సకలదేవతారూపిణం ।

స్మరేచ్ఛిరసిహంసగం తదభిధానపూర్వంగురుం॥

టీక॥ సక...ప్రభం-సకల=సమస్తమగు, శీతరశ్మి=చంద్రునియొక్క, ప్రభం=కాంతిగల, వరాభయకరాంబుజం, వర=శ్రేష్ఠమైన, అభయ=భయరహితమైన, కరాంబుజం=హస్తవృక్షములుగల, విమల...బరం-విమల=స్వచ్ఛమైన, గంధ=మంచిగంధమును, పుష్ప=పుష్పములును, అంబరం=వస్త్రమునుగల, ప్రసన్నక్షణం-ప్రసన్న=ప్రకాశమగు, వదన=ముఖమును, ఈక్షణం=కన్నులునుగల, సక...పిణం-సకల=సమస్తమైన, దేవతా=దేవతలయొక్క, రూపిణం=స్వరూపముగల, గురుం=గురువును, శిరసి=శిరస్సునందలి, సహ...పంకజే, సహస్రదశ=వేయిరేకులుగల, పంకజే=పద్మమునందున్న, హంసగం=హంసస్వరూపమును బొందినవానిగాను, తద...ర్వం-తత్=ఆగురువుయొక్క, అభిధాన=పేరే, పూర్వం=ముందుకలుగునట్లు, స్మరేత్=తలంచవలయును.

తా॥ చంద్రకాంతిగలవాడును సంసారాన్నిసంతప్తులకుభయనాశనమునుగల్గుచేసెడి అభయముద్రతోఁగూడుకొనిన హస్తాష్టములుగలవాడును, నిర్మలములగుగంధపుష్పాంబరములుగలవాడును, ప్రకాశమానమగు ముఖనేత్రములుగలవాడును, సర్వదేవతా స్వరూపుండునగు

సద్గురువును శిరస్సునందలిసహస్రారపద్మమునంచుండెడి హంసస్వరూపమునుబొదినవానినిగా ఆగురువుయొక్క నామోచ్ఛారణపూర్వకముగాతలంచవలయును.

ఇతిధ్యానం - ఈప్రకారముధ్యానము, అథమానసోపచారైః శ్రీగురుపూజయేత్.

టీక॥ అథ=అనంతరము, మానస=మనస్సంబంధములైన, ఉపచారైః=ఉపచారములచేత, శ్రీగురుం=ప్రకాశించునట్టి సద్గురువును, పూజయేత్=పూజించవలయును.

తా॥ ధ్యానానంతరమునందు మనస్సుయందలి భావనారూపములైనయుపచారములచేతసద్గురువునుబూజించవలయును, అవియేడియసిన.

వా ॥ లంపృథివ్యాత్మనేగంధ తన్మాత్రా ప్రకృత్యానందాత్మనే శ్రీగురుదేవాయనమః । పృథివ్యాత్మకంగంధంసమర్పయామి॥౧॥

టీక॥ లంపృథివ్యాత్మనే-లం=అను బీజస్వరూపమైన భూమియొక్క స్వరూపముగలవాడును, గంధతన్మాత్రా ప్రకృత్యా=గంధతన్మాత్రయొక్క స్వభావముచేత, ఆనందాత్మనే=ఆనందరూపుండునున్నగు, శ్రీగురుదేవాయ=ప్రకాశించునట్టిగురువనెడి దేవునికొఱకు, నమః = నమస్కారము, పృథివ్యాత్మకం=భూరూపముగు, గంధం = చందనమును, సమర్పయామి=అర్పించుచున్నాను.

వా॥ హం-ఆకాశాత్మనేశబ్ద తన్మాత్రాప్రకృత్యానందాత్మనే

శ్రీగురుదేవాయనమః । ఆకాశాత్మకంపుష్పంసమర్పయామి॥౨॥

టీక॥ హం-ఆకాశాత్మనే = హంఅను బీజాత్మకమైన ఆకాశరూపుడును, శబ్దతన్మాత్రా ప్రకృత్యా = శబ్దతన్మాత్రముయొక్క స్వభావముచేత, ఆనందాత్మనే=ఆనందరూపుండునున్నగు, శ్రీగురుదేవాయ=ప్రకాశించెడిగురువనుదేవునికొఱకు, నమః=నమస్కారము, ఆకాశాత్మకం=ఆకాశరూపమైన, పుష్పం=పుష్పమును, సమర్పయామి=అర్పించుచున్నాను.

వా॥ యం - వాయ్వాత్మనేస్పర్శతన్మాత్రాప్రకృత్యానందాత్మనే
శ్రీగురుదేవాయనమః॥ వాయ్వాత్మకంధూపంసమర్పయామి॥ ౩॥

టీక॥ యం-వాయ్వాత్మనే = యం అను బీజాత్మకమైన, వాయుస్వ
రూపుడును, స్పర్శతన్మాత్రాప్రకృత్యా=స్పర్శతన్మాత్రముయొక్క-స్వభా
వముచేత, ఆనందాత్మనే=ఆనందరూపుండునునగు, శ్రీగురుదేవాయ=ప్ర
కాశించునట్టిగురువను దైవముకొఱకు, నమః=నమస్కారము, వాయ్వా
త్మకం=వాయుస్వరూపమైన, ధూపం = పరిమళించెడిపొగను, సమర్ప
యామి=అర్పించుచున్నాను.

వా॥ రం-తేజ ఆత్మనేరూపతన్మాత్రా ప్రకృత్యానందాత్మనే
శ్రీగురుదేవాయనమః॥ తేజ ఆత్మకందీపంసమర్పయామి॥ ౪॥

టీక॥ రం-తేజఆత్మనే= రం అను బీజాత్మకమగు తేజోరూపుడును,
రూపతన్మాత్రాప్రకృత్యా= రూపతన్మాత్రముయొక్క-స్వభావముచేత, ఆ
నందాత్మనే=ఆనందరూపుండునునగు, శ్రీగురుదేవాయ=ప్రకాశించెడిగు
రువనుదేవునికొఱకు, నమః=నమస్కారము, తేజఆత్మకం= తేజోరూప
మైన, దీపం=దీపమును, సమర్పయామి=అర్పించుచున్నాను.

వా॥ వం-అబాత్మనే రసతన్మాత్రాప్రకృత్యానందాత్మనే
శ్రీగురుదేవాయనమః॥ అబాత్మకంనైవేద్యంసమర్పయామి॥ ౫॥

టీక॥ వం-అబాత్మనే = వం అను బీజాత్మకమగు ఉదకస్వరూపుడు
ను, రసతన్మాత్రాప్రకృత్యా= రసతన్మాత్రముయొక్క-స్వభావముచేత,
ఆనందాత్మనే=ఆనందరూపుండునునగు, శ్రీగురుదేవాయ=ప్రకాశించున
ట్టిగురువనుదేవునికొఱకు, నమః=నమస్కారము, అబాత్మకం=ఉదకరూ
పమైన, నైవేద్యం=నివేదనమును, సమర్పయామి=అర్పించుచున్నాను.

వా॥ సం సర్వాత్మనే సర్వతన్మాత్రాప్రకృత్యానందాత్మనే శ్రీగురు
దేవాయనమః॥ సర్వాత్మకానర్వోపచారానామసమర్పయామి॥

టీక॥ సం-సర్వాత్మనే=సం అను బీజాత్మకమగుసమస్తస్వరూపుడు
ను, సర్వతన్మాత్రాప్రకృత్యా=సమస్తతన్మాత్రముయొక్క-స్వభావముచేత,

అనందాత్మనే = ఆనందస్వరూపుండునునగు, శ్రీగురుదేవాయ = ప్రకాశం
ఘనట్టిగురువనుదేవునికొఱకు, నమః = నమస్కారము, సర్వాత్మకాః = స
మస్తస్వరూపములైన, ఉపచారాః = ఉపచారములను, సమర్పయామి =
అర్పించుచున్నాను.

తా॥ లం, హం, యం, రం, వం, సం, ఈ బీజములే స్వరూప
ములుగాగల, భూమియును, ఆకాశమును, వాయువును, తేజస్సును, ఉ
దకమును, భూమ్యాదిసమస్తతత్వాత్రలును, భేదయే స్వరూపముగాగలిగి
నవాడును, గంధము, శబ్దము, స్పర్శము, రూపము, రసము, వీటియొ
క్క వేరువేరుస్వభావములతోను, ఈ సమస్తములగు గంధము మొదల
యిన అయిదు తత్వాత్రలయొక్క కూడికవల్లనైన స్వభావముతోను ఆ
నందరూపుండునునగు సద్గురువుకొఱకు, భూమి, ఆకాశము, వాయువు, తే
జస్సు, ఉదకము, క్రమముగా వీటిస్వరూపములైన గంధము, పుష్పము
ధూపము, దీపము, నైవేద్యములనెడి సమస్త యుపచారములను మనో
భావముతో సమర్పించుచున్నాను.

ఇతి మానస పూజా.

టీక॥ ఇట్లు మనస్సుతోనైన పూజచేసి.

అథ శ్రీగురుమాలామంత్రః.

టీక॥ అథ = అనంతరము, శ్రీ...మంత్రః, శ్రీ = ప్రకాశమానమగు, గురు
మాలామంత్రః = గురుమాలయనుపేరుగల మంత్రము.

తా॥ సులభము.

ఓం నమః శ్రీగురుదేవాయ పరమపురుషాయ సర్వదేవతా
వశీకరాయ సర్వారిష్టవినాశనాయ సర్వమంత్రచ్ఛేదనాయ
త్రైలోక్యంవశమానాయస్వాహా॥

టీక॥ పరమపురుషాయ-పరమ = శ్రేష్ఠుడైన, పురుషాయ = పరిపూర్ణు
డగు పురుషస్వరూపుడును, సర్వ-కరాయ-సర్వదేవతా = సమస్తదేవ

తలను, వశీకరాయ=స్వాధీనముగాగలవాడును, సర్వా...నాయ = సర్వ=సమస్తములైన, అరిష్ట=అశుభములను, వినాశనాయ = నశింపఁజేయువాడును, సర్వ...నాయ-సర్వ=సమస్తములైన, మంత్ర = మంత్రములను, భేదనాయ=ఖండించువాడునునగు, శ్రీగురుదేవాయ= ప్రకాశమానుండగుసద్గురువై నడచుకొఱకు, ధీంనమః=నమస్కారము, త్రైలోక్యం=మూడులోకములను, వశం=స్వాధీనమును, ఆనయస్వాహా = పొందించుమా.

తా॥ పరమపురుషుడును సమస్తదేవతలను స్వాధీనముగా గలవాడును, సమస్త అమంగళములనుబోగొట్టెడివాడును, సమస్త మంత్రములను ఖండించెడివాడునగు సద్గురువుకొఱకు నమస్కారము. అట్టి పరమపురుషుండవగుఁడసద్గురువా, నాకుసమస్తలోకములనుస్వాధీనము చేయుము.

ఇతి శ్రీసాగ్రస్తేపురాణే ఉత్తరఖండే ఉమామహేశ్వరసంవాదే
శ్రీగురుగీతామాలామంత్రప్రతిపాదకం
నామప్రథమోఽధ్యాయః.

గద్య * ఇట్లు సాగ్రందపురాణాంతర్గత ఉత్తర ఖండమునందలి ఉమామహేశ్వర సంవాదమునందు, శ్రీగురుగీతామాలామంత్రమును ప్రతిపాదించెడి, శ్రీమద్భాగవతకృష్ణదేశికప్రభుస్వాముల వారిప్రియశిష్యుడైన, ఫీల్దానా - శంకరరావు గారిచే, టీకా తాత్పర్యములను రచియింపఁబడినప్రథమాధ్యాయం సమాప్తము.

శ్రీకృష్ణపరబ్రహ్మర్షణమస్తు.

సుజ్ఞానదీపమను * గురుగీతలు.

ద్వి తి యా ధ్యా య ప్రా రం భ ము.

శ్లో॥ అచింత్యావ్యక్తరూపాయ । నిర్గుణాయగుణాత్మనే ।

సమస్తజగదాధార । మూర్తయేబ్రహ్మణేనమః॥

౧॥

టీక॥ అచింత...పాయ, అచింత్యే = తలంచశక్యముగాని, అవ్యక్త = అగుపడని, రూపాయ = స్వరూపముగలదియును, నిర్గుణాయ = గుణరహితమును, గుణాత్మనే = గుణ = సత్వాదిగుణములయొక్క, ఆత్మనే = స్వరూపముగలదియును, సమ... ర్తయే = సమస్తజగత్ = అన్నిలోకములను, ఆధార = మోసికొనియుండెడి, మూర్తయే = ఆకారముగలదియునగు, బ్రహ్మణే = పరబ్రహ్మముకొఱకు, నమః = నమస్కారము.

తా॥ పరబ్రహ్మము, బుద్ధిమొదలగువానికి గోచరముగాకపోవుటవలన-అచింత్యమును, చూచుటకుశక్యమైననామరూపములులేకపోవుటవలన-అవ్యక్తమును, సత్త్వరజస్తమస్సులనుగుణములకలీతముగనుక నిర్గుణమును, ఆపరబ్రహ్మశ్రయములేక సత్త్వముమొదలగు గుణములయొక్క ప్రచారములేకపోవుటవలన గుణస్వరూపమును, ఇట్లు నామరూపాత్మకమైనజగత్తులకుమూలమైన-ఆధారముగానున్నది, అట్టిపరబ్రహ్మముకొఱకు నమస్కారమగునుగాక.

ఋషయః ఊహః.

టీక॥ ఋషయః = శౌనకాదిమహామునులు, ఊహః = పలికిరి.

శ్లో॥ గుహ్యేద్గుహ్యతరంసారం । గురుగీతావిశేషతః ।

త్వత్ప్రసాదాచ్చశ్రోతవ్య । తత్సర్వంబ్రూహిసూతనః॥

౨॥

టీక॥ హేసూత = ఓయిసూతుడా, త్వత్ప్రసాదాచ్చ-త్వత్ = నీయొక్క, ప్రసాదాచ్చ = అనుగ్రహమువలన, విశేషతః = అధికముగా, గురుగీ

తా=గురుగీత, శ్రోతవ్యా=వినదగినది, గుహ్యత్=రహస్యముకంటె, గుహ్యతరం=మిక్కిలిరహస్యమైన, సారం=శ్రేష్ఠమగు, తత్సర్వం=ఆసమస్తమును, నః=మాకు, బ్రూహి=చెప్పము.

తా॥ ఓయిసూతా, గురుగీతలు నీయనుగ్రహమునుండి వినదగినవి, గనుక సమస్తరహస్యములలో మిక్కిలిరహస్యమును, శ్రేష్ఠమునునగు ఆసమస్తమును మాకు చెప్పమాయని శౌనకాదిమహామునులుసూతునింగూర్చియడిగిరి.

సూత ఉవాచ.

టీక॥ సూతః=సూతుడు, ఉవాచ=పలికెను.

శ్లో॥ కైలాసశిఖరేరమ్యే । భక్తిసాధనహేతవే ।

ప్రణమ్యపార్వతీభక్త్యా । శంకరంపరిపృచ్ఛతి॥ ౩॥

టీక॥ పార్వతీ=పార్వతీదేవి, రమ్యే=మనోహరమగు, కైలా...రే-కైలాస = కైలాసపర్వతముయొక్క, శిఖరే=కొనయందు, భక్త్యా = భక్తిచేత, శంకరం=ఈశ్వరునిగూర్చి, ప్రణమ్య=నమస్కరించి, భక్తి...తవే-భక్తిసాధన=భక్తిసాధనముయొక్క, హేతవే = కారణముకొఱకు, పరిపృచ్ఛతి=అడుగుచున్నది.

తా॥ సూతుడుచెప్పెను, మనోహరమగు కైలాసపర్వతమునందు పార్వతి భక్తితో ఈశ్వరునికి నమస్కరించిభక్తిసాధనముయొక్కకారణముకొఱకు అడుగుచున్నది.

పార్వత్యువాచ.

టీక॥ పార్వతీ=పార్వతిదేవి, ఉవాచ=పలికెను.

శ్లో॥ ఓంనమోదేవదేవేశే । పరాత్పరజగద్గురో ।

సదాశివమహాదేవ । గురుదీక్షాంప్రయచ్ఛమే॥ ౪॥

టీక॥ ఓం-మంగళము, హేదేవదేవ=దేవతలకు దేవుండవగుఓస్వామీ, ఈశ=నియామకుడా, పరాత్పర = అవ్యక్తాదికముకంటెను పరమైనవాడా, జగద్గురో=లోకములకు గురుడా, సదాశివ=ఎల్లప్పుడును

మంగళమైనవాఁడా, మహాదేవ=గొప్ప దేవుఁడవగునోస్వామీ, నమః= నమస్కారము, మే=నాకు, గురుదీక్షాం=గురుదీక్షను, ప్రయచ్ఛ=ఇమ్ము.

తా॥ పార్వతీదేవి పరమేశ్వరునికొఱకు నమస్కరించి స్వామీ నాకు గురుదీక్షను ఇమ్మాయని అడిగెను.

శ్లో॥ భగవత్సర్వధర్మజ్ఞః । వ్రతానాంవ్రతనాయకం ।

బ్రూహిమేకృపయాశంభో । గురుమాహాత్మ్యము త్రమం॥ ౫॥

టీక॥ భగవత్=పూజ్యుడగునోస్వామీ, సర్వ...జ్ఞ- సర్వ = సమస్తములైన, ధర్మ=న్యాయములను, జ్ఞ= తెలిసినవాఁడా, శంభో=సుఖకారణుం డవగునో ఈశ్వరుడా, (త్వం=నీవు) కృపయా=దయతో, మే=నాకు, ఈ త్రమం=శ్రేష్ఠమును, వ్రతానాం=వ్రతములలో, వ్రతనాయకం=నియమములకు ప్రభువైన, గురుమాహాత్మ్యం=గురుమహిమను, బ్రూహి=చెప్పుము.

తా॥ ఓ ఈశ్వరుడా, నీవు మిక్కిలిదయతో సమస్తవ్రతములలో ప్రభువును శ్రేష్ఠమునగు గురుమాహాత్మ్యమును నాకు చెప్పుము.

శ్లో॥ కేనమాగ్నేణభోస్వామిన్ । దేహీబ్రహ్మన్యాయోభవేత్ ।

తత్ప్రపాంకురుమేస్వామిన్ । నమామిచరణౌతవ॥ ౬॥

టీక॥ భోస్వామిన్=ఓ ప్రభువా, దేహి=జీవుడు, కేన=ఏ, మాగ్నే= మార్గముచేత, బ్రహ్మన్యాయః=పరబ్రహ్మస్వరూపుడు, భవేత్=అగును, తత్ప్రపాం=అట్టిదయను, మే=నాకు, కురు=చేయుము, ఓస్వామిన్=ఓ ప్రభువా, తవ=నీయొక్క, చరణౌ=పాదములను గూర్చి, నమామి=నమస్కరించుచున్నాను.

తా॥ ఇట్లు ప్రార్థించి పార్వతీదేవి, ఓస్వామీజీవుడు, ఏమార్గము ద్వారా పరబ్రహ్మస్వరూపమగును. నాకొఱకు అట్టియనుగ్రహమునుదయ చేయుము. ఓస్వామీ మీపాదములకు నమస్కరించుచున్నానని పలికెను.

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ.

టీక॥ శ్రీ...వః శ్రీ=ప్రకాశమానుడగు, మహాదేవః=ఈశ్వరుడు, ఉవాచ=పలికెను.

శ్లో॥ యస్య దేవే వరాభక్తిః । ర్యథా దేవే తథా గురౌ ।

తస్యైవ తే కథితా హ్యర్థాః । ప్రకాశం తే హ హాత్మనః॥ ౭॥

టీక॥ యస్య=ఎవనికి, దేవే=దేవునియందు, వరా=శ్రేష్ఠమగు, భక్తి=భక్తి, (పూజ్యానురాగము,) యథా=ఏ ప్రకారమో, తథా=అ ప్రకారముగా, దేవే=దైవస్వరూపుడగు, గురౌ=గురునియందు, (పరబ్రహ్మ స్వరూపమును తెలియఁజేసెడిగురునియందు,) అస్తి=కలదో, తస్య=అటువంటి, మహాత్మనః=గొప్పమనస్సుగలవానికి, ఏతే=ఈ, కథితాః=చెప్పబడిన, అర్థాః=ప్రయోజనములు, ప్రకాశం తేహి=ప్రసిద్ధముగా తెలియుచున్నవి.

తా॥ ఎవనికి దేవునియందు వలె నే, పరమాత్మ స్వరూపమును తెలియజేసెడి సద్గురునియందు శ్రేష్ఠమగు భక్తిగలదో యట్టి మహాత్మునికి ఈ చెప్పబడిన శేషార్థములన్నియు బాగుగ తెలియుచున్నవని మహాదేవుడు పలికెను.

శ్లో॥ మమ రూపాసి దేవిత్యం । త్వన్మత్త్వస్థం వదామ్యహం ।

లోకోపకారకః ప్రశ్నో । న కేనాపి కృతః పురా ॥ ౮॥

టీక॥ హే దేవి=ఓ పార్వతీ, త్వం=నీవు, మమ=నాయొక్క, రూపా=స్వరూపురాలవు, అసి=అగుచున్నావు, అహం=నేను, త్వన్మత్త్వస్థం=నీ భక్తికొఱకు, వదామి=చెప్పుచున్నాను, పురా=ముందు, కేనాపి=ఎవరిచేతనున్న, లోకోపకారకః=లోక-జనులకు, ఉపకారకః=సహాయమగు, ప్రశ్నో=ప్రశ్న, నకృతః=చేయఁబడలేదు.

తా॥ ఓ పార్వతీ, పూర్వము ఇట్టి లోకోపకారమగు ప్రశ్న ఎవరిచేతను జేయబడలేదు, నీవు ప్రత్యక్షముగా నా స్వరూపురాలవై తివి-గనుక నీ భక్తికొఱకై నేను చెప్పుచున్నాను వినుము.

శ్లో॥ యో గురుస్స శివప్రోక్తో । యశ్శివస్స గురుస్తస్మత్కృతః ।

ఏకల్పం యస్తు కీర్తిత । సనరో గురుతత్పరః॥ ౯॥

టీక॥ యః=ఎవడు, గురుః=పరమాత్మ స్వరూపమును దెలియఁజేయు నట్టిగురువో, సః=వాడు, శివః=ఈశ్వరుడుగా, ప్రోక్తః=చెప్పబడుచు

న్నాడు, యః=ఎవడు, శివః=ఈశ్వరుడో, సః=వాడు, గురుః=గురువు గా, స్మృతః=చెప్పబడెను, యస్తు=ఎవడైతే, వికల్పం = దీనికిసంశయమును, కుర్వీత=చేయునో, సః నరః=అమనుష్యుడు, గురుతల్పగః = గురువుయొక్కభార్యనుపొందినవాడు, (భవతి=అగుచున్నాడు.)

తా॥ ఓపార్వతీ, పరమాత్మస్వరూపమును తెలియజేయునట్టిగురువు ఈశ్వరుడుగాను, ఈశ్వరుడు గురువుగాను జెప్పబడినది. ఇందు యీవిషయమై సంశయమనస్సుగలమనుజుడు గురుభార్యను బొందినదోషముగలవాడగుచున్నాడు.

శ్లో॥ దుర్లభం త్రిషులోకేషు । తచ్ఛృణుష్వ వదామ్యహం ।

గురుర్బ్రహ్మవిదానాన్య । సత్యం సత్యం వరాననే॥ ౧౦॥

టీక॥ త్రిషులోకేషు=మూడులోకములయందును, దుర్లభం=పొందనలవిగాని, తత్=దానిని, అహం=నేను, వదామి=చెప్పుచున్నాను, శృణుష్వ=వినుము, హేవరాననే=శ్రేష్ఠమగుముఖముగలఓపార్వతీ, గురుః=గురువు, బ్రహ్మవిదా=పరబ్రహ్మముతప్ప, అన్యః=ఇతరుడు, న=కాడు, సత్యం సత్యం=నిజము, నిజము.

తా॥ ఓపార్వతీ మూడులోకములయందును పొందుటకలవిగానిదానిని చెప్పెదనుచినుము. పరమాత్మస్వరూపమును తెలియజేసెడిగురువు పరమాత్మస్వరూపుడేగాని అన్యుడుగాడు. ఇది సత్యము సత్యము (మిక్కిలియోదరణకొఱకు రెండుసార్లు చెప్పబడినది.)

శ్లో॥ వేదశాస్త్రపురాణాని । ఇతిహాసాదికానిచ ।

మంత్రయంత్రాదివిద్యానాం । స్మృతిరుచ్ఛాటనాదికం॥ ౧౧॥

శ్లో॥ శైవశాక్తాగమాదీని । హ్యన్యేచబహవోమతాః ।

అపభ్రంశాస్సమస్తానాం । జీవానాంభ్రాంతచేతనాం॥ ౧౨॥

టీక॥ వేద...ణాని = వేద - ఋగ్యజుస్సామాధర్వణములను నాలుగు వేదములును, శాస్త్రం=వ్యాకరణము మొదలైన శాస్త్రములును, పురాణాని=బ్రహ్మాండాదిపురాణములును, ఇతిహాసాదికానిచ=భారతము మొదలైన

నప్రాచీనపుకథలును, మంత్ర...ధ్యానాం = మంత్ర, గాయత్ర్యాదిమంత్రములును, యంత్ర=యంత్రములును, (బంగారురాగి మొదలగువాటియొక్క రేకులయందు ఆయామంత్రములతో సుధారములప్రకారము వ్రాయబడునవి,) ఆది=మొదలైన, విద్యానాం=విద్యలయొక్క, స్మృతిః=స్మరణమును, ఉచ్ఛాటనాదికం=ఉచ్ఛాటనము మొదలైనవియును, (ఉచ్ఛాటనము, వశ్యము, స్తంభనము, మోహనము, విమోచనము, మారణములను ఈ ఆరును మంత్రముయొక్క క్రియలు.)

టీక॥ శైవ...దీని-శైవ = శివసంబంధములైన, శాక్త = శక్తిసంబంధములైన, అగమాదీని=అగమములు మొదలైనవియును, అన్యేచ=ఇతరములగు, బహవః=అనేకములగు, మతాః=సాంఖ్యము మొదలైనమతములును, (ఇవియన్నియును,) భ్రాంతచేతసాం...భ్రాంత=భ్రమణమునుపొందిన, చేతసాం=మనస్సులుగల, సమస్తాసాం జీవానాం=సమస్తములైనజీవులయొక్కయు, అపభ్రంశాః=వెళ్లిపనులుగా, (మనోభ్రమవల్లనైన పనులుగా, భవంతి=అగుచున్నవి.)

తా॥ వేదశాస్త్రపురాణేతిహాసములును మంత్రయంత్రాదికములును శైవాగమాదులును, అనేకములగు సాంఖ్యాది మతములును, ఇవియన్నియును- అజ్ఞానమువలనస్వస్వరూపమును దెలియక అవాస్తవమగు దేహాదిప్రపంచమునుజూచుచుండెడి జీవులయొక్క అజ్ఞానపుపనులే.

శ్లో॥ జపస్తపోవ్రతంతీర్థం । యజ్ఞోదానంతతైవచ ।

గురుతత్వవిజ్ఞాయ - సర్వంవ్యర్థంభవేత్ప్రియే॥ ౧౩॥

టీక॥ జపః=జపమును, (మంత్రమునుఆవృత్తిచేయుట,) తపః = తపస్సును, వ్రతం=నియమమును, తీర్థం=పుణ్యక్షేత్రమును, యజ్ఞః=యాగమును, దానం=ఈవియును, తదైవచ=అప్రకారముగానే, సర్వం= సమస్తమును, హేప్రియే=ఇష్టురాలవగుఓపార్వతి, గురుతత్వం=గురువుయొక్కనిజస్వరూపమును, అవిజ్ఞాయ=తెలిసికొనక, వ్యర్థం= నిష్ఫలమైనదిగా, భవేత్ =అగును.

తా॥ ఓపార్వతీ, జనుడు గురుస్వరూపముయొక్క నిజస్థితిని తెలిస్తే కొనక చేసేది జపమును, తపస్సును, నియమమును, గంగాది పుణ్యతీర్థసేవయును, యాగమును, గోదానము మొదలైన ఇవియన్నియును, నిష్ఫలమైనవేయగును.

శ్లో॥ గురుబుధ్యాత్మనోనాన్యత్ । సత్యంసత్యవరాననే ।

తల్లాభార్థంప్రయత్నస్తు । కర్తవ్యశ్చమనీషిభిః ॥ ౧౪॥

టీక॥ హేవరాననే=శ్రేష్ఠమైనముఖముగలఓపార్వతీ, గురుబుధ్యాస్వగురువుయొక్క జ్ఞానముచేత, ఆత్మనః=ఆత్మస్వరూపముకంటె, అన్యత్=ఇతరమైనది, న=లేదు, సత్యంసత్యం=నిజమునిజము, త...ర్థం-తత్=ఆత్మయొక్క, లాభార్థం=లాభముకొఱకు, మనీషిభిః=విద్వాంసులచేత, ప్రయత్న=ప్రయత్నమును, కర్తవ్యః=చేయదగినది.

తా॥ ఓపార్వతీ, స్వగురుజ్ఞానముచేత ఆత్మకంటె అన్యమైనదేదియును లేదు, ఇది సత్యముసత్యము. అట్టి ఆత్మస్వరూపమును బొందుటకు విద్వాంసులచే ప్రయత్నించవలయును.

శ్లో॥ గూఢాదివిద్యాజగన్మాయా । దేహశ్చాజ్ఞానసంభవః ।

విజ్ఞానంతత్ప్రసాదేన । గురుశబ్దేనకథ్యతే ॥ ౧౫॥

టీక॥ జగత్=లోకము, గూఢా=రహస్యమును, అవిద్యా=అజ్ఞానస్వరూపమునగు, మాయా=ప్రకృతియే, దేహశ్చ=శరీరమును, అజ్ఞానమువలనబుట్టినది, తత్=దానిని, విజ్ఞానం=తెలిసికొనుట, ప్రసాదేన=నిర్మలముగ, గురుశబ్దేన=గురుశబ్దము, కథ్యతే=చెప్పబడుచున్నది.

తా॥ లోకము అతిరహస్యమైన అజ్ఞానస్వరూపమగు ప్రకృతిగా నున్నది. దేహము పరబ్రహ్మస్వరూపజ్ఞానము లేకపోవుటవలనకలుగుచున్నది. అట్టి అజ్ఞాననాశనరూపమైన పరబ్రహ్మవిజ్ఞానమునిర్మలమగుగురుశబ్దముచేత జెప్పబడుచున్నది.

శ్లో॥ యదంఘ్రికమలద్వంద్వం । ద్వంద్వతాపనివారకం ।

తారకంభవసింధోశ్చ । శ్రీగురుంప్రణమామ్యహం ॥ ౧౬॥

టీక॥ యద...ద్వంద్వం-యత్ = ఏగురువుయొక్క, అంఘ్రీకమ
ల=పాదపద్మములయొక్క, ద్వంద్వం జంట,ద్వం...కం-ద్వంద్వం=జం
టలగు,తాప=సుఖమఃఖాదిసంతాపములను, నివారకం=పోగొట్టునదియు
ను,భవసింధోః=సంసారసముద్రమునకు, తారకంబ = దాటించునదియు
ను, (భవతి=అగుచున్నదో, తం=అటువంటి,) శ్రీగురుం=వ్రకాశమానుడ
గుసద్గురువునుగూర్చి,అహం=నేను,ప్రణమామి=నమస్కరించుచున్నాను.

తా ॥ ఏసద్గురువుయొక్కపాదకమలములు శీతోష్ణము మొదలై
నద్వంద్వమఃఖములనుబోగొట్టువనియును, సంసారసముద్రమును తరింపఁ
జేయునవియునగుచున్నవో, అట్టిసద్గురువునుగూర్చి నేను నమస్కరించు
చున్నానని ఈశ్వరుడు గురువందనమునుజేసిచెప్పుచున్నాడు.

శ్లో॥ దేహీబ్రహ్మభవేద్యస్తాత్ । త్వత్కృపార్థంవదామితత్ ।

సర్వపాపవిశుద్ధత్వా । శ్రీగురోఃపాదసేవనాత్ ॥ ౧౭॥

టీక॥ దేహీ=జీవుడు, యస్తాత్=ఏకారణమువలన, శ్రీగురోః= వ్ర
కాశమానుడగుసద్గురువుయొక్క, పాదసేవనాత్=పాదములయొక్క
సేవవలన, సర్వ...త్వా-సర్వం=సమస్తమైన, పాపం=పాపములవలన, వి
శుద్ధం=పరిశుద్ధమగు, ఆత్మా=స్వరూపముగలవాడై,బ్రహ్మ=పరబ్రహ్మస్వ
రూపము,భవేత్=అగునో, తత్ = దానిని,త్వం...ర్థం-త్వత్=నీయంద
లే, కృపార్థం=దయకొఱకు, వదామి=చెప్పుచున్నాను.

తా॥ జీవుడెందువలనసద్గురుపాదపద్మముల సేవనుండిసమస్తపా
పములునశించుటవలన పరిశుద్ధస్వరూపుడై పరబ్రహ్మస్వరూపమగునో,
దానిని,నీయందుండెడి దయతోచెప్పుచున్నానువినుము.

శ్లో॥ సర్వతీర్థావగాహస్య । సంప్రాప్తోతిఫలంనరః ।

గురోఃపాదోదకంపీత్వా । శేషంశిరసిధారయన్ ॥ ౧౮॥

టీక॥ నరః=మనుష్యుడు, గురోః=సద్గురువుయొక్క, పాదోదకం
=పాదములయందలియొదకమును, పీత్వా=త్రాగి, శేషం=మిగిలినయు
దకమును, శిరసి=తలయందు, ధారయన్=ధరించినవాడై, సర్వ...హ

స్వ=సర్వ=సమస్తములైన, తీర్థ=గంగాదిపుణ్యతీర్థములయందు, అవగాహ
స్వ=స్నానముయొక్క, ఫలం = లాభమును, సంప్రాప్తోతి = పొందు
చున్నాడు.

తా || మనుజుడు సద్గురువుయొక్క పాదప్రక్షాళనోదకమును
త్రాగి మిగిలినజలమును శిరస్సునధరించిన సమస్తపుణ్యతీర్థ స్నానము
లవల్లనైన ఫలమునుబొందుచున్నాడు.

శ్లో || శోషణంపాపపంకస్య । దీపనంజ్ఞానతేజసః ।

గురోఃపాదోదకంసమ్యక్ । స్మృతార్ణవతారకం ॥ ౧౯ ॥

టీక || పాపపంకస్య=పాపమనెడిబురదకు, శోషణం = ఎండింపజేయునదియును, జ్ఞానతేజసః=పరబ్రహ్మజ్ఞానమనుతేజస్సునకు, దీపకం = ప్రకాశకమైనదియునగు, గురోః=గురువుయొక్క, పాదోదకం=పాదజలము, సమ్యక్=విశేషముగా, సం. . . కం-సంసార=సంసారమనెడి, ఆర్ణవ=సముద్రమును, తారకం=దాటించునదిగా, (భవతి=అగుచున్నది.)

తా || పాపమనెడియడునును శుష్కింపజేయునదియును, పర
బ్రహ్మజ్ఞానమునకు ప్రకాశకమునునగు గురుపాదోదకముసంసారసముద్రమును-తరింపజేయుచున్నది.

శ్లో || అజ్ఞానమూలహరణం । జన్మకర్మనివారణం ।

జ్ఞానవైరాగ్యసిద్ధిర్థం । గురుపాదోదకంపిబేత్ ॥ ౨౦ ॥

టీక || అజ్ఞా. . . రణం- అజ్ఞాన=అజ్ఞానముయొక్క, మూల=కారణమును, హరణం=హరించునదియును, జన్మ. . . రణం-జన్మ=పుట్టుకయొక్క కర్మ=కర్మను, నివారణం=నశింపజేయునదియునునగు, గురు. . . దకం-గురు=గురువుయొక్క, పాదోదకం=పాదజలమును, జ్ఞాన. . . ధిర్థం-జ్ఞాన=పరబ్రహ్మజ్ఞానముయొక్కయు, వైరాగ్య=విరక్తియొక్కయు, (దారాపుత్రాదులయందాశలేకయుండుట,) సిద్ధిర్థం=ప్రాప్తికొఱకు, పిబేత్=త్రాగవలయును.

తా || మనుష్యుడు సమస్తజగత్కారణమైన అజ్ఞానకారణమును నశింపజేయునట్టిదియును- జన్మకర్మనివారకమును - నగుసద్గురుపాదోదకమునుబ్రహ్మజ్ఞానవైరాగ్యములకొఱకు త్రాగవలయును.

శ్లో॥ గురుపాదోదకంపానం । గురోరుచ్ఛిష్టభోజనం ।

గురుమూర్తేస్సదాధ్యానం । గురుస్తోత్రంసదాజపః॥ ౨౧॥

టీక॥ గురు...దకం- గురు=సద్గురువుయొక్క, పాదోదకం=పాదజలమును, పానం=త్రాగడమును, గురోః=గురువుయొక్క, ఉచ్ఛిష్ట...జనం-ఉచ్ఛిష్ట=ఎంగిలిన, భోజనం=తినుటను, సదా=ఎల్లప్పుడును, గురుమూర్తేః=గురుస్వరూపముయొక్క, ధ్యానం=ధ్యానమును, సదా=ఎల్లప్పుడును, గురుస్తోత్రం=గురుస్తవమును, జపః=జపించుటయును, (కర్తవ్యం=చేయదగినది.)

తా॥ జనుడు గురుపాదోదకమును త్రాగవలయును. గురువుయొక్క ఎంగిలినవలయును. ఎల్లప్పుడును గురుస్వరూపమును ధ్యానించవలయును. ఎల్లప్పుడును గురుస్తోత్రమును జపించవలయును.

శ్లో॥ స్వదేశికపైవచనామకీర్తనం । భవేదనంతస్యశివస్యకీర్తనం ।

స్వదేశికపైవచనామచింతనం । భవేదనంతస్యశివస్యచింతనం॥

టీక॥ స్వ...పైవచ-స్వ=తనయొక్క, దేశికపైవచ = జ్ఞానోపదేశమును చేసిన గురువుయొక్కయే, నామకీర్తనం-నామ=పేరుయొక్క, కీర్తనం=స్తుతి, అనంతస్య=అంతములేని, శివస్య=ఈశ్వరునియొక్క, కీర్తనం=స్తుతియే, భవేత్=అగును, స్వదేశికపైవచ-స్వ=తనయొక్క, దేశికపైవచ=గురువుయొక్కయే, నామచింతనం=పేరుయొక్క తలంచుట, అనంతస్య=అంతములేని, శివస్య=ఈశ్వరునియొక్క, చింతనం=తలంచుట, భవేత్=అగును.

తా॥ జనుడు తనకు బ్రహ్మజ్ఞానోపదేశము చేసిన గురువుయొక్క నామమును స్తోత్రముచేయుటయే- అంతములేని పరమశివునియొక్క నామస్తుతియగును. అగురువుయొక్క నామమును దలంచుటయే- ఆపరమశివునియొక్క నామమును తలంచుటయగును.

శ్లో॥ యత్పాదరేఖైర్వైనిత్యం । కోపిసంసారవారిధౌ ।

సేతుబంధాయతేచాథదైకింతముపాస్తహే॥ ౨౨॥

టీక॥ అథ=అనంతరము, కోపి = అనిర్వచనీయమగు, యత్నా ...
త్వై-యత్ = ఏగురువుయొక్క, పాద=చరణములయందలి, రేఖరై
=పరాగమే, నిత్యం=ఎల్లప్పుడును, సంసారవారిధౌ = సంసారమనెడి
సముద్రమునందు, సేతుబంధాయతేచ = వారధివలె నెయగుచున్నదో;
తం=అటువంటి, దైశికం = బ్రహ్మజ్ఞానోపదేశమునుజేసెడి గురువును,
ఉపాస్తహి=సేవించుచున్నాను.

తా॥ సంసారసముద్రమునుదాటుటకు, ఏగురువుయొక్కపాదరే
ఖవేవారధిగానగుచున్నదియో, అట్టిసద్గురువును సేవించుచున్నాను.

శ్లో॥ యస్తాదనుగ్రహంలభ్యా । మహదజ్ఞానమత్యజేత్ ।

తస్మైశ్రీదైశికేంద్రాయ । నమశ్చాభీష్టసిద్ధయే॥ ౨౬॥

టీక॥ యస్తాత్ = ఏగురువువల్లను, అనుగ్రహం=దయను, లభ్యా =
పొంది, మహత్ = అధికమైన, అజ్ఞానమును, ఉత్యజేత్ = విడుచునో;
తస్మై=అటువంటి, దైశికేంద్రాయ = శ్రేష్ఠుడైనగురువుకొఱకు, అభీష్ట
సిద్ధయే- అభీష్ట = కోరిక, సిద్ధయే = నెఱవేరుబడుటకై, నమః = న
మస్కారము, (అస్తు=అగునుగాక-)

తా॥ జనుడు ఏగురువువలనజ్ఞానోపదేశానుగ్రహమునుబొంది, వి
శేషమగు అజ్ఞానమునువిడుచునో, అట్టి సద్గురువుకొఱకు కోరికసిద్ధింపు
టకై నమస్కారమగునుగాక.

శ్లో॥ కాశీక్షేత్రంనివాసశ్చ । జాహ్నువీచరణోదకం ।

గురుర్విశ్వేశ్వరఃసాక్షాత్ । తారకంబ్రహ్మనిశ్చితం॥ ౨౭॥

టీక॥ గురుః=గురువు, సాక్షాత్ =ప్రత్యక్షముగా, విశ్వేశ్వరః = వి
శ్వేశ్వరుడు, నివాసశ్చ=గురువుడండెడిస్థానము, కాశీక్షేత్రం = కాశి
యనెడిపుణ్యప్రదేశము, చరణోదకం= గురువుయొక్క సాదోదకము,
జాహ్నువీ=గంగ, నిశ్చితం=నిశ్చయింపఁబడిన, బ్రహ్మ = పరబ్రహ్మము,
తారకం=తారకోపదేశము, (భవతి=అగుచున్నది).

తా॥ గురువే విశ్వేశ్వరుడుగాను, అగురుని వాసస్థలమే కాశీ
క్షేత్రముగాను, అగురుపాదోదకమే గంగగాను, అగురువుచే నుపదేశిం
పఁబడినిశ్చయమైనపరబ్రహ్మజ్ఞానమే తారకోపదేశముగాను అగుచున్నది.

శ్లో॥ శిరఃపాదాంకితోదేశః । గయాస్త్రేచాక్షయోవటః॥

తీర్థరాజప్రయోగోసా గురుమూర్త్యై నమోనమః॥ ౨౬॥

టీక॥ శిరః=శిరస్సు, గయా=గయగాను, పాదాంకితః=పాదములచేత
గురుతుగాఁజేయబడిన, దేశః = ప్రదేశము, అక్షయోవటః = నాశన
ములేనివటవృక్షముగాను, అసా=ఈగురుస్వరూపము, తీర్థరాజప్రయా
గశ్చ=పుణ్యతీర్థములకు రాజైనప్రయాగక్షేత్రముగాను, అస్త్రే=ఉండుచు
న్నది, (తస్మై అటువంటి) గురుమూర్త్యై=గురువుయొక్క, మూర్త్యై
=స్వరూపముకొఱకు, నమోనమః=నమస్కారము నమస్కారము.

తా॥ శిరస్సేగయగాను గురువుయొక్క పాదములచేత చిహ్ని
తమైన ప్రదేశమే అక్షయవటముగాను గురుస్వరూపమే సమస్తపుణ్యతీర్థ
ములలో రాజైన ప్రయాగక్షేత్రముగాను ఉండెడి గురువుయొక్క
ఆకారముకొఱకు మిక్కిలి నమస్కారమగునుగాక.

శ్లో॥ గురుమూర్తిం స్మరేన్నిత్యం । గురోర్నానుసదాజపేత్ ।

గురోర్జ్ఞాంప్రకుర్వీత్ । గురోరన్యంనభావయేత్ ॥ ౨౭॥

టీక॥ నిత్యం=ఎల్లప్పుడును, గురుమూర్తిం గురు = గురువుయొక్క,
మూర్తిం=స్వరూపమును, స్మరేత్=స్మరింపవలయును, గురోః = గురు
వుయొక్క, నామ=పేరును, సదా=ఎల్లప్పుడును, జపేత్=జపముచేయ
వలయును, గురో=గురువుయొక్క, ఆజ్ఞాం=ఆజ్ఞను, ప్రకుర్వీత్ = చే
యవలయును; గురోః=గురువుకంటె, అన్యం = ఇతరమును, నభావయే
త్ = తలంచఁగూడదు.

తా॥ ఎల్లప్పుడు సద్గురు స్వరూపమునే స్మరించవలయును, ఆసద్గురునామమునే జపించవలయును, సద్గురువుయొక్క ఆజ్ఞప్రకారమే చేయవలయును, సద్గురువుకంటె నితరమగుదాని తలంచనేకూడదు.

శ్లో॥ గురువక్తే స్థితంబ్రహ్మ । ప్రాప్యతేతత్ప్రసాదతః ।

గురోర్ధ్యానంతథాకుర్యా । త్పురుషంహ్వైరిణీయథా॥ ౨౮॥

టీక॥ గురువక్తే - గురు = గురువుయొక్క, వక్తే = ముఖమునందు, స్థితం = ఉన్నటువంటి, బ్రహ్మ = పరబ్రహ్మము, తత్ప్రసాదతః - తత్ = ఆ గురువుయొక్క, ప్రసాదతః = అనుగ్రహమునుండి, ప్రాప్యతే = పొందబడుచున్నది. హ్వైరిణీ = స్వేచ్ఛగాతిరిగెడిస్త్రీ, (విటకత్తె), పురుషం = అన్యపురుషుని, యథా = ఏప్రకారమో; తథా = ఆప్రకారము, గురోః = గురువుయొక్క, ధ్యానం = ధ్యానమును, కుర్యాత్ = చేయవలయును.

తా॥ జనులచేత గురుముఖమునందున్న పరబ్రహ్మము ఆగురువు అనుగ్రహమువలన పొందబడుచున్నది, గనుక జనులుగురువును ఎల్లప్పుడువిడితెగకుండవృత్తిచార్యుగొన్నీ తనకెన్ని పనులుండియు పరపురుషునియందు మనస్సుంచుట వలెనే, ఏకాగ్రచిత్తులై ధ్యానించవలయును.

శ్లో॥ స్వాశ్రమంచస్వజాతించ । స్వకీర్తింపుష్టివర్ధనం ।

ఏతత్సర్వంపరిత్యజ్య । గురోరన్యన్నభావయేత్ ॥ ౨౯॥

టీక॥ స్వాశ్రమంచ = స్వ = తనయొక్క, ఆశ్రమంచ = బ్రహ్మచర్యాద్యాశ్రమములున్ను, స్వజాతించ = స్వ = తనయొక్క, జాతించ = బ్రాహ్మణాదిజాతినిన్ని, స్వకీర్తించ = స్వ = తనయొక్క, కీర్తించ = యశస్సునున్ను, పుష్టివర్ధనం = పుష్టి = బలముయొక్క, వర్ధనం = వృద్ధినిన్ని, ఏతత్సర్వం = ఈసమస్తమును, పరిత్యజ్య = విడిచిపెట్టి, గురోః = గురువుకంటె, అన్యత్ = వేరైనదానిని, నభావయేత్ = తలంచకూడదు.

తా॥ జనుడు బ్రహ్మచర్యము మొదలైన ఆశ్రమములున్ను బ్రాహ్మణాదిజాతులనున్ను కీర్తినిన్ని బలాతిశయమునున్ను సర్వమునువిడిచి గురువుకంటె వేరగుదానిని చేనినిన్ని తలంచకూడదు.

శ్లో॥ అనన్యాశ్చింతయంతోయే । సులభంపరమంసుఖం ।

తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన । గురోరారాధనంకురు ॥ ౩౦ ॥

టీక॥ ఏ = ఎవరు, అనన్యః = గురువునకితరులుగానివారై, చింత
యంతః = గురుభ్యానముచేసెడివారలు, (భవంతి = అగుచున్నారో; తే
హం = వారలకు,) పరమం = శ్రేష్ఠమైన, సుఖం = సౌఖ్యము, (పరబ్రహ్మ
నందము,) సులభం = సుఖముగాపొందదగినది, (భవతి = అగుచున్నది.)
తస్మాత్ = అందువలన, సర్వప్రయత్నేన = సమస్తప్రయత్నములచేతను,
గురోః = గురువుయొక్క, ఆరాధనం = పూజను, కురు = చేయుము.

తా॥ గురుస్వరూపమునకితరములులేకగురుస్వరూపులైగురుభ్యా
నముచేసెడివారలకు పరమానందసుఖము సులభముగా పొందదగినదగు
చున్నది, గనుకసర్వప్రయత్నములచేతను గురునిఆరాధనమునే చేయుము.

శ్లో॥ గురువక్త్రేస్థితావిద్యా । గురుభక్త్యాచలభ్యతే ।

త్రైలోక్యస్ఫుటవక్తారో । దేవాద్యసురపన్నగాః ॥ ౩౧ ॥

టీక॥ గురువక్త్రే = గురువుయొక్క, వక్త్రే = ముఖమునందు, స్థితా
= ఉన్నటువంటి, విద్యా = పరబ్రహ్మవిద్య, గురుభక్త్యా = గురువు యందలి
భక్తిచేతను, లభ్యతే = పొందబడుచున్నది. త్రై...రో = త్రైలోక్య =
మూడులోకములయందు. స్ఫుట = స్ఫుటముగా, వక్తారః = పలుకునట్టి,
దే...గాః = దేవ = దేవతలు, ఆది = మొదలుగాగల, అసుర = రాక్షసులు
ను, పన్నగాః = పన్నగులును, (భవంతి = అగుచున్నారు.)

తా॥ జనులచేత గురుముఖమునందున్న పరబ్రహ్మవిద్య గురువు
యందలి భక్తిచేతపొందబడుచున్నది, ఇట్లుపొందినవారు మూడు లోక
ములయందునుస్ఫుటవాక్కుగల దేవాసురపన్నగులవలెనేఅగుచున్నారు.

శ్లో॥ గుకారశ్చంధకారోహి । రుకారస్తేజఃఉచ్యతే ।

అజ్ఞానగ్రాసకంబ్రహ్మ । గురు రేవనసంశయః ॥ ౩౨ ॥

టీక॥ గుకారశ్చ = గువర్ణము, అంధకారోహి = గాఢమైనచీకటిగా
ను, రుకారః = రువర్ణము, తేజః = తేజస్సుగాను, ఉచ్యతే = చెప్పబడుచు

సుజ్ఞానదీపమానుశురుగీతలు.

న్నది. అజ్ఞానగ్రాసకం = అజ్ఞానమును భక్షించునట్టి, బ్రహ్మ = పరబ్రహ్మము, గురురేవ = బ్రహ్మజ్ఞానోపదేశమును చేసిన గురువే, (భవతి = అగుచున్నాడు.) నసంశయః = సందేహములేదు.

తా॥ గుకారమే గాఢచీకటిగాను, రుకారమే అగాఢచీకటినిహరించెడి లేజస్సుగాను చెప్పబడుచున్నది గనుక అజ్ఞానాంధకారమునునశింపఁజేసెడి పరబ్రహ్మము గురువేయగుచున్నాడు దీనికి సంశయములేదు.

* శ్లో॥ గుకారశ్చాంధకారస్తు । రుకారస్తన్నిరోధకృత్ ।

అంధకారవిनाశిత్యా । ద్గురురిత్యభిధీయతే ॥ ౩౩ ॥

టీక॥ గుకారశ్చ = గుకారమును, అంధకారస్తు = కటికచీకటియును ; గుకారః = రుకారమును, తన్నిరోధకృత్ = తత్ = ఆ అంధకారమునకు, నిరోధ = అడ్డును, కృత్ = చేయునది, అంధకారవిनाశిత్యాత్ = అంధకార = చీకటిని, విनाశిత్యాత్ = నశింపఁజేయుటవలన, గురురితి = గురువని, అభిధీయతే = చెప్పబడుచున్నాడు.

తా॥ గాఢమైన చీకటియే గుకారము, అచీకటినినశింపఁజేయునదియే రుకారము ఇట్లు అజ్ఞానాంధకారమును నశింపఁజేయుట వలననే గురువని చెప్పబడుచున్నది.

* శ్లో॥ గుకారశ్చగుణాతీతో । రూపాతీతోరుకారకః ।

గుణరూపవిహీనత్వా । ద్గురురిత్యభిధీయతే ॥ ౩౪ ॥

టీక॥ గుకారశ్చ = గుకారమును, గుణాతీతః = సత్త్వాదిగుణములనతిక్రమించినది, రుకారః = రుకారము, రూపాతీతః = ఆకృతిని అతిక్రమించినది, గుణ...త్వాత్ = గుణరూప = గుణరూపములతో, విహీనత్వాత్ = శూన్యమగుటవలన, గురురితి = గురువని, అభిధీయతే = చెప్పబడుచున్నది.

తా॥ సత్త్వాదిగుణములనతిక్రమించియుండునది గుకారమునుకరచరణా ద్యాకృతిలేనిది రుకారమును ఇట్లు గుణరూపములు లేకపోవుట వలన గురువని చెప్పబడుచున్నది.

శ్లో || గుకారఃప్రథమోవర్ణో । మాయాదిగుణభాసకం ।

రుకారోస్త్రివరంబ్రహ్మ । మాయాభ్రాంతివిమోచకం ॥ 31 ॥

టీక || ప్రథమః=మొదటిదియగు, గుకారః=గుకారమునెడి, వర్ణః = అక్షరము, మా...కం=మాయాది=మాయ మొదలైనదానియొక్క, గుణ=గుణములను, భాసకం=ప్రకాశింపజేయునదిగా, అస్త్రి = అగుచున్నది. రుకారః=రువర్ణము, మా...కం=మాయా = మాయవల్లనైన, భ్రాంతి=చలనమును, విమోచకం=విడిపించునట్టి, వరం = శ్రేష్ఠమగు, బ్రహ్మ = బ్రహ్మముగా, అస్త్రి=ఉండుచున్నది.

తా|| గురుపదమునందలి మొదటివర్ణమగు గుకారముమాయమొదలైన గుణములను ప్రకాశింపజేయుచున్నది, రెండవవర్ణమగు రుకారము అమాయయొక్క భ్రాంత్యాదిగుణములను నశింపజేసెడి పరబ్రహ్మమైయున్నది, ఇట్లు గురుపదమేమాయగాను పరబ్రహ్మముగాను ఉన్నది.

శ్లో || ఏవంగురుపదంశ్రేష్ఠం । దేవానామపిమగ్నభం ।

హోహోహలాహలాగతైశ్చైవ । గంధర్వాదైవైశ్చపూజితం॥32॥

టీక || ఏవం = ఈప్రకారము, గురుపదం గురువనుపదము, శ్రేష్ఠం = అధికమైనదిగాను, దేవానామపి=దేవతలకును, దుర్లభం = పొందుటకు శక్యముకానిదిగాను, గంధర్వాదైవైః = గంధర్వులుమొదలైన, హోహోహలాహలాగతైశ్చైవ = హోహోహలాహలాలనువారియొక్క సమూహములచేతనున్న, పూజితం=అర్చింపబడినదిగాను, భవతి=అగుచున్నది.

తా|| ఇట్లు శ్రేష్ఠమైన గురుపదము దేవతలకును పొందుటకు శక్యమైనదైహోహోహలాహలామొదలైన గంధర్వులచే పూజింపబడినదియైయుండుచున్నది.

శ్లో || ధృవం తేషాంచసర్వేషాం । నాస్తితత్త్వంగురోఃపరః ।

గురోరారాధనంకార్యం । స్వజీవిత్యనివేదయేత్ ॥ 33 ॥

టీక || తేషాం=అటువంటి, సర్వేషాంచ=అందరికిని, గురోః=గురువుకంటె, పరం=ఇతరమగు, తత్త్వం=పరమాత్మస్వరూపము, నాస్తి =

లేదు, ధృవం=నిశ్చయము, గురోః=గురువుయొక్క, ఆరాధనం=పూజ, కార్యం=చేయదగినది, స్వజీవిత్యం-స్వ=తనయొక్క, జీవిత్యం=జీవభావమును, నివేదయేత్=అర్పించవలయును.

తా॥ అందరికిని గురువుకంటెనన్యమగుపరమాత్మస్వరూపములేదు. నిశ్చయముగా గురువునే పూజించవలయును. తనబ్రతుకునంతయు గురువునకే అర్పించవలయును.

శ్లో॥ ఆననంశయనంవస్త్రం । వాహనంభూషణాదికం ।

సాధకేనప్రదాతవ్యం । గురుసంతోషకారణం ॥ 3౧ ॥

టీక॥ సాధకేన=సాధకుడగువానిచేత, గురుసంతోషకారణం = గురు=గురువుయొక్క, సంతోష=ఆనందమునకు, కారణం= హేతువైన, హాసనం=సింహాసనమును, శయనం=పడకను, వస్త్రం = వస్త్రమును, వాహనం=గుట్టమును, భూషణాదికం = నగలు మొదలైనవానిన్ని, ప్రదాతవ్యం=ఇవ్వవలయును.

తా॥ పరబ్రహ్మవిద్యను సాధించవలయుననెడికోరికగలవానిచేత. గురువునకుసంతోషమునుకలుగజేయునట్టి ఆననమునుపడకను వస్త్రమును వాహనమునునగలు మొదలగువానిని గురువుకొఱకు ఇవ్వవలయును.

శ్లో॥ కర్తృణామనసావాచా । సర్వదారాధయేద్గురుం ।

దీర్ఘదండంనమస్కృత్య । నిర్లజ్జోగురుసన్నిధౌ॥ 3౨॥

టీక॥ గురుసన్నిధౌ=గురు=గురువుయొక్క, సన్నిధౌ=సమీపమునందు, నిర్లజ్జః=సిగ్గులేనివాడై, దీర్ఘదండం = పొడుగైనకొయ్యయగునట్లుగా, (సాష్టాంగముగా,) నమస్కృత్య=నమస్కరించి, కర్తృణా = కర్తృచేతనే, మనసా=మనస్సుచేతను, వాచా=వాక్కుచేతను, గురుం=గురువును, సర్వదా=ఎల్లప్పుడును, ఆరాధయేత్=పూజించవలయును.

తా॥ జనుడు గురుసమీపమునందు లజ్జలేనివాడై సాష్టాంగము స్కారముచేసి మనోవాక్యకర్తృములచేత త్రికరణశుద్ధిగా గురువును పూజించవలయును.

శ్లో॥ శరీరమింద్రియంప్రాణ । మర్థస్వజనబాంధవాన్ ।

అత్తదారాదికంసర్వం । సద్గురుభ్యోనివేదయేత్ ॥ ౮॥

టీక॥ శరీరం=దేహమును, ఇంద్రియం=ఇంద్రియములను, ప్రాణం = ప్రాణమును, అర్థ...ధర్వా-అర్థ= ధనమును, స్వజన = తనజనులగు సహూదరులు మొదలై నవారిని, బాంధవాన్=చుట్టములను, అత్తదారాదికం=తనయొక్క భార్య మొదలై నవారిని, సర్వం=సమస్తమును, సద్గురుభ్యః=సద్గురువులకొఱకు, నివేదయేత్=అర్పించవలయును.

తా॥ దేహమును ఇంద్రియములను ప్రాణమును ధనమును తనజనులగు సహూదరులు మొదలై నవారిని చుట్టములను భార్య మొదలై నవారిని సమస్తమును సద్గురువులకొఱకునర్పించవలయును.

శ్లో॥ గురురేకోజగత్సర్వం । బ్రహ్మవిష్ణుశివాత్మకం ।

గురోఃపరతరంనాస్తి । తస్మాత్సంపూజయేద్గురుం ॥ ౯॥

టీక॥ ఏకః=ఒక్కడగు, గురుః=గురువే, బ్రహ్మవిష్ణుశివాత్మకం=బ్రహ్మ, విష్ణు, శివులయొక్క స్వరూపమైన, సర్వం=సమస్తమైన, జగత్ = జగత్తును, (భవతి=అగుచున్నాడు), గురోః=గురువుకంటె, పరతరం = మిక్కిలిశ్రేష్ఠమైనది, నాస్తి=లేదు, తస్మాత్ = అందువలన, గురుం = గురువును, సంపూజయేత్=పూజించవలయును.

తా॥ సమస్తజగత్తునకును గురుడుయొక్కడే బ్రహ్మ, విష్ణు, శివాత్మకస్వరూపమగుచున్నాడు గురువుకంటెను శ్రేష్ఠమగునదియేదియును లేదు. అందువలన సద్గురుస్వామిని పూజించవలయును.

శ్లో॥ సర్వశ్రుతిశిరోరత్న । నీరాజితపదాంబుజం ।

వేదాంతాథవక్తారం । తస్మాత్సంపూజయేద్గురుం ॥ ౧౦॥

టీక॥ తస్మాత్=అందువలన, సర్వ...బుజం-సర్వ=సమస్తమైన, శ్రుతిశిరః=ఉపనిషత్తులనెడి, రత్నం=మణులచేత, నీరాజిత = అరాధనచేయబడిన, పదాంబుజం=పాదపద్మములుగల, వేదా...క్తారం = వేదాంత=ఉపనిషత్తులయందలి, అర్థం=తాత్పర్యమును, వక్తారం = చెప్పనట్టి,

గురుం=సద్గురువును, సంపూజయేత్=పూజించవలయును.

తా॥ సమస్త ఉపనిషత్తులనెడి గొప్పమణులచేత నీరాజనముచేయ బడిన పాదపద్మములుగలవాడును. ఉపనిషత్తులతాత్పర్యమును జెప్పెడి వాడునునగు సద్గురువును మిక్కిలి పూజించవలయును.

శ్లో॥ యస్యస్మరణమాత్రేణ । జ్ఞానముత్పద్యతేస్వయం ।

సవనసర్వసంపత్తి । తస్మాత్సంపూజయేద్గురుం ॥ ౪౩॥

టీక॥ యస్య=ఎవనియొక్క, స్మరణమాత్రేణ=స్మరించుటచేత నే, జ్ఞానం=బ్రహ్మజ్ఞానము, స్వయం=తనంతటనే, ఉత్పద్యతే=పుట్టుచున్నది, సవన=ఆగురువే, సర్వసంపత్తిః=సమస్తసమృద్ధి, (భవతి=ఆగుచు న్నాడు.) తస్మాత్=అందువలన, గురుం=గురువును, సంపూజయేత్=మిక్కిలి పూజించవలయును.

తా॥ ఏగురువుయొక్క స్మరణ మాత్రముచేతనే పర బ్రహ్మజ్ఞాన ముస్వకీయముగానే పుట్టుచున్నదియో; ఆగురువే సర్వసంపత్స్వరూ పుండుగనుక నే, గురువును మిగుల పూజించవలయును.

శ్లో॥ క్రిమికోటిభిరావిష్టం । దుర్గంధిమలమూత్రకం ।

శ్లేష్మరక్తకషైర్మాంసైః । నాన్ధం చైతద్వరాననే ॥ ౪౪॥

టీక॥ హేవరాననే=శ్రేష్ఠమైనముఖముగల ఓపార్వతీ, ఏతత్=ఈశ రీరము, క్రిమికోటిభిః=క్రిమి=పురుగులయొక్క, కోటిభిః=కోట్లచేతను, అవిష్టం=కూడుకొనినదియును, దుర్గంధి=చెడువాసన గలదియును, మల మూత్రములుగలదియును, శ్లేష్మరక్తకషైః=శ్లేష్మ=తెమడచేతను, రక్త =రక్తముచేతను, కషైః=కల్లెలచేతను, మాంసైః=మాంసముచేతను, నాన్ధం=కూడుకొనినదియును, (భవతి=ఆగుచున్నది.)

తా॥ ఓపార్వతీ ఈదేహము అనేక పురుగులతో కూడి నదియును, చెడువాసనగలదియును, మలమూత్రములుగలదియును, తెమడ, కల్లే, రక్త ము, మాంసము ఈ మొదలైనవాటితో కూడుకొని నదియునైయున్నది.

శ్లో॥ సంసారవృక్షమాయాధాః । పతంతినరకార్ణవే ।
యస్తానుద్ధరతేసర్వాత్ । తస్మైశ్రీగురవేనమః ॥ ౪౫॥

టీక॥ సం...క్షం=సంసార=దేహమనెడి, వృక్షం=చెట్టును, ఆయా
ధాః=ఎక్కినవారు, నరకార్ణవే=నరకమనెడి నముద్రమునందు, పతంతి
=పడుచున్నారు. యః=ఎవడు, తానసర్వాత్ = అందరిని, ఉద్ధరతే
=యెత్తిరక్షించుచున్నాడో; తస్మై=అటువంటి, శ్రీగురవే=ప్రకాశించెడి
గురువుకొఱకు, నమః=నమస్కారము.

తా॥ ఈదేహమను చెట్టును యెక్కియున్న జీవులు, నరకసము
ద్రమునందుపడుచున్నారు. అటువంటివారలనందరిని ఏగురువుజ్ఞానోప
దేశముచేత నెత్తిరక్షించుచున్నాడో; అట్టిగురువుకొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ గురుర్బ్రహ్మగురుర్విష్ణు । గురుర్దేవోమహేశ్వరః ।
గురురేకంపరంబ్రహ్మ । తస్మైశ్రీగురవేనమః ॥ ౪౬॥

టీక॥ గురుః=గురువు, బ్రహ్మ = బ్రహ్మదేవుడు, గురుః = గురువు,
విష్ణుః=విష్ణువు, గురుః=గురువు, దేవః = ప్రకాశమానుడగు, మహేశ్వ
రః=ఈశ్వరుడు, గురుః=గురువు, ఏకం=అద్వితీయమైన, పరంబ్రహ్మ =
పరబ్రహ్మము, తస్మై=అటువంటి, శ్రీగురవే = ప్రకాశమానుడగుసద్గురువు
కొఱకు, నమః=నమస్కారము.

తా॥ బ్రహ్మవిష్ణు మహేశ్వర స్వరూపుండును అద్వితీయ పరబ్రహ్మ
స్వరూపుండునుగు సద్గురువుకొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ అజ్ఞానలిమిరాంధస్య । జ్ఞానాంజనశలాకయా ।
చక్షురున్మీలితయేన । తస్మైశ్రీగురవేనమః ॥ ౪౭॥

టీక॥ ఏన = ఏగురువుచేతను, అజ్ఞా...ధస్య = అజ్ఞాన = అజ్ఞాన
మనెడి, లిమిర=చీకటిచేతను, అంధస్య = గ్రుడ్డివాడైనజనునియొక్క,
చక్షుః=జ్ఞాననేత్రము, జ్ఞానాంజనశలాకయా=జ్ఞాన = బ్రహ్మజ్ఞానమనె

డి, అంజన=కాయక యొక్క, శలాకయా=కణిక చేతను; ఉద్బులితం=తెరువబడినదో; తస్మై=అటువంటి, శ్రీగురవే=ప్రకాశమానుడగు గురువుకొఱకు, నమః=నమస్కారము.

తా॥ ఏగురువుచేత అజ్ఞానమనెడుచీకటిచే గ్రుడ్డివాడగు జనుని యొక్క జ్ఞానచతుస్సు పరబ్రహ్మజ్ఞానమను కాటొక యొక్క కణికతో తెరువబడుచున్నదో; అట్టి సద్గురువుకొఱకునమస్కారము.

శ్లో॥ స్థావరంజంగమంవ్యాప్తం । యత్ప్రచిత్తచరాచరం ।

తత్ప్రపదందర్శితంయేన । తస్మైశ్రీగురవేనమః॥

౪౮॥

టీక॥ ఏన = ఏగురువుచేత, స్థావరం = స్థిరముగానుండెడివృక్షాదికమును, జంగమం=తిరిగెడిమనుష్యాదికమును, వ్యాప్తం = సర్వత్రవ్యాపించియుండెడి, యత్ప్రచిత్త = సమస్తమైన, సచరాచరం = తిరిగెడిమనుష్యాలు మొదలైన స్వరూపములునగు, తత్ప్రపదం=యుక్తచ్ఛబ్దార్థమగుజీవపదము, దర్శితం=చూపింపబడినదో, తస్మై=అటువంటి, శ్రీగురవే=ప్రకాశించెడిసద్గురువుకొరకు, నమః=నమస్కారము.

తా॥ ఏగురుచేత అంతటావ్యాపించియుండెడి, స్థావరజంగమాత్మకమగుచరాచరాత్మకముతోఁ గూడుకొనిన యుక్తచ్ఛబ్దార్థమైన జీవస్వరూపమునుచూపింపబడినదో, అట్టిసద్గురువుకొరకునమస్కారము.

శ్లో॥ అఖండమండలాకారం । వ్యాప్తంయేనచరాచరం ।

తత్ప్రపదందర్శితంయేన । తస్మైశ్రీగురవేనమః॥

౪౯॥

టీక॥ ఏన=ఏపరమాత్మచేతను, అఖం...కారం = అఖండ = యెడతెగని, మండలాకారం=మండలాకృతియగునట్లు, చరాచరం=జంగమస్థావరాత్మకమైన సమస్తలోకములు, వ్యాప్తం=వ్యాపింపబడియున్నదో, తత్ప్రపదం=తచ్ఛబ్దార్థమగుపరమేశ్వరపదము, ఏన = ఏగురువుచేత, దర్శితం = చూపింపబడినదో, తస్మై=అటువంటి, శ్రీగురవే=ప్రకాశమానుడగు గురువుకొరకు, నమః=నమస్కారము.

తా॥ ఏపరమాత్మచే సమ స్తవ్రపంచము పరిపూర్ణమైనమండలస్వ
రూపమగునట్లువ్యాపింపఁబడియున్నదో, అట్టిపరమేశ్వరస్థానము-ఏగురు
వుచేత చూపింపఁబడినదో, అట్టిసద్గురువుకొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ చిన్మయంవ్యాపితంసర్వం । తైత్తిలోక్యంసచరాచరం ।

అసిత్వందర్శితంయేన । తస్మైశ్రీగురవేనమః॥

౫౦॥

టీక॥ ఏన=ఏగురువుచేత, సచరాచరం = చరాచరములతోఁగూడు
కొనియున్న, సర్వం=సమ స్తమగు, తైత్తిలోక్యం = మూడులోకములను,
వ్యాపితం=వ్యాపింపఁ జేయఁబడియున్న, చిన్మయం = బ్రహ్మస్వరూపమగు,
అసిత్వం=అసిపదముయొక్కభావము, దర్శితం = చూపింపఁబడినదో, త
స్మై=అటువంటి, శ్రీగురవే=ప్రకాశమామడగు గురువుకొఱకు, నమః =
నమస్కారము.

తా॥ ఏగురువుచేత జంగమస్థావరములతోఁ గూడియున్నసమ స్తలో
కములను వ్యాపింపఁబడినదై బ్రహ్మస్వరూపమగు జీవేశ్వరులయొక్కయై
క్యస్వరూపమగు పరబ్రహ్మభావమును జూపింపఁబడినదో, అట్టి సద్గురువు
కొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ నిమిషార్థార్థపాతాద్యా । యద్వాక్యాదైవ్విలోక్యతే ।

స్వాత్మానంస్థిరమాదత్తే । తస్మైశ్రీగురవేనమః॥

౫౧॥

టీక॥ యద్వాక్యత్ = యత్ = ఏగురువుయొక్క, వాక్యత్ = వాక్య
మునుండి, నిమి...తాద్యా=నిమిష=నిమిషకాలముయొక్క, అర్థ=సగ
ములో, అర్థ=సగము, పాతాద్యా = గడచిపోవుటనుండియును, (ఆత్మా
=పరమాత్మస్వరూపము,) విలోక్యతే=చూడఁబడుచున్నదో, స్థిరం= శా
శ్వతమైన, స్వాత్మానం=స్వ=తనయొక్క, ఆత్మానం = ఆత్మస్వరూప
మును, ఆదత్తే=గ్రహించుచున్నాడో, తస్మై = అటువంటి, శ్రీగురవే =
ప్రకాశమైనసద్గురువుకొరకు, నమః=నమస్కారము.

తా॥ జనులు ఏగురువాక్యమునుండి మిక్కిలిశీఘ్రముగా (ఒకనిమి

మముయొక్క సగములోగాని ఇంకా అంతకు తక్కిన సగముకాలములో గాని) స్థిరమైన ఆత్మస్వరూపమునుబొందుచున్నారో, అట్టి సద్గురువుకొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ చైతన్యంశాశ్వతంశాంతం । వ్యోమాతీతంనిరంజనం ।

నాదబిందుకళాతీతం । తస్మైశ్రీగురవేనమః ॥

౫౨॥

టీక॥ చైతన్యం=ప్రకాశాత్మకమగుపరబ్రహ్మము, శాశ్వతం = నిత్యమైనదియును, శాంతం=శాంతమైనదియును, వ్యోమాతీతం=ఆకాశమున తీక్రమించియుండునదియును, నిరంజనం=పాపరహితమైనదియును, నాద...తీతం=నాద=ప్రణవనాదమునకును, బిందు=బుద్ధికిని, కళా=బుద్ధియందుప్రతిబింబించియున్న ఆత్మప్రతిబింబమునకును, అతీతం = అతీక్రమించియుండునదియును, (భవతి = అగుచున్నది.) తస్మై = అటువంటి, శ్రీగురవే=ప్రకాశమానమగు, సద్గురుస్వరూపముకొఱకు నమస్కారము.

తా॥ ఏగురుస్వరూపము, నిత్యమును, శాశ్వతమును శాంతమును, ఆకాశాతీతమును, పాపరహితమును, ప్రణవధ్వనిని, బుద్ధిని, బుద్ధిప్రతిబింబితమైన-ఆత్మను ఈమూటిని అతీక్రమించిన ప్రకాశాత్మకమగు పరబ్రహ్మమగుచున్నదో, అట్టిప్రకాశమానమగు సద్గురు స్వరూపము కొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ నిర్గుణంనిర్మలంశాంతం । జంగమంస్థిరమేవచ ।

వ్యాప్తంయేనజగత్సర్వం । తస్మైశ్రీగురవేనమః ॥

౫౩॥

టీక॥ ఏన= ఏపరబ్రహ్మముచేతను, సర్వం=సమస్తమైన, జగత్ = లోకము, వ్యాప్తం=వ్యాపింపఁబడియున్నదో, (తత్ = ఆపరబ్రహ్మస్వరూపము), నిర్గుణం=సత్వరజస్తమముల నెడ మాయాగుణములు లేనిదియును, నిర్మలం=స్వచ్ఛమైనదియును, శాంతం=నెమ్మదియైనదియును, జంగమం=చేతనస్వరూపమునునై, (భవతి=అగుచున్నది.) తస్మై = అటు

వంటి, శ్రీగురవే = ప్రకాశమానమైన సద్గురుస్వరూపమగు పరబ్రహ్మము
కొఱకు, నమః = నమస్కారము.

తా॥ ఏపరబ్రహ్మము సమస్తజగత్తునువ్యాపించి నిర్గుణమును నిర్మ
లమును శాంతమును జంగమస్థావరాత్మకమునువైయున్నదియో, అట్టిపర
బ్రహ్మస్వరూపమగు సద్గురు స్వరూపముకొఱకు, నమస్కారము.

శ్లో॥ త్వంపితాత్వంచమేమాతా । త్వంబంధుత్వంచదేవతా ।

సంసారప్రీతిభంగాయ । తస్మైశ్రీగురవేనమః ॥ ౫౮॥

టీక॥ త్వం=నీవు, పితా=తండ్రివి, త్వం=నీవు, మే=నాకు, మాతా
చ=తల్లివియును, త్వం=నీవు, బంధుశ్చ=చుట్టమున్ను, త్వం=నీవు దేవ
తాచ=దైవమున్ను, (భవతి=అగుచున్నావు), సంసార...భంగాయ=
సంసార = సంసారమునందలి, (అనగా దేహమునందలి, ప్రీతి = ప్రేమ
ను, (అనురాగమును లేని అసక్తిని), భంగాయ = పోగొట్టుటకొఱకు,
తస్మై=అటువంటి, శ్రీగురవే= ప్రకాశమానమైన గురువగు నీకొఱకు, న
మః=నమస్కారము.

తా॥ ఓస్వామీ; తల్లియు తండ్రియు చుట్టముదైవముసర్వమునాకునీ
వేగనుక, కేవలనీచమగుసంసారమునందలినాయాశనుబోగొట్టుటకు-అట్టి
సద్గురుస్వరూపుండవైననీకొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ యత్సత్త్వేనజగత్సత్త్వం । యత్ప్రకాశేనభాతితత్ ।

యదానందేననందన్తి । తస్మైశ్రీగురవేనమః ॥ ౫౯॥

టీక॥ యత్సత్త్వేన=యత్ = ఏగురుస్వరూపమైనపరబ్రహ్మముయొక్క,
సత్త్వేన=ఉండుటచేత, జగత్సత్త్వం=జగత్ = లోకముయొక్క, సత్త్వం=
ఉండుట, (భవతి=కలుగుచున్నదో), యత్ప్రకాశేన=యత్ = ఏబ్రహ్మము
యొక్క, ప్రకాశేన=ప్రకాశముచేత, తత్ = ఆజగత్తు, భాతి=ప్రకాశించు
చున్నదియో, (జనాశి=జనులు), యదానందేన=యత్ = ఏపరబ్రహ్మము
యొక్క, ఆనందేన=ఆనందముచేత, నందన్తి=సంతోషించుచున్నారో,

త్వస్త్వే=అటువంటి, శ్రీగురవే=ప్రకాశమానమగు సద్గురుస్వరూపమైన పర
బ్రహ్మముకొఱకు, నమః=నమస్కారము.

తా॥ ఏపరబ్రహ్మము యందుట చేతనే ఈ జగత్తు అంతయునున్నదో,
ఏపరబ్రహ్మప్రకాశము చేతనే జగత్తంతయు వెలుగుచున్నదో, ఏపర
బ్రహ్మము యొక్క ఆనందము చేతనే లోకులందరును ఆనందించుచున్నా
రో, అట్టి సద్గురుస్వరూపమైన పర బ్రహ్మముకొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ యస్మిన్ స్థితమిదం సర్వం । భాతీయద్భానురూపతః ।

యత్ప్రీత్యా ప్రియపుత్రాది । తస్మై శ్రీగురవే నమః ॥ ౫౬॥

టీక॥ ఇదం సర్వం = ఈ సమస్త జగత్తును, యస్మిన్ = ఏపరబ్రహ్మము
నందు, స్థితం = ఉన్నదై, యద్భానురూపతః = యత్ = ఏపరబ్రహ్మము
యొక్క, భానురూపతః = సూర్యస్వరూపమునుండి, భాతీ = ప్రకాశించుచు
న్నదో, యత్ప్రీత్యా = యత్ = ఏపరబ్రహ్మము యొక్క, ప్రీత్యా = ప్రేమచే
తను, ప్రియపుత్రాది = ప్రియ = ఇష్టమగు, పుత్రాది = కొమ్మలు మొదలైన
వి అన్నియును, (భవతి = అగుచున్నదో, తస్మై = అటువంటి, శ్రీగురవే =
ప్రకాశమానమగు గురుస్వరూపముకొఱకు, నమః = నమస్కారము.

తా॥ ఏపరబ్రహ్మమునందు ఈ సమస్త జగత్తును ఉండి పరబ్రహ్మ
స్వరూపమైన సూర్యనివలన ప్రకాశించుచున్నదియో, ప్రేమరూపుడైన
పుత్రాదికమంతయు ఏపరబ్రహ్మము యొక్క ప్రేమచేత కలుగుచున్నదో,
అటువంటి పరబ్రహ్మస్వరూపమైన గురువుకొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ ఏనచేతయతాహీదం । చిత్తంచేతయతేనరః ।

జాగ్రత్స్వప్నముషుప్తా వృద్ధి । తస్మై శ్రీగురవే నమః ॥ ౫౭॥

టీక॥ ఇదం = ఈ, చిత్తం హి = చిత్తమునున్న, చేతయతా = చేతన
ముగలదిగా జేయుచున్న (చలనాది వ్యాపారముతోఁ గూడిన వ్యా
పారముగలదిగా జేయుచున్న) ఏన = ఏపరమూర్త్యచేతను, నరః = మను
జుడు, జాగ్ర. . . వృద్ధి = జాగ్రత్ = మేలుకొని యుండుటయును, స్వప్న

స్వప్నమును, సుషుప్తి = గాఢనిద్రయును, ఆది = మొదలైనవానినిగూర్చి, చేతనముతోఁగూడుకొనినవాడుగా చేయఁబడుచున్నాడో, తస్మై = అటువంటి, శ్రీగురవే = ప్రకాశమానుడగు పరమాత్మస్వరూపుడైన గురువుకొఱకు, నమః = నమస్కారము.

తా॥ ఈచిత్తమునుచలనాదివ్యాపారముగలిగి చేతనముగలదానినిగాజేయుచున్న ఏపరమాత్మచే జనుడు జాగ్రత్తస్వప్నసుషుప్తాదిసమస్తప్రపంచమునుగూర్చి చలనాదివ్యాపారముగలవాడుగా చేయఁబడుచున్నాడో, అట్టిపరమాత్మస్వరూపుడైన సద్గురువుకొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ యస్యజ్ఞానమిదంవిశ్వం । నదృశ్యంభిన్నభేదతః ।

సదైకరూపరూపాయ । తస్మైశ్రీగురవేనమః॥

౫౮॥

టీక॥ యస్య = ఏపరమాత్మయొక్క, జ్ఞానం = ఎఱుక, ఇదంవిశ్వం = ఈసమస్తమైన, భిన్నభేదతః = భిన్న = వేరైనఘటపటాదివస్తువులయొక్క, భేదతః = భేదమువలన, నదృశ్యం = తెలియదగినదికాదో, తస్మై = అటువంటి, సదా = యెల్లప్పుడును, ఏకరూపరూపాయ = అద్వితీయరూపమగు ఆకృతిగల, శ్రీగురవే = ప్రకాశమానమగుగురువుకొఱకు, నమః = నమస్కారము.

తా॥ ఏపరమాత్మసంబంధమగుయెఱుకయే - ఈసమస్తజగత్తునునై, ప్రపంచమునందలి వేరువేరువస్తువులయొక్క భేదములవలన తెలియఁబడకయున్నదో - అటువంటివాడు యెల్లప్పుడును, అద్వితీయస్వరూపుడగునగుపరమాత్మస్వరూపుడైన సద్గురువుకొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ యస్యజ్ఞాతంమతంతస్య । మతంయస్యనవేదనః ।

ఆనన్యభావభావాయ । తస్మైశ్రీగురవేనమః ॥

౫౯॥

టీక॥ యస్య = ఏపరమాత్మకు, జ్ఞాతం = తెలియఁబడినది, తస్య = ఆపరమాత్మకు, మతం = ఇట్లమైనదగుచున్నది. యస్య = ఏపరమాత్మకు, మతం = ఇట్లమైనదానిని, స, = ఆపరమాత్మ, నవేద = తెలిసికొనడములేదు.

అనన్యభావ భావాయ = అన్యవస్తువులులేని స్వరూపముగల, తస్మై = అటువంటి, శ్రీగురవే = ప్రకాశమానుడగు గురువుకొఱకు, నమః = నమస్కారము.

తా॥ పరమాత్మకు జీవేశ్వరస్వరూపములచేత ప్రకాశించుచు తెలియవచ్చెడి ఈసమస్తము, కేవలస్వరూపమే యైయున్నది. అట్టి ఆపరమాత్మయగుతన యొక్క కేవలస్వరూపము తానే యై తనకు వేరొకటిలేకపోవుటవలన వేరుగ చూచి తెలిసికొనుటలేదు. అట్టి అద్వితీయమగు పరమపదస్వరూపమైన ప్రకాశమానుడగు సద్గురువుకొఱకు నమస్కారము

శ్లో॥ యస్మై కారణరూపాయ । కార్యరూపేణ భాతియత్ ।

కార్యకారణరూపాయ । తస్మై శ్రీగురవే నమః॥

౬౦॥

టీక॥ కారణరూపాయ = కారణస్వరూపమైన, యస్మై = ఏపరమాత్మకొఱకు, యత్ = ఏది, కార్యరూపేణ = కార్యస్వరూపముతో, భాతి = ప్రకాశించుచున్నదో, తస్మై = అటువంటి, కార్యకారణరూపాయ = కార్యకారణస్వరూపముగు, శ్రీగురవే = ప్రకాశమానుగు సద్గురువుకొఱకు, నమః = నమస్కారము.

తా॥ సర్వకారణుడగు భగవంతునికొఱకు కార్యరూపమైన సమస్తప్రపంచము ప్రకాశించుచున్నయది, అట్టి కార్యకారణస్వరూపమైన భగవంతుడగు సద్గురువుకొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ నానారూపమిదం విశ్వం । న కేనాప్యస్తిభిన్నతా ।

కార్యకారణరూపాయ । తస్మై శ్రీగురవే నమః॥

౬౧॥

టీక॥ నానారూపం = అనేకరూపములుగల, ఇదం విశ్వం = ఈ ప్రపంచము, కేనాపి = ఏపరమాత్మతోను, భిన్నతా = వేరుగుట, నాస్తి = లేదు, కార్యకారణరూపాయ = కార్యకారణస్వరూపమైన, తస్మై = అటువంటి,

శ్రీగురవే=ప్రకాశమానమగు సద్గురువుకొఱకు, నమః=నమస్కారము.

తా॥ నానారూపాత్మకమగు ఈసమస్తప్రపంచము ఏపరమాత్మకు వేరుగాకయుంచున్నదియో, అట్టి కార్యకారణాత్మకమగు పరమాత్మయైన సద్గురువుకొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ జ్ఞానశక్తింస్వమారుహ్య । తత్త్వమాలావిభూషితే ।

భుక్తిముక్తిప్రదాత్రేచ । తస్మైశ్రీగురవేనమః॥

౬౨॥

టీక॥ జ్ఞానశక్తిం = పరబ్రహ్మజ్ఞానసామర్థ్యమును, సమారుహ్య = పొంది, తత్త్వ...షితే=తత్త్వ=పరమాత్మస్వరూపమనెడి, మాలా = పూలదండ, విభూషితే=అలంకారముగాగలవాడును, భుక్తి...త్రేచ = భుక్తి=భోజనమును, ముక్తి=మోక్షమును, ప్రదాత్రేచ=ఇచ్చెడివాడునగు, తస్మై=అటువంటి, శ్రీగురవే = ప్రకాశమానుడగు సద్గురువుకొఱకు, నమః=నమస్కారము.

తా॥ పరమాత్మ స్వరూపజ్ఞానసామర్థ్యముపొందిపరమాత్మజ్ఞానమును పూలదండలచే నలంకరింపఁబడి ఆశ్రితులకుభోగమోక్షములనురెంటినియొసంగెడిఆపరమాత్మస్వరూపుడైనశ్రీగురువుకొఱకునమస్కారము

శ్లో॥ అనేకజన్మసంప్రాప్త । కర్మధర్మవిదాహినే ।

జ్ఞానానలప్రభావేన । తస్మైశ్రీగురవేనమః॥

౬౩॥

టీక॥ జ్ఞానా...వేన=జ్ఞాన=తత్త్వజ్ఞానమనెడి, అనల=అగ్నియొక్క ప్రభావేన=సామర్థ్యముచేత, అనేక...హినే=అనేక = అవధిమితములగు, జన్మ=పుట్టుకలయందు, సంప్రాప్త = పొందఁబడిన, కర్మ = కర్మలయొక్క, (పుణ్యపాపకర్మలయొక్క) ధర్మ = స్వభావమును, విదాహినే=మిక్కిలిదహింపఁజేయుచున్న, తస్మై=ఆ, శ్రీగురవే=ప్రకాశమానుడగు సద్గురువుకొఱకు, నమః=నమస్కారము.

తా॥ పరబ్రహ్మజ్ఞానాగ్నియొక్క సామర్థ్యముచేత ఆశ్రితులగు

శిష్యులయొక్క అనేకజన్మములయందు పొందబడిన పుణ్యపాపకర్మము లయొక్క స్వభావమును భక్తముచేయుచున్న ఆ-శ్రీసద్గురువుకొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ శోషణంభవసింధోశ్చ । దీపనంక్షరసంపదాం ।
గురోఃపాదోదకంయస్య । తస్మైశ్రీగురవేనమః॥ ౬౪॥

టీక॥ యస్య=ఏ, గురోః=గురువుయొక్క, పాదోదకం=పాదోదకము, భవసింధోః=సంసారసముద్రమునకు, శోషణంచ = ఎండింపజేయునదియును, ఖరసంపదాం=క్షీణించెడు సంపదలకు, దీపనం=ప్రకాశింపజేయునదియును, (భవతి=అగుచున్నది.) తస్మై=అటువంటి, శ్రీగురవే=ప్రకాశమానుడగు గురువుకొరకు, నమః=నమస్కారము.

తా॥ ఏగురువుయొక్క పాదోదకము సంసారసముద్రమును ఇంకింపజేయునది గాను నశ్వరములగు సంపదలను ప్రకాశింపజేయునది గానగుచున్నదోఅట్టిప్రకాశమానుడగు సద్గురువుకొఱకునమస్కారము.

శ్లో॥ నగురోరధికంతత్వం । నగురోరధికంతపః ।
తత్వజ్ఞానాత్పదంనాస్తి । తస్మైశ్రీగురవేనమః॥ ౬౫॥

టీక॥ గురోః=గురువుకంటే, అధికం=శ్రేష్ఠమైన, తత్వం=పరమాత్మస్వరూపము, న=లేదు, గురోః=గురువుకంటే, అధిక = శ్రేష్ఠమైన, తపః=తపస్సు, న=లేదు, తత్వజ్ఞానాత్ = పరమాత్మనుదెలుసుకొనుటకంటే, పరం=అన్యమైనది, నాస్తి=లేదు, తస్మై=అటువంటి, శ్రీగురవే=ప్రకాశమానుడగు గురువుకొరకు, నమః=నమస్కారము.

తా॥ గురువుకంటే నధికమగు పరమాత్మస్వరూపమును, గురువుకంటే నధికమగు తపస్సును, పరతత్వజ్ఞానముకంటే నన్యమైనదియునులేదు, అట్టి పరమాత్మస్వరూపమగు సద్గురువుకొరకు నమస్కారము.

శ్లో॥ మన్నాథశ్రీజగన్నాథో । మద్గురుశ్రీజగద్గురుః ।

స్వాత్మైవసర్వభూతాత్తా ! తస్మైశ్రీగురవేనమః॥ ౬౬॥

టీక || మన్నాధః=మత్=నాకు, నాధః=ప్రభువగు గురువే, శ్రీజగ
న్నాధః=ప్రకాశమానుడగు లోకప్రభువైనఈశ్వరుడు, మద్గురుః=మ
త్=నాయొక్క, గురుః=గురువు, శ్రీజగద్గురుః=ప్రకాశ మానుడగులో
కగురువైనపరమేశ్వరుడు, స్వాత్మైవ=నాయాత్మయే, సర్వభూతాత్మా
=సమస్తభూతములయొక్క ఆత్మస్వరూపము, తస్మై=అటువంటి, శ్రీ
గురవే=ప్రకాశమానమగు సద్గురువుకొఱకు, నమః=నమస్కారము.

తా || నాప్రభువే లోకప్రభువు. నాగురువే లోకగురువు, నాయా
త్మయే సమస్తభూతములయొక్క ఆత్మస్వరూపము. అట్టి సద్గురుస్వ
రూపమైన పరమాత్మకొఱకునమస్కారము.

శ్లో || గురురాదిరనాదిశ్చ । గురుఃపరమదైవతం ।

గురుమంత్రసమోనాస్తి । తస్మైశ్రీగురవేనమః ॥

౬౭॥

టీక || గురుః=గురువు, ఆదిః=మొదటివాడును, (సమస్తమునకు మొ
ట్టమొదటివాడు), అనాదిశ్చ=ఆదిలేనివాడును, (తనకు మొట్టమొదటయె
వరును లేనివాడును, భవతి=అగుచున్నాడు.) గురుః=గురువు, పరమదై
వతం=శ్రేష్ఠమైనదైవము, గురుమంత్రసమః=గురుమంత్ర = గురుమంత్ర
మునకు, సమః=సమానమైనది, నాస్తి=లేదు, తస్మై=అటువంటి, శ్రీ
గురవే=ప్రకాశమానమగు గురువుకొఱకు, నమః=నమస్కారము.

తా || గురువే సమస్తమునకు మొదటివాడును తనకు ఆదిలేనివాడు
ను శ్రేష్ఠమైన దైవమును అగుచున్నాడు. గురుమంత్రమునకు సమాన
మైనది లేనేలేదు. అట్టి పరమాత్మస్వరూపమైన సద్గురువుకొఱకు నమ
స్కారము.

శ్లో || ఏకఏవపరోబంధు । ర్విషమేసముపస్థితే ।

గురుస్సకలధర్మాత్మా । తస్మైశ్రీగురవేనమః ॥

౬౮॥

టీ || విషమే=ఎక్కువతక్కువలు, (అపద) సముపస్థితే సతి=పొందఁబడు.

చుండగా, సకలధర్మాత్మా=సకల = సమస్తములైన, ధర్మ = ధర్మములే, ఆత్మా=స్వరూపముగాగలవాడును, పరః=శ్రేష్ఠుడును, ఏకః=ఒక్కఁడు నగు, గురురేవ=గురువే, బంధుః=చుట్టము, (భవతి=అగుచున్నాడు.) తస్మై=అటువంటి, శ్రీగురవే=ప్రకాశమానమగు గురువుకొఱకు, నమః =నమస్కారము.

తా॥ ఆపత్తుపొందినప్పుడుసర్వధర్మస్వరూపుడైన శ్రేష్ఠుడగు ఒక్కఁడైన గురువే బంధువగుచున్నాడు. అట్టిపరమబంధువైన సద్గురువు కొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ గురుమధ్యేస్థితంవిశ్వం । విశ్వమధ్యేస్థితోగురుః ।

గురుర్విశ్వంసమస్తతు । తస్మైశ్రీగురవేనమః ॥ ౬౯॥

టీక॥ విశ్వం=ప్రపంచము, గురుమధ్యే=గురువుయొక్క మధ్యయందు, స్థితం=ఉన్నది, గురుః=గురువు, విశ్వమధ్యే=ప్రపంచముయొక్క మధ్యయందు, స్థితః=ఉన్నాడు, సమస్తం=సమస్తమైన, విశ్వంతు=ప్రపంచమైతే, గురుః=గురువు, (భవతి = అగుచున్నది.) తస్మై = అటువంటి, శ్రీగురవే=ప్రకాశమానమగు గురువుకొఱకు, నమః=నమస్కారము.

తా॥ ఈప్రపంచమంతయు సద్గురువునందున్నది సద్గురువుప్రపంచమునందున్నాడు. ప్రపంచమంతయు సద్గురువేను. అట్టి సర్వస్వరూపుడైన సద్గురువుకొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ భవారణ్యప్రవిష్టస్య । దిజ్జోహభ్రాంతచేతనః ।

యేనసందర్శితఃపంథాః । తస్మైశ్రీగురవేనమః ॥ ౭౦॥

టీక॥ యేన=ఎవనిచేత, భవా...ప్రస్య=భవ=సంసారమనెడి (అనగాదేహమనెడి,) అరణ్య=అడవియందు, ప్రవిష్టస్య = ప్రవేశించియున్న, ది...నః=దిక్=దిక్కులయొక్క, మోహ=అజ్ఞానముచేతను, భ్రాంత=చలించుచున్న, చేతనః=మనస్సుగలవానికి, పంథాః=జ్ఞానమార్గము, సం

వర్షితః=చూపింపఁబడెనో; తస్మై=అటువంటి, శ్రీగురవే = ప్రకాశమాన
మగు గురువుకొఱకు, నమః=నమస్కారము.

తా॥ జననమరణప్రవాహరూపమైనశరీరమనెడియరణ్యమునందు
ప్రవేశించి స్వరూపజ్ఞానములేకపోవుటచేత చంచలమగు మనస్సుగలవా
నికి, ఎవనిచేతస్వస్వరూపసాక్షాత్కారమనెడి జ్ఞానమార్గము చూపింపఁ
బడినదో, అట్టిశ్రీసద్గురువుకొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ తాపత్రయాగ్నితప్తానా । మశాంతప్రాణినాముదే ।

గురురేవపరాగ్జ్ఞా । తస్మైశ్రీగురవేనమః ॥

౭౦॥

టీక॥ తాప...ప్తానాం=తాపత్రయ = అధ్యాత్మికాదితాపత్రయము
లనెడి, అగ్ని=అగ్నిచేతను, తప్తానాం = దహింపఁబడిన, అశాంతప్రా
ణినాం=అశాంత= నెమ్మదిలేని, ప్రాణినాం=జీవముగలవారల యొక్క,
ముదే=సంతోషముకొఱకు, గురురేవ = గురువే, పరా = శ్రేష్ఠమైన, గ
జ్ఞా=గంగానది, (భవతి=అగుచున్నది.) తస్మై= అటువంటి, శ్రీగురవే=
ప్రకాశమానుడగు గురువుకొఱకు, నమః=నమస్కారము.

తా॥ జ్వరాదిరోగములవల్లనైన అధ్యాత్మికతాపమును, సర్పవృ
ద్ధికాదులవల్లనైన ఆధిభౌతికతాపమును, పిడుగుమొదలైనవానివలన క
లిగెడి ఆధిదైవికతాపమును, ఈమూడు తాపములనెడి నిష్పచేత కాల్చు
బడి నెమ్మదిలేని జీవముగలమనుజులకు ఆబాధలనుబోగొట్టి సంతోషము
నుగలుగఁజేయుటకు సద్గురువే అధికమగు గంగానదిగానున్నాడు అట్టి
పరమసంతోషకారణుడైన సద్గురువుకొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ అజ్ఞానేనాహినాగ్రస్తాః । ప్రాణిస్తాఃచికిత్సకః ।

విద్యాస్వరూపోభగవాన్ । తస్మైశ్రీగురవేనమః ॥

౭౧॥

టీక॥ ప్రాణినః=జీవులు, అజ్ఞానేన=అజ్ఞానమనెడి, (తన్నుతానుదె
లియకపోవుటవల్లనైన తెలివిలేనితనము,) అహినా = సర్పముచేతను,
గ్రస్తాః=మింగఁబడియున్నారు, తాన్=అట్టిజీవులనుగూర్చి, చికిత్సకః=

నెప్పుడిపరిచెడివైద్యుడు, విద్యాస్వరూపః = జ్ఞానస్వరూపుడగు, భగవాన్ = భగవంతుడు, (భవతి = అగుచున్నాడు) తస్మై = అటువంటి, శ్రీగురవే = ప్రకాశమానుడగు గురువుకొఱకు, నమః = నమస్కారము.

తా॥ లోకమునందలి జీవులు అజ్ఞానమనుగొప్పసర్వముచేతమ్రొంగబడియున్నారు. అటులమ్రొంగబడినజీవులనుగూర్చి అజ్ఞాననాశముచేసిబాగుపరిచెడి మహావైద్యుడగువాడు, జ్ఞానస్వరూపుడైన భగవంతుడే యగుచున్నాడు. అటువంటి భగవత్స్వరూపుడైన సద్గురువుకొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ హేతవేజగతామేవ । సంసారార్ణవసేతవే ।

ప్రభవేసర్వవిద్యానాం । శంభవేగురవేనమః ॥ ౭౩॥

టీక॥ జగతామేవ = లోకములకు, హేతవే = కారణుండును, సంసార...తవే = సంసార = సంసారమనెడి, ఆర్ణవ = సముద్రమునకు, సేతవే = వారధియైనవాడును, సర్వవిద్యానాం = అన్నివిద్యలకును, ప్రభవే = జన్మకారణుండగు, శంభవే = సుఖకారణుండగు ఈశ్వరుడైన, గురవే = గురువుకొఱకు, నమః = నమస్కారము.

తా॥ జగత్తులకు కారణుండును, సంసారసముద్రమునకు వారధియును సమస్తవిద్యలకు జన్మస్థానమును, సుఖకారణుడైన ఈశ్వరుడునగు సద్గురువుకొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ ధ్యానమూలంగురోద్వార్తిః । పూజామూలంగురోపదం ।

మంత్రమూలంగురోర్వాక్యం । ముక్తిమూలంగురోకృపా ॥ ౭౪॥

టీక॥ గురోః = గురువుయొక్క, మూర్తిః = స్వరూపము, ధ్యానమూలం = ధ్యానమునకు కారణము, గురోః = గురువుయొక్క, పదం = పాదము, పూజామూలం = పూజకు కారణము, గురోః = గురువుయొక్క, వాక్యం = వాక్యము, మంత్రమూలం = మంత్రమునకు కారణము, గురోః = గురువుయొక్క, కృపా = దయ, ముక్తిమూలం = మోక్షమునకు కారణము.

తా॥ గురువుయొక్క దేహమే ధ్యానమునకు కారణము, గురువు
యొక్కపాదమే పూజించుటకు కారణము. గురువాక్యమంత్రమునకు
కారణము. గురుకృపయే మోక్షమునకు కారణము.

శ్లో॥ సప్తసాగరపర్యంతః । తీర్థస్నానఫలంచయత్ ।

గురోఃపాదోదబిందోశ్చ । సహస్రాంశేనతత్ఫలం ॥ ౭౫॥

టీక॥ సప్త...ఫలం=సప్తసాగరపర్యంతం=పడు సముద్రముల వరకుం
డెడి, తీర్థం=పుణ్యతీర్థములయందు, స్నానం=స్నానముచేతనైన, ఫలం=ఫల
ము,యత్=ఏదియో,తత్ఫలం=ఆఫలము,గురోః=గురువుయొక్క,పాదో
...దోశ్చ=పాదం=చరణములయందున్న,ఉదకం = జలముయొక్క,బిందో
శ్చ=బొట్టులో, సహస్రాంశేన=వెయ్యోభాగముతో, (తుల్యం=సమాన
ము, భవతి = అగుచున్నది.)

తా॥ సప్తసముద్రములవరకుండెడి పుణ్యోదకములయందు స్నాన
ముచేయుటవల్లనైన ఫలమేదియో; అది గురుపాదోదకము యొక్క
బిందువులో వెయ్యోభాగముతో సమానమగుచున్నది.

శ్లో॥ శివేరుష్టేగురుస్తాత్రా । గురౌరుష్టేనకశ్చన ।

లభ్యాకులగురుంసమ్యక్ । గురుమేవసమాశ్రయేత్ ॥ ౭౬॥

టీక॥ శివే=ఈశ్వరుడు, రుష్టేనతి = కోపించుచుండగా, గురుః=గు
రువు, త్రాతా=రక్షించువాడు, (భవతి=అగుచున్నాడు,) గురౌ=గురు
వు, రుష్టేనతి=ఆగ్రహించుచుండగా, కశ్చన=ఎవడును, న = రక్షించు
వాడలేడు. కులగురుం=వంశమునకు గురువైనవానిని, లభ్యా = పొంది,
సమ్యక్=బాగుగా, గురుమేవ=గురుస్వరూపమునే, సమాశ్రయేత్=ఆ
శ్రయించవలయును.

తా॥ ఈశ్వరుడాగ్రహించుచుండగా గురువే రక్షించెడి వాడగు
చున్నాడు. గురువు ఆగ్రహించునపుడెవడును రక్షించెడి వాడలేడు.
గనుక కులగురువగు సద్గురువునే పొంది బాగా ఆశ్రయించ వలయును.

శ్లో॥ మధులుబ్ధోయథాభృంగః । పుష్పాత్పుష్పాంతరంవ్రజేత్ ।

జ్ఞానలుబ్ధస్తథాశిష్యో । గురోర్గుర్వంతరంవ్రజేత్ ॥ ౭౭॥

టీక ॥ మధులుబ్ధః=మధు=పూదేనెయందు, లుబ్ధః= ఆశగల, భృం
గః= తుమ్మెద, యథా=ఏప్రకారము, పుష్పాత్=ఒకపువ్వునుండి, పు
ష్పాంతరం=వేరొకపుష్పమునుగూర్చి, వ్రజేత్=జాంచునో, తథా=ఆ
ప్రకారము, జ్ఞానలుబ్ధః=జ్ఞాన=స్వాత్మజ్ఞానమునందు, లుబ్ధః=ఆశగల,
శిష్యః=శిష్యుడు, గురోః=ఒకగురువునుండి, గుర్వంతరం=వేరొకగురు
వును, వ్రజేత్=పొందవలయును.

తా॥ మకరందమునందాసక్తిగల తుమ్మెద ఒకపుష్పమునుండి వేరొ
కపుష్పము నెట్లుపొందునో, ఆప్రకారమే స్వస్వరూపజ్ఞానము నందాస
క్తిగలశిష్యుడు, ఒకగురువునుండి వేరొకనిజగురువును బొందవలయును.

శ్లో॥ వందేగురుపదద్వంద్వం । వాఙ్మనోతీతగోచరం ।

స్వేతరక్తప్రభాభిన్నం । శివశక్త్యాత్మకంపరం ॥ ౭౮॥

టీక ॥ వాఙ్మనోతీతగోచరం=వాక్=వాక్కునకు, మనః=మనస్సునకు,
అతీత=అతిక్రమించిన, గోచరం=విషయముగలదియును, స్వేత...భిన్నం=
స్వేతరక్త=పాటలవర్ణమైన, ప్రభా=కాంతిచేత, భిన్నం= వేరైనదియు
ను, శివశక్త్యాత్మకం=శివశక్తి=ఈశ్వరమాయలయొక్క, ఆత్మకం= స్వ
రూపమైనదియును, పరం=శ్రేష్ఠమైనదియునగు, గురుపదద్వంద్వం=గురు
వుయొక్కపాదద్వంద్వమునుగూర్చి, వందే=నమస్కరించుచున్నాను.

తా॥ వాఙ్మనస్సులకు కనబడనిదియును పాటలవర్ణము కలదియు
ను శివశక్తి స్వరూపమునగు శ్రేష్ఠమైన సద్గురు పాదద్వంద్వమును గూ
ర్చినమస్కరించుచున్నాను.

శ్లో॥ గుకారంచగుణాతీతం । రుకారంరూపవర్జితం ।

గుణాతీతమరూపంచ । యోదద్యాత్సగురుస్త్వత్సః ॥ ౭౯॥

టీక ॥ గుకారంచ=గువర్ణమును, గుణాతీతం= సత్త్వాదిగుణములనతి
క్రమించినది, రుకారం=రువర్ణము, రూపవర్జితం=రూప = ఆకారమును,

వర్జితం=శూన్యమైనది, గుణాతీతం=సత్వాదిగుణరహితమును, ఆరూపం
వ=రూపము లేనిదియునగు స్వస్వరూపమును, యః=ఎవడు, దద్యాత్ =
ఇచ్చునో, సః=వాడు, గురుః=గురువుగా, స్మృతః=చెప్పబడుచున్నాడు.

తా|| గువర్ణమునిర్గుణస్వరూపమును రువర్ణము కేవలనిరాకారమును
గనుకనిర్గుణమును నిరాకారమునగు పర్వమాత్మస్వరూపమునుపడేశించెడి
గురుడే గురువని చెప్పబడుచున్నాడు.

శ్లో|| అత్రినేత్రశ్శివస్సాత్మా । ద్విబాహుశ్చహరిస్వయం ।

అచతుర్వదనోబ్రహ్మ । శ్రీగురుఃకథితఃప్రియే|| ౫౦||

టీక|| హేప్రియే=ఓప్రియురాలగు ఓపార్వతీ, శ్రీగురుః = ప్రకాశ
మానుడగు సద్గురువు, స్వయం=తాను, సాత్మాత్=ప్రత్యక్షముగా, అ
త్రినేత్రః=మూడుకన్నులులేని, శివః=ఈశ్వరుడుగాను, ద్విబాహుః=
రెండుచేతులుగల, హరిశ్చ=విష్ణువుగాను, అచతుర్వదనః=నాలుగుము
ఖములులేని, బ్రహ్మ=బ్రహ్మగాను, కథితః=చెప్పబడుచున్నాడు.

తా|| ఓపార్వతీ! సద్గురువు తానుప్రత్యక్షముగా మూడుకన్నులు
లేని ఈశ్వరుడుగాను, రెండుభుజములుగల విష్ణువుగాను, నాలుగుముఖ
ములు లేని బ్రహ్మగాను జెప్పబడుచున్నాడు.

శ్లో|| అయంఘయాంజలిర్బద్ధో । దయాసాగరసిద్ధయే ।

యదనుగ్రహతోజంతు । శ్చిత్రసంసారముక్తిభాక్|| ౫౧||

టీక|| దయాసాగర=కరుణాసముద్రుడవగు ఓస్వామీ, జంతుః=జం
తువు, యదనుగ్రహతః=యత్=దేనిని, అనుగ్రహతః=అనుగ్రహించుట
వలన, చిత్ర...భాక్=చిత్ర=ఆశ్చర్యమైన, సంసార=సంసారమునుండి,
ముక్తి=మోక్షమును, భాక్=పొందినవాడు, (భవతి=అగుచున్నాడో,
తస్య=అట్టిఅనుగ్రహమును,)సిద్ధయే=పొందుటకొఱకు, అయం=ఈ,
అంజలిః=వోసలి, ఘయా=నాచేత, బద్ధః=కూర్చబడినది.

తా|| ఓస్వామీ లోకమునందు జీవుడు దేనిని అనుగ్రహించుటవలన
ఆశ్చర్యమగు సంసారమునుండి ముక్తినిపొందుచున్నాడో-అట్టిముక్తియొ
క్క ప్రాప్తికొఱకు నాచేత ప్రార్థింపబడుచున్నది.

శ్లో॥ శ్రీగురోఃపరమంరూపం । వివేకంచక్షురగ్రతః ।

మందభాగ్యానపశ్యన్తి । అంధస్సూర్యోదయంయథా ॥ ౫౨ ॥

టీక॥ మందభాగ్యాః=మంద=అల్పమైన, భాగ్యాః=అదృష్టముగల వారలు, అగ్రతః=ముందుగా, శ్రీగురోః=సద్గురువుయొక్క, పరమం రూపం=శ్రేష్ఠమైనరూపమును, వివేకంచక్షుః=జ్ఞాననేత్రమునున్న, అంధః=గుడ్డివారు, సూర్యోదయంయథా=సూర్య=సూర్యునియొక్క, ఉదయంయథా=ఉదయమునువలెనే, నపశ్యన్తి=చూడరు.

తా॥ అదృష్టములేనివారు సద్గురువుయొక్క శ్రేష్ఠమైన రూపమును, గుడ్డివాడు సూర్యోదయమును, ఎమరుగానిదిచూడలేరు.

శ్లో॥ కులానాంకులకోటినాం । తారకస్తత్రతక్షణాత్ ।

అతస్తంసద్గురుంజ్ఞాత్వా । త్రికాలమభివాదయేత్ ॥ ౫౩ ॥

టీక॥ తత్ర=అక్కడ, తక్షణాత్ = అప్పుడే, కులానాం = కులములను, కులకోటినాం=కులములయొక్క అనేక కోటులను, తారకః=తరింపఁజేయువాడు, (ఉద్ధరించెడివాడు, భవతి = అగుచున్నాడు.) అతః=అందువలన, తం=అటువంటి, సద్గురుం = శ్రేష్ఠమైన గురువును, జ్ఞాత్వా=తెలిసికొని, త్రికాలం=మూడుకాలములయందున్న, అభివాదయేత్ =నమస్కరించవలయును.

తా॥ జనుడు సద్గురువును జూచినప్పుడే అనేకకోటి వంశములనుద్ధరించినవాడగుచున్నాడు గనుక అటువంటి సద్గురువును తెలిసికొని త్రికాలములయందు నమస్కరించవలయును.

శ్లో॥ శ్రీనాథచరణద్వంద్వం । యస్యాందిశిపిరాజతే ।

తస్యాందిశినమస్కర్యా । ధృక్త్యాప్రతిదినంప్రియే ॥ ౫౪ ॥

టీక॥ హేప్రియే=ఇష్టురాలవగు ఓపార్వతీ, శ్రీనా...ద్వంద్వం = శ్రీనాథ=ప్రకాశమానమగు ప్రభువైన సద్గురువుయొక్క, చరణ = పాదముయొక్క, ద్వంద్వం=రెండును, యస్యాందిశి= ఏదిక్కుయందు, విరాజతే=ప్రకాశించుచున్నవో, తస్యాందిశి = అదిక్కుయందు, భక్త్యా

భక్తితో, ప్రతిదినం=ప్రతిదినమున్ను నమస్కార్యాత్ =నమస్కరించవలయును.

తా॥ ఓపార్వతీ సద్గురుపాదయుగళము-పదిక్కు-నప్రకాశించునో అదిక్కుననే జనుడు ప్రతిదినము భక్తితో నమస్కరించవలయును.

శ్లో॥ సాష్టాంగప్రణీపాతేన । స్తువన్నిత్యంగురుంభజేత్ ।

భజనాత్మైర్వమాప్నోతి । స్వస్వరూపమయోభవేత్ ॥ ౮౫॥

టీక॥ సాష్టాంగప్రణీపాతేన=సాష్టాంగనమస్కారముచేత, స్తువన్=స్తోత్రముచేయుచు, గురుం=గురువును, నిత్యం=ఎల్లప్పుడున్ను, భజేత్=సేవించవలయును, భజనాత్=సేవింపుటవలన, స్థైర్యం=చంచలము లేకపోవుటను, (ధైర్యమును), ఆప్నోతి=పొందుచున్నాడు, స్వస్వరూపమయః=ఆత్మస్వరూపమైనవాడును, భవేత్=అగుచున్నాడు.

తా॥ జనుడు గురువును ఎల్లప్పుడుస్తోత్రముచేయుచు సాష్టాంగనమస్కారముతో సేవించవలయును. అట్లు సేవింపుటవలన (ధైర్యమును) చలనరహితమును బొంది ఆత్మస్వరూపుడగుచున్నాడు.

శ్లో॥ దోర్భాగ్యంపద్భాగ్యంచజానుభ్యౌ । మురసాశిరసాదృశౌ ।

మనసావచసాచేతి । ప్రణామోష్టాంగ ఉచ్యతే ॥ ౮౬॥

టీక॥ దోర్భాగ్యం=భుజములచేతను, పద్భాగ్యం=పాదములచేతను, జానుభ్యౌ=మోకాళ్లచేతను, ఉరసా=వక్షస్థలముచేతను, శిరసా=శిరస్సుచేతను, దృశౌ=దృక్కుచేతనున్ను, మనసా=మనస్సుచేతను; వచసా=వాక్కుచేతనున్ను, (చేయబడిన నమస్కారము,) అష్టాంగః=యెనిమిది అవయవములుగల, ప్రణామ ఇతి=నమస్కారమని, ఉచ్యతే=చెప్పబడుచున్నది.

తా॥ భుజములు, పాదములు, మోకాళ్లు, వక్షస్థలము, శిరస్సు, చూపు, మనస్సు, వాక్కు ఈయెనిమిదింటిచే చేయబడిన నమస్కారము, సాష్టాంగనమస్కారమని చెప్పబడుచున్నది.

శ్లో॥ తస్యైదిశేసతతమంజలిరేషనిత్యం । ప్రక్షిప్యతాం ముఖరితైర్
 ధురైఃప్రసూనైః । జాగర్తియత్రభగవాన్ గురు చక్రవర్తి ।
 విశ్వస్థితి ప్రళయనాటక నిత్యసాక్షి ॥ ౮౭॥

టీక॥ విశ్వ...సాక్షి=విశ్వ=ప్రపంచముయొక్క, స్థితిప్రళయ=రక్షణసంహారములనెడి, నాటక=నాటకమును, నిత్య=ఎల్లప్పుడును, సాక్షి=చూచువాడును, భగవాన్=పూజ్యుడగు, గురుచక్రవర్తి=సద్గురువనెడిమహారాజు, యత్ర=ఏదిక్కుయందు, జాగర్తి=జాగ్రత్తోనుండుచున్నాడో, తస్యై=అటువంటి, దిశే=దిక్కులకొఱకు, ఏషః=ఈ, అంజలిః=దోసలి, మధురైః=మనోజ్ఞములైన, ముఖరితైః=శబ్దించెడి, ప్రసూనైః, =పుష్పములతో, సతతం=ఎల్లప్పుడును, ప్రక్షిప్యతాం=చిమ్మునుగాక.

తా॥ జగత్తుయొక్క స్థితిప్రళయముల నెడనాటకములకు సాక్షియైన పూజ్యుడగు సద్గురువు-ఏదిక్కునప్రకాశించునో, ఆదిక్కులకొఱకు ఎల్లప్పుడును మనోహరములగుతుమైన ధ్వనులతో గూడుకొనినపుష్పంజలులు చల్లవలయును.

శ్లో॥ అభ్యస్తైః కిముదీర్ఘకాలవిహతైర్వాఘ్నిప్రదైర్దుష్కరైః ।
 ప్రాణాయామ శతైరనేకకరణైర్దుఃఖాత్మకైర్మజజ్జయైః ।
 యస్మిన్నభ్యుదితేవి నశ్యతిబలీ వాయుఃస్వయం తక్షణాత్ ।
 ప్రాప్తంతత్సహజస్వభావమనిశం సేవేతమేకంగురుం॥ ౮౮॥

టీక॥ దీర్ఘ...మలైః=దీర్ఘకాల = బహుకాలమునుండి, విమలైః = స్వచ్ఛములైనవియును; అభ్యస్తైః=వాడుకచేయబడినవియును, వ్యాధిప్రదైః=రోగమును ఇచ్చెడివియును, దుష్కరైః=చేయుట కశక్యమైనవియునగు, ప్రాణాయామశతైః=ప్రాణాయామములయొక్క నూరులతోను, దుఃఖాత్మకైః=దుఃఖస్వరూపములైనవియును, దుర్జయైః =జయించుటకశక్యమైనవియునగు, అనేకకరణైః=బహుసాధనములతో, కిము = ఏమిప్రయోజనము, యస్మిన్=ఏస్వరూపము, అభ్యుదితేనతి=కలుగుచు

డగా, బలీ=బలవంతుడగు, వాయుః=వాయువు, స్వయం=తాను, తక్షణాత్=అప్పుడే, వినిశ్యతి=నశించుచున్నాడో, తత్=ఆస్వరూపమును, ప్రాప్తం=పొందుటకు, సహజస్వభావం=సహజ=కూడాపుట్టిన, స్వభావం=ప్రకృతిగల, పకం=ఒక్కడగు, తం=అట్టిప్రసిద్ధుడైన, గురుం=సద్గురువును, అశిశం=ఎల్లప్పుడును, సేవేత=సేవించవలయును.

తా|| అభ్యసించఁ బడునవియును రోగప్రదములును కఠినములును ప్రాణాయామములతోను ఇంకా ఇతరసాధనములతో నేమిప్రయోజనము. ఏస్వరూపముకలుగుచుండగా బలవత్తరమైనవాయువు తనంతటతాను అప్పుడే యుడగునో, అట్టిస్వరూపమును పొందుటకు సహజమైన ప్రకృతిగల అద్వితీయుడగు సద్గురువును ఎల్లప్పుడు సేవించవలయును.

శ్లో|| జ్ఞానం వినా ముక్తిపదం । లభ్యతే గురుభక్తిః ।

గురోః సామాన్యతో నాన్యత్ । సాధనం గురుమార్గిణాం ॥ ౮౯ ॥

టీక|| ముక్తిపదం=మోక్షస్థానము, జ్ఞానం వినా=జ్ఞానము లేకుండా నే, గురుభక్తిః=గురువుయొక్క భక్తివలన, లభ్యతే=పొందఁబడుచున్నది. గురుమార్గిణాం=సద్గురుమార్గముగలవారలకు, సామాన్యతః=సాధారణముగా, గురోః=గురువుకంటే, అన్యత్=ఇతరమైన, సాధనం=ఉపాయము, న=లేదు.

తా|| మోక్షస్థానము=జ్ఞానము లేకుండా నే గురుభక్తివలన పొందబడుచున్నది. గనుక సద్గురుమార్గముగలవారలకు సామాన్యముగా గురువుకంటే వేరైనయూపాయమే లేదు.

శ్లో|| యస్మాత్పరతరం నాస్తి । నేతి నేతి తివ్రేశ్రుతిః ।

మనసావచసాచైవ । సత్యచారాధయేద్గురుం ॥

౯౦ ॥

టీక|| యస్మాత్=ఏగురుస్వరూపముకంటే, పరతరం=మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైనది, నాస్తి=లేదని, నేతి నేతి=నేతి నేతియను శ్రుతిః=వేదవాక్యము, వై=ప్రసిద్ధముగానున్నదో, (తం=అటువంటి) సత్యం=సత్యస్వరూపుడైన, గురుం=గురువును, మనసా=మనస్సుతోను, వచసాచైవ=వాక్కుతోనున్న, ఆరాధయేత్=పూజించవలయును.

తా॥ నేతి నేతియనుశ్రుతి ఏగురుస్వరూపముకంటె నధికమైనదిలేదని చెప్పినో, అట్టిసత్యమగు గురుస్వరూపమును వాఙ్మనస్సులతోపూజించవలయును.

శ్లో॥ గురోఃకృపాప్రసాదేన । బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరాః ।

సామర్థ్యమగమన్త్యే । కేవలంగురుసేవయా॥ ౯౦॥

టీక॥ బ్రహ్మవిష్ణు మహేశ్వరాః = బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరులుముగ్గురును, సర్వే = అందరును, గురోః = గురువు యొక్క, కృపాప్రసాదేన = దయ కుపాత్రులగుచున్నారు, కేవలం = మిక్కిలి, గురు సేవయా = గురువును సేవింపుటచేతను, తత్ = అ, సామర్థ్యం = శక్తిని, అగమ్య = సాందరి.

తా॥ బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరులు మొదలైన వారందరును గురుకృపను బొందుటచేతను, మిక్కిలిగాగురుసేవచేయుటచేతను, అట్టిసామర్థ్యమును బొందిరి.

శ్లో॥ దేవకిన్నరగంధర్వాః । పితృయత్రాస్తుతుంబురుః ।

మునయోపనజానన్తి । గురుశుశ్రూషణేవిధిం॥ ౯౧॥

టీక॥ దేవకిన్నరగంధర్వాః = దేవ = దేవతలును, కిన్నర = కిన్నరులును, గంధర్వాః = గంధర్వులును, పితృయత్రాస్తు = పితృ = పితృదేవతలును, యత్రాస్తు = యత్రులును, తుంబురుః = తుంబురుడను యత్రుడును, మునయోప = ఋషులును, గురుశుశ్రూషణే = గురు = గురువు యొక్క, శుశ్రూషణే = సేవయందలి, విధిం = విధానమును, నజానన్తి = గురైఱుగరు.

తా॥ దేవకిన్నరగంధర్వులును, పితృదేవతలును, యత్రులును, ఋషులును వీరెవరును గురుశుశ్రూషణవిధిని తెలిసినవారుకారు.

శ్లో॥ మహాహంకారగర్వేణ । తపోవిద్యాబలేనచ ।

భ్రమన్తిచాప్తిన్సంసారే । ఘటియంత్రంయథాపునః॥ ౯౨॥

టీక॥ (జనాః = జనులు), మహాహంకారగర్వేణ = గొప్ప అహంకారముయొక్క అభిమానముచేతను, తపో... లేనచః = తపః = తపస్సుయొక్కయు, విద్యా = చదువులయొక్కయు, బలేనచ = బలముచేతనున్ను, అప్తిః = ఈ, సంసారే = సంసారమునందు, పునః = మఱల, ఘటియంత్రంయ

థా = బావిగిలకవలెనే, (నీర్లు తోడుటకు బావికినేర్పరచినగిలక,) భృ
మన్త్రి = పుట్టుచున్నారు.

తా || జనులుగొప్ప అహంకారము చేతను తపోవిద్యలయొక్క బల
ముచేతనున్న ఈ దేహము నెడి సంసారమునందు జననమరణములతోతిరి
గితిరిగి, నీటియొక్క రాకపోకలతో బావియందలి గిలకవలెనే భ్రమవల
నజననమరణములనుబొందుచున్నారు.

శ్లో || నముక్తాగణగంధర్వాః | పితృయత్రాస్తుచారణాః |

ఋషయస్సిద్ధదేవాద్యాః | గురుసేవాపరాఙ్ముఖాః || ౯౮ ||

టీక || గణగంధర్వాః = గణ = ప్రమథగణములును, గంధర్వాః = గంధ
ర్వులును, పితృయత్రాస్తు = పితృ = పితృదేవతలును, యత్రాస్తు = యత్రులు
ను-చారణాః = చారణులును, ఋషయః = ఋషులును, సిద్ధదేవాద్యాః =
సిద్ధ = సిద్ధులును, దేవాద్యాః = దేవతలు మొదలైనవారును-గురుసేవాప
రాఙ్ముఖాః = గురు = గురువుయొక్క సేవ = సేవింపుటయందు, పరాఙ్ము
ఖాః = మారఘ్నలైము క్తినిపొందినవారు, న = కారు.

తా || ప్రమథగణములును గంధర్వులును ఈ మొదలైన వారందరును
గురు సేవయందు విముఖులైము క్తినిపొందుటలేదు.

ఇతి శ్రీసాగ్రందపురాణే ఉత్తరఖండే ఉమా మహేశ్వరసంవాదే
శ్రీగురుగీతాయాం శ్రీగురుప్రభావవర్ణనం నామ ద్వితీయోధ్యాయః.

గద్య || ఇది సాగ్రందపురాణ ఉత్తరఖండము నందలి ఉమా
మహేశ్వరసంవాదమునందు గురుప్రభావ వర్ణనమును

శ్రీమద్భాగవతకృష్ణదేశిక ప్రభుస్వాములవారిప్రియ

శిష్యుడైనఘోటానాశంకరరావుగారిచేటికా

తాత్పర్యములనురచియింపఁబడినద్వితీ

యాధ్యాయం - సమాప్తము.

శ్రీకృష్ణపరబ్రహ్మణేనమః.

సుజ్ఞానదీపమను * గురుగీతలు.

సృ తీ యా థ్యా య ప్రా ర ంభ ము.

శ్లో॥ థ్యానంశృణుమహాదేవీ । సర్వానందప్రదాయకం ।

సర్వసౌఖ్యకరంచైవ । భక్తిముక్తిప్రదాయకం॥ ౯౫॥

టీక॥ హేదేవీ=ఓపార్వతీ! సర్వానందప్రదాయకం... సర్వ=సమస్తములైన, ఆనంద=సంతోషములను, ప్రదాయకం= ఇచ్చునదియును, సర్వ...కరంచైవ=సర్వ= సమస్తములైన, సౌఖ్యకరంచైవ = సుఖములనిచ్చునదియును, భుక్తి...యకం=భుక్తి=భోగమును, ముక్తి = మోక్షమును, ప్రదాయకం=కలుగజేసేడు, థ్యానం=ధ్యానమును, శృణు=వినుము.

తా॥ ఓపార్వతీ! నీవు సమస్తానందముల పొసంగునదియును, సమస్తసౌఖ్యములనుజేయునట్టిదియును, భక్తి-ముక్తులను ఇచ్చునదియును నగు ఆత్మధ్యానమును జెప్పుచున్నాను వినుము.

శ్లో॥ శ్రీమత్పరం బ్రహ్మగురుంస్మరామి । శ్రీమత్పరం బ్రహ్మగురుంభజామి । శ్రీమత్పరంబ్రహ్మగురుంవదామి । శ్రీమత్పరంబ్రహ్మగురుంనమామి॥ ౯౬॥

టీక॥ శ్రీమ...గురుం=శ్రీమత్=ప్రకాశముగల, పరంబ్రహ్మ=పరబ్రహ్మస్వరూపమైన, గురుం=గురువును, స్మరామి=తలంకుచున్నాను, శ్రీమత్పరంబ్రహ్మగురుం=ప్రకాశముగల పరబ్రహ్మస్వరూపమైన గురువును, భజామి=సేవించుచున్నాను, శ్రీమత్పరంబ్రహ్మగురుం = ప్రకాశముగల పరబ్రహ్మస్వరూపమైన గురువును, వదామి=చెప్పుచున్నాను, శ్రీమత్పరంబ్రహ్మగురుం= ప్రకాశముగల పరబ్రహ్మస్వరూపమగు గురువునుగూర్చి, నమామి=నమస్కరించుచున్నాను.

తా || ప్రకాశముగల పరబ్రహ్మ స్వరూపమైన సద్గురువును స్మరించుచున్నాను, సేవించుచున్నాను, చెప్పించుచున్నాను, నమస్కరించుచున్నాను.

శ్లో || బ్రహ్మనందంపరమసుఖదం కేవలంజ్ఞానమూర్తిం । ద్వంద్వతీతం గగనసదృశం తత్త్వమస్యాదిలక్ష్యం । ఏకంనిత్యంవిమలమచలం సర్వధీసాక్షిభూతం । భావాతీతం త్రిగుణ రహితం ।
సద్గురుంతంసమామి || ౯౭ ||

టీక || బ్రహ్మనందం=బ్రహ్మనంద స్వరూపుడును, పరమసుఖదం... పరమ = శ్రేష్ఠమైన, సుఖదం = సుఖమునిచ్చువాడును, కేవలం = ఏక స్వరూపుడును, జ్ఞానమూర్తిం = జ్ఞానస్వరూపుడును, ద్వంద్వతీతం = ద్వంద్వ = శీతోష్ణ సుఖదుఃఖాది ద్వంద్వములను, అతీత = అతిక్రమించిడివాడును, గగనసదృశం... గగన = ఆకాశముతో, సదృశం = సమానుడును, తత్త్వమస్యాదిలక్ష్యం, తత్త్వమస్యాది = తత్త్వమని మొదలైన మహావాక్యములయొక్క, లక్ష్యం = లక్ష్యార్థమైనవాడును, ఏకం = అద్వితీయుడును, నిత్యం = శాశ్వతుడును, విమలం = స్వచ్ఛమైనవాడును. అచలం = కదలనివాడును, సర్వధీసాక్షిభూతం = సర్వధీ = సమస్త జ్ఞానములకును, సాక్షిభూతం = సాక్షియైనవాడును, భావాతీతం = తలంపున కతిక్రమించి యుండెడివాడును, త్రిగుణరహితం = సత్త్వాది గుణములు మూడును లేనివాడునునగు, తంసద్గురుం = అశ్రేష్ఠమైనగురుస్వరూపమునుగూర్చి, సమామి = నమస్కరించుచున్నాను.

తా || బ్రహ్మనందస్వరూపుడును, పరమసౌఖ్యమునిచ్చువాడును కేవల పరమాత్మస్వరూపుండును జ్ఞానస్వరూపుండును, సుఖదుఃఖాదిద్వంద్వములు లేనివాడును, ఆకాశసమానుండును, తత్త్వమస్యాది మహావాక్యములకులక్ష్యార్థమైన అఖండమగు పరబ్రహ్మస్వరూపుండును, అద్వితీయుండును, శాశ్వతుండును, విమలుండును, చలన వర్జితుండును బుద్ధికి సాక్షిమాత్రుండును, తలంపులకు లోబడక అతిక్రమించి యుం,

ఢైదువాడును, రజసత్వతమోగుణములులేనివాడునునగు, అట్టిసద్గురుస్వ
రూపునింగూర్చి, నమస్కరించుచున్నాను.

శ్లో॥ హృదయాంబుజేకర్ణిక మధ్యసంస్థం । సింహాసనే సంస్థిత దివ్య
మూర్తిం । ధ్యాయేద్గురుంచంద్రకళాప్రకాశం । సచ్చిత్సు
ఖాభీష్టవరందధానం॥

౯౮॥

టీక॥ సింహాసనే=సింహాసనమునందు, సంస్థిత దివ్యమూర్తిం=సం
స్థిత=ఉన్నటువంటి, దివ్య=ప్రకాశమానమగు, మూర్తిం= స్వరూపము
గలవాడును, చంద్రకళాప్రకాశం=చంద్ర=చంద్రునియొక్క, కళా =
కళవలెనే, ప్రకాశం = ప్రకాశించెడివాడును, సచ్చిత్సుఖాభీష్టవరం =
సచ్చిత్=సత్తుదిత్తులయొక్క, సుఖ = ఆనందముచేత, అభీష్ట = ప్రియ
మగు, వరం=దైవప్రసాదమును, దధానం=ధరించియుండెడివాడునునగు,
గురుం=సద్గురువును, హృదయాంబుజే=హృదయకమలమునందలి, కర్ణిక
మధ్యసంస్థం, కర్ణిక=చుద్దుయొక్క, మధ్య=నడుమను, సంస్థం= ఉన్న
వానినిగా, ధ్యాయేత్ = ధ్యానించవలయును. .

తా॥ సింహాసనమునందు దివ్య స్వరూపము గలవాడును, చంద్ర
కళవలెనే ప్రకాశించెడివాడును, సత్తుదిత్తులయొక్క క్షూడిక చేత నైన
పరమానందముచేత ప్రియమగు దైవప్రసాదమును ధరించి యుండెడి
వాడునునగు, సద్గురువునుహృదయకమల కర్ణికామధ్యమునందున్నవాని
నిగా, ధ్యానించవలయును.

శ్లో॥ శ్వేతాంబరంశ్వేత విలేపపుష్పం । ముక్తావిభూషం ముదితద్వి
నేత్రం । వామాంకపీఠేస్థితదివ్యశక్తిం । మందస్మితం పూర్ణ
కృపానిధానం॥

౯౯॥

శ్లో॥ ఆనంద మానందకరం ప్రసన్నం । జ్ఞానస్వరూపం నిజభావయు
క్తం । యోగీంద్రమీద్యంభవరోగవైద్యం । శ్రీమద్గురుం నిత్య
మహానమామి॥

౧౦౦॥

టీక॥ శ్వేతాంబరం, శ్వేత = తెల్లని, అంబరం = వస్త్రముగలవాడును, శ్వేత...పుష్పం, శ్వేత = తెల్లని, విలేప = విశేషముగా పూసకొనినచందనమును, పుష్పం = పుష్పముగలవాడును, ముక్తావిభూషం, ముక్తా = ముత్యములయొక్క, విభూషం = అలంకారముగల వాడును, ముదితద్వినేత్రం, ముదిత = సంతోషముతోగూడుకొనిన, ద్విినేత్రం = రెండుకన్నలుగలవాడును, వానూజరూపీతే, వామ = ఎడమప్రక్క, అంబరరూపీతే = తొడయినెడి సింహాసనమునందు, స్థితదివ్యశక్తిం, స్థిత = ఉన్న, దివ్య = ప్రకాశమును, శక్తిం = శక్తిగలవాడును, మందస్మితం, మంద = స్వల్పమైన, స్మితం = చిఱునగవుగలవాడును, పూర్ణ...ధానం, పూర్ణ = నిండైన, కృపా = దయకు, నిధానం = స్థానమైనవాడును, ఆనందం = ఆనందస్వరూపుడును, ఆనందకరం = సంతోషమును గలుగఁజేయువాడును, ప్రసన్నం = నిర్మలుడును, జ్ఞానస్వరూపం = జ్ఞానమేస్వరూపముగాగలవాడును, నిజభావయుక్తం, నిజ = స్వకీయమైన, భావ = నిజస్వరూపముతో, యుక్తం = కూడియుండెడివాడును, యోగీంద్రం = యోగిశ్రేష్ఠుడును, ఈశ్వరం = స్తుతించదగినవాడును, భవరోగవైద్యం భవ = సంసారమనెడి, రోగ = వ్యాధికి, వైద్యం = చికిత్సకుండునునగు, శ్రీమద్గురుం = ప్రకాశముగల సద్గురువునుగూర్చి, అహం = నేను నిత్యం = ఎల్లప్పుడును, నమామి = నమస్కరించుచున్నాను.

తా॥ తెల్లని వస్త్రములు గలవాడును, తెల్లని గంధపుష్పములను గలవాడును, ముత్యవిభూషణములు గలవాడును, సంతోష యుక్తముగ రెండు నేత్రములుగలవాడును, ఎడమతొడయందు దివ్యశక్తి గలవాడును, స్వల్పమైన చిఱునగవుగలవాడును నిండైన దయకు స్థానభూతుడును, ఆనందస్వరూపుడును, ఆనందమునుగలుగఁజేయువాడును, నిర్మలుడును, జ్ఞానస్వరూపుడును, సహజమైనస్వరూపముతోఁ గూడియుండెడివాడును, యోగిశ్రేష్ఠుడును, స్తుతించదగినవాడును, సంసారమనెడు రోగమునకు వైద్యుండునునగు సద్గురువునకు సదానమస్కరించుచున్నాను.

శ్లో || వందేగురూణాంచరణారవిందం । సందర్శితస్వాత్మసుఖాంబుధీ
నాం । జనస్యపహంగులికాయమానం । సంసారహాలాహలమో
హశాంత్యై॥

టీక || జనస్య = జనుల యొక్క, సంసారహాలాహలమోహశాంత్యై, సం
సార = సంసారము నెడి, హాలాహల = విషమువల్ల నైన, మోహ = మూ
ర్ఖయొక్క, శాంత్యై = శాంతికొఱకు, గులికాయమానం = మాత్ర
తుగానుండెడి, సందర్శి... ధీనా, సందర్శిత = చూపింపబడిన, స్వాత్మ
సుఖ = తన ఆత్మసుఖముయొక్క, అంబుధీనాం = సముద్రములు గల,
పహం = ఈ, గురూణాం = గురువుయొక్క, చరణారవిందం = పాదపద్మ
ములును గూర్చి, వందే = నమస్కరించుచున్నాను.

తా || జనులయొక్క జన్మజరామరణాది స్వరూపమైన దేహము నెడి
విషమువల్లనైన అజ్ఞానస్వరూపముగు మూర్ఖయొక్క శాంతి కొఱకు,
మాత్రమైన జ్ఞానబోధచేత చూపింపబడిన పరమాత్మ, స్వరూపమును
సుఖసముద్రములుగల, సద్గురువుయొక్క పాదపద్మములనుగూర్చి. నమ
స్కరించుచున్నాను.

శ్లో || యస్మిన్ సృష్టిస్థితిధ్వంస । నిగ్రహానుగ్రహోత్సకం ।

కృత్యం పంచవిధం శశ్వ । ద్భాసతే తంగురుంభజేత్ ॥ ౧౦౨॥

టీక || సృష్టి...త్సకం, సృష్టి = సృజించుటయును, స్థితి = పరిపాలిం
చుటయును, ధ్వంస = నశింపజేయుటయును, నిగ్రహ = నిరోధించుట
యును, అనుగ్రహ = అనుగ్రహించుటయును, (కరుణ), ఆత్మకు = స్వ
రూపములుగా గలిగిన, పంచవిధం = ఆయిదువిధములైన, కృత్యం = పను
లు, యస్మిన్ = ఏగురువునందు, శశ్వత్ = ఎల్లప్పుడూను. భాసతే = ప్రకా
శించుచున్నవో, తం = అటువంటి, గురుం = సద్గురువును, భజేత్ = సేవిం
చవలయును.

తా || సృష్టిస్థితి సంహార నిగ్రహానుగ్రహోత్సకములైన ఆయి

చువిధములగు వ్యాపారములు=ప గురువునం దెల్లప్పుడును బ్రకాశించుచుండునో ; అట్టి సద్గురువును సేవించవలయును.

శ్లో॥ పాదాబ్జేసర్వసంసార । దావకాలానలంస్వకే । బ్రహ్మరంద్రే
స్థితాంభోజ ! మధ్యస్థం చంద్రమండలం॥ ౧౦౩॥

శ్లో॥ అకథాదిత్రిరేఖాబ్జే । సహస్రదళమండలే ।

హంసంపార్శ్వత్రికోణేచ । స్మరేత్తంమధ్యగంగురుం॥ ౧౦౪॥

టీక॥ స్వకే=స్వకీయమగు, పాదాబ్జే=పాదపద్మమునందు, సర్వసంసార దావకాలానలం, సర్వ=సమస్తమైన, సంసార = సంసారమనెడి, దావ = వనమునకు, కాలానలం = ప్రళయకాల అగ్ని స్వరూపుడును, బ్రహ్మరంద్రే= బ్రహ్మరంద్రమునందు, స్థితాం...ధ్యస్థం, స్థిత = ఉన్న, అంభోజ=పద్మముయొక్క, మధ్యస్థం=నడుమనున్న, చంద్రమండలం=చంద్రబింబ స్వరూపుడును, పార్శ్వత్రికోణే=పార్శ్వ, ప్రక్కయందు=త్రికోణే = త్రికోణాకృతియైన, సహస్రదళమండలే=వేయి తేకులయొక్క సమూహముగల, అకథాది త్రిరేఖాబ్జే, అకథాది=అకార, కకార, ధకారాది వర్ణములే, త్రిరేఖా = మూడురేఖలుగా గల, అబ్జే = పద్మమునందు, మధ్యగం=మధ్యభాగమున, హంసంచ=హంసస్వరూపుడునగు, తం=ఆ, గురుం=గురుస్వరూపుని, స్మరేత్=స్మరించవలయును.

తా॥ సహస్రాక్షర పద్మమునకు మధ్య ప్రదేశమున సూర్య చంద్రాగ్ని స్వరూపములుగా ప్రకాశించుచున్న సద్గురుస్వరూపమును స్మరించవలయును.

శ్లో॥ నిత్యశుద్ధంనిరాభాసం । నిరాకారంనిరంజనం॥

నిత్యబోధంచదానందం । గురుంబ్రహ్మనమామ్యహం॥ ౧౦౫॥

టీక॥ నిత్యశుద్ధం = ఎల్లప్పుడు పరిశుద్ధుడును, నిరాభాసం = దూషణములేనివాడును, నిరంజనం=పాపములేనివాడును, నిత్యబోధం= ఎల్లప్పుడు బోధస్వరూపుడును, చిదానందం = జ్ఞానానందస్వరూపుడునగు,

గురుం = గురువు-అనెడి, బ్రహ్మ = పరమాత్మను గూర్చి, అహం = నేను, నమామి = నమస్కరించుచున్నాను.

తా॥ నిత్యశుద్ధుండును నిరాభాసుండును నిరాకారుండును నిరంజనుండును నిత్యబుద్ధుండును చిదానందుండునునగు, గురుస్వరూపమైన పరబ్రహ్మమును గూర్చి నేను నమస్కరించుచున్నాను.

శ్లో॥ సకలభువనసృష్టిః కల్పితాశేషసృష్టిః । నిఖిలనిగమ దృష్టిస్తత్పదార్థైకసృష్టిః । అథగణపరమేష్టి స్తత్పదార్థైక దృష్టిః । ర్భవగుణపరమేష్టిర్మోక్షమార్గైకదృష్టిః॥ ౧౦౬॥

శ్లో॥ సకలభువన భంగస్థాపనాస్తం భయస్తిః । సకరుణరస పృష్టిస్తత్పదార్థైకసృష్టిః । సకలసమయసృష్టి స్తద్విదానంద దృష్టిః । ర్వివసతుమయినత్యం శ్రీగురోద్దివ్యదృష్టిః॥ ౧౦౭॥

టీక॥ సక...సృష్టిః, సకల = సమస్తములైన, భువన = లోకములను, సృష్టిః = సృజించునదియును, కల్పి...సృష్టిః, కల్పిత = రచింపబడిన, అశేష = సమస్తమును, సృష్టిః = సృజించునదియును, నిఖి...దృష్టిః, నిఖిల = సమస్తములగు, నిగమ = వేదములను, దృష్టిః = చూచునదియును, సత్ప...సృష్టిః, సత్ = శ్రేష్ఠములైన, పదార్థ = వస్తువులను, ఏక = ముఖ్యముగా, సృష్టిః = సృజించునదియును, అథగణపరమేష్టిః = అథ = సాకల్యములగు, గణ = ప్రమథగణములకు, పరమేష్టి = సృష్టికర్తయైనదియును, సత్ప...దృష్టిః, సత్ = శ్రేష్ఠమైన, పదార్థ = పరమార్థవస్తువునందు, ఏక = ముఖ్యమైన, దృష్టిః = చూపుగలదియును, భవగుణపరమేష్టిః, భవ = ఈశ్వరునియొక్క, గుణ = గుణములకు, పరమేష్టి = సృష్టికర్తయైనదియును, మోక్షమార్గైకదృష్టిః, మోక్ష = ముక్తియొక్క, మార్గ = దారియందు, ఏక = ముఖ్యమైన, దృష్టిః = చూపుగలదియును, సక...యస్తిః, సకల = సమస్తములైన, భువన = లోకములయొక్క, భంగ = నాశమును, స్థాపన = నిలుపుటకు, స్తంభయస్తిః = స్తం

భూపమైన కౌయ్యమైనదియును, సకరుణారసవృష్టిః = దయారసము తోఁగూడుకొనినవర్షముగలదియును, తత్త్వమాలాసమృష్టిః, తత్త్వ = పరమాత్మస్వరూపములగు, మాలా = పూలదండలయొక్క, సమృష్టిః = సమూహముగలదియును, సకలసమయసృష్టిః, సకల = సమస్తములైన, సమయ = ఆచారములను, సృష్టిః = సృజించునదియును, సచ్చిదానందదృష్టిః, సత్ = పరమాత్మయొక్క, చిత్ = జ్ఞానమువల్లనైన, ఆనంద = సంతోషముయొక్క, దృష్టి = చూపుగలదియునునగు, శ్రీగురోః = ప్రకాశమానుడగు సద్గురువుయొక్క, దివ్యదృష్టిః = స్వప్రకాశ మానమీగు చూపు, మయి = నాయంచు, నిత్యం = ఎల్లప్పుడును, నివసతు = ఉండునుగాక.

తా॥ సమస్తలోకములను సృజించునదియును, సమస్త వేదములయొక్క చూపుగలదియును, శ్రేష్ఠములైన వస్తువులను ముఖ్యముగా సృజించునది యును, సంపూర్ణులగు ప్రమథాది గణములకు సృష్టికర్తయును, పరమాత్మవస్తువునందు ముఖ్యమైన చూపుగలది యును, ఈశ్వర గుణముల సృజించునదియును, ముక్తిమార్గమునందు ముఖ్యమైన చూపుగలదియును, సమస్తలోకములయొక్క నాశమును నిలుపుటకు స్తంభమైనదియును, దయారసముతోఁ గూడిన వర్షము గలదియును, పరతత్త్వమనెడి పూలదండలయొక్క సమూహముగలదియును, సమస్తములైన నియమములను సృజించునదియును, సచ్చిదానంద స్వరూపమైన పరమాత్మయందు చూపుగలదియునునగు సద్గురువుయొక్క స్వప్రకాశమగు చూపుయెల్లప్పుడు నాయంచుండునుగాక.

శ్లో॥ నగురోరధికం నగురోరధికం నగురోరధికం నగురోరధికం । శివ

శాసనతశ్చివశాసనతశ్చివశాసనతశ్చివశాసనతః ॥ ౧౦౫॥

టీక॥ శివశాసనతః = ఈశ్వరాజ్ఞవలన, గురోః = గురువుకంటె, అధికం = శ్రేష్ఠమైనది, న = లేదు. శివశాసనతః = ఈశ్వరాజ్ఞ వలన,

గురోః=గురువుకంటే, అధికం=శ్రేష్ఠమైనది, న=లేదు, శివశాసనతః = ఈశ్వరాజ్ఞవలన, గురోః=గురువుకంటే, అధికం = శ్రేష్ఠమైనది, న = లేదు, శివశాసనతః=ఈశ్వరాజ్ఞవలన, గురోః=గురువుకంటే, అధికం=శ్రేష్ఠమైనది, న = లేదు.

తా॥ ఈశ్వరాజ్ఞవలన గురువుకంటే శ్రేష్ఠమైనదిలేదు. దృఢము కొఱకు ఈశ్లోకమునందు, నాలుగు పాదములయందును యొక్కటే యర్థమును జెప్పబడినది.

శ్లో॥ ఇదమేవశివం ఇదమేవశివం ఇదమేవశివం ఇదమేవశివం । మమ

శాసనతో మమశాసనతో మమశాసనతో మమశాసనతః॥౯౧॥

టీక॥ మమ=నాయొక్క, శాసనతః = ఆజ్ఞవలన, ఇదమేవ = ఇదియే, శివం=మంగళమైనది, మమ=నాయొక్క, శాసనతః = ఆజ్ఞవలన, ఇదమేవ=ఇదియే, శివం = మంగళమైనది, మమ = నాయొక్క, శాసనతః=ఆజ్ఞవలన, ఇదమేవ = ఇదియే, శివం = మంగళమైనది, మమ = నాయొక్క, శాసనతః = ఆజ్ఞవలన, ఇదమేవ=ఇదియే, శివం=మంగళమైనది.

తా॥ నాయాజ్ఞవలన ఈ గురుస్వరూపమే మంగళ స్వరూపమైనదని శ్లోకమునందు నాలుగు పాదములయందును యొక్కటే యర్థమును, స్ఫుటమగుటకు, పార్వతికి, ఈశ్వరుడు చెప్పెను.

శ్లో॥ విదితంవిదితంవిదితంవిదితం । విజనంవిజనంవిజనంవిజనం । హరి

శాసనతో హరిశాసనతో హరిశాసనతో హరిశాసనతః॥౧౦౦॥

టీక॥ హరిశాసనతః=విష్ణువుయొక్క ఆజ్ఞవలన, విదితంవిదితం = మిక్కిలి జ్ఞానస్వరూపమైనది. హరిశాసనతః=విష్ణువుయొక్క ఆజ్ఞవలన, విదితంవిదితం=మిక్కిలి జ్ఞానస్వరూపమైనది, హరిశాసనతః = విష్ణువుయొక్క ఆజ్ఞవలన, విజనం = మిక్కిలి జన్మరహితమైనది, హరిశాసనతః=విష్ణువుయొక్క ఆజ్ఞవలన, విజనంవిజనం=మిక్కిలిజన్మరహితమైనది.

తా॥ విష్ణువుయొక్క ఆజ్ఞవలన సద్గురుస్వరూపము మిక్కిలి విజ్ఞానస్వరూపమైనది, విష్ణువుయొక్క ఆజ్ఞవలనసద్గురు స్వరూపముమిక్కిలి జన్మరహితమైనది అని ఈశ్వరుడు పార్వతికి అకుస్పష్టముగా చెప్పెను.

శ్లో॥ ఏవంవిధం గురోర్ధ్యానాత్ । జ్ఞానముత్పద్యతేస్వయం ।

తదాగురూపదేశేన । ముక్తోహమితిభావయేత్ ॥ ౧౦౧॥

టీక॥ ఏవంవిధం = ఈ విధముగా, గురోః = గురువుయొక్క, ధ్యానాత్ = ధ్యానించుటవలన, జ్ఞానం = పరమాత్మ జ్ఞానము, స్వయం = స్వకీయముగా, ఉత్పద్యతే = పుట్టుచున్నది, తదా = అప్పుడు = గురూపదేశేన = గురువుయొక్క యుపదేశముచేత, అహం = నేను, ముక్తః = ముక్తుడనైతిని, ఇతి = అని, భావయేత్ = తలంచవలయును.

తా॥ ఈ పూర్వముచెప్పిన విధముగా సద్గురువును ధ్యానించుట వలన పరబ్రహ్మ జ్ఞానము స్వకీయముగానే పుట్టుచున్నది. అప్పుడు గురూపదేశముచేత నేను ముక్తుడనైతిని తలంచవలయును.

శ్లో॥ గురూపదేశితైర్మాతైః । ర్మనశ్శుద్ధింతుకారయేత్ ।

అనిత్యం ఖండయేత్సర్వం । యతిఃపంచాత్మగోచరం॥౧౦౨॥

టీక॥ గురూపదేశితైః, గురు = గురువుచేత, ఉపదేశితైః = ఉపదేశింపబడిన, మార్గైః = మార్గములచేతను, మనశ్శుద్ధిం, మనః = మనస్సునకు, శుద్ధిం = పరిశుద్ధిని, కారయేత్ = చేయించవలెను, అనిత్యం = అశాశ్వతమును, ఆత్మగోచరం = మనస్సునకుగనబడెడి దియునగు, యతిఃపంచాత్మం = ఈసమస్తమును, ఖండయేత్ = ఖండించవలయును.

తా॥ గురువుచేతజెప్పబడిన మార్గములచేత మనస్సు పరిశుద్ధిచేసికొనవలయును, మనోగోచరమగు అనిత్యమైన ఈసమస్తమును ఖండించవలయును.

శ్లో॥ జ్ఞేయంసర్వమతీతంచ । జ్ఞానంచమనఉచ్యతే ।

జ్ఞానంజ్ఞేయంసమంకృత్వా । యథానాన్యద్వితీయకం॥ ౧౧౩॥
టీక॥ అతీతం = అతిక్రమించియుండెడి, జ్ఞేయంచ = తెలిసికోదగినది
యును, జ్ఞానంచ = జ్ఞానమును, సర్వం = సమస్తమును, మనః = మన
స్సుగా, ఉచ్యతే = చెప్పబడుచున్నది, జ్ఞానం = జ్ఞానమును, జ్ఞేయం = జ్ఞే
యమును, సమం = సమానముగా, కృత్వా యథా = చేసినేని, ద్వితీ
యకం = రెండవదియగు, అన్యత్ = మరియొకటి, న = లేదు.

తా॥ జ్ఞానమును జ్ఞేయమును రెండును మనస్సుగానే చెప్పబడు
చున్నవి. జ్ఞానజ్ఞేయములుభిన్నములుగాక, యొకటియాయేనేని, రెండవ
దియేదియును లేదు.

శ్లో॥ కిమత్రబహునోక్తేన । శాస్త్రక్రోటి శత్రైరపి ।

దుర్లభా చిత్తవిశ్రాంతి । ర్వి నాగురుకృపాంపరాం॥ ౧౧౪॥

టీక॥ శాస్త్రక్రోటి శత్రైరపి, శాస్త్రక్రోటి = శాస్త్ర క్రోటులయొక్క, శత్రైరపి = నూర్లచేతనున్న, బహునోక్తేన = విశేషముగాఁ జెప్పుట చేతను. అత్ర = ఇక్కడ, కిం = ఏమిప్రయోజనము, పరాం = శ్రేష్ఠమైన, గురుకృపాంవినా = సద్గురువుయొక్క దయలేక, చిత్తవిశ్రాంతిః = మనస్సునకు విశ్రాంతిని, దుర్లభా = పొందుటకు శక్యముకానది, (భవతి = అగుచున్నది.)

తా॥ ఇక్కడ అనేక శాస్త్రములయొక్క మాటలతో, నేమియును ప్రయోజనములేదు, శ్రేష్ఠమైన, గురుకృపలేకుండా, మనో విశ్రాంతి కలుగుట దుర్లభము.

శ్లో॥ కరుణాఖడ్గసా తేన । ఛిత్వాపాశాష్టకంశిశోః ।

సమ్యగానందజనకః । సద్గురుస్సోభిధీయతే॥ ౧౧౫॥

టీక॥ శిశోః = శిశువుయొక్క, పాశాష్టకం = పాశములయొక్క, యొ నిమిదింటిన్ని (దయయును, జుగుప్సయును, మోహమును, భయమును

తా || ఓపార్వతీ బ్రహ్మసృష్ట్యంతమువరకుండెడిదేహమున్నంతమట్టుకు గురువును స్మరించవలయును, స్వేచ్ఛావృత్తిగలవాడైనను, గురువునకు లోపముచేయగూడదు.

శ్లో || హుంకారేణనవక్తవ్యం । ప్రాజ్ఞశిష్యైఃకదాచన ।

గురోరగ్రేనవక్తవ్య । మసత్యంతుకదాచన॥ ౧౦౮॥

టీక || ప్రాజ్ఞశిష్యైః=జ్ఞానముగల శిష్యులచేతను, గురోః = గురువుయొక్క, అగ్రే = ముందర, హుంకారేణ = హుంకారధ్వనితో, కదాచన=ఎప్పుడును, నవక్తవ్యం = పలుకఁగూడదు, అసత్యంతు = అబద్ధమునున్న కదాచన=ఎప్పుడును, నవక్తవ్యం=పలుకఁగూడదు.

తా || గురువుయెదుట విజ్ఞానముగల శిష్యులు హుంకారముతో నెప్పుడును మాట్లాడఁగూడదు, ఎప్పుడును అబద్ధములాడఁగూడదు.

శ్లో || గురుత్వం కృత్యహుంకృత్య । గురుసాన్నిధ్యభాషణః ।

అరణ్యేనిర్జలేదేశే । సభవేద్భ్రష్టరాక్షసః॥ ౧౦౯॥

టీక || యః= ఎవడు, గురుం=గురువును, త్వంకృత్య = త్వంకరించి (నీవని), హుంకృత్య = హుంకరించి, గురుసాన్నిధ్యభాషణః = గురుసన్నిధియందు పలుకువాడు, (భవతి=అగుచున్నాడో), సః= వాడు, అరణ్యే = అడవియందు, నిర్జలేదేశే = నీళ్లులేని ప్రదేశమునందు, బ్రహ్మరాక్షసః=బ్రహ్మరక్షసుగా, భవేత్=అగును,

తా|| గురువును తిరస్కారభావముతో హుంకరించి, నీవనిపలికెడువాడు, అరణ్యములోనిర్జలదేశమునందు బ్రహ్మరాక్షసై నుచుట్టుచున్నాడు.

శ్లో || గురుంకార్యంనలంఘ్యేత । నాపృష్ట్యాకార్యమాచరేత్ ।

నహ్యుత్తిష్ఠేద్దేశేనత్వా । గురుసద్భావశోభితః॥ ౧౧౦॥

టీక|| గురు...భితః, గురు=గురువుయొక్క, సద్భావ = మంచియభిప్రాయముతో, శోభితః = ప్రకాశించెడివాడు, దిశే = గురువుండెడిదిక్కుకొఱకు, నత్వా=నమస్కరించి, గురుకార్యం = గురువుయొక్క

పనిని, నలంఘ్యత = అతిక్రమించకూడదు, అపృష్ట్యా = గురువును అ
డుగకుండా, కార్యం = పనిని, నాచరేత్ = చేయకూడదు, నహ్యత్తి
ష్టేత్ = లేవకూడదు,

తా || గురువుయొక్క మంచి యభిప్రాయముతో ప్రకాశించెడి
వాడు, గురువుండెడిదిక్కుకొఱకు నమస్కరించి, గురువాక్యము నతి
క్రమించక యుండవలెను, కార్యమునుగూర్చి గురువును యడుగకుండా
చేయకూడదు గుర్వాజ్ఞ లేకుండా తాను లేవనుకూడదు.

శ్లో || నగురోరాత్ర మేకుర్యా । ద్దుష్పానం పరిసర్పణం ।

దీక్షావ్యాఖ్యాప్రభుత్వా । గురోరాజ్ఞాంచకారయేత్ || ౧౨౧||

టీక || గురోః = గురువుయొక్క, ఆత్రమే = ఆశ్రమమందు, దుష్పా
నం = దుష్టమైన పానమున్ను, (అనగా మద్యము మొదలైనవి త్రా
గుట) పరిసర్పణం = స్వేచ్ఛగాదిరుగుటయు, దీక్షా = వ్రతాదినియమ
ములనాచరించుటయు, వ్యాఖ్య = స్వతంత్రించి మాట్లాడుటయు, ప్ర
భుత్వాది = ప్రభుత్వము మొదలైనవి, నకారయేత్ = చేయకూడదు,
గురోః = గురువుయొక్క, ఆజ్ఞాంచ = ఆజ్ఞనున్ను, కారయేత్ = చేయ
వలెను.

తా || గురువుయొక్క ఆశ్రమమందు శిష్యుఁడు దుష్టపన్నులైన
మద్యపానాదులు చేయుటయును స్వేచ్ఛగా తిరుగుటయును వ్రతాది
నియమములు గలిగి యుండుటయును, స్వతంత్రముగా మాట్లాడుట
యును, ప్రభుత్వము మొదలైనవాటిని చేయకూడదు గురువుయొక్క
ఆజ్ఞప్రకారము నడుచుకోవలెను.

శ్లో || నోపాత్రమంచ పర్యంకం । నచపాదప్రసారణం ।

నాంగభోగాది కంకుర్యా । స్మలీలామపరామపి || ౧౨౨||

టీక || ఉపాత్రమంచ = సద్గురుని యాత్రమమునకు అశ్వ గజాదుల
ను ఎక్కివచ్చుటయును, పర్యంకం = మంచముమీద పరుండుటయు

ను, న=కూడదు, పాదప్రసారణం = పాదములను చాచుకొని పరుండు
టయును, నచ = కూడదు, అంగభోగాదికం = అవయవములయొక్క
భోగాదికమును = న - కూడదు, అపరామపి = ఇతరమేవిధమైన, లీ
లాం=వేడుకపనులను, నకుర్యాత్ = చేయకూడదు.

తా॥ గురుసమీపమునకు శిష్యుఁడు అశ్వగజాదులను యెక్కివచ్చుట
యును, మంచమునెక్కుటయును పాదములను జూచి నిద్రించుటయును
అవయవములను జూపుటయును జేయకూడదు, ఇంకను ఏవిధమైన వే
డుకలను జేయకూడదు.

శ్లో॥ గురుశాంసదసద్వాపి । యదుక్తంతన్నలంఘయేత్ ।

కుర్వన్ నాజ్ఞాందివారాత్రా । దాసవన్నివసేత్ గురౌ ॥ ౧౨౩॥

టీక॥ గురుశాం=గురువులయొక్క, సత్ = యోగ్యమైనదైనను,
అసద్వాపి=అయోగ్యమైనదైనను, యత్ = ఏది, ఉక్తం = పలుకఁబ
డెనో, తత్=దాన్ని, నలంఘయేత్ = దాటకూడదు, దివారాత్రా =
రాత్రింబగళ్లు, ఆజ్ఞాం=ఆజ్ఞను, కుర్వన్ = చేయుచు, గురౌ = గురువు
విషయమై, దాసవత్ = నపుకరివలెనే, నివసేత్ = ఉండవలెను.

తా॥ గురువులయొక్క వాక్యము యోగ్యమయినను అయోగ్య
మయినదయిననుశిష్యుఁడు అతిక్రమించకూడదు, గురువునాజ్ఞప్రకారము
రాత్రింబగళ్లు గురుసన్నిధానమందుభృత్యుడువలె నేయుండవలయును.

శ్లో॥ అదత్తంసగురోర్ద్రవ్య । ముపభుంజీతకర్షిచిత్ ।

దత్తంచరంకవగ్ధావ్యం । ప్రాణోపేతేనలభ్యతే ॥ ౧౨౪॥

టీక॥ అదత్తం=ఇవ్వబడని, గురోః=గురువుయొక్క, ద్రవ్యం = ధ
నమును, కర్షిచిత్ = ఎప్పుడున్ను, నభుంజీవత = అనుభవించకూడదు,
దత్తంచ = ఇవ్వబడినద్రవ్యమును, రంకవత్ = దరిద్రుడువలెనే, గ్రా
హ్యం= పొందదగినది, ప్రాణోపి = ప్రాణమున్ను, ఏతేన = దీనిచేత,
లభ్యతే=పొందఁబడుచున్నది.

తా॥ శిష్యుడు గురువుయొక్క ద్రవ్యమును, ఎప్పుడును అనుభవించుకూడదు సన్మరునిచే నివ్వబడిన ద్రవ్యమును దరిచ్రుడువలెనే అత్యధరణగలవాడై గ్రహించవలయును దీనిచే ప్రాణమున్న పాండ బడుచున్నది.

శ్లో॥ పాదుకాసనశేయ్యాది । గురుణాయదభీష్టితం ।

నమసుగ్రీర్వీతతత్సర్వంపాదాభ్యాంన్నస్పృశేత్ క్వచిత్॥౧౨౫॥

టీక॥ గురుణా=గురువుచేతను, పాదుక=పావుకోళ్లును, ఆసన=సింహాసనమును, శేయ్యా=పడకయును, ఆది = మొదలుగాగలిగిన, యత్ =ఏది, అభీష్టితం=అనుభవింపబడునో, తత్సర్వం = ఆసమస్తమునకును, నమసుగ్రీర్వీత=నమస్కరింపవలయును, పాదాభ్యామ్ =పాదములతో, క్వచిత్ =ఎప్పుడున్ను, నస్పృశేత్ =తాకకూడదు.

తా॥ శిష్యుడుగురువుచేత అనుభవింపబడిన పాదుకాసన శయ్యలు మొదలయిన సమస్తమునకు నమస్కరించవలయును వాటికి పాదములు తగులునటుల జేయకూడదు.

శ్లో॥ గచ్ఛతఃపృష్ఠతోగచ్ఛేత్ । గురుచ్ఛాయాంనలంఘయేత్ ।

నోల్బణంధారయేద్వేషం । నాలంకారాంత్రభోల్బణా॥౧౨౬॥

టీక॥ గచ్ఛతః=గురువునడిచిపోవుచుండగా, పృష్ఠతః = వెనుకనుండి, గచ్ఛేత్ =పోవలయును, గురుచ్ఛాయాం = గురువుయొక్కనీడను, నలంఘయేత్ =దాటకూడదు, ఉల్బణం = అధికమైన, వేషం = అలంకారమును, నధారయేత్ = ధరించగూడదు, తథా = ఆప్రకారముగానే, ఉల్బణా=అధికములైన, అలంకారా= భూషణములను, సథారయేత్ = ధరించగూడదు.

తా॥ శిష్యుడు, గురువుపోవుచుండగా వెనుకనే పోవలయును గురువుయొక్క నీడను అతిక్రమించి పోగూడదు అధికమయిన వస్త్రాదులనున్న నగలనున్న ధరించగూడదు.

శ్లో॥ గురునిందాకరందృష్ట్యా । ధావయేదధవాసయేత్ ।

స్తానంవాతత్పరిత్యాజ్యం । జిహ్వోచ్ఛేదఃక్షమోయది ॥౧౨౨॥

టీక॥ గురునిందాకరం=గురునిందను జేయువానిని, దృష్ట్యా=చూచి, ధావయేత్=పరుగెత్తిపోవలయును, అధవాసయేత్=వెళ్లగొట్టవలయును, తత్=ఆ, స్తానంవా=చోటునయినను, పరిత్యాజ్యం=విడువవలయును, క్షమోయది=సమర్థుడాయెనేని, జిహ్వోచ్ఛేదః=నాలుకను ఖండించుటయును, (కర్తవ్యతః=చేయదగినది.)

తా॥ శిష్యుడు గురునింద చేయువానిని చూచి పరుగెత్తి పోవలయును లేకపోతే వానిని వెళ్లగొట్టవలయును, లేక అస్థానము నయిన తానుపిడిచి పెట్టవలయును, సమర్థుడాయెనేనివానియొక్క నాలుకను ఖండించవలయును.

శ్లో॥ నోచ్ఛిష్టంకస్యచిద్దేయం । గురోరాజ్ఞానచత్యజేత్ ।

కృత్స్నముచ్ఛిష్టమాదాయ । నిత్యమేవప్రజేద్యహిః॥ ౧౨౩॥

టీక॥ గురోః=గురువుయొక్క, ఉచ్ఛిష్టం=ఎంగిలిని, కస్యచిత్=ఎవరికిని, నదేయం=ఇవ్వగూడదు, ఆజ్ఞాంచ=ఆజ్ఞనున్ను, నత్యజేత్=విడువగూడదు, కృత్స్నం=సమస్తమయిన, ఉచ్ఛిష్టం=ఎంగిలిని, నిత్యం=ఎల్లప్పుడును, ఆదాయ-తీసుకొని, బహిరేవ=వెలుపటికే, ప్రజేత్=పోవలయును.

తా॥ శిష్యుడు గురువుయొక్క ఉచ్ఛిష్టమును ఎవరికి నివ్వగూడదు, గురువుయొక్క ఆజ్ఞనున్ను విడువగూడదు, సమస్తమయిన ఉచ్ఛిష్టమును ఎల్లప్పుడును గ్రహించి బైటికే వెల్లిపోవలయును.

శ్లో॥ నానృతం నాప్రియంచైవ । నగర్వా నాపినాబహు ।

ననియోగపరంబ్రాయా । ద్గురోరాజ్ఞాన విభావయేత్ ॥౧౨౪॥

టీక॥ అనృతం=అబద్ధము, నప్రియాత్=పలుకఁగూడదు, అప్రియంచైవ=అప్రియమునున్న, నప్రియాత్=వెప్పఁగూడదు, గర్వా=

అహంకారములనున్న, నబ్రూయాత్ = పలుకఁగూడదు, ఆపివాబహు = ఇంకా అధికముగానున్న, నబ్రూయాత్ = పలుకఁగూడదు, నియోగపరం = ఆజ్ఞతో గూడినమాటను, నబ్రూయాత్ = పలుకఁగూడదు, గురోః = గురువుయొక్క, ఆజ్ఞాం = ఆజ్ఞను, విభావయేత్ = మిక్కిలి లితలంచవలయును.

తా॥ అబద్ధమును, అయిష్టమును, గర్వపుమాటలను, అధికముగ పలుకుటయను, ఆజ్ఞారూపమయినమాటను శిష్యుఁడు గురుసన్నిధానమందు చెప్పఁగూడదు, యెల్లప్పుడును గురువుయొక్క ఆజ్ఞ నేమనస్సనందు భావించవలయును.

శ్లో॥ ప్రభో దేవ కులేశాన । స్వామి రాజ్ కులేశ్వర ।

ఇతిసంబోధనైర్భీతో । గురుభావేనసర్వదా ॥ ౧౩౦॥

టీక॥ సర్వదా = ఎల్లప్పుడును, గురుభావేన = గురు ధ్యానముచేతను, భీతిః = భయమును బొందినవాఁడై, ప్రభో = ఓ స్వామీ, దేవకులేశాన = దేవతా సమూహములకు ప్రభువా, స్వామి = ఓ రాజా, రాజ్ = ఓ ప్రభువా, కులేశ్వర = వంశప్రభువా, ఇతి = ఇట్లు, సంబోధనైః = సంబోధనములచేత, (వదేత్ = పలుకవలయును.)

తా॥ శిష్యుఁడు గురువునుగూర్చియెల్లప్పుడును గురు ధ్యానముతో కూడుకొన్నవాఁడై ప్రభోదేవకులేశాన అనునట్టి యీమొదలైన సంబోధనములతో పలుకవలయును.

శ్లో॥ మునిభిఃపన్నగైర్వాపి । సురైర్వాశాపితోయది ।

కాలమృత్యుభయాద్వాపి । గురుస్సంత్రాతిపార్యతి ॥ ౧౩౧॥

టీక॥ ఓ పార్యతి, గురుః = గురువు, మునిభిః = మునుల చేతనైనను, పన్నగైర్వాపి = పన్నగులచేతనైనను, సురైర్వా = దేవతల చేతనైనను, శాపితోయది = శపించుటవల్లనైనను, కాలమృత్యు భయాద్వాపి, కాలమృత్యు = కాల మరణముయొక్క, భయాద్వాపి = భయమువలనైనను, సంత్రాతి = రక్షించుచున్నాఁడు.

తా॥ ఓ పార్వతీ గురుమదేవతలుఋషులు మొదలైనవారియొక్క శాప భయమునుండిన్ని, సకాలమందైన మృత్యు భయమునుండిన్ని, శిష్యుని రక్షించుచున్నాడు.

శ్లో॥ అశక్తాహి సురాధ్యాశ్చ । అశక్తామునయస్తథా ।

గురుశాపప్రపన్నస్య । రక్షణాయచకుత్రచిత్ ॥ ౧౩౨॥

టీక॥ కుత్రచిత్ = ఎక్కడనున్న, గురుశాపప్రపన్నస్య, గురుశాప = గురువుయొక్క శాపమును, ప్రపన్నస్య = పొందినవానియొక్క, రక్షణాయచ = రక్షించుటకొరకు, సురాధ్యాశ్చ = దేవతలుమొదలైన వారును, అశక్తాహి = అసమర్థులుగదా, తథా = ఆ ప్రకారముగానే, మునయః = ఋషులును, అశక్తాః = అసమర్థులు, (భవంతి = అగుచున్నారు.)

తా॥ దేవతలు మొదలైనవారును ఋషులును ఎవరును ఎప్పుడును గురుశాపమును పొందినవానిని రక్షించుటకు సమర్థులుకారు.

శ్లో॥ మంత్రరాజమిదందేవీ । గురుతిత్యక్షరద్వయం ।

స్మృతివేదార్థవాక్యానాం । గురుసాన్తాత్పరంపదం ॥ ౧౩౩॥

టీక॥ హే దేవీ = ఓ పార్వతీ, ఇదం = ఈ, గురుతి, గురు అనెడి, అక్షరద్వయం = రెండక్షరములును, మంత్రరాజం = మంత్రశ్రేష్ఠము, స్మృతివేదార్థవాక్యానాం, స్మృతి = ధర్మశాస్త్రముయొక్కయు, వేద = వేదములయొక్కయు, అర్థ = తాత్పర్యమును జెప్పెడి, వాక్యానాం = వాక్యములను, గురుః = ఉపదేశించెడివాడు, సాన్తాత్ = ప్రత్యక్షముగా, పరంపదం = పరమపదము.

తా॥ ఓ పార్వతీ గురు అనెడి వర్ణములయొక్క జంటయేమంత్రరాజము. స్మృతివేదార్థముల వాక్యముల నుపదేశించెడి గురువే పరమపదమని చెప్పబడు చున్నాడు.

శ్లో॥ సత్కారమాన పూజార్థం । దండకాషాయధారణః ।

ససన్యాసీనవక్తవ్యః । సన్యాసీజ్ఞానతత్పరః ॥ ౧౩౪॥

టీక॥ సత్కార...జార్థం, సత్కార=సవ్వానముకొఱకును, మాన=మర్యాదకొఱకును, పూజార్థం=పూజకొఱకును, దండకాషాయధారణి, దండ=దండమును, కాషాయ=కావివస్త్రమును, ధారణి=ధరించువాఁడు, (యః=ఎవఁడో)సః=వాఁడు, సన్యాసి=సన్యాసియని, నవక్తవ్యః = చెప్పఁగూడదు, సన్యాసీ=సన్యాసి, జ్ఞానతత్పరః=జ్ఞానమందాసక్తిగలవాఁడు (భవతి=అగుచున్నాడు.)

తా ॥ సత్కారమానపూజలకొఱకు దండకాషాయములను ధరించెడువాఁడు సన్యాసియని చెప్పఁగూడదు జ్ఞానమునందా సక్తిగలవాఁడేసన్యాసియగును.

శ్లో॥ విజానంతి మహావాక్యం । గురోశ్చరణసేవయా ।

తేవైసన్యాసినఃప్రోక్తాః । ఇతరేవేషధారిణః ॥ ౧౩౫॥

టీక॥ (యే=ఎవరు,)గురోః=గురువుయొక్క, చరణసేవయా=పాదసేవచేతను, మహావాక్యం=మహావాక్యమును, విజానంతి = తెలుసుకొనుచున్నారో, (తేవై = వారే, సన్యాసినః = సన్యాసులని, ప్రోక్తాః = చెప్పఁబడిరి. ఇతరే = అన్యులు = వేషధారిణః = వేషమునుధరించి యుండువారని చెప్పఁబడుచున్నారు.

తా ॥ ఎవరు గురువుయొక్క పాదసేవచేతను మహావాక్యమును తెలుసుకొనుచున్నారో, వారేసన్యాసులని చెప్పఁబడుచున్నారు,ఇతరులు వేషధారులేకాని సన్యాసులుకారు.

శ్లో॥ నిత్యంబ్రహ్మ నిరాకారం । నిర్గుణంబోధయేత్పరం ।

భాసయన్ బ్రహ్మభావంచ । దీపోద్విపాంతరంయథా॥ ౧౩౬॥

టీక॥ (గురుః=గురువు,)దీపః=దీపమంచు, దీపాంతరంయథా=వేరొకదీపమును వలెనే, బ్రహ్మభావం=బ్రహ్మస్వరూపమును, భాసయన్ = ప్రకాశింపఁజేయుచు, నిత్యం=శాశ్వతమును, నిరాకారం = ఆకారము లేనిదియును, నిర్గుణం=సత్వాదిగుణములు లేనిదియును, పరం = శ్రేష్ఠమునగు, బ్రహ్మ=పరిపూర్ణబ్రహ్మమును, బోధయేత్ = బోధించవలెను.

తా॥ శురువు పరబ్రహ్మభ్యానమును, ఒకదీపమునందు వేరొకదీపమును ప్రకాశింపజేయుచు, శాశ్వతమును, నిరాకారమును, నిర్గుణమును నగు, అచలబ్రహ్మమును బోధచేయవలెను.

శ్లో॥ గురోప్రసాదతః స్వాత్మకా । స్వాత్మారామనిరీక్షణాత్ ।

సమత్వము క్తిమాగ్నేః । స్వాత్మజ్ఞానం ప్రవర్తతే॥ ౧౩౭॥

టీక॥ గురోప్రసాదతః=శురువుయొక్క అనుగ్రహమువలన, స్వాత్మని=తనయందు, స్వాత్మారామ=పరమాత్మస్వరూపముయొక్క, నిరీక్షణాత్=చూచుటవలన, సమత్వం=సమభాగమును, ముక్తిమాగ్నేః=ముక్తిమాగ్నముచేత, స్వాత్మజ్ఞానం.= పరమాత్మజ్ఞానమున్ను, ప్రవర్తతే=కలుగుచున్నది.

తా॥ శురుని అనుగ్రహమువలన, తనయందు పరమాత్మను జూచుటయును, సమభావమును, ముక్తిమాగ్నమును, ఆత్మజ్ఞానమును గలుగుచున్నది.

శ్లో॥ ఆబ్రహ్మస్తంభపర్యంతం । పరమాత్మస్వరూపకం ।

స్థావరంజంగమంచైవ । ప్రణమామిజగన్మయం॥ ౧౩౮॥

టీక॥ ఆబ్రహ్మస్తంభపర్యంతం=బ్రహ్మమొదలుకొని గడ్డిపొరకపర్యంతముండెడి, జగన్మయం=జగత్స్వరూపమయిన, స్థావరంజంగమంచైవ=చేతనాచేతనాత్మకమగు, పరమాత్మస్వరూపకం=పరమాత్మయొక్క స్వరూపమునుగూర్చి, ప్రణమామి=నమస్కరించుచున్నాను.

తా॥ బ్రహ్మమొదలుకొని తృణపర్యంతముండెడి స్థావరంజంగమాత్మకమును, జగదాత్మకమునునగు పరమాత్మస్వరూపమునుగూర్చి నమస్కరించుచున్నాను,

శ్లో॥ వద్దేహం సచ్చిదానందం । భావాతీత జగన్మయం ।

నిత్యపూర్ణ నిరాకారం । నిర్గుణస్వాత్మసమస్థితం॥ ౧౩౯॥

టీక॥ అహం=నేను, సచ్చిదానందం=సచ్చిదానందస్వరూపుఁడను, భావాతీతం=తలంపునకు అతిక్రమించినవాఁడను, నిత్యపూర్ణం = ఎల్ల

ప్పుడు పరిపూర్ణుఁడును, నిరాకారం=అకారము లేనివాఁడును, నిర్గుణం=గుణరహితుఁడును (సత్త్వరజస్తమోగుణములు లేనివాఁడును) స్వాత్మ సమస్థితం=తన యొక్క ఆత్మయందుండెడి, జగద్గురుం=జగన్నూర్తియైన పరమాత్మనుగూర్చి, వందే=నమస్కరించుచున్నాను.

తా॥ నిత్యపూర్ణుఁడును, నిరాకారుఁడును, నిర్గుణుఁడును, సచ్చిదానందస్వరూపుఁడును, భావాతీతుఁడునగు, ఆత్మయందుండెడి జగద్గురుస్వరూపుఁడైన పరమాత్మనుగూర్చి నమస్కరించుచున్నాను.

శ్లో॥ పరాత్పరతరంధ్యాయేత్ । నిత్యమానందకారకం ।

హృదయాకాశమధ్యస్థం । శుద్ధస్ఫటికసన్నిభం॥ ౧౮॥

టీక॥ నిత్యం=శాశ్వతుఁడును, ఆనందకారకం=ఆనందమును గలుగజేయువాఁడును, హృదయాకాశమధ్యస్థం=హృదయమునందలిచిదాకాశముయొక్క మధ్యమందుండువాఁడును, శుద్ధస్ఫటికసన్నిభం=నిర్మలమగు స్ఫటికముతో సమానుఁడునగు, పరాత్పరం=పరమాత్మస్వరూపమును, ధ్యాయేత్=ధ్యానించవలయును.

తా॥ నిత్యుఁడును, ఆనందమునుగలుగజేయువాఁడును, హృదయమునందలి చిదాకాశమునందుండువాఁడును, నిర్మలమగు స్ఫటికముతో సమానుఁడును, పరాత్పరుఁడునునగు పరమాత్మనుధ్యానించవలయును.

శ్లో॥ స్ఫటికేస్ఫాటికంరూపం । దర్పణేదర్పణోయథా ।

తథాత్మని చిదాకారం । మానందస్సహ మిత్యుతం॥ ౧౯॥

టీక॥ స్ఫటికే=స్ఫటికమణియందు, స్ఫాటికం=స్ఫటికమణిసంబంధమైన, రూపం=స్వరూపమును, దర్పణే=అద్దమునందు, దర్పణః=అద్దమును, యథా=ఏప్రకారమో, తథా=అప్రకారమే, ఆత్మని=ఆత్మస్వరూపమునందు, చిదాకాగం=జ్ఞానాకృతియును, (ఆస్తే=ఉంచునది), ఉత=మరిన్ని, అహం=నేను, సః=ఆ, ఆనందః=ఆనందస్వరూపము, (భవామి=అగుచున్నాను.

తా॥ ఓపార్వతీ స్ఫటికమణియంచ స్ఫటికమణియొక్క స్వరూపము, ఏప్రకారముండునో; అదేప్రకారము ఆత్మస్వరూపమునండుప్రకాశముంచున్నది-అట్టిఆత్మప్రకాశములయానందమే, నేనగుచున్నాను.

శ్లో॥ రూపాతీతంహిసృజం । ధ్యాయేచ్ఛచిన్మయంహృది ।

తత్రస్ఫురతియోభావః । శృణుతత్కథయామి తే ॥ ౧౮౨॥

టీక॥ రూపాతీతం=స్వరూపమునతిక్రమించియున్న, చిన్మయం=బ్రహ్మస్వరూపమైన, పురుషంహి=పురుషస్వరూపునే, హృది=హృదయమునందు, ధ్యాయేచ్ఛ=ధ్యానించవలయును, యః=ఏ, భావః=వస్తువు, తత్ర=ఆ హృదయమునందు, స్ఫురతి = ప్రకాశించుచున్నదో; తత్ = దానిని, తే=నీకు, కథయామి=చెప్పుచున్నాను, శృణు=వినుము.

తా॥ ఓ పార్వతీ హృదయమునందు ఆకారములేని పరబ్రహ్మస్వరూపుండగు పురుషుని ధ్యానించవలయును, ఆ హృదయమునందలి ప్రకాశించెడిపరమాత్మవస్తువెద్దియో, దానినినీకు చెప్పుచున్నాను వినుము.

శ్లో॥ ఆజోహమమరోహంచ । అనాదినిధనోహ్యహం ।

అవికారశ్చిదానందో । హ్యణీయామహతోమహామ్ ॥ ౧౮౩॥

టీక॥ అహం=నేను, అజః=పుట్టుక లేనివాడను; అహం=నేను, అమరశ్చ=మరణము లేనివాడను; అహం=నేను, అనాదినిధనోహి=ఆద్యంతములు లేనివాడను, అవికారః=వికారము లేనివాడను, చిదానందోహి=చిదానందస్వరూపుండను, అణీయామ్=మిక్కిలి సూక్ష్మ స్వరూపుడను, మహతో=గొప్పవస్తువుకంటెను, మహామ్=గొప్పవాడను; (ఇనామి అగుచున్నాడను.)

శ్లో॥ అపూర్వమపరంనిత్యం । స్వయంజ్యోతిర్నిరామయం ।

విరజంపరమాకాశం । ధ్యేవమానందమవ్యయం ॥ ౧౮౪॥

టీక॥ అపూర్వం=ముందు లేనిదియును, అపరం=వెనుక లేనిదియును, నిత్యం=శాశ్వతమును, స్వయంజ్యోతిః=స్వప్రకాశమును, నిరామయం

=వ్యాధి లేనిదియును, విరజం = పాపము లేనిదియును, పరమాకాశం = శ్రేష్ఠమైనచిదాకాశమును, వృవం = నిత్యస్వరూపమును, ఆనందం = ఆనందరూపమును, అవ్యయం = నాశనము లేనిదియును.

శ్లో॥ అగోచరంతథాగమ్యం । నామరూపవివర్జితం ।

నిశ్శబ్దంతువిజానీయా । త్వభావాబ్రహ్మపార్వతీ ॥ ౧౮౫॥

టీక॥ అగోచరం = కనుబడనిదియును, తథా = ఆప్రకారముగానే, అగమ్యం = పొందదగనిదియును, నామరూపవివర్జితం = నామరూపములు లేని, నిశ్శబ్దంతు = శబ్దరహితమునగు, బ్రహ్మ = పరిపూర్ణబ్రహ్మమును, హే పార్వతీ = ఓ పార్వతీ, స్వభావాత్ = స్వభావమువలన, విజానీయాత్ = తెలుసు కొనవలయును.

తా॥ నేను జననమరణములు లేనివాడను, ఆద్యంతములు లేనివాడను, వికారము లేనివాడను, చిదానందస్వరూపుడను, అణుస్వరూపుడను, మహత్స్వరూపుడనై యున్నాను. ఓ పార్వతీ! పరిపూర్ణబ్రహ్మముపూర్వాపరములు లేనివాడు, శాశ్వతుడు, స్వయంప్రకాశమానుడు, నిరామయుడు, పాపపుణ్యములు లేనివాడు; శ్రేష్ఠమగు చిదాకాశ స్వరూపుడు, నిత్యుడు, ఆనందాతీతుడు, నాశనము లేనివాడు, నృశ్యాదృశ్యములు కానివాడు, నామరూపములు లేనివాడు, సదా శబ్దరహితమైనవాడని తెలుసుకొనుము.

శ్లో॥ యథాగంధస్వభావత్వం । కర్పూరకుసుమాదిషు ।

శీతోష్ణత్వస్వభావత్వం । తథాబ్రహ్మణీశాశ్వతం ॥ ౧౮౬॥

టీక॥ కర్పూరకుసుమాదిషు = కర్పూరము, పుష్పములు మొదలైనవనియందు, గంధస్వభావత్వం = పరిమళస్వభావతయును, శీతోష్ణత్వస్వభావత్వం = శీతోష్ణముల యొక్క స్వభావముగలుగుటయును, యథా = ఏప్రకారమో, తథా = ఆప్రకారము, బ్రహ్మణీ = పరబ్రహ్మమునందు, శాశ్వతం = నిత్యత్వము, (భవతి = అగుచున్నది.)

తా || కర్పూరము కుసుమములు మొదలైనవాటియందు పరిమళస్వభావమును, శీతోష్ణత్వస్వభావతయును, ఏప్రకారమో-అప్రకారముగానే పరబ్రహ్మమునందు నిత్యత్వము గలిగియున్నది.

శ్లో || యథానిజస్వభావేన | కుండలేకటకాదయః |

సువర్ణ త్వేనతిష్ఠన్తి | తథాహంబ్రహ్మశాశ్వతం || ౧౮౭||

టీక || కుండలే = కర్ణభూషణములును, కటకాదయః=కంకణములు మొదలైనవియును, నిజస్వభావేన=తమస్వభావముచేత, సువర్ణ త్వేన=బంగారముగానే, యథా=ఏప్రకారము, తిష్ఠన్తి=ఉంచున్నవో, తథా=అప్రకారము, అహం=నేను, శాశ్వతం=నిత్యమగు, బ్రహ్మ=పరబ్రహ్మ స్వరూపము, (అస్తి=అగుచున్నాను.)

తా || కర్ణభూషణములును, కంకణములు మొదలైనవియును, నిజమైన స్వభావముచేత నెట్లు బంగారముగానే యుండున్నవో, అప్రకారముగానే నేను శాశ్వతమైన పరబ్రహ్మస్వరూపమగుచున్నాను.

శ్లో || స్వయంతథావిధోభూత్వా | స్థితవ్యంయత్రకుత్రచిత్ |

కీటోభృంగభవధ్యానా | ద్యథాభవతితాదృశః || ౧౮౮||

టీక || కీటః=పురుగు, ధ్యానాత్=ధ్యానమువలన, భృంగభవ = తుమ్మెదవలెనే, యథా=ఏప్రకారము, భవతి=అగుచున్నదో, తాదృశః=అదేప్రకారము, స్వయం=తాను, తథావిధః=ఆవిధమైనవాడుగా, భూత్వా=అయి, యత్రకుత్రచిత్ = ఏఏప్రదేశములయందైనను, స్థితవ్యం=ఉండదగియున్నాడు.

తా|| ఈపూర్వముచెప్పిన ప్రకారము బ్రహ్మస్వరూపమైనవాడు, కీటకము ధ్యానమువలన తుమ్మెదయైనవిధముగా తానును ఆవిధమై యెక్కడవైనను అనగా అన్నిచోట్లను ఉండదగినవాడు.

శ్లో || గురుధ్యానాత్తథాస్వాంతే | స్వయంబ్రహ్మమయోభవేత్ |

పిండేపదేతథాయాపే | ముక్తోసౌనాత్రసంశయః || ౧౮౯||

టీక || అసౌ = ఈజనుడు, స్వాంతే = హృదయమునందు, గురుభ్యానాత్ = గురువునుభ్యానించుటవలన, స్వయం = తాను, తథా = ఆప్రకారము, బ్రహ్మమయః = బ్రహ్మస్వరూపుడును, పిండే = పిండమునందును, పదే = పదమునందును, తథా = ఆప్రకారము, రూపే = రూపమునందును, ముక్తిః = ముక్తుడు, భవేత్ = అగును, అత్ర = ఈవిషయమైన, సంశయః = సందేహము, న = లేదు.

తా || ఈజనుడు హృదయమునందు గురుస్వరూపభ్యానమువలన తానును బ్రహ్మస్వరూపియై పిండమునందును పదమునందును రూపమునందును ముక్తుడగును దీనికి సంశయములేదు.

పార్వత్యువాచ || పార్వతీ = పార్వతీదేవి, ఉవాచ = పలికెను.

శ్లో || పిండంకింతుమహోదేవ । పదంకింసముదాహృతం ।

రూపాతీతంచరూపంకిం । ఏతదాభ్యాహిశంకర || ౧౫౦ ||

టీక || హేమహోదేవ = ఓ ఈశ్వరుడా, సముదాహృతం = చెప్పబడిన పిండంతు = పిండమగునది, కిం = ఏది, పదం = పదమగునది, కిం = ఏది, రూపాతీతంచ = ఆకారమునతిక్రమించియున్న, రూపం = ఆకారము, కిం = ఏది, హేశంకర = ఓ ఈశ్వరుడా, ఏతత్ = ఇవన్నియును, అభ్యాహి = చెప్పము.

తా || ఓ ఈశ్వరుడా! ఇదివరకు చెప్పియుండెడి పిండమును, పదమును, రూపాతీతమైనరూపమును ఏది ఇవియన్నియు నాకుంజెప్పుమాయని పార్వతి యడిగెను.

శ్రీమహోదేవఉవాచ || శ్రీమహోదేవః = ప్రకాశమానుండగు ఈశ్వరుడు, ఉవాచ = పలికెను.

శ్లో || పిండంకుండలినీశక్తిః । పదంహంసముదాహృతం ।

రూపంబిందురితిజ్ఞేయం । రూపాతీతనిరంజనం || ౧౫౧ ||

టీక || పిండం = పిండమగునది, కుండలినీశక్తిః = కుండలియనెడి శక్తినిగాను, (కుండలినీశక్తియనగా ఉరగాంగనాకృతిగా అధోకుండలియైన

మూలాధారమందు శిరస్సును, ఊర్ధ్వకుండలినియైన భూమిధ్యమందు పుచ్ఛమును, అజపకుండలియందు సంచారమును గలిగియుండును, ఇది విజ్ఞానదశయందు ఊర్ధ్వ కుండలియందు శిరస్సును, అధోకుండలియందు పుచ్ఛమును గలదియైఉండును, ఇది సుషుమ్నాశ మధ్యభాగమునందు తామరతూడులోని నూలువలె అతిసూక్ష్మమయి ఉన్నది) పదం=పదమును, హంసం=హంసగాను, అనగా(ఉచ్చాస్వనిశ్వాసరూపమయిన వాయువునే హంసయని) ఉదాహృతం = చెప్పబడినది, రూపం=రూపమును, బిందురితి=బిందువని (బిందువనగా స్థూలశరీరముయొక్కయు, ప్రాణవాయువుయొక్కయు, చంచలాత్మకమయిన మనస్సుయొక్క కొనయందుండెడి నిశ్చలాత్మకమయిన ప్రజ్ఞ, అనగా విజ్ఞానమయకోశము) జ్ఞేయం=తెలుసుకొనదగినది, రూపాతీతం = నాథు బిందుకళల నతిక్రమించినది, నిరంజనం=నిర్దోషమగు పరిపూర్ణము.

తా || ఓపార్వతీపిండమనగా కుండలినిశక్తిగాను, పదమనగా ఉచ్చాస్వనిశ్వాసరూపమైన హంసస్వరూపముగాను, రూపమనగా అన్నిటిని తెలుసుకొనదగిన ద్రష్టయగు యెఱుకగాను, రూపాతీతమేయవల పరిపూర్ణబ్రహ్మముగాను, ఈశ్వరుడు పలికెను.

శ్లో || పిండేముక్తాఃపదేముక్తా । రూపేముక్తావరాననే ।

రూపాతీతేచయేముక్తా । స్తేముక్తానాత్రసంశయః ॥ ౧౫౨॥

టీక|| వరాననే=శ్రేష్ఠమయిన ముఖముగల ఓపార్వతీ, పిండే=కుండలినిశక్తియందు, ముక్తాః=ముక్తులయినవారును, పదే=హంసస్వరూపమునందు, ముక్తాః=ముక్తులయినవారును, రూపే=బిందుస్వరూపమందు (అనగా విజ్ఞానమయకోశమందు)ముక్తాః=ముక్తులును, రూపాతీతేచ=కళాతీతమైన పరిపూర్ణమందును, ముక్తాః=ముక్తులు, యే=ఎవరో, తే=వారు, ముక్తాః=ముక్తులు, (భవంతి=అగుచున్నారు,) అత్ర=ఈవిషయమునందు, సంశయః=సందేహము లేదు.

తా || కుండలినీశక్తియందును, హంసస్వరూపమునందును, ఆపోజ్యోతి స్వరూపదర్శనము నందును, కళాతీతమైన పరిపూర్ణ మందును ముక్తులగువారెవరో వారేముక్తులు, ఈవిషయమందు సందేహములేదు.

శ్లో || గురోర్ధ్యానే నేతినిత్యం । దేహీబ్రహ్మమయోభవేత్ ।

స్థితశ్చయత్రకుత్రాపి । ముక్తోసౌ నాత్రసంశయః ॥ ౧౫౩॥

టీక || అసౌ=ఈ, దేహీ=ఆత్మడు, నిత్యం=ఎల్లప్పుడును, యత్రకుత్ర=ఎక్కడెక్కడ, స్థితశ్చాపి=ఉన్నవాడైనను, గురోః=గురువుయొక్క, ధ్యానేనేతి=ధ్యానముచేతనే, బ్రహ్మమయః=బ్రహ్మస్వరూపుడై, ముక్తః=ముక్తుడై, భవేత్=అగును. అత్ర=ఈవిషయమునందు, నసంశయః=సందేహములేదు.

తా || ఆత్మడు ఎక్కడెక్కడ యుండినను, ఎల్లప్పుడు సద్గురుస్వరూపధ్యానముచేతనే, బ్రహ్మస్వరూపియైముక్తుడగును, సందేహములేదు.

శ్లో || జ్ఞానంవై రాగ్యమైశ్వర్యం । యశశ్రీస్వముదాహృతం ।

షడ్గుణైశ్వర్యముక్తశ్చ । భగవాన్ శ్రీగురుఃప్రియే ॥ ౧౫౪॥

టీక || జ్ఞానం=పరబ్రహ్మజ్ఞానమును, వైరాగ్యం = విహికాముష్మిక సుఖములయందు విరక్తికలిగియుండుటయును, (ఇహలోక పరలోకముల యందలి సుఖమునందాశలేకయుండుట,) ఐశ్వర్యం=ఈశ్వరభావమును, యశః=కీర్తియును, శ్రీః=సంపదయును, ఉదాహృతం = చెప్పబడిన, స్వం=ఆత్మస్వరూపమును, (వీనితోఁగూడుకొనుటవలన,) హేప్రియే = ఓ పార్వతీ, శ్రీగురుః=ప్రకాశమానుడగు సద్గురుడు, షడ్గుణైశ్వర్యముక్తః = షడ్గుణములతోఁగూడుకొనిన, భగవాన్ శ్చ = భగవంతుడగుచు, (భవతి=అగుచున్నాడు.)

తా || ఓపార్వతీ! సద్గురువు, జ్ఞానమును వైరాగ్యమును ఐశ్వర్యమును యశస్సును సంపదయును ఆత్మయునువీనితోఁగూడుకొనుట వలన షడ్గుణైశ్వర్యముక్తుడగు భగవంతుడగు చున్నాడు.

శ్లో॥ గురుశ్శివో గురుద్దేవో । గురుర్బంధుశ్శరీరాం ।

గురురాత్మాగురుత్త్వీ । గురోరన్యంనవిద్యతే॥ ౧౫౫॥

టీక॥ గురుః=గురువు, శివః=ఈశ్వరుడు, గురుః=గురువు, దేవః=దేవుడు, గురుః=గురువు, శరీరాం=దేహయాత్మలకు, బంధుః=బంధువు, గురుః=గురువు, ఆత్మా=ఆత్మస్వరూపుడు, గురుః=గురువు, జీవః=జీవుడు, గురోః=గురువుకంటెను, అన్యం=ఇతరమైనది, నవిద్యతే=లేదు.

తా॥ గురువే ఈశ్వరుడు గురువే దేవుడు గురువేదేహయాత్మలకు బంధువు, గురువే ఆత్మ, గురువే జీవుడు, గురువుకంటె నన్యమైనదేదీయునులేదు.

శ్లో॥ ఏకాకీనిస్పృహశ్శాంతా । శ్చింతాసూయావివర్జితః ।

బాల్యభావేనయోభాతి । బ్రహ్మజ్ఞానీన ఉచ్యతే॥ ౧౫౬॥

టీక॥ యః=ఎవడు, ఏకాకీ=ఒక్కఁడుగానుండువాడును, నిస్పృహః=ఇచ్చలేనివాడును, శాంతః=శమముగలవాడును, చింతాసూయా వివర్జితః=చింతా=వ్యసనమును, అసూయా=ఈర్ష్యయును, (వీనిని) వివర్జితః=విడిచినవాడనై, బాల్యభావేన=బాలభావముతో, (మానముతో,) భాతి=ప్రకాశించుచున్నాడో; సః=వాడు, బ్రహ్మజ్ఞానీ=పరబ్రహ్మమును దెలిసినవాడని, ఉచ్యతే = చెప్పబడుచున్నది.

శ్లో॥ నసుఖంవేదశాస్త్రేషు । నసుఖంమంత్రయంత్రకే ।

గురోఃప్రసాదాదన్యత్ర । సుఖంనాస్తిమహీతలే॥ ౧౫౭॥

టీక॥ వేదశాస్త్రేషు=వేదశాస్త్రములయందు, సుఖం=సౌఖ్యము, న=లేదు, మంత్రయంత్రకే = మంత్ర = మంత్రముల యందును, యంత్రకే=యంత్రములయందు, (జపముచేసెడి, పంచాక్షరి మొదలైన మంత్రములయందు, ఆ మంత్రమహిమను బ్రకాశించునట్టి మంత్రవీ జసహితములుగా లిఖింపబడిన, యంత్రములయందును,) సుఖం = సౌఖ్యము, న=లేదు, గురోః = గురువుయొక్క, ప్రసాదాత్=అనుగ్రము

కంటె, అన్యత్ర=మరియొకటి, మహీతలే=భూప్రదేశమునందు, సుఖం= సుఖము, నాస్తి=లేదు.

తా || ఓ పార్వతీ! వేదశాస్త్రములయందును మంత్రయంత్రముల యందును సౌఖ్యములేదు, భూలోకమునందు సద్గురుని అనుగ్రహము కంటె నన్యమైన దేనియందును సుఖములేదు.

శ్లో || చార్వాకవైష్ణవమతే । సుఖంప్రాభాకరేనహి ।

గురోఃపాదాంతికేయద్వత్ । సుఖంవేదాంతసమ్మతం ॥ ౧౫౮॥

టీక || గురోః=గురువుయొక్క, పాదాంతికే=పాదసమీపమునందు, వేదాంతసమ్మతం=వేదాంత=ఉపనిషత్తులయందు, సమ్మతం=అంగీకరింపబడిన, సుఖం=ఆనందము, యద్వత్=ఏవిధముగా, (భవతి = కలుగుచున్నదో,) (తద్వత్=ఆవిధముగా,) చార్వాకవైష్ణవమతే=చార్వాక=చార్వాకులయొక్కయు, వైష్ణవ=వైష్ణవులయొక్కయు, మతే=మతములయందును, ప్రాభాకరే=జైనుల మతమునందును, సుఖం = ఆనందము, నహి=లేదు.

తా || గురువుయొక్క పాదపద్మములసమీపమునందు ఉపనిషత్తులచే నంగీకరింపబడిన, బ్రహ్మసందమెట్లుకలుగునో ఆ విధముగా, చార్వాకవైష్ణవ జైనుల మతములయందానందములేదని భావము.

శ్లో || సతత్సుఖంసరేంద్రస్య । నసుఖంచక్రవర్తినాం ।

యత్సుఖంవీతరాగస్య । మునేరేకాంతవాసినిః ॥ ౧౫౯॥

టీక || వీతరాగస్య=వీత=పోయిన, రాగస్య=అనురాగముగలవాడును, ఏకాంతవాసినిః=ఏకాంత=రహస్యప్రదేశమునందు, వాసినిః=నివసించియున్నవాడునగు, మునేః=మననశీలుండగుమునియొక్క, సుఖం=సుఖము, యత్=ఏదియో; తత్=ఆ, సుఖం=సుఖము, సరేంద్రస్య=ఇంద్రునకును, న=లేదు, చక్రవర్తినాం=చక్రవర్తులకును, సుఖం = సుఖము, న=లేదు.

తా॥ పోయిన అనురాగము గలవాడును, రహస్య ప్రదేశమున నుండి మననశీలుండగు, మహాబుష్ఠియొక్క ఆనందమేదియో, అదిత్రి లోకాధిపతియగు ఇంద్రునకును సమస్త భూమండలాధి పతులగు చక్ర వర్తులకును లేదు.

శ్లో॥ రసంబ్రహ్మపిబేద్యశ్చ । తృప్తాయఃపరమాత్మని ।

ఇంద్రంచమన్యతేరంకం । నృపాణాంతత్రకాకథా ॥ ౧౬౦॥

టీక ॥ యః=ఎవడు, రసంబ్రహ్మ=రసస్వరూపమగు పరబ్రహ్మమును, పిబేచ్ఛ=పానముచేయునో; యః=ఎవడు, పరమాత్మని = పరమాత్మ యందు, తృప్తిః=తృప్తిపొందియుండెనో; (సః=వాడు,) ఇంద్రంచ=ఇం ద్రుని, రంకం=అల్పుడుగాను, మన్యతే=తలంచుచున్నాడు, తత్ర= వాని విషయమునందు, నృపాణాం = రాజుల యొక్క, కథా=వార్త, కా = ఎక్కడిది.

తా ॥ ఎవడు పరబ్రహ్మరసమును పానముచేయుచు పరమాత్మయం దు తృప్తిపొందియుండునో, వాడు త్రిలోకాధిపతియగు-ఇంద్రుని-అల్పు నిగా తలంచుచున్నాడు. ఆ బ్రహ్మనందరసానుభవమును జేసెడు వాని విషయమునందురాజులయొక్క యానందవిషయకమగు వార్తమిక్కిలి స్వల్పమైన దగుచున్నది.

శ్లో॥ ఏకపవాద్వితీయోహం । గురువాక్యేననిశ్చితః ।

ఏవమభ్యస్యతానిత్యం । నసేవ్యంవైవనాంతరం ॥ ౧౬౧॥

టీక ॥ గురువాక్యేన=గురు=గురువుయొక్క, వాక్యేన=వాక్యముచే త, నిశ్చితః=నిశ్చయజ్ఞానము గలవాడును, అద్వితీయః= రెండవదిలేని, అహం=నేను, ఏకపవ=ఒక్కడనే, (అని,) ఏవం=ఈప్రకారము, అభ్యస్యతా=అభ్యాసముచేసెడువానిచేత, నిత్యం=ఎల్లప్పుడును, వై = ప్రసే ద్ధముగా, వనాంతరం=అడవిమధ్యను, నసేవ్యం=సేవించఁదగినదికాదు, (పొందఁదగినదికాదు.)

తా ॥ గురువాక్యముచేత నిశ్చయజ్ఞానము గలవాడను అద్వితీ

యుండనునగు నేనుఒక్కడనేయనిభావించుచు జ్ఞానాభ్యాసముచేసెడు
వానిచేత ఎప్పుడును ప్రసిద్ధముగా నడవిమధ్యనే పొందఁదగినదికాదు.

శ్లో || అభ్యాసాన్నిమిషేణైవ । సమాధిమధిగచ్ఛతి ।

అజన్మజనితంపాపం । తక్షణాదేవినశ్యతి ॥ ౧౬౨॥

టీక || హేదేవి=ఓపార్వతీ, (జనః=జనుడు), అభ్యాసాత్ = జ్ఞానా
భ్యాసమువలన, నిమిషేణైవ = నిమిషమాత్రముచేతనే, (రెప్పపాటులో
వల), సమాధిం=సమాధిని, (వరబ్రహ్మమునందే మనసు నలీనమగుటను,
అధిగచ్ఛతి=పొందుచున్నాడు, అజన్మజనితం=అజన్మ = పుట్టినదిమొదలు
కొని, జనితం=కలిగిన, పాపం=పాపము, తక్షణాత్ = అప్పుడే, నశ్యతి=
నశించుచున్నది.

తా || ఓ పార్వతీ! జనుడుజ్ఞానాభ్యాసమువలన రెప్పపాటుకాలము
లో, షరబ్రహ్మమునందే, మనోలీనతనుబొందుచున్నాడు, అనేకజన్మముల
యందు చేయబడిన పాపము అప్పుడేనశించుచున్నది.

శ్లో || కిమావాహనమవ్యక్తే । వ్యాపకేకింవిసర్జనం ।

అమూక్తాద కథంపూజా । కథంధ్యానంనిరామయే ॥ ౧౬౩॥

టీక || అవ్యక్తే=నామరూపాదివికారములులేని పరిపూర్ణబ్రహ్మమునం
దు, అవాహనం=పిలుచుట, కిం=ఏది, వ్యాపకే=అంతటానిండియుండెడు
కేవలాత్మయందు, విసర్జనం=విడుచుట, కిం=ఎక్కడిది, అమూక్తా=స్వ
రూపములేని అచలబ్రహ్మమునందు, పూజా = పూజచేయుట, కథం =
ఎట్లు, నిరామయే = నిర్వికారమగుపరిపూర్ణమునందు, ధ్యానం=ప్రార్థన
ము, కథం=ఎట్లు.

తా || నామరూపాదివికారములులేని కేవలాత్మయందు-అవాహనమే
కలుగదు, అంతటానిండియుండెడుసర్వపరిపూర్ణముందువిసర్జనమేకలు
గదు, ప్రకృతిద్వయములేని యశరీరియందు పూజించుటకలుగదు, ఏ
వికారమును లేని-అచలబ్రహ్మమునందు, ధ్యానమే కలుగనేరదు.

శ్లో॥ గురుర్విష్ణుస్సత్వమయో । రాజసత్వతురాననః ।

తామసోరుద్రరూపేణ । సృజత్సవతిహన్తిచ ॥ ౧౬౪॥

టీక॥ గురుః=సద్గురువు, రాజసః=రజోగుణముగల, చతురాననః=బ్రహ్మయై, సృజతి=సృజించుచున్నాడు, సత్వమయః=సత్వగుణస్వరూపుడగు, విష్ణుః=విష్ణువై, అవతి=రక్షించుచున్నాడు, తామసః=తమోగుణము గలవాడై, రుద్రరూపేణ = ఈశ్వరస్వరూపముతో, హన్తిచ=నశింపఁజేయుచున్నాడు.

తా॥ సద్గురువు రజోగుణముగల బ్రహ్మస్వరూపియై సృష్టియును, సత్వగుణముగల విష్ణువై రక్షించుటయును, తమోగుణముగల రుద్రస్వరూపుడై నశింపఁజేయుటయును జేయుచున్నాడు.

శ్లో॥ స్వయంబ్రహ్మమయోభూత్వా । తత్పరంచావలోకియేత్ ।

పరాత్పరతరంగాన్యత్ । సర్వగంతన్నిరామయం ॥ ౧౬౫॥

టీక॥ స్వయం=తాను, బ్రహ్మమయః=బ్రహ్మస్వరూపి, భూత్వా=అయి, తత్=ఆ, పరంచ=పరస్వరూపమును, అవలోకియేత్=చూచును, పరాత్=పరస్వరూపమునకంటే, పరతరం=మిక్కిలిశ్రేష్ఠమైన, అన్యత్=వేరైనది, న=లేదు, తత్=ఆపరస్వరూపము, సర్వగం=సమస్తమును నిండియుండు నదియును, నిరామయం = అవయవములులేనిది యును, (భవతి=అగుచున్నది.)

తా॥ జనుడు తానుబ్రహ్మ స్వరూపియై ఆపర స్వరూపమగు కేవలాత్మను జూచును. అట్టిపరస్వరూపుడగు పరిపూర్ణమునకంటేమిక్కిలి శ్రేష్ఠమైన అన్యమేదియును లేదు. అట్టి పరస్వరూపమగు అచల స్వరూప మంతటను నిండియుండునదియును, నిరామయమైనదియునై యున్నది.

శ్లో॥ తస్యైవలోకనంప్రాప్య । సర్వసంగవివర్జితః ।

ఏకాకీనిస్పృహశ్శాంతః । ఘాతావైతత్ప్రసాదతః ॥ ౧౬౬॥

టీక॥ తస్య=ఆపరస్వరూపమగు కేవలాత్మయొక్క, అవలోకనం=చూచుటను, ప్రాప్య=సాంది, సర్వసంగవివర్జితః=సర్వ=సమస్తమైనవా

టియొక్క, సంగ=కూడికను, వీవర్జితః=విడిచినవాడును, ఏకాకీ=ఒంటరివాడును, నిస్ప్రహః=కోరికలేనివాడును, శాంతః=శమముగలవాడునై, తత్ప్రసాదతః తత్=ఆపరమాత్మయొక్క, ప్రసాదతః=ఆసుగ్రహమువలన, స్థాతావై=ప్రసిద్ధముగస్థిరుడై యుండగలడు.

తా || జనుడు ఆపరమాత్మస్వరూపావలోకనమునుబొంది, దేహీంద్రియాది సమస్త ప్రపంచము యొక్క కూడికను విడిచి, ఏకాకీయును, నిస్ప్రహుడును, శాంతుడునునై-ఆపరమాత్మనుగ్రహమువలన ప్రసిద్ధముగస్థిరుడై యుంచున్నాడు.

శ్లో || లబ్ధింవాధనలబ్ధింవా । స్వల్పంవాబహుళంతథా ।

నిషామేనైవభోక్తవ్యం । సదాసంతుష్టమానసః ॥ ౧౬౭॥

టీక || లబ్ధింవా=పొందఁబడినదైనను, అథ = మఱియు, నలబ్ధింవా = పొందఁబడనిదైనను, స్వల్పంవా=స్వల్పమైనదైనను, తథా = ఆప్రకారము, బహుళం = అధికమైనదైనను, సదా = ఎల్లప్పుడు, సంతుష్టమానసః=సంతుష్ట = సంతోషమునుబొందిన, మానసః = మనస్సుగలవాడై, నిషామేనైవ=కోరిక లేకనే, భోక్తవ్యం=అనుభవించదగినది.

తా || జనుడెల్లప్పుడును సంతోషమునుబొందిన మనస్సు గలవాడై పొందఁబడిన వస్తువునైనను పొందఁబడని వస్తువునైనను అల్పమైనవస్తువునైనను అధికమైనవస్తువునైనను కోరిక లేకనే అనుభవించదగినది.

శ్లో || సర్వజ్ఞంపదమిత్యాహు । ద్వేహీసర్వమయోభవి ।

సదానందస్వదాశాంతో । రమతేయత్రకుత్రచిత్ ॥ ౧౬౮॥

టీక || దేహీ=దీపుడు. భువి=భూమియందు, సదానందః=ఎల్లప్పుడూ నందము గలవాడును, సదాశాంతః = ఎల్లప్పుడు శమముగలవాడును, సర్వమయః=సమస్తస్వరూపుడనై, యత్రకుత్రచిత్ = ఎక్కడెక్కడనైనను, రమతే=క్రీడించుచున్నాడో, తత్=దానినే, సర్వజ్ఞం = సమస్తమునుగుర్తరిగిన, పదమితి=స్థానమని, ఆహుః=ఁబిలిపి.

తా॥ జీవుడు భూమియం దెక్కడెక్కడనైనను సదానందుడును, పదాశాంతుడును, సమస్తస్వరూపుడునై క్రీడించుచున్నాడో, దానినే సర్వజ్ఞత్వపదమని బ్రహ్మవేత్తలు చెప్పిరి.

శ్లో॥ యత్రైవత్యతేసోపి । సదేశఃపుణ్యభాజనః ।

ముక్తస్యలక్షణంచైవ । తవాగ్రేకథితంమయా ॥ ౧౬౯॥

టీక॥ సోపి=అట్టిసర్వజ్ఞుడగువాడును, యత్రైవ=ఏప్రదేశమునందు, త్యతే=ఉంచుచున్నాడో, సః=ఆ, దేశః=దేశము, పుణ్యభాజనః=పుణ్యమునుబొందినది, మయా=నాచేతను, తవ=నీయొక్క, అగ్రే=ముందరను, ముక్తస్య=ముక్తుడగువానియొక్క, లక్షణంచైవ=చిహ్నమున్ను, కథితం=చెప్పబడినది.

తా॥ ఓపార్వతీ! అట్టిసర్వజ్ఞుడగువాడు ఏప్రదేశమందుండునో ఆదేశము పుణ్యమును బొందియున్నది యగును, నాచేత నీముందరను ముక్తునియొక్క లక్షణమును జెప్పబడినది.

శ్లో॥ ఉపదిశ్యస్వయంచేవి । గురుమార్గేణముక్తిరం ।

గురుముక్తిస్తథాత్యంతా । కర్తవ్యావైమనీషిభిః ॥ ౧౭౦॥

టీక॥ హేదేవి=ఓ పార్వతీ, మనీషిభిః=పండితులచేత, స్వయం = స్వకీయముగా, గురుమార్గేణ=గురువుయొక్కమార్గముతో, ముక్తిరం=మోక్షమును ఇచ్చునట్టిజ్ఞానమును, ఉపదిశ్య=ఉపదేశింపబడి, తథా=ఆప్రకారము, అత్యంతా=అధికమగు, గురుభక్తిః = గురువునందుపూజ్య సురాగము, కర్తవ్యావై=ప్రసిద్ధముగాఁ జేయఁదగినది.

తా॥ ఓ పార్వతీ! జ్ఞానులచేత గురుమార్గముతో స్వకీయముగా మోక్షమునొసంగెడి జ్ఞానము నుపదేశింపబడి-అధికమగు గురుభక్తి ప్రసిద్ధముగాఁజేయఁదగినది.

శ్లో॥ సిత్యయక్తాశ్రయస్సర్వ । వేదకృత్సర్వవేదకృత్ ।

స్వపరజ్ఞానదాతాచ । తవన్దేగురుమీశ్వరం ॥ ౧౭౧॥

టీక || నిత్యయుక్తాశ్రయః=నిత్య=శాశ్వతమైన, యుక్త = యోగమును, ఆశ్రయః=ఆశ్రయించియుండెడువాడును, సర్వవేదకృత్ = సమస్తవేదములను జేయువాడును, సర్వవేదకృత్ = సమస్తజ్ఞానములను జేయువాడును, స్వపరజ్ఞానదాతాచ=స్వపర=జీవేశ్వరులయొక్క, జ్ఞాన=జ్ఞానమును, దాతాచ=ఇచ్చెడువాడును, (యః=ఎవడో,) తం=అటువంటి, ఈశ్వరం = ఈశ్వరస్వరూపుడగు, గురుం = గురువునుగూర్చి, వంద్నే = నమస్కరించు చున్నాను.

తా || శాశ్వతమైన యోగమునాశ్రయించియుండెడువాడును, సమస్తవేదములను నిర్మించువాడును, సమస్తజ్ఞానమును గలుగజేయువాడును, జీవేశ్వరజ్ఞానమునొసంగెడివాడునెవడో-అట్టిఈశ్వరస్వరూపుడగు సద్గురువునుగూర్చి నమస్కరించు చున్నాను.

శ్లో || యద్యప్యథీతానిగమాః । పడంగాన్యగమాఃప్రియే ।

అథ్యాత్మాదీనిశాస్త్రాణి । జ్ఞానంనాస్తిగురువినా ॥ ౧౭౨॥

టీక || హేప్రియే=ప్రియురాలవగు ఓ పార్వతీ, నిగమాః = వేదములును, పడంగాని=శిక్షవ్యాకరణాది అంగములారను, అగమాః = శైవవైష్ణవాద్యాగమములును, అథ్యాత్మాదీని = అథ్యాత్మము మొదలైన, శాస్త్రాణి=శాస్త్రములును, యద్యప్యథీతాని=అధ్యయనముచేయబడినవైనను, (చదవబడినవైనను,) గురుంవినా=గురువులేకుండా, జ్ఞానం=ఆత్మజ్ఞానము, నాస్తి=లేదు.

తా || ఓ పార్వతీ! వేదవేదాంగములును శైవాద్యాగమములును అథ్యాత్మముమొదలైన జ్ఞానశాస్త్రములును చదవబడినవైనను గురువులేకుండా ఆత్మజ్ఞానము కలుగదు.

శ్లో || నిరస్తనర్వసంజేహూ । ఏకీకృత్య సుదర్శనం ।

రహస్యయోదర్శయతి । భజామిగురుమీశ్వరం ॥ ౧౭౩॥

టీక || యః=ఎవడు, నిరస్తనర్వసంజేహూ=నిరస్త=పోయిన, సర్వసం

దేహః=సమస్తసందేహములుగలవాడై, ఏకీకృత్య=ఏకీభవింపజేసి, రహస్యం=రహస్యమైన, సుదర్శనం=అచలపరిపూర్ణబ్రహ్మమును, దర్శయతి=చూపించుచున్నాడో; (తం=అటువంటి), ఈశ్వరం=ఈశ్వరస్వరూపుడగు, గురుం=సద్గురుస్వామిని, భజామి=సేవించుచున్నాను.

తా || ఎవడుసర్వసంశయములు పోయినవాడై, ఏకత్వమునుబొందించి పరమరహస్యమైన-అచలపరిపూర్ణ బ్రహ్మమును జూపించుచున్నాడో, అట్టి ఈశ్వరస్వరూపుడైన సద్గురుస్వామిని సేవించుచున్నాను.

శ్లో || జ్ఞానహీనోగురుత్యాజ్యః । మిథ్యావాదీపిడంబకః ।

స్వవిశ్రాంతినజానాతి । పరశాంతింకరోతికిం॥ ౧౭౪॥

టీక || జ్ఞానహీనః =జ్ఞానములేనివాడును, గురుత్యాజ్యః = గురువుచేత విడంపఁదగినవాడును, మిథ్యావాదీ=అబద్ధము పలికెడువాడునగు, పిడంబకః = ఆలస్యము చేయువాడు, (మంచుడు), స్వవిశ్రాంతిం = తనయొక్క నెమ్మదిని, నజానాతి= తెలిసికొనడు, పరశాంతిం=పర=ఇతరునకు, శాంతిం=నెమ్మదిని, కిం=ఏమి, కరోతి=చేయుచున్నాడు.

తా || జ్ఞానహీనుఁడును గురుత్యాగియును మిథ్యావాదియునగు మంచుడు తనయొక్క నెమ్మదినే తెలిసికొనడు, ఇతరులకు నెమ్మదివిశ్రాంతిమార్గమును గలుగజేయుచున్నాడు, అనగా (నెమ్మదిని కలుగఁజేయఁడని భావము.)

శ్లో || శిలాయాఃకింపరంజ్ఞానం । శిలాసంఘప్రతారణే ।

స్వయంతత్తుణంనజానాతి । పరనిస్తారయేత్కథం॥ ౧౭౫॥

టీక || శిలాయాః=పాషాణమునకు, (రాతికి), పరం=శ్రేష్ఠమైన, జ్ఞానం=జ్ఞానము, కిం=ఏకగ్రాహి, శిలా=రాళ్లయొక్క, సంఘప్రతారణే=సంఘ=సమూహములను, ప్రతారణే=తిరస్కరించి, స్వయం = తాను, తత్తుణం=తరించుటను, నజానాతి= తెలుసుకొననివాడు, పరం= ఇతరుని, కథం=ఎట్లు, నిస్తారయేత్ =దాటించును.

తా॥ రాతికి శ్రేష్ఠమైన జ్ఞానమెక్కడిది-జనుడు, అట్టిరాళ్లయొక్క సమూహమును (ప్రతిమలను) అజ్ఞానమువలనదై వసునెడి భావమును విడిచి, తానుకడ తేరుటను జ్ఞానమును బొందనివాడు, పరునియెట్లు తరింపజేయును, అట్టి అజ్ఞాని, ఇతరుని తరింపజేయలేడనిభావము.

శ్లో॥ నవందనీయాస్తేకష్టం । దర్శనాద్భ్రాంతికారకాః ।

వర్జయేత్తాగురూఢూరే । ధీరస్యతుసమాశ్రయేత్ ॥ ౧౭౬॥

టీక॥ దర్శనాత్ = చూచుటవలన, భ్రాంతికారకాః = భ్రమజ్ఞానమును గలుగజేసెడు, తే = ఆగురువులు, కష్టం = కఠినముగానైనను, నవందనీయాః = నమస్కరించదగినవారుగారు, తా = అటువంటి, గురూ = గురువులను, నూరే = మారమునందు, వర్జయేత్ = విడిచిపెట్టవలయును, ధీరస్యతు = శైర్యశాలియగుజ్ఞానినే, సమాశ్రయేత్ = ఆశ్రయించవలయును.

తా॥ దర్శనమాత్రమువల్లనే భ్రమజ్ఞానమునుగలుగజేసెడి గురువులు-అతిప్రయాసచేతనున్న నమస్కారాద్భులుకారు, అట్టిగురువులను దూర్షముగావిడిచిపెట్టి శైర్యశాలియగుజ్ఞానినే-ఆశ్రయించవలయును.

శ్లో॥ పాపండినఃపాపరతాః । నాస్తికాభేదబుద్ధయః ।

స్త్రీలంపటాదురాచారాః । కృతఘ్నాబకవృత్తయః॥ ౧౭౭॥

శ్లో॥ కర్తృభక్తిప్రాక్షమానస్తా । నింశ్యతరైశ్చవాదినః ।

కామినఃక్రోధినశ్చైచన । హింసాచందాశ్చతాస్తథా॥ ౧౭౮॥

శ్లో॥ జానలుప్తాశ్చకర్తవ్య । మహాపాపాస్తథాప్రియే ।

ఏభ్యోభిన్నోగురుస్సేవ్య । పకభక్త్యాపిచార్యచ॥ ౧౭౯॥

టీక॥ హేప్రియే = ఓప్రియురాలవగుపార్వతీ, పాపండినః = పాపండులును, (వేదోక్తాచారములులేనివారు,) పాపరతాః = పాపమునందాసక్తిగలవారును, నాస్తికాః = దేవుడులేదనెడివారును, భేదబుద్ధయః = భేదజ్ఞానముగలవారును, స్త్రీలంపటాః = స్త్రీలయందాశగలవారును, దురాచారాః = చెడు-ఆచారములుగలవారును, కృతఘ్నాః = చేసినమేలునుమఱచు

చేడువారును, బకవృత్తయః=బక=కొంగయొక్క, వృత్తయః= వృత్తివం
టి వృత్తిగలవారును, (మోసము చేయువారును,) || కర్మభ్రష్టాః =
వేదోక్తకర్మలేని, అక్షమాః = ఓర్పులేని, నష్టాః= నాశనమును బొం
దిన, నింద్యతరైశ్చ = నిందించఁదగిన న్యాయములచేతను, వాదినః
= వాదించెడువారును, కామినః = కామముగలవారును, క్రోధినశ్చై
వ=కోపముగలవారును, హింసాచండాః=హింసించుటయందు కఠినము
గానుండెడువారును, తథా=ఆప్రకారము, శతాః=దుర్మార్గులును, జ్ఞాన
లుప్తాశ్చ=జ్ఞానలోపముగలవారును, తథా=ఆప్రకారముగానే, కర్తవ్య
మహాపాపాః=చేయఁబడిన గొప్పపాపములుగలవారును, ఏభ్యః=ఈచె
ప్పఁబడినవారికంటెను, భిన్నః=అన్యుడైన, గురుః=సద్గురువు, ఏకభక్త్యా=
ముఖ్యమైనభక్తితో, విచార్యచ=విచారించి, సేవ్యః=సేవించఁదగినవాడు.

తా || ఓ పార్వతీ! వేదోక్తాచారములు లేని వారును, పాపగుండే
ఆసక్తులగువారును, నాస్తికులును, జీవేశ్వరభేద జ్ఞానము గలవారును,
స్త్రీలోలులును, దురాచారులును, కృతఘ్నులును, కొక్కెరవలెనేమో
సమునుజేసెడువారును, వేదోక్తకర్మలేనివారై నష్టమునుబొంది నింద్య
ములైన న్యాయములతో వాదించెడువారును, కామకులును, క్రోధము
గలవారును, పరహింసయందు కఠినముగా నుండెడువారును, దుర్మార్గు
లును, జ్ఞానహీనులును, గొప్పపాపములను జేసినవారును, ఇటువంటి
వీరలందరికిని వేరైన సద్గురువును ముఖ్యమైన పూజ్యానురాగముతో
విచారించి, సేవించఁదగినది.

శ్లో || శిష్యాదన్యత్రదేవేశి । నవదేద్యస్యకస్యచిత్ ।

నరాణాంచఫలప్రాప్తా । భక్తిరేవహికారణం॥ ౧౮౦॥

టీక || హేదేవేశి=ఓపార్వతీ, శిష్యాత్ = శిష్యునికంటె, అన్యత్ర=
ఇతరమైన, యస్యకస్యచిత్ = ఎవనికైనను, నవదేత్ = చెప్పకూడదు,
నరాణాంచ=మనుష్యులలోపల, ఫలప్రాప్తా=ఫలమునుబొందుటయందు,

భక్తిరేవ=పూజ్యానురాగమే, కారణంహి=హేతువుగదా.

తా॥ ఓపార్వతీ! శిష్యునికంటె నితరమగు ఎవనికిని తత్వమును జెప్పఁగూడదు. మనుష్యులలోపల ప్రాప్తియందు భక్తియే ముఖ్యకారణమైనది గనుక అట్టి భక్తిగలవానికే చెప్పవలయును.

శ్లో॥ గూఢోద్భవశ్చప్రీతశ్చ । మానేనససమాహితః।

సకృత్కామగతోవాపి । పంచధాగురురీరితః ॥ ౧౮౧॥

టీక॥ గూఢః = రహస్యవృత్తిగలవాడును, దృఢశ్చ = ధైర్యముగలవాడును, ప్రీతశ్చ=సంతోషమును బొందినవాడును, మానేన = మానముచేతను, సకృత్కామ గతోవాపి=ఒకసారి కామమును బొందినవాడైనను, పంచధా=అయిదు విధములచేతను, గురు=గురువని, ఈరితః =చెప్పఁబడుచున్నాడు.

తా॥ రహస్యవృత్తిగలవాడును, ధైర్యముగలవాడును, సంతోషచిత్తుడును, మానముతో నుండువాడును, ఏకపక్షీవ్రతమును బొందినవాడునగు జనుడు ఈ అయిదువిధములచేతను గురువని చెప్పఁ బడుచున్నాడు.

శ్లో॥ సర్వంగురుముఖాల్లభం । సఫలంపాపనాశనం ।

యద్యదాత్మహితంవస్తు । తత్తద్రవ్యంనవంచయేత్ ॥ ౧౯౨॥

టీక॥ గురుముఖాత్ =గురుముఖమువలన, ల్లభం=పొందఁబడినదియును, సఫలం=నెఱవేరినదియును, పాపనాశనం =పాపమును నశింపజేయునదియును, ఆత్మహితం=ఆత్మకు ఇష్టమైనదియును, సర్వం =సమస్తమునగు, వస్తు=వస్తువు, యద్యత్ = ఏదియేదియో; తత్తత్ = ఆయా, ద్రవ్యం=వస్తువును, నవంచయేత్ =వంచనచేయఁగూడదు, (అలత్యము చేయఁగూడదు.)

తా॥ గురుముఖమువలన పొందఁబడి సఫలమై పాపనాశనమగు, ఆత్మహితమైన సమస్త పదార్థములేవేవియో; ఆయా పదార్థములను అలత్యము చేయఁగూడదు.

శ్లో || గురుదేవార్పణంయత్తు । తేనతృప్తోష్టిషువ్రతే । శ్రీగురోఃపాదు
కాంముద్రాం । మూలమంత్రంచ గోపయేత్ || ౧౮౩ ||

టీక || సువ్రతే = మంచి నియమముగల ఓ పార్వతీ, గురుదేవార్పణం = గురు = గురుస్వాములవారికి, అర్పణం = అర్పింపఁబడినది, యత్తు = యేదియో; తేన = దానిచేతను, తృప్తిః = సంతోషమును బొందినవాడను, అష్టి = అగుచున్నాను, శ్రీగురోః = ప్రకాశమానుడగు గురువు యొక్క, పాదుకాం = పాదుకయ నెడి, ముద్రాం = ముద్రను, మూలమంత్రంచ = మూలమంత్రమునున్న, గోపయేత్ = రహస్యముగానుంచుకొనవలయును.

తా || మంచినియమముగల. ఓ పార్వతీ! గురుదేవునకు అర్పింపఁ బడినదేదియో, దానిచేత నేనుసంతోషము పొందినవాడనగుచున్నాను, శ్రీగురు పాదుకాముద్రను, మూలమంత్రమునున్న, వెల్లడి చేయఁగూడదని ఈశ్వరుడు పార్వతికిం బెప్పెను.

శ్లో || సతాష్టితేనాథపదారవిందం । బుద్ధింద్రియప్రాణమనోవచోభిః ।
యచ్చింత్యతే భావితాత్మయక్తా । ముముక్షుభిః కర్తవ్యమోప
శాంతయే || ౧౮౪ ||

టీక || ముముక్షుభిః = మోక్షమం దిచ్చగలవారిచేతను, భావితాత్మ యక్తా = భావిత = ఛాయనించఁబడిన, ఆత్మ = ఆత్మస్వరూపముయొక్క, యక్తా = కూడికయందు, కర్తవ్యమోపశాంతయే = కర్తవ్యమయ = కర్తవ్యరూపముయొక్క, ఉపశాంతయే = శమించుటకొఱకు, యత్ = ఏది, చింత్యతే = తలంచఁబడుచున్నదో; హే నాథ = ఓస్వామీ, తే = నీయొక్క, తత్ = అటువంటి, పదారవిందం = పాదపద్మములను, బుద్ధింద్రియప్రాణ మనోవచోభిః = బుద్ధి, ఇంద్రియములు, ప్రాణములు, మనస్సు, వాక్కులు, (వీని చేతను) సతా = నమస్కరించుదానను, అష్టి = అగుచున్నాను.

తా || మోక్షేచ్ఛ గలవారిచే ఛాయనింపఁబడిన ఆత్మ స్వరూపము యొక్క కూడికయందు కర్తవ్యశాంతికొఱకు, ఏభగవత్పాదారవిందములను

ధ్యానింపబడుచున్ననో, ఓ స్వామీ! అటువంటి నీపాద పద్మములను గూర్చి బుద్ధింద్రియప్రాణ మనోవాకులచేత సమస్కరించుచున్నానని పార్వతి పలికెను.

శ్లో || అనేనయద్భవేతాకార్యం । తద్వదామితవప్రియే ।

లోకోపకారకందేవీ । లౌకికంతు వివర్జయేత్ || ౧౫౫||

టీక || సో ప్రియే=ప్రియురాలవగు ఓ పార్వతీ, అనేన=దీనిచేతను, యత్=ఏ, కార్యం=పని, భవేత్ = అగునో; తత్=అది, తవ = నీకు, వదామి=చెప్పుచున్నాను, లోకోపకారకం=లోక =ప్రపంచమునకు, ఉపకారకం=ఉపకారమగు, లౌకికంతు=లోకసంబంధమగువ్యాపారము, హేదేవీ=ఓ పార్వతీ, వివర్జయేత్=విడుచును.

తా || ఓ ప్రియురాలవగు ఓ పార్వతీ ఈపూర్వము చేసిన నమ స్కారముచేతంగలిగెడుకార్యమేదియోదానిని చెప్పుచున్నాను, వినుము, ఓ పార్వతీ లోకోపకారకమగు లౌకిక సంబంధమైన వ్యాపార మంతయును విడిచిపోవునని ఈశ్వరుఁడు పలికెను.

శ్లో || లౌకికార్థర్థతోయాతి । జ్ఞానహీనోభవార్ణవే ।

జ్ఞానభావేచయత్సర్వం । కర్మనిష్కర్మశామ్యతి || ౧౫౬||

టీక || లౌకికాత్=లోక సంబంధమైన, ధర్మతః=న్యాయమునుండి, జ్ఞానహీనః=జ్ఞానము లేనివాడు, భవార్ణవే=సంసారసముద్రమునందు, యాతి=పోవుచున్నాడు, జ్ఞానభావేచ=జ్ఞాన భావమునందు, సర్వం=సమస్తమైన, కర్మ=కర్మము, యత్=ఏదియో; (తత్=అది,) నిష్కర్మ=కర్మరహితమైన బ్రహ్మస్వరూపమై, శామ్యతి=శమించుచున్నది.

తా || జ్ఞానహీనుడగువాడు లౌకికాచారమునుండి సంసార సముద్రమునందు ముణిగి పోవుచున్నాడు, జ్ఞానభావముచేత లోకసంబంధమగు సమస్తకర్మరహితమైన బ్రహ్మస్వరూపమునుబొందు చున్నాడు.

శ్లో || ఇమాంతుభక్తిభావేన । పఠనాద్రువణాదపి ।

లిఖత్వాచత్రదానేన । తత్సర్వంఫలమశ్నుతే ॥ ౧౮౭॥

టీక || ఇమాంతు=ఈ శురుగీతను, భక్తిభావేన=భక్తి భావముతో, పఠనాత్=చదువుటవల్లను, శ్రవణాదపి=వినుటవల్లనున్ను, లిఖత్వా = వ్రాసి, ప్రదానేనచ=ఇచ్చుటచేతనున్ను, తత్=తే, సర్వం=సమస్తమైన, ఫలం=ఫలమును, అశ్నుతే=పొందుచున్నాడు.

తా || జనుడు ఈ శురుగీతను భక్తిభావముతో పఠించుట వల్లను, వినుటవల్లను, దీనిని వ్రాసి ఇతరులకు దానము చేయుట చేతను, సమస్త ఫలములను బొందుచున్నాడు.

శ్లో || శురుగీతామిమాందేవీ । హృదినిత్యంవిభావయ ।

మహావ్యాధిగతైర్దుఃఖైః । సర్వదాప్రజపేన్ముదా ॥ ౧౮౮॥

టీక || హే దేవీ=ఓ పార్వతీ, ఇమాం=ఈ, శురుగీతాం=శురుగీతను హృది=హృదయమునందు, నిత్యం=ఎల్లప్పుడున్ను విభావయ = భావించుము. (తలంచుము), మహావ్యాధిగతైః=మహావ్యాధి=గొప్పరోగముల చేతను, గతైః=పొందఁబడిన, దుఃఖైః=దుఃఖములతో, (ఉపలక్షితాపి=కూడుకొనినదానవైనను,) ముదా=సంతోషముతో, సర్వదా = ఎల్లప్పుడున్ను, ప్రజపేత్=జపించవలయును.

తా || ఓ పార్వతీ! ఈ శురుగీతను నీహృదయమునం దెల్లప్పుడును భావనచేయుము, గొప్పవ్యాధులవలనఁబొందఁబడిన దుఃఖములతోఁ గూడికొనినదానవైనను (సంతోషముతో నెల్లప్పుడును జపించవలయును.)

శ్లో || శురుగీతాక్షరైకైకం । మంత్రరాజమిదంప్రియే ।

అన్యేజవివిధామంత్రాః । కలాంనార్హన్విషోడశీం ॥ ౧౮౯॥

టీక || హే ప్రియే=ప్రియురాలవగు ఓ పార్వతీ, ఇదం=ఈ, శురుగీతాక్షరైకైకం=శురుగీతా=శురుగీతయందలి, అక్షర = వర్ణములలో, ఏకైకం=ఒక్కొక్కటియే, మంత్రరాజం=మంత్రశ్రేష్ఠము, అన్యే = ఇతరములగు, వివిధాః=నానావిధములైన, మంత్రాశ్చ = మంత్రములున్ను

పోడగీం=పదియారవదియగు, క'లాం=భాగమునుగూర్చిన్ని, తార్వన్తి=తగియుండువు.

తా || ఓ పార్వతీ! ఈ శురుగీతయందలి యొక్కొక వర్ణమే మంత్రరాజముగానున్నది, ఇతరములగు సమస్తమంత్రములున్న ఈ మంత్రరాజముయొక్క పదియారవ భాగమునకు సమానములుగావు.

శ్లో || అగాంధఫలమాప్నోతి । శురుగీతాజపేనతు ।

సర్వపాపహరాదేవీ । సర్వదారిద్ర్యనాశినీ || ౧౯౦||

టీక || (జనః=జనుడు), శురుగీతాజపేనతు=శురుగీతయొక్కజపముచేతను, అగాంధ=అధికమైన, ఫలం = ఫలమును, ఆప్నోతి = సొందుచున్నాడు. హేదేవీ=ఓ పార్వతీ, (శురుగీత) సర్వపాపహరా=సమస్తపాపములనుహరించునదియును, సర్వదారిద్ర్యనాశినీ = సమస్తదారిద్ర్యములను నశింపజేయునదియును, (భవతి=అగుచున్నది.)

తా || జనుడు శురుగీతనుజపించుటచేత సధికమైన ఫలమునుబొందుచున్నాడు. ఓ పార్వతీ! ఈ శురుగీతసమస్తపాపములను హరించు నదియును, గొప్పదరిద్రమును నశింపజేయునదియు నగుచున్నది.

శ్లో || కాలమృత్యుహారాచైవ । సర్వసంకటనాశినీ ।

యక్షరాక్షసభూతాది । చోరవ్యాఘ్రవిఘాతినీ || ౧౯౧||

టీక || కాలమృత్యుహారాచైవ=కాల=సమయమునందైన, మృత్యు=మరణమును, హారాచైవ=హరించునదియును, సర్వసంకటనాశినీ = సర్వ=సమస్తములైన, సంకట=కష్టములను, నాశినీ = నశింపజేయునదియును, యక్షరాక్షసభూతాచోరవ్యాఘ్రవిఘాతినీ = యక్ష=యక్షులు, రాక్షస=రాక్షసులు, భూతా=పిశాచములు, ఆది=మొదలైనవాటినిన్నిచోర=దొంగలనున్న, వ్యాఘ్ర=పెద్దపులులనున్న, విఘాతినీ=కొట్టుచున్నది.

శ్లో || సర్వోపద్రవకుష్టాది । చుష్టదోషనివాహినీ ।

యత్ఫలంగురుసాన్నిధ్యే । తత్ఫలంపతనాద్భవేత్ || ౧౯౨||

టీక॥ సర్వోపద్రవకుష్టాదిదుష్టదోషనివారిణీ=సర్వ=సమస్తములైన, ఉపద్రవ=అపదలనున్ను, కుష్ట=కుష్టురోగమును, అది=మొదలైన, దుష్ట=చెడువైన, దోష=పాపములను, నివారిణీ=పోగొట్టునదియును (భవతి=అగుచున్నది,) శురుసాన్నిధ్యాత్ = గురువుయొక్క సమీపమువలన, ఫలం=ఫలము, యత్ = ఏదియో, తత్=అ, ఫలం=ఫలము, పఠనాత్ =గురుగీతను పఠించుటవలన, భవేత్=కలుగును.

తా॥ ఈ గురుగీత, కాలమందైన మరణమును హరించునదియును సమస్తకష్టములను నశింపఁజేయునదియును, యక్షరాక్షస భూతాదుల నున్న చోరవ్యాఘ్రములనున్న కొట్టివేయునదియును, సమస్త ఉపద్రవములనున్ను, కుష్టువ్యాధిమొదలైన చెడుదోషములనున్ను నివారింపుచున్నదియు నగుచున్నది. ఓ పార్వతీ! గురుసాన్నిధ్యమున జనుడు ఏఫలమును బొందునో అఫలమును ఈ గురుగీతను పఠించుట వలనం గలుగును.

శ్లో॥ మహావ్యాధిహరాసర్వా । విభూతేస్సిద్ధిదాభవేత్ ।

అథవామోహనేవశ్యే । స్వయమేవజపేత్సదా॥ . ౧౦౩॥

శ్లో॥ కుశదూర్వాసనేదేవీ । హ్యేసనేశుభ్రకంబలే ।

ఉపవిశ్వతతోదేవీ । జపేదేకాగ్రమానసః ॥ ౧౦౪॥

టీక॥ సర్వా=ఈ గురుగీతయంతయు, మహావ్యాధిహరా=గొప్పరోగమును హరించునదియును, విభూతేః=భగవద్విభూతీయొక్క, (భగవత్సంబంధమైనవిశ్వరూపుయొక్క), సిద్ధిదా=ప్రాప్తిని ఇచ్చునదియును, భవేత్=అగును, అథవా=అట్లుకాదేని, హేదేవీ=ఓ పార్వతీ, మోహనే=మోహమునందును, (జగత్తును మోహపరచుట యందును), వశ్యే=స్వాధీనపరుచుకొనుటయందును, స్వయమేవ=స్వకీయముగానే, సదా=ఎల్లప్పుడున్ను, కుశదూర్వాసనే=కుశ=దర్భచేతను, దూరా=గరికిచేత

వైన, అసనే=అసనమునందు, జపేత్=జపముచేయవలయును, తతః=అనంతరము, హే దేవీ=ఓ పార్వతీ, శుభ్రకంబలే=తెల్లని కంబళముగల, అసనేహి=అసనమునందును, ఉపవిశ్య=కూర్చుండి, ఏకాగ్రమానసః=ఏకాగ్రచిత్తముగలవాడై, చంచలములేని మనస్సుగలవాడై, జపేత్=జపముచేయవలయును.

తా॥ ఈగురుగీతయంతయు గొప్పరోగములను నశింపజేయునదియును, భగవదైశ్వర్యము నొసంగునదియునగును, ఓ పార్వతీ! జగన్మోహనవశ్యములయందు ఈగురుగీతనుదర్శయ-గరికయు-అసములయందుండి, స్వకీయముగా జపముచేయవలయును, ఓ పార్వతీ నిశ్చలమనసుగడై తెల్లని కంబళముగల అసనమునందుండి యైనను జపముచేయవలయును.

శ్లో॥ శుక్లంసర్వత్రవైప్రోక్తం । వశ్యేరక్తాసనంప్రియే ।

పద్మాసనేజపేనిత్యం । శాంతివశ్యకరంపరం॥ ౧౯౫॥

శ్లో॥ వస్త్రాసనేచదానిద్ర్యం । పాషాణేరోగసంభవః ।

మేదిన్యామఃఖమాహ్నతి । కాష్ఠేభవతినిష్ఫలం॥ ౧౯౬॥

శ్లో॥ కృష్ణాజినేజ్ఞానసిద్ధిః । రోక్షత్రీవ్యాఘ్రచర్మణి ।

కుశాసనేజ్ఞానసిద్ధిః । సర్వసిద్ధిస్తుకంబలే ॥ ౧౯౭॥

టీక॥ శుక్లం=తెల్లని అసనము, సర్వత్ర=అంతటను, వై = ప్రసిద్ధమైనదిగా, ప్రోక్తం=చెప్పబడినది, హేప్రియే=ఓపార్వతీ, వశ్యే=జనవశ్యమునందు, రక్తాసనం=ఎఱ్ఱని అసనమున్ను, (ప్రోక్తం = చెప్పబడినది), పరం=శ్రేష్ఠమైన, శాంతివశ్యకరం=శాంతముతో స్వాధీనమగుట నుగురించి, పద్మాసనే=పద్మాసనమునందు, నిత్యం=ఎల్లప్పుడున్ను, జపేత్=జపముచేయవలయును, వస్త్రాసనేచ=వస్త్రాసనమునందు, దానిద్ర్యం=దరిద్రమున్ను, పాషాణే=రాతియందు, రోగసంభవః=రోగ=రోగముయొక్క, సంభవః=పుట్టుకయును, (భవతి=అగుచున్నది,) మేది

న్యాం=భూమియందు, దుఃఖం=దుఃఖమును, ఆహ్లాతి = పొందుచున్నాడు, కాష్టే=కొయ్యయందు, నిష్ఫలం=వ్యర్థము, భవతి= అగుచున్నది, కృష్ణాజినే=కృష్ణాజినముందు, జ్ఞానసిద్ధిః=జ్ఞానప్రాప్తియును, వ్యాఘ్రచర్మణి=పెద్ద పులిచర్మమునందు, మోక్షశ్రీః=మోక్షసంపదయును, కుశాసనే=దర్భాసనమునందు, జ్ఞానసిద్ధిః=జ్ఞానప్రాప్తియును, కంబళేతు=కంబళమునందు, సర్వసిద్ధిః=అన్నిటియొక్క సిద్ధియును, (భవతి= కలుగుచున్నది.

తా॥ ఓపార్వతీ! ఈగురుగీతనుజపించుటకు తెల్లని-ఆసనము-అంతటనుబ్రసిద్ధమైనదిగాఁజెప్పబడుచున్నది. ఎఱ్ఱని-ఆసనము జనస్వాధీనముకొఱకును, పద్మాసనము శాంతముగా మిక్కిలి జనమునుస్వాధీనముచేసికొనుటకున్ను జెప్పబడినది. ఈ గురుగీతను వస్త్రాసనమునందుజపించినయెడల దారిద్ర్యమున్ను, రాతియందు జపించెనేని రోగోత్పత్తియున్ను భూమియందాసనములేకుండా జపించిన యెడల దుఃఖమును గలుగుచున్నది. కొయ్యయందు జపించిన యెడల నిష్ఫలమగుచున్నది, కృష్ణాజినమునందు జపించెనేని జ్ఞానసిద్ధియును, వ్యాఘ్రచర్మమునందు జపముచేసినయెడల మోక్షసంపదయును, దర్భాసనమునందు జపించిన యెడల జ్ఞానప్రాప్తియును, కంబళియందు జపించినయెడల సర్వసిద్ధియును గలుగుచున్నది.

శ్లో॥ ఆజ్ఞేయ్యాంకర్షణంచైవ । వాయవ్యాంశత్రునాశనం ।

నైరుత్యాంసర్పంచైవ । ఈశాన్యాంజ్ఞానమేవచ ॥ ౧౦౪॥

శ్లో॥ ఉదఙ్ముఖశ్శాంతిజాప్యే । వశ్యేపూర్వముఖస్థథా ।

యామ్యేతుమారణంప్రోక్తం । పశ్యేమేచధనాగమః॥ ౧౦౫॥

శ్లో॥ మోహనంసర్వభూతానాం । బంధమోక్షకరంపరం ।

దేవరాజప్రియకరం । రాజానంపశమానయేత్ ॥ ౧౦౬॥

టీక॥ ఆజ్ఞేయ్యాం=ఆజ్ఞేయపుదిక్కుముఖముగా గూర్చుండిజపించుట

చేత, కర్మణం చైవ = శత్రుజయమును, వాయువ్యం = వాయువ్యపు దిక్కు-
ముఖముగా గూర్చుండి జపించుట చేత, శత్రునాశనం = శత్రు సంహారము
ను, నైరుత్యం = నైరుతీమూల ముఖముగా గూర్చుండి జపించుటయందు,
దర్శనం చైవ = మంత్రాధిష్ఠాన దేవతా దర్శనమును, ఈశాన్యం = ఈశా-
న్యమూల ముఖముగా గూర్చుండి జపించుటయందు, జ్ఞానమేవచ = పర
బ్రహ్మజ్ఞానమును, భవతి = కలుగుచున్నది. శాంతిజాప్యే = శాంతము
గా జపించుటయందు, ఉదజ్ఞానిః = ఉత్తరముఖముగలవాడుగాను, వశ్యే =
జనవశ్యమునందు, తథా = ఆవ్రకారము, పూర్వముఖః = పూర్వముఖము
గలవాడుగాను, (తిష్ఠేత్ = ఉండవలయును), యామ్యేతు = దక్షిణముఖ
ముగా జపించుటయందైతే, మారణం = శత్రుమారణము, ప్రోక్తం = చె
ప్పబడినది, పశ్చిమేచ = పడమరముఖముగా జపించుటయందు, ధనాగ-
మః = ధనముయొక్క పొందుటయును, (భవతి = అగుచున్నది.) సర్వ
భూతానాం = సమస్తజీవులకును, మోహనం = భ్రమింపజేయునదియును,
వరం = మిక్కిలి, బంధమోక్షకరం = బంధమోక్షములను జేయునదియును,
దేవరాజప్రియకరం = దేవరాజంబునకు, ప్రియకరం = ఇష్టమునుగ-
లుగఁ జేయునదియైనై, రాజానం = ప్రభువును, వశం = స్వాధీనమును, ఆన-
యేత్ = పొందించును.

తా || ఓ పార్వతీ! ఈగురుగీత. ఆజ్ఞేయముఖముగా జపించినయెడల
శత్రువునకు బాధయున్ను, వాయువ్యముఖముగా జపించినయెడల శత్రు
నాశనమున్ను, నైరుతిముఖముగా జపించెనేని మంత్రదేవతా దర్శనము
న్ను, ఈశాన్యముఖముగా జపించినయెడల పరబ్రహ్మజ్ఞానమున్ను గలు-
గుచున్నది. శాంతిరూపమైన జపమునకు ఉత్తరముఖముగాను, జనవశ్య-
మునకు పూర్వముఖముగానుండి జపించ వలయును, శత్రు మారణ-
మునకు దక్షిణ ముఖముగాను, ధనాగమమునకు పశ్చిమ ముఖముగాను,
జపించవలయును. ఇస్లుగురుగీతసమస్తజీవులకుమిక్కిలి బంధమోక్షముల

నుమోహనమును గలుగఁ జేయుచు దేవేంద్రునకు ప్రీతికరమై రాజవశ్యమునుగలుగఁజేయును.

శ్లో ॥ ముఖస్తంభకరంచైవ । గుణానాంచవివర్ధనం ।

దుష్కర్తనాశనంచైవ । తథాసత్కర్తసిద్ధిదం ॥ ౨౦౧॥

టీక ॥ ముఖస్తంభకరంచైవ = ముఖస్తంభమునుజేయునదియును, (గురుగీతాజపముచేసెడివానిముఖమును జూచుటతోనే, ఎదిరిముఖమును చలించకుండాస్తంభింపఁజేయును,) గుణానాంచ = మంచిగుణములను, వివర్ధనం = వృద్ధిపొందించునదియును, దుష్కర్తనాశనంచైవ = దుష్కర్త = చెడుకర్తను, నాశనంచైవ = నశింపఁజేయునదియును, తథా = అప్రకారము, సత్కర్తసిద్ధిదం = సత్కర్త = మంచికర్తయొక్క, సిద్ధిదం = ప్రాప్తింపునటులఁజేయుచున్నది.

తా ॥ ఈగురుగీత, జపముచేసెడివానిముఖము చూచుటతోనే, యెదిరిముఖమును స్తంభింపఁజేయునదియును, సన్గుణములయొక్క వృద్ధిచేయునదియును, చెడుపనులను నశింపఁజేయునదియును, అప్రకారమే మంచి కార్యములను సిద్ధింపఁజేయునదియునగుచున్నది .

శ్లో ॥ అసిద్ధంసాధయేత్కార్యం । నవగ్రహభయాపహం ।

దుస్వప్ననాశనంచైవ । సుస్వప్నఫలదాయకం ॥ ౨౦౨

టీక ॥ అసిద్ధం = నెఱవేరని, కార్యం = పనిని, సాధయేత్ = నెఱవేర్చును. నవగ్రహభయాపహం = నవగ్రహ = సూర్యాది నవగ్రహములవల్లనైన, భయ = భీతిని, అపహం = పోఁగొట్టునదియును, దుస్వప్ననాశనంచైవ = చెడుస్వప్నములను నశింపఁజేయునదియును, సుస్వప్నఫలదాయకం = సుస్వప్న = మంచి స్వప్నములయొక్క, ఫల = ఫలమును, దాయకం = ఇచ్చునదియును, (భవతి = అగుచున్నది),

తా ॥ ఈగురుగీతను జపించిన యెడల, సిద్ధించని కార్యములను సిద్ధింపఁజేయును, సూర్యాది నవగ్రహములవల్లనైన భయమును బోఁగొట్టును, చెడుస్వప్నములను నశింపఁజేయును, మంచి స్వప్నములయొక్క ఫలముల నిచ్చును.

శ్లో || సర్వశాంతికరం నిత్యం । తథా వంధ్యాసుపుత్రదం ।

అవైధవ్యకరం (స్త్రీ)ణాం । సౌభాగ్యస్య వివర్ధనం ॥ ౨౦౩ ॥

టీక || నిత్యం = ఎల్లప్పుడు, సర్వశాంతికరం = సర్వ = సమస్తమైనవాటిని, శాంతికరం = శమింపజేయునదియును, తథా = అప్రకారముగానే, వంధ్యాసుపుత్రదం = వంధ్యా = గొడ్డాలికి, సుపుత్రదం = మంచి పుత్రుల నిచ్చునదియును, స్త్రీణాం = స్త్రీలకు, అవైధవ్యకరం = విధవరికములేక యుండుటయును, సౌభాగ్యస్య = సుభగత్వమును, వివర్ధనం = వృద్ధిపొందించునదియును, (భవతి = అగుచున్నది).

తా || ఈగురుగీతను యెల్లప్పుడును జపించినవారికి సమస్త శ్రేయములను శాంతిపఱచును, గొడ్డాలికిసహితము మంచి పుత్రులనిచ్చును, పుణ్యస్త్రీలకు విధవరికమును బోగొట్టును, సకలసౌభాగ్యములనొసంగును.

శ్లో || ఆయురారోగ్యమైశ్వర్యం । పుత్రపౌత్రవివర్ధనం ।

నిష్కామజాపీ విధవా । పఠన్మోక్షమవాప్నుయాత్ ॥ ౨౦౪ ॥

టీక || ఆయుః = ఆయుస్సును, ఆరోగ్యం = ఆరోగ్యమును, (రోగములే కనుఖముగానుండుటను), విశ్వర్యం = సంపదను, పుత్రపౌత్రప్రవర్ధనం = పుత్ర = కుమారులను, పౌత్ర = మనుమలను, వివర్ధనం = వృద్ధిపొందించునదియును, (భవతి = అగుచున్నది), నిష్కామజాపీ = నిష్కామ = కోరికలేకుండా, జాపీ = జపముచేయుచున్న, విధవా = గతభర్తృక, పఠేత్ = పఠించెనేని, మోక్షం = మోక్షమును, అవాప్నుయాత్ = పొందును.

తా || ఈగురుగీతను జపించుటచేత ఆయుస్సును, ఆరోగ్యమును విశ్వర్యమును పుత్రులును పౌత్రులును వృద్ధిపొందుదురు. విధవస్త్రీలైనను సదా జపించుటచేత మోక్షమునుబొందుదురు.

శ్లో || అవైధవ్యం సకామాతు । లభతే చాన్యజన్తని ।

సర్వదుఃఖభయం విఘ్నం । శాశ్వతైత్రావహరకం ॥ ౨౦౫ ॥

టీక || సకామాతు = కోరికతోఁ గూడుకొనినదాయెనేని, అన్యజన్తని = ఇంకొకజన్తమునందు, అవైధవ్యంచ = విధవత్వము లేక పోవుటను, లభతే = పొందుచున్నది, సర్వదుఃఖభయం = సర్వ = సమస్తములైన, దుః

ఖ=దుఃఖములయొక్క, భయం=భీతిని, విఘ్నం = విఘ్నములను, నాశ యేత్ =నశింపఁజేయునదియును, తాపహరకం=తాప= సంతాపమును, హరకం=హరింపఁజేయునదియును, (భవేత్=అగును),

తా || విధవస్త్రీకోరికగలదియై యీగురుగీతనుజపించెనేని, ఇంకొ కజన్మమున సుమంగళిగానుండును, ఈ గురుగీత సమస్త దుఃఖములను భయమును సంతాపమును బోఁగొట్టును.

శ్లో || సర్వపాపప్రశమనం । ధర్మకామార్థమోక్షదం ।

యంయంచిన్తయతేకామం । తంతంప్రాప్నోతినిశ్చితం॥ ౨౦౬॥

టీక || సర్వపాపప్రశమనం=సర్వ=సమస్తములైన, పాప=దోషము లను, ప్రశమనం = నశింపఁజేయునదియును, ధర్మకామార్థ మోక్షదం= ధర్మ=ధర్మమును, కామ=కామమును, అర్థ = ధనమును, మోక్ష = ము క్తిని, దం=ఇచ్చునదియును, (భవతి=అగుచున్నది), యంయం= ఏయే, కామం=కోరికను, చిన్తయతే=తలంచుచున్నాడో; తంతం= ఆయాకో రికలను, నిశ్చితం=నిశ్చితమగునట్లు, ప్రాప్నోతి=పొందుచున్నాడు.

తా || ఈ గురుగీత సమస్తపాపములను నశింపఁజేయునదియును, ధర్మార్థ కామమోక్షముల నిచ్చునదియునగును, ఏయేకోరికల నుద్దేశించి చేయుచున్నాడో, ఆయాకోరికలను బొందుచున్నాడు.

శ్లో || కామ్యానాంకామధేనురైః । కల్పతేకల్పపాదపః ।

చింతామణిశ్చింతితస్య । సర్వమంగళకారకం॥ ౨౦౭॥

టీక || కామ్యానాం=కోరికదగినవాటిని, వై=ప్రసిద్ధముగా, కామ ధేనుః=కామధేనువును, కల్పపాదపః=కల్పవృక్షమునై, కల్పతే= సృష్టిం చుచున్నది, చింతితస్య=తలంపఁబడినదానికి, చింతామణి = చింతామణి యై, సర్వమంగళకారకం=సర్వ=సమస్తములైన, మంగళ=శుభములను, కారకం=చేయునది, (భవతి=అగుచున్నది).

తా || ఈ గురుగీత జపించెడివారలయొక్క కామ్యములన్నిటినిప్ర సిద్ధమగు కామధేనువును కల్పవృక్షమునై సృజించుచున్నది. తలంపఁ బడినదానికి చింతామణియై సమస్త శుభములనుజేయుచున్నది.

శ్లో || లిఖత్వా పూజయేద్దస్తు । మోక్షశ్రియమవాప్నుయాత్ ।

గురుభక్తిర్విశేషేణ । జాయతే హృది సర్వదా ॥ ౨౦౮ ॥

టీ || యస్తు = ఎవడైతే, లిఖత్వా = (గురుగీతను) వ్రాసి, పూజయేత్ = పూజించునో, (సః = వాడు), మోక్షశ్రియం = మోక్షసంపదను, అవాప్నుయాత్ = పొందును, సర్వదా = ఎల్లప్పుడును, హృది = హృదయమునందు, విశేషేణ = అధికముగా, గురుభక్తిః = గురువునందలిభక్తి, జాయతే = పుట్టుచున్నది.

తా || ఎవడు ఈ గురుగీతను లిఖించి పూజించునో : వాడు మోక్షసంపదను బొందుచున్నాడు. వానియొక్క హృదయమునందు, ఎల్లప్పుడు విశేషముగా గురుభక్తి పుట్టుచున్నది.

శ్లో || జపన్తి శాక్తా ససారాశ్చ । గాణాపత్యాశ్చ వైష్ణవాః ।

శైవాః పాశుపతాస్తర్వే । సత్యం సత్యం న సంశయః ॥ ౨౦౯ ॥

టీ || శాక్తాః = శక్తిపూజచేయువారును, సారాశ్చ = సూర్యనిపూజించువారును, గాణాపత్యాః = గణపతినిపూజించెడువారును, వైష్ణవాః = విష్ణుపూజచేయువారును, పాశుపతాః = పశుపతినిపూజించెడువారును, శైవాః = శివార్చనచేసెడువారును, సర్వే = సమస్తమైనవారును, జపన్తి = జపించనలెను, సత్యం సత్యం = నిజమునిజము, న సంశయః = సందేహములేదు.

తా || శాక్తేయులును, సారులును, గాణాపత్యులును, వైష్ణవులును, శైవులును, పాశుపతులునహా, అందఱును, ఈ గురుగీతను జపించవలయును. ఇది మిక్కిలి సత్యమైనది, ఇందుకు సందేహములేదు.

ఇతి శ్రీసాగ్రంధపురాణే ఉత్తరఖండే ఉమామహేశ్వర సంవాదే గురుగీతాయం ధ్యానాదివిధి ప్రశంస సంనామ తృతీయాధ్యాయః.

గద్య || ఇది సాగ్రంధపురాణాంతర్గత ఉత్తరఖండమునందున్న

ఉమామహేశ్వర సంవాదమునందలి గురుగీతయందు

గురుమంత్రధ్యానాది విధి ప్రశంసనమును, శ్రీమద్భాగ

వత కృష్ణదేశిక ప్రభుస్వాములవారి ప్రయోగిహ్యుడైన

ఘోషానా శంకరరావుగారిచే టీకాతాత్పర్యములను

రచియింపబడిన తృతీయాధ్యాయము.

శ్రీకృష్ణపరబ్రహ్మణేనమః.

సుజ్ఞానదీపమను * గురుగీతలు.

చ తు ధ్ధా ధ్యా య ప్రా ర ం భీ ము.

శ్లో || అథకామ్యజపస్థానం । కథయామివరాననే ।

సాగరాంతేసరి స్తీరే । తీర్థేహరిహరాలయే ।

టీక || అథ=అనంతరము, హేవరాననే=శ్రేష్ఠమైన ముఖముగల ఓ పార్వతీ, కామ్యజపస్థానం=కామ్య=కామ్యముకొఱకైన, జప= జపము నకు, స్థానం=ప్రదేశమును, కథయామి=చెప్పుచున్నాను, (శృణు=వినుము), సాగరాంతే=సముద్ర సమీపమునందును, సరి స్తీరే=సరిత్ = సది యొక్క, తీరే=గట్టునందును, తీర్థే=పెద్దలువసియించిన పుణ్య భూముల యందును, హరిహరాలయే= త్రిమూర్త్యాత్మక స్వరూపుడైన సద్గురుని యొక్క ఆలయమందును, జపముచేయవలయును.

శ్లో || శక్తిదేవాలయేగోష్ఠే । సర్వదేవాలయేశుభే ।

వటస్యధాత్ర్యామూలేవా । మతేబృందావనేతథా॥ ౨౧౧॥

శ్లో || పవిత్రేనిర్వలేదేశే । జపానుష్ఠానతోపేవా ।

నిర్వేదనేనమానేన । జపస్తోత్రంసమారభేత్ ॥ ౨౧౨॥

టీక || శక్తిదేవాలయే=సర్వశక్తులు వశీకరమైయుండెడు సద్గురుని ఆలయమందును, గోష్ఠే=పసులదొడ్డియందును, శుభే=శుభమైన, సర్వ దేవాలయే=పెద్దలుండెడు అన్ని స్థలములయందును, వటస్య=మట్టిచెట్టుయొక్కయు, ధాత్ర్యాః=ఉసిరిగచెట్టుయొక్కయు, మూలేవా=మొదటియందును, మతే=సన్యాసులుండెడు మతమునందును, తథా=అప్రకారము, బృందావనే = తులసీవనమునందును, పవిత్రే=పవిత్రమైన, నిర్వలే=స్వచ్ఛమగు, దేశే=దేశమునందును, జపానుష్ఠానతోపేవా=జప=

జపముయొక్క, అనుష్ఠానతోపేవా = చేయుటవల్లనైనా, నిర్వేదనేన = దుఃఖరహితమైన, మానేన = మానముతో, (అనగా జిహ్వోద్రియముతో), జపం = జపమును, స్తోత్రం = స్తుతినిన్ని, సమారభేత్ = ప్రారంభించవలెను.

తా || ఓ సార్వత్రి! తరువాత కోరఁదగినపనులు నెఱవేరుటకుఁదగిన జపస్థానములను జెప్పుచున్నాను వినుము, సముద్ర సమీపమందును, నదీతీరమందును, పుణ్యభూములయందును, కేవలాత్మస్వరూపుఁడైన సద్గురుని-ఆలయమందును, చైతన్యస్వరూపులైన పెద్దలయొక్క గృహములయందును, పసులదొడ్డియందును, ఆరూఢజ్ఞానులు వసియించెడు శుభములగు సమస్తయిండ్లయందును, ముట్టిచెట్టుయొక్కయు, ఉసిరిగచెట్టుయొక్కయు మొదటను, యతీశ్వరులమఠములందును, బృందావనమునందును, నిర్మలమైనపవిత్రప్రదేశములయందును, జపము చేయుటనుండియు, దుఃఖరహితమైన మానస్థితితో, జపమును, స్తోత్రమును జేయుటకునుపక్రమించవలయును.

శ్లో || జాప్యేనజయమాప్నోతి । జపసిద్ధిఫలంతథా ।

హీనంకర్తృత్యజేత్సర్వం । గర్హితస్థానమేవచ ॥

౨౦౩॥

టీక || జాప్యేన = జపముచేయుటచేతను, జయం = జయమునున్ను, తథా = ఆప్రకారముగానే, జపసిద్ధిఫలం = జప = జపముయొక్క, సిద్ధి నెరవేరుటవల్లనైన, ఫలం = లాభమును, ఆప్నోతి = పొందుచున్నాడు, సర్వం = సమస్తమైన, హీనం = తక్కువైన, కర్తృత్వం = కర్తృలను, గర్హిత స్థానమేవచ = గర్హిత = నిందితమైన, స్థానమేవచ = ప్రదేశమును, త్యజేత్ = విడిచిపెట్టవలయును.

తా || జనుడు ఈ పూర్వముచెప్పిన స్థానములయందు జపముచేయుటచేత జయమును జపసిద్ధివల్లనైన ఫలమును బొందుచున్నాడు, నీచకర్తృములను, నింద్యస్థానములనువిడిచిపెట్టవలయును.

శ్లో॥ శ్మశానభయభూమావా । వటమూలేచకాననే ।

సిద్ధ్యన్తికానకేమూలే । చూతవృక్షస్యసన్నిధౌ ॥ ౨౧౮॥

టీక ॥ శ్మశానభయభూమావా=శ్మశాన=కాటియందలి, భయభూమావా=భయంకరమగు ప్రదేశమందైనను, వటమూలేచ=వాణ్ణిచెట్టు క్రిందనున్ను, కాననే=అడవియందును, కానకే=జయపాలవృక్ష సంబంధమైన, మూలే=మొదటియందును, చూతవృక్షస్య=మామిడిచెట్టుయొక్క, సన్నిధౌ=సమీపమునందును, (జపముచేయుటవలన, సమస్తకార్యములు), సిద్ధ్యన్తి=నెఱవేరుచున్నవి.

తా॥ ఈ శురుగీతను శ్మశానమునందలి భయంకరమైన ప్రదేశమునందును, వటవృక్షములయొక్క మొదటియందును, అడవియందును జయపాలవృక్షముయొక్క మొదటియందును, మామిడిచెట్టు సమీపమునందును, జపించుటవలన సమస్తకార్యములును సిద్ధించుచున్నవి.

శ్లో॥ వీతాసనంమోహనేతు । హ్యసితంచాభిచారికే ।

జ్ఞేయంశుక్లంచశాంత్యర్థం । వశ్యేరక్తంప్రకీర్తితం ॥ ౨౧౯॥

టీక ॥ మోహనేతు= (జగత్తును) మోహపటచుటయందు, వీతాసనం=పసుపు రంగుగల ఆసనమున్ను, అభిచారికే=ఇతరులకు హానిచేయునట్టిపనియందు), అసితం=నల్లనిఆసనమున్ను, శాంత్యర్థం=శాంతికొఱకు, శుక్లంచ=తెల్లని ఆసనమున్ను, జ్ఞేయం=తెలిసికొనఁదగినది, వశ్యే=జనవశ్యమనందు, రక్తం=ఎఱ్ఱని ఆసనమున్ను! ప్రకీర్తితం=చెప్పఁబడినది.

తా॥ ఈశురుగీతను జపించుటయందు జగత్తును మోహపటచుటకు, పచ్చని ఆసనమున్ను, పరులకు హింసచేయుటకు నల్లని ఆసనమున్ను, శాంతికొఱకు తెల్లని ఆసనమున్ను, జనవశ్యమునకు ఎఱ్ఱని ఆసనమున్ను జెప్పఁబడినవి.

శ్లో॥ జపంహీనాసనేకుర్వత్ | హీనకర్మఫలప్రదం |

గురుగీతాంప్రయాణేవా | సంక్రామేరిపుసంకటే || ౨౦౬॥

శ్లో॥ జపస్తయమవాప్నోతి | మరణేముక్తిదాయకాం |

సర్వకర్మాణిసిధ్యన్తి | గురుపుత్రేనసంశయః || ౨౦౭॥

టీక || హీనాసనే=తక్కువ ఆసనమునందు, ఫలప్రదం=ఫలమును నిచ్చెడి, జపం=జపమును, కుర్వత్=చేయుచు, హీనకర్మా=తక్కువకర్మగలవాడు, (భవతి=అగుచున్నాడు), మరణే=చావునందు, ముక్తిదాయకాం=మోక్షమును ఇచ్చెడు, గురుగీతాం=గురుగీతను, ప్రయాణేవా=ప్రయాణముందైనను, రిపుసంకటే=రిపు=శత్రువులచేతను, సంకటే=బాధగల, సంక్రామే=యుద్ధమందైనను, జపక=జపించుచు, జయం=జయమును, అప్నోతి=పొందుచున్నాడు, గురుపుత్రే=గురుపుత్రుని విషయమై, సర్వకర్మాణి=అన్నివనములును, సిధ్యన్తి=నెఱవేరుచున్నవి, న సంశయః=సందేహములేదు.

తా || జనుడు తక్కువ ఆసనమునందు ఫలమును ఇచ్చెడు జపమును జేయుచు హీనకర్మగలవాడగుచున్నాడు. మరణమునందు మోక్షము నొసంగును గురుగీతను ప్రయాణమునందును, శత్రువులచే సంకటముగు యుద్ధమునందును జపించినయెడల జయమునుబొందుచున్నాడు, ఇట్లు గురుపదేశమును బొంది గురుగీతను జపించెడు గురుపుత్రునివిషయమై కార్యములన్నియు నెఱవేరుచున్నవి. ఇందుకెంతమాత్రమును సందేహములేదు.

శ్లో॥ గురుమంత్రముఖేయస్య | తస్యసిధ్యన్తినాన్యథా |

దీక్షాయాసర్వకర్మాణి | సిధ్యన్తిగురుపుత్రకే || ౨౦౮॥

టీక || యస్య=ఎవనియొక్క, ముఖే=ముఖమునందు, గురుమంత్రం=గురుమంత్రము, (అప్తి=కలదో); తస్య=వానియొక్క, (కార్యాణి=పనులు), సిధ్యన్తి=నెఱవేరుచున్నవి, అన్యథా=ఇంకొకవిధముగా, న=ని

ద్ధించవు, గురుపుత్రకే = గురుపుత్రునివిషయమై, దీక్షయా = గురుమంత్ర
దీక్ష చేతను, సర్వకర్మాణి = సమస్తకర్మములును, సిద్ధ్యన్తి = నెరవేరుచున్నవి

తా || ఓ పార్వతీ! ఎవని ముఖమునందు గురుమంత్రమున్నదో;
వానికి సమస్తపనులు నెఱవేరుచున్నవి, ఇంకొకవిధముగా నెఱవేరవు,
గురుపుత్రునివిషయమై ఆ మంత్రదీక్ష చేతనే, తీర్చిపనులు నెఱవేరు
చున్నవి.

శ్లో || భవమూలవినాశాయ । చాప్తపాశనివృత్తయే ।

గురుగీతాంభసిస్నానం । తత్త్వజ్ఞః కురు లేసదా ॥

టీ || తత్త్వజ్ఞ = బ్రహ్మజ్ఞానము తెలిసినవాడు, భవమూలవినాశాయ
= భవమూల = సంసార కారణము యొక్క, వినాశాయచ = నశించుటకును,
అప్తపాశనివృత్తయే = అప్తపాశ = ఎనిమిది పాశములయొక్క, (దయ, జు
గుప్త, మోహము, భయము, సంశయము, కులము, బలము, శీలము,
ఇవియే అప్తపాశములు), నివృత్తయే = పోవుటకొఱకును, గురుగీతాంభ
సి = గురుగీతయ నెడు యుదకమునందు, స్నానం = స్నానమును, సదా =
ఎల్లప్పుడు, కురు లే = చేయుచున్నాడు.

తా || తత్త్వజ్ఞుడు సంసార కారణమగు అజ్ఞానము నశించుటకును,
అప్తపాశములు పోవుటకును, ఎల్లప్పుడు గురుగీతయ నెడు యుదకమునందు
స్నానమును చేయుచున్నాడు.

శ్లో || స పవనస్థురుస్సాక్షాత్ । సదసద్బ్రహ్మవిత్తమః ।

తస్యస్థానానిసర్వాణి । పవిత్రాణిసంశయః ॥

౨౨౦ ||

టీ || సదసద్బ్రహ్మవిత్తమః = సదసత్ = సదసత్త్వరూపమైన, బ్రహ్మ
= పరబ్రహ్మస్వరూపమును, విత్తమః = మిక్కిలి తెలిసినవాడగు, స పవ =
వాడే = సాక్షాత్ = ప్రత్యక్షముగా, స్థురుః = స్థురువు, (భవతి = అగుచు
న్నాడు), తస్య = వానియొక్క, సర్వాణి = సమస్తములైన, స్థానాని = ప్ర
దేశములు, పవిత్రాణి = పవిత్రములైనవి, (భవన్తి = అగుచున్నవి), నసం
శయః = సంశయము లేదు.

తా || సదసత్స్వరూపమైన పరబ్రహ్మమును దెలిసినవాడే ప్రత్యక్షముగా సద్గురువు, వానియొక్క నివాసస్థానములన్నియును పవిత్రములగుచున్నవి. అందుకేమియును సందేహములేదు.

శ్లో || సర్వశుద్ధఃపవిత్రోసా । స్వభావాద్యత్రతిష్ఠతి ।

తత్రదేవగణాస్సర్వే । క్షేత్రపీఠేచరన్తిచ॥

౨౨౧॥

టీక || సర్వశుద్ధః=అన్నిటిలోపరిశుద్ధుఁడును, పవిత్రః=పవిత్రమైనవాడనగు, అసా=అజనుడు, యత్ర=ఎక్కడ, స్వభావాత్ = ప్రకృతివలన, తిష్ఠతి=ఉంచున్నాడో; తత్ర=ఆ, క్షేత్రపీఠే = నివాసమైన పీఠమునందు, సర్వే=సమస్తములైన, దేవగణాః = దేవసమూహములు, చరన్తిచ=ఉంచున్నారు.

తా|| అన్నిటిలో పరిశుద్ధుఁడునుపవిత్రుఁడునగు సద్గురుఁడుసహజముగా నెక్కడనుండునో, ఆగృహమానందలి, పీఠమునందు, సమస్త దేవగణములును ఉంచున్నవి.

శ్లో || ఆసనస్థాశ్శయానావా । గచ్ఛన్తస్తిథతోపివా ।

అశ్వారూఢాగజారూఢాః । సుషుప్తాజాగ్రతోపివా॥ ౨౨౨॥

శ్లో || శుచిర్బుతాజ్ఞానవన్తా । గురుగీతాంజపన్తియే ।

తేషాందగ్ధనసంస్పర్శాత్ । పునర్జన్మనవిద్యతే॥

౨౨౩॥

టీక|| ఆసనస్థాః = ఆసనమందున్నవారైనను, (కూర్చున్నవారును), శయానావా=శయించినవారైనను, గచ్ఛన్తః=నడుచుచున్నవారైనను, తిథతోపివా=నిలుచున్నవారైనను, అశ్వారూఢాః = గుఱ్ఱములను యెక్కినవారైనను, గజారూఢాః=ఏనుగులనుయెక్కినవారైనను, సుషుప్తాః=నిద్రించియున్నవారైనను, జాగ్రతోపివా = మేలుకొనియున్నవారైనను, యే = ఎవరు, శుచిర్బుతాః = పరిశుద్ధమైన వారును, జ్ఞానవన్తః=జ్ఞానముగలవారైనై, గురుగీతాం=గురుగీతను, జపన్తి = జపముచేయుచున్నారో; తేషాం=వారలయొక్క, దగ్ధనసంస్పర్శాత్ =

దర్శన=చూచుటవల్లనున్ను, సంస్కర్మనాత్ =తాకుటవల్లనున్ను, పునర్జన్మ=తిరుగాపుట్టడము, నవిద్యతే=లేదు.

తా || ఎవరు కూర్చుండినను శయనించినను నడుచుచున్నను నిలుచున్నను గుఱ్ఱములను నెక్కినను ఏనుఁగునెక్కినను నిద్రించినను మేలుకొనియున్నను పరిశుద్ధులును జ్ఞానులును, శురుగీతను జపించుచున్నారో, అట్టిజనులయొక్క దర్శనస్పర్శనములవలన, మఱలజన్మములేక, ముక్తులగుచున్నారు.

శ్లో || సముద్రేవైయథాతోయం । క్షీరేక్షీరంజలేజలం ।

భిన్నేకుంభేయథాకాశం । తథాత్మాపరమాత్మని || ౨౨౮||

టీక || తోయం=ఉదకము, సముద్రే = సాగరమునందును, క్షీరం = పాలు, క్షీరే=పాలయందును, జలం=ఉదకము, జలే=ఉదకమునందును, యథావై=ఏప్రకారముగానో; భిన్నే = పగిలిపోయిన, కుంభే= కుండయందు, ఆకాశం=ఆకాశము, యథా = ఏప్రకారమో: తథా= అప్రకారము, ఆత్మా=జీవాత్మ, పరమాత్మని=పరమాత్మస్వరూపమే, (భవతి=అగుచున్నది.

తా || సముద్రము నందుదకమును, పాలయందు పాలును నీళ్లయందునీళ్లును, పగిలిపోయిన కుండయందలి ఆకాశము, మహాకాశ మునందును, నెటులనైక్యమునుబొందునో-అప్రకారముగానే, జీవాత్మపరమాత్మయందుగలసి యేకత్వమును బొందుచున్నాడు.

శ్లో || తథైవజ్ఞానవాణీజీవః । పరమాత్మనిసర్వదా ।

వికేయనరమతేజ్ఞానీ । యత్రకుత్రదివానిశం || ౨౨౯||

టీక || జ్ఞానవాణీ=పరమాత్మజ్ఞానముగల, జీవః = జీవుడు, పరమాత్మని=పరమాత్మయందు, సర్వదా=ఎల్లప్పుడును, తథైవ=ముందు చెప్పిన ప్రకారముగానే, (భవతి=అగుచున్నాడు,) త్జ్ఞానీ = పరమాత్మజ్ఞానముగలవాడు, యత్రకుత్ర = ఎక్కడెక్కడవైనను, దివానిశం = రాత్రింబ

గల్గయందు, విశ్వేన=పరమాత్మకృముతో, (పరమాత్మతోఁజేరి యొకటియై,) రమతే=క్రీడించుచున్నాడు.

తా॥ పరమాత్మజ్ఞానముగల జీవుడు ఎల్లప్పుడును పూర్వ శ్లోకము నందుజెప్పిన, తోయక్ష్మీరములు మొదలైనవియెట్లు, ఏకత్వమునుబొందు నవియో-ఆప్రకారముగా నేపరమాత్మయందైక్యమునుబొందు చున్నాడు, బ్రహ్మజ్ఞానముగల జనుడు, ఏయే ప్రదేశములయందైనను, రాత్రిం బగ్లయందును, పరమాత్మతోఁజేరి, ఆనందించుచున్నాడు.

శ్లో॥ ఏవంవిధామహాయుక్తో । సదాసర్వత్రవర్తతే ।

తస్మాత్సర్వప్రకారేణ । గురుభక్తింసమాచరేత్ ॥ ౨౨౬॥

టీక॥ ఏవంవిధః=ఈప్రకారమైనవాడు, మహాయుక్తః=మహత్స్వరూపమగు పరమాత్మతోఁగూడుకొనినవాడై, సదా=ఎల్లప్పుడు, సర్వత్ర=అంతటను, వర్తతే=ప్రవర్తించుచుండును, తస్మాత్ = అందువలన, సర్వప్రకారేణ = అన్నివిధములచేతను, గురుభక్తిం = గురువు నందలి భక్తిని, సమాచరేత్ = చేయవలయును.

తా॥ ఈ పూర్వము చెప్పిన ప్రకారము పరమాత్మజ్ఞానము గల జనుడు మహత్స్వరూపమైన పరమాత్మతోఁ గూడుకొనినవాడై అన్ని స్థలములయందును నుండునుగనుక, సర్వప్రకారముల చేతను సద్గురుని యందు భక్తిని బాగుగా ఆచరించ వలయును.

శ్లో॥ గురుసంతోషణాదేవ । ముక్తోభవతిపార్వతి ।

అణిమాదిషుభోక్తృత్వం । కృపయాదేవిజాయతే ॥ ౨౨౭॥

టీక॥ హే పార్వతి=ఓపార్వతీ, (జనః=జనుడు, గురు సంతోషణాదేవ=గురు=గురువుయొక్క, సంతోషణాదేవ = సంతోషమునుండియే, ముక్తః=ముక్తుడు, భవతి = అగుచున్నాడు, హేదేవి=ఓ పార్వతీ, కృపయాదయచేతను, అణిమాదిషు = అణిమయనునది మొదలైన అష్టసిద్ధులయందును, భోక్తృత్వం=భోక్తృత్వము, (వాటినిన్నిటిని యనుభవించుట,) జాయతే=కలుగుచున్నది.

తా || ఓ పార్వతీ జనుడు గురువును సంతోషపెట్టుటచేతనే ముక్తు
డగుచున్నాడు. ఓ పార్వతీ అట్టి సద్గురునికృపచేతనే మనుజుడు అణి
మాది యష్టసిద్ధు లనుభవించును.

శ్లో || సామ్యేనరమతేజ్ఞానీ । దివావాయదివానిశి ।

ఏవంఽథోమహామానీ । త్రైలోక్యసమతాంప్రజేత్ ॥ ౨౨౮ ॥

. టీక || జ్ఞానీ=బ్రహ్మజ్ఞాని, దివావా=పగటియందైనను, నిశివాయది= రాత్రియందైనను, సామ్యేన = సమభావముతో, రమతే = క్రీడించుచు
న్నాడు, ఏవంఽథః=ఈప్రకారమైన, మహామానీ=గొప్ప మానము గల
జ్ఞాని, త్రైలోక్యసమతాం=మూడులోకములకు సమభావమును, ప్రజే
త్ =పొందును.

తా || బ్రహ్మజ్ఞాని పగటియందైనను రాత్రియందైనను సమభావ
ముతో క్రీడించును, అట్టిమహామానియగు వాడు మూడులోకములయం
డు సమభావమును బొందుచున్నాడు.

శ్లో || అథసంసారిణస్సర్వే । గురుగీతాజపేనతు ।

సర్వాకామాంస్తు భుంజన్తి । త్రిసత్యంమమభాషితం ॥ ౨౨౯ ॥

టీక || అథ=మరియు, సర్వే=సమస్తములైన, సంసారిణః=సంసారు
లును, గురుగీతాజపేనతు=గురుగీతా=గురుగీతయొక్క, జపేనతు=జప
ముచేతనే, సర్వాకా=సమస్తములైన, కామాంస్తు = కోరికలన్నియును
భుంజన్తి=అనుభవించుచున్నారు. మమ=నాచేతను, భాషితం = చెప్పఁ
బడినది, త్రిసత్యం=త్రి=మూటిచేత, సత్యం=యథార్థమైనది.

తా || ఇంకా సంసారులందఱును గురుగీతనుజపించుటచేతనే, సమ
స్తకోరికలను అనుభవించుచున్నారు. ఓ పార్వతీ ఇట్లు నాచేతఁ జెప్పఁ
బడిన, ఇది, కాయిక, వాచిక, మానసికముల యొక్క, మూటి తోను
యథార్థ మైనదిగాను నున్నది.

శ్లో || సత్యం సత్యంపున సత్యం । ధర్మ సాంఖ్యం మయోదితం ।

గురుగీతాసమస్తోత్తరం । నా స్తి తత్త్వం గురోః పరం ॥ ౨౩౦ ॥

టీక || మయా = నా చేతను, ఉదితం = చెప్పఁబడిన, ధర్మ సాంఖ్యం = ధర్మ = న్యాయముతోనైన, సాంఖ్యం = జ్ఞానము, సత్యం = యథార్థమైనది, సత్యం = యథార్థమైనది, పునః = తిరుగ, సత్యం = యథార్థమైనది, గురుగీతాసమం = గురుగీతా = గురుగీతతో, సమం = సమానమైన, స్తోత్రం = స్తోత్రమును, గురోః = గురువుకంటె, పరం = శ్రేష్ఠమైన, తత్త్వం = పరమాత్మ స్వరూపమును, నా స్తి = లేదు.

తా || ఓ పార్వతీ నా చేతఁ జెప్పఁబడిన న్యాయము చేతనైన జ్ఞానము సత్యము, సత్యము, సత్యము, ఈ గురుగీతతో సమానమైన స్తోత్రమును గురువుకంటెను శ్రేష్ఠమైన పరమాత్మ స్వరూపమును లేదు.

శ్లో || గురుర్దేవో గురుర్ధరో । గురుర్నిష్ఠా పరంతపః ।

గురోః పరతరం నా స్తి । త్రివారం కథయామి తే ॥ ౨౩౧ ॥

టీక || గురుః = గురువే, దేవః = దేవుడు, గురుః = గురువే, ధర్మః = ధర్మము, గురుః = గురువే, నిష్ఠా పరం = ధ్యానాధీనమగు, తపః = తపస్సు, గురోః = గురువుకంటెను, పరతరం = మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైనది, నా స్తి = లేదు, (అని), త్రివారం = మువ్వాటికిని, తే = నీకు, కథయామి = చెప్పుచున్నాను.

తా || గురువే దైవము, గురువే ధర్మము, గురువే ధ్యానాధీన మగు తపస్సు, గురువుకంటెను శ్రేష్ఠమైనదేదీయను లేదని మువ్వాటికి నీకు చెప్పుచున్నాను ఓ పార్వతీయని ఈశ్వరుఁడు పలికెను.

శ్లో || ధన్యమాతాపితాధన్యో । గోత్రం ధన్యం కులం భవం ।

ధన్యావశమథాదేవి । యత్ర సాన్యస్థురుభక్తతా ॥ ౨౩౨ ॥

టీక || యత్ర = ఎవనియందు, గురుభక్తతా = గురువుయందు భక్తి కలుగుట, సాన్య = అగునో, (తన్య = వానియొక్క), మాతా = తల్లి, ధన్యా = పుణ్యాత్మురాలు, పితా = తండ్రి, ధన్యః = పుణ్యాత్ముడు, గోత్రం = పేరును, కులం = వంశమును భవం = జన్మమును, ధన్యం = పుణ్యమైనది, హే దేవీ = ఓ పార్వతీ, వసుధావభూమియను, ధన్యా = పుణ్యమైనది.

తా || ఓపార్వతీ! ఎవనికి గురువునందు పూజ్యానురాగతకలు గునో, వానితల్లి పుణ్యాత్మకాలు, వానితండ్రిపుణ్యాత్మకుడు, వానియొక్క పేరును, కులమును, జన్మమును, వాడుండెడు భూమియును పుణ్యమైనదిగా అగుచున్నది.

శ్లో || ఆకల్పజన్మకోటీనాం । యజ్ఞవ్రతతపఃక్రియాః ।

తాస్సర్వాస్సఫలాదేవీ । గురుసంతోషమాత్రతః ॥ ౨౩౩॥

టీక || హేదేవీ=ఓపార్వతీ, ఆకల్పజన్మకోటీనాం, ఆకల్ప=బ్రహ్మకల్ప పర్యంతముకలిగెడి, జన్మ=పుట్టుకలయొక్క, కోటీనాం=కోట్లలోపలి, యజ్ఞవ్రతతపఃక్రియాః=యజ్ఞ=యాగముయొక్కయు, వ్రత=నియమములయొక్కయు, తపః=తపస్సుయొక్కయు, క్రియాః=కర్తవ్యములు, (యాః=ఏవియో), దాః=ఆ, సర్వాః = సమస్తములైనక్రియలును, గురుసంతోషమాత్రతః=గురు=గురువుయొక్క, సంతోషమాత్రతః = సంతోషమువల్లనే, సఫలాః=సంపూర్ణములైనవి, (నెఱవేరినవి, భవంతి= అగుచున్నవి),

తా || ఓపార్వతీ! బ్రహ్మకల్పమువరకుండెడియనేక జన్మములలో పలియాగవ్రతతపఃక్రియలేవియో, యవియన్నియును గురుసంతోషమాత్రమువల్లనే సఫలములగుచున్నవి.

శ్లో || శరీరమింద్రియంప్రాణ । మర్థస్వజనబంధుతాం ।

మాతుఃకులంపితృకులం । గురుమేవపరంస్మరేత్ ॥ ౨౩౪॥

టీక || శరీరం=దేహమును, ఇంద్రియం=ఇంద్రియములును, (కన్న చెవిమొదలైనవి) ప్రాణం=ప్రాణమును, అర్థస్వజనబంధుతాం = అర్థ=ధనమును, స్వజన=స్వజనమును, (సహజాదరులు భార్యపుత్రాదులు) బంధుతాం=బంధుత్వమును, (చుట్టటికమును), మాతుః=తల్లియొక్క, కులం = వంశమును, పితృకులం = తండ్రివంశమును, (వీటినిన్నిటికిని), పరం=శ్రేష్ఠమైన, గురుమేవ=గురువునే, స్మరేత్ = స్మరించవలయును.

తా|| జనుడుశ్రేష్ఠుడగు గురువునే భజించి దేహమును చతురాదింద్రియములను, ప్రాణమును, ధనమును, సహజాదరులు భార్యమొద

సుజ్ఞానాదీపమును గురుగీతలు.

లైనవారిని, మట్టములను, తల్లి యొక్క వంశమును, తండ్రియొక్క వంశమును యివియన్నియును వర్ణిల్ల జేసుకొనుచున్నాడు.

శ్లో || మందభాగ్యాహ్యశక్త్యా | యేజవానానుమన్వతే |

గురుసేవాంసవిముఖాః | పచ్చస్తేనరకేశుచా || ౨౩ X ||

టీక || మందభాగ్యాః=మంద=అల్పమైన, భాగ్యాః=అదృష్టముగల వారును, అశక్త్యా=అసమర్థులును, సవిముఖాః=మిక్కిలివిరక్తులునగు, యేజవాః=ఏజనులు, గురుసేవాం=గురు=గురువుయొక్క, సేవాం=సేవ ను, నానుమన్వతేహి=శ్రలంచరో, తే=వారు, అశుచా=అపరిశుద్ధమగు, నరకే=నరకమునందు, పచ్చస్తే=వండబడుచున్నారు.

తా || ఓపార్వతీ! అల్పాదృష్టముగలవారును అసమర్థులును మిక్కిలి విరక్తులునగు ఏజనులు గురుసేవను దలంచరో, వారు అపరిశుద్ధమగు నరకమునందు వండబడుచున్నారు.

శ్లో || విద్యాధనంబలంచైవ | తేషాంభాగ్యంనిరర్థకం |

యేషాంగురుకృపానాస్తి | అధోగచ్ఛన్తిపార్వతీ || ౨౩౬||

టీక || యేషాం=ఎవరికి, గురుకృపా=గురువుయొక్కదయ, నాస్తి=లేదో, తేషాం=వారియొక్క, విద్యా=చదువును, ధనం=ధనమును, బలంచైవ=బలమును, భాగ్యం=అదృష్టమును, నిరర్థకం=వ్యర్థమైనది, షేపార్వతీ=ఓపార్వతీ, (తే=వారు), అధోగచ్ఛన్తి=(అధో లోకమును బొందుచున్నారు).

తా || ఓపార్వతీ; ఎవరికిగురుకృపలేదో, వారియొక్కచదువును, ధనమును, బలమును, అదృష్టమును వ్యర్థములైనవారలై అధోలోకమును బొందుచున్నారు.

శ్లో || బ్రహ్మేష్ణిష్ఠుశ్చరుద్రాశ్చ | జేవాశ్చపితృకిన్నరాః |

సిద్ధచారణయత్యాశ్చ | అన్యేపమునయోజనాః || ౨౩౭||

టీక || (గురు లేవ=గురువే) బ్రహ్మే=బ్రహ్మయును, ష్ణిష్ఠుశ్చ=ష్ణిష్ఠువును రుద్రాశ్చ=పకాదశరుద్రులును, జేవాశ్చ=జేవతలును, పితృకిన్నరాః=

పితృ=పితృదేవతలును, కిన్నరాః=కిన్నరులును, సిద్ధచారణయత్నాశ్చ=సిద్ధ=సిద్ధులును, చారణ=చారణులును, యత్నాశ్చ=యత్నులును, అన్యే=ఇతరులగు, మునయః=మునులును, జనాశ్చ=జనులును, (భవతి=అగుచున్నాడు).

తా || గురువే బ్రహ్మయును, విష్ణువును, రుద్రులును, దేవతలును పితృలును, కిన్నరులును, సిద్ధులును, చారణులును, యత్నులును, ఇతరులగుమునులును, జనులును వీరందరును-అగుచున్నాడు.

శ్లో || గురుభావఃపరంతీర్థ । మన్యతీర్థంనిరర్థకం ॥

సర్వతీర్థమయందేవి । శ్రీగురోశ్చరణాంబుజం ॥ ౨౩౮॥

టీక || గురుభావః=గురు=గురువుయొక్క, భావః=దయారసము, పరం=ప్రేక్ష్యమైన, తీర్థం=పుణ్యక్షేత్రము, అన్యతీర్థం=ఇతరమైన పుణ్యక్షేత్రము, నిరర్థకం=వ్యర్థమైనది, హేదేవి=ఓ పార్వతీ, శ్రీగురోః=ప్రకాశమానుడగుగురువుయొక్క, చరణాంబుజం=పాదపద్మములు, సర్వతీర్థమయం=సర్వ=సమస్తములైన. తీర్థం=పుణ్యక్షేత్రములయొక్క, మయం=స్వరూపమైనది.

తా || గురువుయొక్కదయారసమేప్రేక్ష్యమైనపుణ్యక్షేత్రము, ఇతరమైనపుణ్యక్షేత్రమువ్యర్థమైనదిఓపార్వతీ! సద్గురువుయొక్కపాదపద్మములే, సమస్తమైనపుణ్యక్షేత్రస్వరూపముగానున్నది.

శ్లో || కన్యాభోగరతామందాః । స్వకాంతాయాఃపరాఙ్ముఖాః ।

అతఃపరంమయాదేవి । కథితంనమమప్రియే ॥ ౨౩౯॥

శ్లో || ఇదంరహస్యమస్పృష్టం । వక్తవ్యంచవరాననే ।

సుగోప్యంచతవాగ్రేతు । మమాత్మప్రీతియేనతి ॥ ౨౪౦॥

శ్లో || స్వామిముఖ్యగణేశాద్యా । వైష్ణవవాదీంశ్చపార్వతి ।

నవక్తవ్యంమహామాయే । పాదస్పర్శంకురుష్వమే ॥ ౨౪౧॥

టీక || మందాః=అల్పలు, కన్యాభోగరతాః=కన్యా=కన్యకలయొక్క, భోగ=సంభోగమునందు, రతాః=ఆసక్తులై, స్వకాంతాయాః=స్వ=తమయొక్క, కాంతాయాః=ప్రియురాలంద్రవలన, పరాచ్ఛఖాః=విరక్తులు, (భవంతి=అగుచున్నారు). అతః=అందువలన, మమ=నాకు, ప్రియే=ఇష్టురాలవగు, హేదేవి=ఓపార్వతీ, మయా=నాచేతను, కథితం=చెప్పబడినది, పరం=శ్రేష్ఠమైనది, న=కాదు. హేవరాననే=శ్రేష్ఠమగు ముఖముగల, హేసతి=ఓపార్వతీ, తవ=నీయొక్క, ఆగ్రేకు=ముందరనైతే, మమ=నాయొక్క, ఆత్మప్రీతియే=మనస్సంతోషముకొఱకు, అస్పృష్టం=స్పృటముకానిదియును, సుగోప్యంచ=మిక్కిలిమరుగుపరచఁదగినదియు, ఇదంరహస్యం=ఈరహస్యము, వక్తవ్యం=చెప్పదగినది. హేపార్వతి=ఓపార్వతీ, స్వామిముఖ్యగణేశాద్యాః=స్వామి=ఈశ్వరుడు, ముఖ్య=ప్రాధాన్యముగాగల, గణేశ=విఘ్నేశ్వరుడు, ఆద్యాః=మొదలైనవారినిన్ని, వైష్ణవాదీంశ్చ=విష్ణుసంబంధులు మొదలైన వార్లనున్ను, నవక్తవ్యం=చెప్పగూడదు. (వచించగూడదు) హేమహామాయే=గొప్పమాయాస్వరూపురాలవగు ఓ-పార్వతీ, మే=నాయొక్క, పాదస్పర్శం=పాద=చరణములయొక్క, స్పర్శం=తాకుటను, కురుష్వ=చేయుము.

తా || ఓపార్వతీలోకమునందు మూఢులగువారు మదవతులగు కన్నియలయొక్క సంభోగమునందాసక్తులై తమప్రియురాలంద్రయందు విరక్తులగుచున్నారు. గనుక అట్టి మూఢులకు నాచేతఁచెప్పఁబడినది శ్రేష్ఠమైనదికాదు. నాకు ప్రియురాలవగు నీముందరనైతే నామనస్సంతోషముకొఱకు మిక్కిలి మరుగుపరచఁదగినదియును అస్పృష్టమునగు ఈరహస్యమునాచేతఁచెప్పఁబడుచున్నది. ఏదియనిన, ఈశ్వరుఁడే ప్రాధాన్యముగాగల గణేశాదులనున్ను, విష్ణువే ప్రాధాన్యముగాగల వైష్ణవులు మొదలైనవారినిన్ని వచించగూడదు. నీవు నాపాదస్పర్శనుమాత్రమే చేయుమాయని ఈశ్వరుఁడుఫలికెను.

శ్లో || అభక్తేవంచకేధూరే । పాపంచేనాస్తికాదిషు ।

మనసాపిసవక్తవ్యా । గురుగీతాకదాచన ॥

౨౪౨॥

టీక || అభక్తే = భక్తుడు కానివానివిషయమునందును, వంచకే = మోసగానివిషయమునందును, ధూర్తే = దుర్మార్గునివిషయమునందును, పాపంఁడే = పాపండునివిషయమునందును, (జటాకమండలుకాహాయాదులను, ధరించివేదనిష్ఠిద్ధుడగుక్షుపణకమతస్థుడు), నాస్తికాదిషు = నాస్తిక = నాస్తికుడు, (దేవుడు లేదనిచెప్పెడివాడు). ఆదిషు = మొదలైననారివిషయమునందును, మనసాపి = మనస్సుతోనైనను, శురుగీతా = శురుగీత, కదాచన = ఎప్పుడును, నవక్తవ్యా = చెప్పఁగూడదు.

తా|| ఓపార్వతీ! ఈశురుగీత అభక్తునికొఱకును, వంచకునికొఱకును, ధూర్తునికొఱకును, పాపండునికొఱకును, నాస్తికులు మొదలైనవారికొఱకును, మనస్సుతోనైనా, ఎప్పుడును జెప్పఁగూడదు. (అనగా మనస్సులోనైనజెప్పవలదనిన్ని తలంచనేకూడదనిన్నిభావము).

శ్లో || శురువోబహవస్సంతి । శిష్యవిత్రాపహరకాః ।

త మేకందుగ్లభంమన్యే । శిష్యహృత్తాపహరకం ॥ ౨౪౩॥

టీక|| శిష్యవిత్రాపహరకాః = శిష్య = శిష్యునియొక్క, విత్త = ధనమును, అపహరకాః = అపహరించెడి, బహవః = అనేకులగు, శురవః = శురువులు, సంతి = కలరు, శిష్యహృత్తాపహరకం = శిష్య = శిష్యునియొక్క హృత్ = హృదయమునందలి, తాప = సంతాపమును, హరకం = హరించెడి, ఏకం = ఒక్కడగు, తం = ఆగురువును, దుగ్లభం = పొంచుటకశక్యమైనవానినిగా, మన్యే = తలంచుచున్నాను.

తా|| ఓపార్వతీ! శిష్యులధనమునుహరించెడి శురువులనేకులుగలరు. శిష్యులహృదయతాపమును హరించెడి ఒక్కడగు ఆగురువును బొంచుటకశక్యమని తలంచుచున్నాను.

శ్లో చాతుగ్యవాన్వివేకీచ । అధ్యాత్మజ్ఞానవాశుచిః ।

మానసంనిర్మలంయస్య । శురుత్వంతస్యశోభతే॥ ౨౪౪॥

టీక || చాతుర్యవాక్ = నైపుణ్యముగలవాడును, వివేకిత = జ్ఞానము
గలవాడును, అభ్యాత్మజ్ఞానవాక్ = పరమాత్మజ్ఞానముగలవాడునగు
నుడు, శుచిః = పరిశుద్ధుడు, (భవంతి = అగుచున్నాడు), యస్య = ఎవనియొ
క్క, మానసం = మనస్సు, నిర్మలం = స్వచ్ఛమైనదో, తస్య = వానియొ
క్క, గురుత్వం = గురుత్వము, శోభతే = ప్రకాశించుచున్నది.

తా || ఓపార్వతీ! నేర్పుగలజ్ఞానవంతుడగు పరబ్రహ్మజ్ఞాని, యే
లోకమునందును పరిశుద్ధుడగుచున్నాడు. ఇదిగాక ఎవనిమనస్సు నిర్మల
మైనదో, వానియొక్క గురుత్వమే ప్రకాశించుచున్నది.

శ్లో || గురవోనిర్మలాశ్శాంతాః । సాధవోమితభాషిణః ।

కామక్రోధవినిర్ముక్తాః । సదాచారజితేంద్రియాః॥ ౨౮౫॥

శ్లో || కృతాయాగురుభక్తేస్తు । వేదశాస్త్రానిసారతః ।

ముచ్యతేపాతకాష్టోరాత్ । గురుభక్తోవిశేషతః॥ ౨౮౬॥

టీక || గురవః = గురువులు, నిర్మలాః = స్వచ్ఛమైనవారును, శాంతాః =
శాంతులును, సాధవః = నెమ్మదిగలవారును, మితభాషిణః = స్వల్పముగా
మాట్లాడెడివారును, కామక్రోధవినిర్ముక్తాః = కామక్రోధః = కామక్రోధము
లను, వినిర్ముక్తాః = విడిచినవారును, సదాచారాః = మంచియారముగల
వారును, జితేంద్రియాః = జిత = జయింపబడిన, ఇంద్రియాః = ఇంద్రి
యములుగలవారును, (భవంతి = అగుచున్నారు), విశేషతః = అధికము
గా, గురుభక్తః = గురువునందుభక్తిగలవాడు, వేదశాస్త్రానిసారతః =
వేదశాస్త్రములయొక్క అనుసరణమువలన, కృతాయాః = చేయబడిన,
గురుభక్తేస్తు = గురువునందలిభక్తివల్లనే, ఘోరాత్ = భయంకరములై
న, పాతకాత్ = పాపములనుండి, (బ్రహ్మహత్యాదిపాపములనుండి), ముచ్య
తే = విడువబడుచున్నాడు.

తా || గురువులు, నిర్మలులును, శాంతులును, సాధువులును, మితభాషు
లును, కామక్రోధరహితులును, సదాచారులును, జితేంద్రియులునగుచు

న్నారు. విశేషముగాగురువునందు భక్తిగలవాడు వేదశాస్త్రానుసారముగాచేయఁబడిన గురువులయందలి భక్తివల్లనేభయంకరములైన బ్రహ్మహత్యాది పాపములనుండి విడువఁబడుచున్నాడు.

శ్లో ॥ దుస్సంగంపరిత్యజ్య । పాపకర్మపరిత్యజేత్ ।

చిత్రచిహ్నమిదంయస్య । తస్యదీక్షావిధీయతే॥ ౨౮౭॥

టీక ॥ దుస్సంగంచ=దుష్టసాంగత్యమును, పరిత్యజ్య=విడిచి, పాపకర్మ=పాపకర్మను, పరిత్యజేత్=విడిచిపెట్టవలయును, యస్య = ఎవనికి, ఇదం=ఈ, చిత్రచిహ్నం=ఆశ్చర్యమైనగుఱుతు, (భవేత్=అగునో)తస్య=వానికి, దీక్షా=గురుమంత్రదీక్షను, విధీయతే=విధింపఁబడినది.

తా॥ దుష్టసాంగత్యమునువిడిచి పాపకర్మమును వదలి ఇట్టి ఆశ్చర్యమైన గుఱుతు ఎవనికిఁ గలుగునో, వానికే గురుమంత్రదీక్ష నివ్వఁబడుచున్నది.

శ్లో ॥ చిత్తత్యాగనియుక్తశ్చ । క్రోధగర్వవివర్జితః॥

ద్వైతభావపరిత్యాగీ । తస్యదీక్షావిధీయతే॥ ౨౮౮॥

టీక ॥ చిత్తత్యాగనియుక్తశ్చ=చిత్త=మనస్సుయొక్క, త్యాగ=విడుచుటయందు, నియుక్తః = మిక్కిలి కూడుకొనియున్నవాడును, క్రోధగర్వవివర్జితః=క్రోధ=కోపమును, గర్వ=అహంకారమును, వివర్జితః = విడిచినవాడును, ద్వైతభావపరిత్యాగీ=ద్వైతభావ=ద్వైతభావమును, జీవాత్మపరమాత్మలకు భేదభావమును), పరిత్యాగీ = విడిచినవాడును, (యః=ఎవడో), తస్య=వానికి, దీక్షా=గురుమంత్రదీక్షను, విధీయతే = విధింపఁబడుచున్నది.

తా ॥ మనోత్యాగముతోఁ గూడుకొనియున్నవాడును, కోపాహంకారములను విడిచిన వాడును, జీవేశ్వరులయందు భేదబుద్ధిలేనివాడును, ఎవడో, వానికేగురుమంత్రదీక్షను విధింపఁబడియున్నది.

శ్లో || పతల్లక్షణయు క్తత్వం । సర్వభూతహితేరతం ।

నిర్మలంజీవితంయస్య । తస్యదీక్షావిధీయతే ॥ ౨౪౯॥

టీక || పతల్లక్షణయు క్తత్వం = పతల్లక్షణం = ఈ పూర్వోక్తమైన చిహ్నముతో, యు క్తత్వం = కూడుకొని యుండుటయును, సర్వభూతహితేరతం = సర్వభూత = సమస్తజీవులకును, హితే = ఇష్టమైనదానియందు, రతం = ఆసక్తమైనదియును, నిర్మలం = స్వచ్ఛమైనదియునగు, జీవితం = ప్రాణధారణమును, యస్య = ఎవనికి, (అస్తి = కలదో); తస్య = వానికి, దీక్షా = గురుమంత్రదీక్షను, విధీయతే = విధింపఁబడియున్నది.

తా || ఎవనికి ఈ పూర్వము చెప్పిన చిహ్నముతోఁ గూడుకొనుటయును, సమస్తజీవులకు నిష్టమునొనర్చుటయందాసక్తిగలదియును నిర్మలమునగు ప్రాణధారణమునుగలదో, వానికే గురుమంత్రదీక్షను విధింపఁబడియున్నది.

శ్లో || క్రియయాచాన్వితంపూర్వం । దీక్షాజాలంనిరూపితం ।

మంత్రదీక్షాభిధంసాంగో । సాంగంసర్వంశివోదితం ॥ ౨౫౦॥

టీక || పూర్వం = ముందు, క్రియయాచాన్వితో, (గురుమంత్రదీక్షాకర్తతో), అన్వితం = కూడుకొనిన వానినిగూర్చి, దీక్షాజాలం = మంత్రదీక్షాసముదాయము, నిరూపితం = నిరూపింపఁబడినది, మంత్రదీక్షాభిధం = మంత్రదీక్షయనుపేరుగల, సాంగోపాంగం = అంగంపాంగములతోఁ గూడుకొనిన, (సాధనములతోను = ఉపసాధనములతోఁగూడుకొనిన), సర్వం = సమస్తమున్ను, శివోదితం = శివ = ఈశ్వరునిచేత, ఉదితం = చెప్పఁబడినది.

తా || ఓపార్వతీ! ముందు గురుమంత్రదీక్షాకర్తతోఁ గూడుకొనిన వానినిగూర్చి మంత్రదీక్షాసముదాయము నిరూపింపఁబడినది, మంత్రదీక్షయనుపేరుగలిగిన సాధనోపసాధనములతోఁగూడుకొనిన దంతయును ఈశ్వరునిచేతఁ జెప్పఁబడినది.

శ్లో || క్రియయాస్యాద్విరహితాం । గురుసాయుజ్యదాయినీం ।

గురుదీక్షాంఽపినాతోవా । గురుత్వాచారపాలకః ॥ ౨౫౧॥

టీక || క్రియయా=దీక్షకర్తృముతో, విరహితాం=శూన్యమైనదియును, గురుసాయుజ్యదాయినీం=గురు=గురువుతోటి, సాయుజ్య=ఏకత్వమును, దాయినీం=ఇచ్చునట్టిదియునగు, గురుదీక్షాంఽపినా=గురుమంత్రదీక్షలేకుండా, కోవా=ఎవడు, గురుత్వాచారపాలకః=గురుత్వ=గురువగుటయొక్క, ఆచార=నడవడికను, పాలకః = పాలించెడివాడు, స్యాత్ = అగును.

తా || దీక్షా కర్తృతో శూన్యమైనదియును గురుసాయుజ్యమును ఇచ్చునదియునగు గురుమంత్రదీక్షలేకుండా ఎవడు గురుత్వముయొక్క యాచారమును, పరిపాలించెడివాడగును? (అనగా ఎవడును, గురుత్వాచారమును పరిపాలించెడివాడు కాడని భావము.)

శ్లో || శక్తౌనచాపిశక్తోవా । దైశికాంఘ్రింసమాశ్రయేత్ ।

తస్యజన్మాస్తిసఫలం । భోగమోక్షఫలంప్రభం ॥ ౨౫౨॥

టీక || శక్తః=సమర్థుడైనను, నశాపిశక్తోవా=సమర్థుడుకాక పోయినను, దైశికాంఘ్రిం=దైశిక=గురువుసంబంధమైన, అంఘ్రి=పాదమును, సమాశ్రయేత్=ఆశ్రయించెనేని, తస్య=వానియొక్క, భోగమోక్షఫలప్రదం=భోగ=సుఖముయొక్క, జన్మ=పుట్టుకయు, మోక్ష=ముక్తియొక్కయు, ఫలం=ఫలమును, ప్రదం=ఇచ్చునదై, సఫలం=సార్థకమైనదై, అస్తి=ఉంచున్నది.

తా || ఓపార్వతీ! సమర్థుడైనను అసమర్థుడైనను గురుపాదము నాశ్రయించెనేని భోగమోక్షములయొక్క ఫలమును జన్మసార్థకమును గలుగుచున్నది.

శ్లో || అత్యవచిత్రపక్వస్య । శ్రద్ధాభక్తియుతస్యచ ।

ప్రవక్తవ్యమిదం దేవి । మమాశ్చప్రీతయేసదా ॥ ౨౫౩॥

టీక॥ హేవేది=ఓపార్వతీ, ఇదం=ఇది, అత్యంత చిత్తపక్వస్య = అత్యంత=మిక్కిలి, చిత్తపక్వస్య= మనోపరిపక్వముగల, శ్రద్ధాభక్తియుతస్యద=శ్రద్ధా = ఆసక్తితోను, భక్తి = పూజ్యానురాగముతోను, యుతస్యద=కూడుకొనినవానికి, సదా=ఎల్లప్పుడు, మమ=నాయొక్క, ఆత్మప్రీతయే=మనస్సంతోషముకొఱకు, వక్తవ్యం=చెప్పఁదగినది.

తా॥ ఓ పార్వతీ! ఇది మిక్కిలి మనోపరిపక్వముకలిగిన శ్రద్ధాభక్తులతోఁ గూడుకొనినవానికి నామనస్సంతోషముకొఱకు నెల్లప్పుడు చెప్పఁదగినది.

శ్లో॥ సచ్చిదానందరూపాయ । వ్యాపినేపరమాత్మనే ।

నమశ్రీగురునాథాయ । ప్రకాశానందమూర్తయే ॥ ౨౫౪॥

టీక॥ సచ్చిదానందరూపాయ=సత్=బ్రహ్మమును, చిత్=జ్ఞానమును, ఆనంద=ఆనందమును, రూపాయ=స్వరూపముగా గలవాడును, వ్యాపినే=అంతటా వ్యాపించియుండెడివాడును, ప్రకాశానందమూర్తయే=ప్రకాశ=వెలుగుచున్న, ఆనంద=సంతోషమే, మూర్తయే = ఆకారముగాగలవాడును, పరమాత్మనే=పరమాత్మస్వరూపుడునగు, శ్రీగురునాథాయ=ప్రకాశమానుడగుగురునాథునికొఱకు, నమః=నమస్కారము.

తా॥ ఓ పార్వతీ సచ్చిదానందస్వరూపుఁడును, అంతటా వ్యాపించియుండెడివాఁడును, ప్రకాశమానమగుసంతోషమే రూపముగాగలవాఁడును, పరమాత్మస్వరూపుఁడునగు శ్రీగురునాథునికొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ సత్యానందస్వరూపాయ । బోధైకసుఖకారిణే ।

నమోవేదాంతవేద్యాయ । గురవేబుద్ధిసాక్షిణే ॥ ౨౫౫॥

టీక॥ సత్యానంద స్వరూపాయ=సత్య=సత్యమును, (భూతభవిష్యద్వర్తమానకాలములయందు నాశనము లేకుండుటయును), ఆనంద=సంతోషమును, స్వరూపాయ=స్వరూపముగాగలవాడును, బోధైకసుఖరూపిణే=బోధ=జ్ఞానమే, ఏక=ముఖ్యమగు, సుఖరూపిణే=సుఖస్వరూప

ముగాగలవాడును, వేదాంతవేద్యాయం=వేదాంత=ఉపనిషత్తులచేత, వేద్యాయం=తెలిసికొనఁ దగినవాడును, బుద్ధిసాక్షిణే=బుద్ధి=జ్ఞానమునకు, సాక్షిణే=ద్రవ్యయునగు, గురవే=గురుస్వరూపునికొఱకు, నమః = నమస్కారము.

తా॥ సత్యనందస్వరూపుండును, జ్ఞానమేముఖ్యమైనసుఖస్వరూపముగాగలవాడును, ఉపనిషత్తులచేతెలిసికొనఁదగినవాడును, బుద్ధిసాక్షియునగు, గురుస్వరూపునికొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ నమస్తేనాథభగవాన్ । శివాయగురురూపిణే ।

విద్యావతారసంసిద్ధ్యై । స్వీకృతానేకవిగ్రహా॥ ౨౫౬॥

టీక॥ హేనాథ=ఓస్వామీ, హేభగవాన్=షడ్గుణైశ్వర్య సంపన్నుడవగు ఓస్వామి, విద్యావతారసంసిద్ధ్యై=విద్యావతార = జ్ఞానావతారముయొక్క, సంసిద్ధ్యై=సిద్ధికొఱకు, స్వీకృతానేకవిగ్రహా=స్వీకృత=పాఠదలబడిన, అనేకవిగ్రహ = అనేకరూపములుగల ఓస్వామీ, శివాయ = మంగళస్వరూపుడవును, గురురూపిణే=గురుస్వరూపుడవునగు, తేనీకొఱకు, నమః=నమస్కారము.

తా॥ ఓస్వామీ! జ్ఞానావతారముయొక్క సంసిద్ధికొఱకు స్వీకరింపఁబడిన, అనేకరూపములుగల స్వామీ! మంగళ స్వరూపుడవును, గురుస్వరూపుడవునగు నీకొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ నవాయనవరూపాయ । పరమార్థైకరూపిణే ।

సర్వజ్ఞానతమాభేద । భానవేచిద్భునాయతే ॥ ౨౫౭॥

శ్లో॥ స్వతంత్రాయదయాక్లాప్త । విగ్రహాయశివాత్మనే ।

పరతంత్రాయభక్తానాం । భవ్యానాంభవ్యరూపిణే ॥ ౨౫౮॥

శ్లో॥ వివేకినాంవివేకాయ । విమర్శాయవిమర్శిణాం ।

ప్రకాశినాంప్రకాశాయ । జ్ఞానినాంజ్ఞానరూపిణే ॥ ౨౫౯॥

శ్లో॥ పురస్తాత్పర్వయోపుష్టే । నమసురార్యచుపర్యథః ।

సదామచ్చిస్తరూపిణ । విధేహిభవదాసనం॥ ౨౬౦॥

టీక॥ నవాయ=నూతన స్వరూపుడవును, నవరూపాయ=నూతన మైన ఆకారముగల వాడవును, పరమార్థైక రూపితే=పరమార్థ = ఉత్కృష్టమైన కేవల పరమాత్మవస్తువే, ఏక=ముఖ్యమగు, రూపితే=స్వ రూపముగా గలవాడవును, సర్వాజ్ఞాన తమోభేదభాసవే=సర్వ=సమ స్తమైన, అజ్ఞాన=అజ్ఞానమనెడి, తమః=చీకటిని, భేద = భేదించుటకు, భాసవే=సూర్యుడవును, చిద్బనాయ = ప్రకాశాధిక్యము గలవాడవును, స్వతంత్రాయ=స్వతంత్రుడవును, (పరాధీనుడవుకానివాడవును), దయా క్షప్తిగ్రహణయ=దయ=కరుణచేత, క్షప్త=చేయబడిన, విగ్రహణయ = ఆకారముగలవాడవును, శివాత్మనే=ఈశ్వరస్వరూపుడవును, భవ్యానాం =మంగళస్వరూపులైన, భక్తానాం=భక్తులకు, పరతంత్రాయ=స్వాధీను డవును, భవ్యరూపితే=మంగళస్వరూపుడవును, వివేకినాం=జ్ఞానవంతుల యొక్క, వివేకాయ=జ్ఞానస్వరూపుడవును, విమర్శి నాం=విచారింపబడి వారలయొక్క, విమర్శాయ=విచారణస్వరూపుడవును, ప్రకాశి నాం = ప్రకాశముగల వాటియొక్క, ప్రకాశాయ=ప్రకాశస్వరూపుడవును, జ్ఞాని నాం=జ్ఞానులయొక్క, జ్ఞానరూపితే = జ్ఞానస్వరూపముగలవాడవును, తే=నీకొఱకు, పురస్తాత్ =ముందరను, పార్శ్వయోః=ప్రక్కలయందును, పృష్ఠే=వెనుకభాగమునందును, ఉపరి=మీదిభాగమునందును, అధః = క్రిందిభాగమునందును, నమస్కుర్యాత్ =నమస్కరించవలయును, సదా =ఎల్లప్పుడు, మచ్చిత్తరూపేణ=మట్ =నాయొక్క, చిత్తరూపేణ=మనో రూపముతో, భవదాననం=నీయందుండునటుల, విధేహి=చేయుము.

తా॥ ఓ స్వామీ! నవీనుడవును, నూతనస్వరూపుడవును, ముఖ్యమైన పరమాత్మస్వరూపుడవును, సమస్తమైన అజ్ఞానమనెడి అంధకారమును భేదించుటకు సూర్యస్వరూపుడవును, ప్రకాశాధిక్యము గలవాడవును, స్వతంత్రుడవును, కరుణచేతబొందబడిన ఆకారముగలవాడవును, ఈ శ్వరస్వరూపుడవును, పరమభక్తులకు స్వాధీనుడవును, వివేకులకు వివేక స్వరూపుడవును, విచారణచేయువారలకు విచారణస్వరూపుడవును, ప్రకాశించువారలకు ప్రకాశస్వరూపుడవును, జ్ఞానులకు జ్ఞానస్వరూపుడవును.

పునగు, సద్గురుస్వరూపుండవైననీకొఱకు నమస్కారము నందును, పార్శ్వములయందును, వెనుకభాగమునందును, మీదను, క్రిందను, అంతటను నమస్కరించవలయును, ఇట్లు నమస్కరించి, ఓస్వామీ! నీదివ్యస్వరూపమునందే, నాచిత్తము విలిచియుండునటుల జేయుమని సద్గురువునుప్రార్థించవలయును.

శ్లో॥ శ్రీగురుంపరమానందం । వందే ఆనందవిగ్రహం ।

యస్యసన్నిధిమాత్రేణ । చిదానందాయ తేనమః॥ ౨౬౧॥

టీక॥ ఆనందవిగ్రహం=ఆనంద=బ్రహ్మనందమే, విగ్రహం = ఆకారముగాగలవాడును, పరమానందం=శ్రేష్ఠమైన యానందుండునగు, శ్రీగురుం=ప్రకాశమానుండగుసద్గురువునుగూర్చి, (అహం=నేను), వందే=నమస్కరించుచున్నాను, యస్య=ఎవనియొక్క, సన్నిధిమాత్రేణ=సమీపముచేతనే; చిదానందాయ తే=జ్ఞానమును, ఆనందమును గలుగఁజేయఁబడునో; (తస్య=వానికి), నమః=నమస్కారము.

తా॥ ఆనందవిగ్రహుండును, శ్రేష్ఠమైనయానందుండునగుసద్గురువునుగూర్చి నేను నమస్కరించుచున్నాను. ఏ సద్గురువుయొక్క సామీప్యముచేతనే జ్ఞానానందములు కలుగుచున్నవో అట్టి యానందస్వరూపుడైన సద్గురువునకు నమస్కారము.

శ్లో॥ నమోస్తుగురవేతుభ్యం । సహజానందరూపిణే ।

యస్యవాగమృతంహన్తి । విషంసంసారసంజ్ఞికం॥ ౨౬౨॥

టీక॥ యస్య=ఎవనియొక్క, వాగమృతం=వాక్య నెడియమృతము, సంసారసంజ్ఞికం=సంసారమును పేరుగల, విషం=గరళమును, హన్తి=నశింపఁజేయుచున్నదో; (తస్యై=అటువంటి), సహజానందరూపిణే=సహజమైన ఆనందమేస్వరూపముగాగల, గురవే=గురుస్వరూపుండవైన, తుభ్యం=నీకొఱకు, నమః=నమస్కారము, అస్తు=అగును.

తా॥ ఘగురువుయొక్క వాక్య నెడు అమృతము, సంసారమును పేరుగల గరళమును నశింపఁజేయుచున్నదో, అట్టిసహజానంద స్వ

రూపుండవును, స్వరూపుండవునగు, నీకొఱకు, నమస్కారము అగునుగాక.

శ్లో || నానాయుక్తోపదేశేన | తారితాశిష్యసంతతిః |

తత్కృపాసారవేదేన | గురుచిత్పదమచ్యుతం || ౨౬౩ ||

టీక || శిష్యసంతతిః = శిష్యుల యొక్క పారంపర్యము, నానాయుక్తోపదేశేన = నానా = అనేకవిధములైన, యుక్త = యోగముల యొక్క, ఉపదేశేన = చెప్పటచేతను, తారితా = తరింపజేయఁబడినది. తత్కృపాసారవేదేన = తత్ = అగురువు యొక్క, కృపాసార = దయాసారమును, వేదేన = తెలిసికొనుటచేతను, గురుచిత్పదం, గురు = గురువు యొక్క, చిత్పదం = జ్ఞానస్థానము, అచ్యుతం = నాశనరహితమైనది, (భవతి = అగుచున్నది.)

తా || అనేకవిధములైన యోగముల యొక్క యుపదేశములచేత, శిష్యుల యొక్క పారంపర్యము తరింపజేయఁబడినది, గురుకృపాసారమును తెలిసికొనుటచేత, గురుసంబంధమగు జ్ఞానపదము, నశించనిది - అగుచున్నది.

శ్లో || అచ్యుతాయనమస్తస్మై | గురవేపరమాత్మనే |

స్వారామోక్తపదేచ్ఛానాం | దత్తయేనాచ్యుతంపదం || ౨౬౪ ||

టీక || ఏన = ఎవనిచేతను, స్వారామోక్తపదేచ్ఛానాం = స్వారామ = ఆత్మారామబ్రహ్మమును గురించి, ఉక్త = చెప్పఁబడిన, పద = స్థానమునందు, ఇచ్ఛానాం = కోరికగలవారలకు, అచ్యుతం = నాశనరహితమైన, పదం = స్థానము, దత్తం = ఇవ్వబడినదో, తస్మై = అటువంటి, అచ్యుతాయ = నాశనరహితుఁడగు, పరమాత్మనే = పరమాత్మస్వరూపుడైన, గురవే = గురువు కొఱకు, నమః = నమస్కారము.

తా || ఏగురువువలన ఆత్మస్వరూపమునందు క్రిడించెడు వారలనుఁ జెప్పఁబడినదో, ఆట్టి మోక్షపదమునందు కోరికగలవారలకు, నాశనరహితమైనముక్తిపదము - ఇవ్వఁబడినదో, అటువంటినాశనరహితమైన పరమాత్మస్వరూపుఁడగు గురువుకొఱకు నమస్కారము.

శ్లో || నమోచ్యుతాయగురవే | ఆజ్ఞానత్వాంతభానవే |

శిష్యసన్న్యాసపటవే | కృపాపియ్యాపసింధవే || ౨౬౫ ||

టీక॥ అజ్ఞాన భావంతభానవే=అజ్ఞాన=అజ్ఞానము నెడి, భావంత=అధిక మైనచీకటికి, భానవే=సూర్యుడైనవాడును, శిష్యసన్న్యార్థపటవే=శిష్య శిష్యులయొక్క; సన్న్యార్థ=మంచిమార్గమునందు, పటవే=సమర్థుడును, కృపాపీయ్యూషసింధవే=కృపా=దయయనెడి, పీయ్యూష=అమృతము నకు, సింధవే=సముద్రుడును, అచ్యుతాయ=నాశములేనివాడునగు, గురవే=సద్గురువుకొఱకు, నమః=నమస్కారము.

• తా॥ అజ్ఞానమను చీకటికి సూర్యుండును, శిష్యసన్న్యార్థమునందు స మర్థుండును, దయయ నెడియమృతమునకు సముద్రుండును, నాశ సరహితుం డునునగు సద్గురువుకొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ ఓమచ్యుతాయగురవే । శిష్యసంసారసేతవే ।

భక్తకారైక్యసింహాయ । నమస్తేచిత్సుఖాత్మనే ॥ ౨౬౬॥

టీ॥ శిష్యసంసారసేతవే=శిష్య=శిష్యులయొక్క, సంసార=సంసార మునకు, సేతవే=కట్టయైనవాడువును, (బంధించువాడువును), భక్తకా రైక్యసింహాయ=భక్త = భక్తులయొక్క, కార్య=పనులకు, ఏకసింహాయ=ముఖ్యమైనసమర్థుడవును, చిత్సుఖాత్మనే=జ్ఞానానందస్వరూపుడవు ను, ఓం=ఓంకారమగుప్రణవస్వరూపుడవును, అచ్యుతాయ=నాశసరహి తుడవునగు, గురువే=గురుడవైన, లే=నీకొఱకు, నమః=నమస్కారము.

తా॥ శిష్యుల సంసారములను బంధించి యడ్డగించెడు వాడువును, భక్తుల కార్యములను నెఱవేర్చుటకు ముఖ్యమైన సమర్థుండవును. జ్ఞానా నందస్వరూపుండవును ప్రణవస్వరూపుండవును, నాశసరహితుండవును నగు, గురుడవైన నీకొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ గురునామసమందైవం । నపితానచబాంధవః ।

గురునామఃసమస్వామీ । నేదృశంపరమంపదం ॥ ౨౬౭॥

టీ॥ గురునామసమం=గురు=గురువుయొక్క, నామ=పేరుతో, సమం =సమానమైన, దైవం=దైవము, పితా=తండ్రి, న=కాడు=; బాంధ వః=బంధువులు, న=కారు, గురునామసమః=గురువుయొక్క నామము తో సమానము, స్వామీ=ఈశ్వరుడును, ఈదృశం=ఇటువంటి, పర మంపదం=మోక్షపదమును, న=కాదు.

తా || గురువు యొక్క పేరుతో సమానమైనదైవము, తండ్రియును, బంధువులును గారు, ఈశ్వరుండును, పరమపదమును, గురునామముతో సమానములుగావని భావము.

శ్లో || ఏకాక్షరప్రదాతారం । యోగురుం నైవమన్యతే ।

శ్వానయోనిశతంగత్వా । ఛండా లేష్వభీషాయతే ॥ ౨౬౮॥

టీక || యః=ఎవడు, ఏకాక్షరప్రదాతారం=ఏకాక్షర=ఓంకారమైన ప్రణవమును, ప్రదాతారం=ఇచ్చెడి, గురుం = గురువును, నైవమన్యతే =తలంచడో; (సః=వాడు), శ్వానయోనిశతం=శ్వాన=కుక్కలయొక్క యోని=జన్మస్థానములయొక్క, శతం=నూటిని, గత్వా=పోయి, ఛండా లేషు=ఛండాలులయందు, అభిజాయతే=పుట్టుచున్నాడు.

తా || ఎవడు ఒకటియగు నాశనరహితమైన ప్రణవోపదేశమును చేసిన, సద్గురువునుదలంచడో, వాడు నూరుసార్లు కుక్కయోనులయందు జన్మించి, కడవట ఛండాలురయందు పుట్టుచున్నాడు.

శ్లో || గురుత్యాగాద్భవేన్మృత్యుః । మంత్రత్యాగాద్దరిద్రతా ।

గురుమంత్రపరిత్యాగీ । రౌరవంనరకంవ్రజేత్ ॥ ౨౬౯॥

టీక || గురుత్యాగాత్ = గురు = గురువును, త్యాగాత్ = విడుచుటవలన, మృత్యుః = మరణమును, మంత్రత్యాగాత్ = మంత్ర = మంత్రమును, త్యాగాత్ = విడుచుటవలన, దరిద్రతా = దారిద్రమును, భవేత్ = కలుగును, గురుమంత్రపరిత్యాగీ = గురు = గురువును, మంత్ర = మంత్రమును, పరిత్యాగీ = విడిచినవాడు, రౌరవం = రౌరవమును పేరుగల, నరకం = నరకమును, వ్రజేత్ = పొందును.

తా || ఓ పార్వతీ! గురువునువిడుచుటవలన మరణమును, మంత్రమునువిడుచుటవలన దారిద్ర్యమును కలుగును, గురువును-మంత్రమును రెంటిని విడుచుటవలన, రౌరవమును పేరుగల గొప్పనరకమును బొందునని భావము.

శ్లో || శివక్రోధాద్గురుస్తాత్రా । గురుక్రోధాచ్ఛివోనహి ।

తస్మాత్సర్వప్రయత్నైః । గురోరాజ్ఞాంసలంఘయేత్ ॥ ౨౭౦॥

టీ॥ శివక్రోధాత్ = ఈశ్వరుని యొక్క శోపమువలన, గురుః = గురువు, త్రాతా = రక్షించగలడు, గురుక్రోధాత్ = గురువు యొక్క శోపమువలన శివః = ఈశ్వరుడు, సహి = రక్షించలేడు, తస్మాత్ = ఆకారణమువలన, సర్వ ప్రయత్నేన = అన్ని ప్రయత్నములచేతను, గురోః = గురువు యొక్క, ఆజ్ఞాం = ఆజ్ఞను, నలంఘయేత్ = అతిక్రమించగూడదు.

తా॥ ఈశ్వరుని యొక్క శోపమునుండి గురువు రక్షించగలడు, గురువు యొక్క ఆగ్రహమునుండి శివుడు రక్షించలేడు, ఆకారణమువలన సర్వ విధములచేతను, గురువు యొక్క ఆజ్ఞను - అతిక్రమించగూడదని భావము.

శ్లో॥ సంసారసాగరసముద్ధరణైకమంత్రం । బ్రహ్మాదిదేవమునిపూజితసిద్ధమంత్రం । దారిద్ర్యదుఃఖభవరోగవినాశమంత్రం ।

వందేమహాభయహరంగురురాజమంత్రం ॥ ౨౭౧॥

టీ॥ సంసా...మంత్రం = సంసార = సంసారమనెడి, (జననమరణప్రవాహరూపమైన దేహమే సంసారము), సాగర = సముద్రమునుండి, సముద్ధరణ = (యెత్తి రక్షించుటయందు), ఏకమంత్రం = ముఖ్యమైన మంత్రమును, బ్రహ్మ...మంత్రం = బ్రహ్మాది = బ్రహ్మ మొదలైన, దేవ = దేవతలచేతను, ముని = ఋషులచేతను, పూజితం = పూజింపబడిన, సిద్ధమంత్రం = సిద్ధిని పొందించెడి మంత్రమును, దారి...మంత్రం = దారిద్ర్య = దరిద్రులు యొక్క, దుఃఖ = దుఃఖమును, భవ = సంసారమనెడి, రోగ = వ్యాధిని, వినాశమంత్రం = నశింపజేసెడి మంత్రమును, మహాభయహరం = గొప్పభయమును హరించెడిదియనగు, గురురాజమంత్రం = గురురాజమంత్రమును గూర్చి వందే = నమస్కరించుచున్నాను.

తా॥ సంసారసముద్రమునుండి యెత్తి రక్షించుటకు ముఖ్యమైన మంత్రమును, బ్రహ్మ మొదలైన దేవతలచేతను ఋషులచేతను బూజింపబడి సిద్ధిపొందించెడు మంత్రమును, దరిద్రదుఃఖములను, సంసారరోగమును నశింపజేసెడు మంత్రమును, గొప్పభయమును హరించునదియనగు గురురాజమంత్రమును గూర్చి నేను నమస్కరించుచున్నానని, భావము,

శ్లో॥ సప్తకోటిమహామంత్రా । చిత్తవిభ్రమకారకాః ।

ఏకఏవపరోమంత్రో । గురురిత్యక్షరదలయం ॥ ౨౭౨॥

టీక || సప్త...మంత్రాః=సప్తకోటి=ఏడుకోట్లు, మహామంత్రా = మహామంత్రములు, చిత్తవిభ్రమకారకాః = చిత్తవిభ్రమ = మనోభ్రాంతికి, కారకాః=కారణమైనవిగా (భవంతి=అగుచున్నవి.) గురురితి=గురువుఅనెడి, అక్షరద్వయం=రెండక్షరములుగల ప్రణవమంత్రము, ఏకం=ఒక్కటే, మంత్రపవ=మంత్రమే, పరః=శ్రేష్ఠమైనది.

తా || ఏడుకోట్లమహామంత్రములును మనోభ్రమను గలుగఁజేయును, గురువుయనెడిరెండక్షరములు గలప్రణవమంత్రమేమిగులశ్రేష్ఠమైనదని, భావము.

శ్లో || యస్యప్రసాదాదహమేవసర్వం । మయ్యేవసర్వంపరికల్పితంచ ।
ఇథం విజానామిసదాత్మరూపం । తస్యాంఘ్రిపద్మం ప్రణతోస్త్రి
నిత్యం ॥

౨౭౩॥

టీక|| యస్య=ఏగురువుయొక్క, ప్రసాదాత్ = అనుగ్రహమువలన, అహమేవ=నేనే; సర్వం=సమస్తమును, (భవామి = అగుచున్నాను,) మయ్యేవ=నాయందే, సర్వం=సమస్తమును, పరికల్పితంచ= కల్పింపఁబడినది, (భవతి=అగుచున్నది,) ఇథం=ఈప్రకారముగా, సదాత్మరూపం పరమాత్మస్వరూపమును, విజానామి = తెలిసికొనుచున్నానో; తస్య = అగురువుయొక్క, అంఘ్రిపద్మం=పాదపద్మములనుగూర్చి, నిత్యం=యెల్లప్పుడును, ప్రణతోస్త్రి=నమస్కరించుచున్నాను.

తా || నేనే సర్వమగుచున్నాను, నాయందేసర్వమును గల్పింపఁబడుచున్నది, యేగురువుయొక్క అనుగ్రహమువలన యీ ప్రకారముగా పరమాత్మస్వరూపమును దెలుసుకొనుచున్నానో, అట్టిసద్గురువుయొక్క పాదపద్మములనుగూర్చి యెల్లప్పుడును నమస్కరించుచున్నాను.

శ్లో || అజ్ఞానతిమిరాంధస్య । విషయాక్రాంతచేతనః ।

జ్ఞానప్రభాప్రదానేన । ప్రసాదంకురుమేవభో ॥

౨౭౪॥

టీక || హేప్రభో=ఓ స్వామీ, అజ్ఞానతిమిరాంధస్య=అజ్ఞాన=అజ్ఞానమునెడి, తిమిర=చీకటిచేతను, అంధస్య=గ్రుడ్డివాడను, విషయాక్రాంతచేతనః=విషయ=శబ్దాది విషయములచేతను, ఆక్రాంత = ఆక్రమింపఁబడిన, చేతనః=మనస్సుగలవాడనగు. మే=నాకు, జ్ఞానప్రభా ప్రదానేన

=జ్ఞాన=పరమాత్మజ్ఞానమనెడి, ప్రభా=కాంతిని, ప్రదానేన=కల్పగంజే
యినట్టి, ప్రసాదం=అనుగ్రహమును, కురు=చేయుము.

తా || శబ్ద స్పర్శ రూప రస గంధాది విషయములయం దాసక్త
మైన ఘనస్సు కలిగి పరమాత్మస్వరూపమైన, నన్ను నేను తెలిసికొనక
పోవుటయనెడి అజ్ఞానాంధకారముచేత గ్రుడ్డివాడగు నాకు పరమాత్మ
స్వరూపమే నేననెడి, ఆత్మజ్ఞానముయొక్క తేజస్సును ఇచ్చుటకొఱకు
నన్ను అనుగ్రహించుమని సద్గురువును ప్రార్థించవలయును.

ఇతి శ్రీస్కాంధపురాణే, ఉత్తరఖండే, ఉమామహే
శ్వర సంవాదే, గురుగీతాయాం కామ్యజపస్థాన,
జ్ఞాన, ప్రదానాది, ప్రశంసనం, నామ

చతుర్థోధ్యాయః.

గద్య || ఇదిస్కాంధపురాణాంతర్గత ఉత్తరఖండమునం
చున్న ఉమామహేశ్వర సంవాదమునందలి గురు
గీతయందు గురుగీతామంత్ర జపస్థాన, ఫల
ప్రదానముమొదలైన వానియొక్కప్రశంసనం-
మునుశ్రీమద్భాగవతకృష్ణదేశికప్రభుస్వా
ములవారి ప్రియశిష్యుడైన ఫీల్దానా
శంకరరాఘాగారిచే, టీకా తా
త్పర్యములను రచియింపం
బడిన చతుర్థాధ్యాయము సర్వంబును.
సమాప్తము.

శ్రీకృష్ణపరబ్రహ్మసేవము.

అథ గుర్వష్టక ప్రారభ్యతే.

గుర్వష్టకములు * ఆరంభము.

శ్లోకం || కళత్రంధనంపుత్రపాత్రాదిసర్వం ।

గృహంబాంధవాఃసర్వమేతద్భజాతం ।

గురోరంఘ్రిపద్మేమనశ్చేన్నలగ్నం ।

తతఃకిం, తతఃకిం, తతఃకిం, తతఃకిం ॥

౧॥

టీక || యస్య=ఎవనికి, కళత్రం = భార్యయును, ధనం = ధనమును, పుత్రపాత్రాది=పుత్ర = పుత్రులును, పాత్ర = మనములును, ఆది=మొదలైన, సర్వం=సమస్తమును, గృహం=ఇల్లును, బాంధవాః=బంధువులును, జాతం=పుట్టిన, ఏతత్=ఈ, సర్వంహి=సమస్తమును, అస్తి=కలిగియుండినను, తస్య=వానియొక్క, మనః=మనస్సు, గురోః=గురువుయొక్క, అంఘ్రిపద్మే=పాదపద్మములయందు, నలగ్నంచేత్=కూడుకొనకపోయినయెడల, తతః=ఆసమస్తమునుండుటవలన, కిం = ఏమిప్రయోజనము, తతః=ఆసమస్తమునుండుటవలన, కిం=ఏమిప్రయోజనము, తతః=ఆసమస్తమునుండుటవలన, కిం=ఏమిప్రయోజనము.

తా || మనస్సు గురుపాద పద్మములయందుంబొందని మనుజునకు, భార్యయును, ధనమును, కొమార్లును, మనుమలు మొదలగు సర్వమును గృహమును, బంధువులును, ఇవియన్నియును గలిగియుండినను, బ్రయోజనము లేదనిభావము.

శ్లో || షడంగాదివేదోముఖే శాస్త్రవిద్యా ।

కవిత్వాదిగద్యం సుపద్యంకరోతి ।

గురోరంఘ్రిపద్మే మనశ్చేన్నలగ్నం ।

తతఃకిం, తతఃకిం, తతఃకిం, తతఃకిం ॥

౨॥

టీక || (యస్య=ఎవనియొక్క) ముఖే=ముఖమునందు, షడంగాది వేదః=షడంగాది=షడంగములు మొదలైనవాటితో గూడుకొనిన, శ్రీక్షుప్తాకరణము, ఛందస్సు, నిరుక్తము, జ్యోతిషము, కల్పము, ఇవియే షడంగములు) వేదః=వేదములును, శాస్త్రవిద్యా=శాస్త్రవిద్యయును కవిత్వాది=కవనము మొదలైనవాటిని, గద్యం=గద్యమును, సుపద్యం = శ్లోకమునున్ను, కరోతి=చేయబడుచున్ననో, తస్య= వానియొక్క, మనః=మనస్సు, గురోః=గురువుయొక్క, అంఘ్రిపద్మే=పాదపద్మములయందు, నలగ్నంచేత్=కూడుకొనకపోయినయెడల, తతః= ఆసమస్తమునుండుటవలన, కిం=ఏమిప్రయోజనము, తతః = ఆసమస్తమునుండుటవలన; కిం=ఏమిప్రయోజనము. (శేషము సులభము.)

తా || ఎవనిమనస్సు గురువరణార విందములయందు దాసక్తముగా కయుండునో, వానియొక్క-ముఖమునందు షడంగములతో గూడుకొనిన వేదములును, శాస్త్రములును, గద్య, పద్యాదికావ్యములును రచనను జేయబడియుండినను, యేమియును బ్రయోజనములేదని భావము.

శ్లో || విదేశేషుమాన్యః స్వదేశేషుధన్యః ।
 సదాచారనిత్యః సువృత్తిర్నచాన్యః ।
 గురోరంఘ్రిపద్మే మనశ్చేన్నలగ్నం ।
 తతఃకిం, తతఃకిం, తతఃకిం, తతఃకిం ॥

౩॥

టీక || విదేశేషు=ఇతర దేశములయందు, మాన్యః = పూజ్యుడును స్వదేశేషు=తనదేశమునందు, ధన్యః=పుణ్యాత్ముడును, సదాచారనిత్యః= సదాచార=మంచియారమునందు, నిత్యః= ఎల్లప్పుడునుండువాడును, సువృత్తి=మంచి నడవడికగలవాడును, నచాన్యః=దుర్వృత్తిలేనివాడును, (యః=ఎవడో, తస్య=వానియొక్క,) మనః=మనస్సు, గురోః=గురువుయొక్క, అంఘ్రిపద్మే=పాదపద్మములయందు, నలగ్నంచేత్=కూడుకొనకపోయెనని, తతః=ఆ సమస్తమునుండుటవలన, కిం=ఏమిప్రయోజనము. (శేషము సులభము.)

తా || జనుడు ఇతరదేశములయందు పూజ్యుడుగా నుండినను, తన దేశమునందు పుణ్యాత్ముడుగానుండినను, స్థిరమైనశిష్టాచారములుగలవాడుగానుండినను, మంచినడతగలవాడుగానుండినను, వానిమనస్సునకురుచిపాదపద్మములయందాసక్తముకానియెడల యేమియును బ్రయోజనములేదని భావము.

శ్లో || త్నమామండలే భూపభూపాలబృందం ।

సదా సేవ్యతే యస్య పాదారవిందం ।

గురోరంఘ్రిపద్మే మనశ్చేన్నలగ్నం ।

తతఃకిం, తతఃకిం, తతఃకిం, తతఃకిం ॥ ౪॥

టీక || యస్య=ఎవనియొక్క, పాదారవిందం=పాద పద్మములను త్నమామండలే=భూమండలంబునందు, భూపభూపాలబృందం=రాజరాజులయొక్క సమూహము, సదా=ఎల్లప్పుడును, సేవ్యతే=సేవించబడువాడుగానుండినను, (తస్య=వానియొక్క) మనః=మనస్సు, గురోః=గురువుయొక్క, అంఘ్రిపద్మే=పాదపద్మములయందు, నలగ్నంచేత్ = కూడుకొనకపోయేనేని, తతః=అసమస్తము నుండుటవలన, కిం=ఏమిప్రయోజనము. (శేషము సులభము.)

తా || భూమండలమునందు, తన పాదపద్మములను, రాజరాజుల సమూహము సేవించుచుండెడువాడుగా నుండినను, వానియొక్క మనస్సు గురుపాదపద్మములయందాసక్తముకానియెడలం బ్రయోజనమేమియును లేదనిభావము.

శ్లో || నభోగేనయోగేనవారాజ్యభోగే ।

నకాంతాముఖేనై వవిత్తేషుయుక్తః ।

గురోరంఘ్రిపద్మే మనశ్చేన్నలగ్నం ।

తతఃకిం, తతఃకిం, తతఃకిం, తతఃకిం ॥ ౫॥

టీక || నభోగేన=అకాశ గమనముతోను, యోగేన=యోగముతోను, రాజ్యభోగేన=రాజ్యభోగముతోను, విత్తేషు=ధనముతోను, కాం

తాముభేదేవ=స్త్రీమొదలైనవాటితోనీ, యుక్తోవా=కూడికొనియుం
డువాడైనను, మనః=మనస్సు, గురోః=గురువుయొక్క, అంఘ్రివద్వే=
పాదపద్మములయందు, నలగ్నంచేత్ = కూడుకొనక, పోయినయెడల,
తతః=ఆనమస్తమునుండుటవలన, కిం=ఏమిప్రయోజనము. (శే. సు.)

తా || జనుషు ఆకాశ గమనమును, యోగమును, భోగమును ధన
సంపదలును, స్త్రీమొదలైనవాటిని, గలిగియుండినను, మనస్సు సద్గు
రుని పాదపద్మములయందు దాన క్తముకానియెడల యేమియును బ్రయో
జనములేదని భావము.

శ్లో || యశోమేగతందిక్షు దానప్రతాపా ।

జగద్వస్తుసర్వంకరే యత్రసాదాత్ ।

గురోరంఘ్రివద్వేమనశ్చేన్నలగ్నం ।

తతఃకిం, తతఃకిం, తతఃకిం, తతఃకిం ॥

౬॥

టీక || యత్రసాదాత్ = ఎవనియనుగ్రహమువలన, దానప్రతాపా
త్ = దానమునందలి పౌరుషమువల్లనైన, మే = నాయొక్క, యశః = కీర్తి,
దిక్షు = దిక్కులయందును, సర్వం = సమస్తమైన, జగద్వస్తు = ప్రపంచ
మనెడి వస్తువు, కరే = హస్తమునందును, గతం = పొందియున్నదో, తస్య
= వానియొక్క, మనః = మనస్సు, గురోః = గురువుయొక్క, అంఘ్రివద్వే
= పాదపద్మములయందు, నలగ్నంచేత్ = కూడుకొనకపోయేనేని, తతః = ఆ
సమస్తమునుండుటవలన, కిం = ఏమిప్రయోజనము. (శేషము సులభము.)

తా || సద్గురుని అనుగ్రహమువలన దానప్రతాపములచేత తనకీర్తి
అష్టదిక్కులయందునునిండి, యీజగత్తంతయును స్వాధీనముగా నుండి
నవాడుగానుండినను, సద్గురునిపాదపద్మములయందు మనస్సులియ్యము
కానియెడల, యేమియును బ్రయోజనములేదని భావము.

శ్లో || అరణ్యేనివాసోస్యశేహచకార్యః ।

నదేహేమనోవర్తతేమేఅనార్యే ।

గురోరంఘ్రివద్వేమనశ్చేన్నలగ్నం ।

తతఃకిం, తతఃకిం, తతఃకిం, తతఃకిం ॥

౭॥

టీ || నివాసః=ఉనికి, అరణ్యే=అడవియందైనను, స్వగోహీచ=తన
యింటియందైనను, కార్యః=చేయుచున్నను, మే=నాయొక్క, మనః=మ
నస్సు, అనార్యే=అయోగ్యమైన, దేహీ=శరీరమునందు, నవర్తతే=ఉం
డకపోయినను, గురోః=గురువుయొక్క, అంఘ్రిపద్మే=పాదపద్మముల
యందు, మనః=మనస్సు, నలగ్నంచేత్=కూడికొనకపోయేనేని, తతః=
ఆసమస్తమునుండుటవలన, కిం=ఏమి ప్రయోజనము, (శేషము సులభము.)

తా || జనుడు అరణ్యమందైనను, తనయింటియందైననునుండి, అ
యోగ్యమైనదేహమునందు మనస్సునునుంచక, పరమాత్మయందుంచి
నవాడుగానుండినను, సద్గురునిపాదపద్మములయందు మనస్సును లియ్య
ముచేయకపోయినయెడల నేమియును బ్రయోజనములేదని భావము.

శ్లో || అనఘాణిరత్నానియుక్తానిసమ్యక్ ।

సమాల్లింగితాకామినీయామినీషు ।

గురోరంఘ్రిపద్మేమనశ్చేన్నలగ్నం ।

తతఃకిం, తతఃకిం, తతఃకిం, తతఃకిం ॥

౮॥

టీ || అనఘాణి=శ్రేష్ఠములైన, రత్నాని=నవరత్నములు, సమ్యక్
=విశేషముగా, యుక్తాని=కూడుకొనియుండినను, యామినీషు=రాత్రు
లయందు, కామినీ=సుందరులైన స్త్రీలను, సమాల్లింగితా= ఆధికముగా
గొలిపించుకొనువాడుగానుండినను, గురోః=గురువుయొక్క, అంఘ్రిపద్మే
పాదపద్మములయందు, మనః=మనస్సు, నలగ్నంచేత్=కూడుకొనక పో
యేనేని, తతః = ఆసమస్తమునుండుటవలన, కిం = ఏమి ప్రయోజ
నము. (శేషము సులభము.)

తా || శ్రేష్ఠములైనగొప్పమణులతోఁగూడుకొనిన వాడుగానుండిన
ను, రాత్రులయందు, సుందరులైనస్త్రీలను గొలిపించినవాడుగానుండి
నను, సద్గురునిపాదపద్మములయందు, మనస్సునుగీలించకుండిన ఏమి
యునుబ్రయోజనములేదనిభావము.

శ్లో || గురోరష్టకం యః పఠేత్పుణ్యదేహీ ।

యతిర్భూపతిర్బ్రహ్మచారిచ శేహీ ।

లభేద్వాంఛితార్థం పరం బ్రహ్మసౌఖ్యం

గురోరుక్తమాగ్నేమనోయస్య లగ్నం ॥

౯॥

టీ || పుణ్యదేహీ = పవిత్రమైన దేహముగలిగిన, యతిః = సన్యాసియు
ను, = భూపతిః = రాజును, బ్రహ్మచారిచ = బ్రహ్మచారియును, శేహీ = గృ
హస్థును, (వీరలలో) యః = ఎవడైనను, గురో = గురువుయొక్క, ఆష్టకం =
ఎనిమిదిశ్లోకములను, పఠేత్ = పఠించునో, యస్య = ఎవనియొక్క, మనః
= మనస్సు, గురోః = గురువువలన, ఉక్తమాగ్నే = చెప్పబడిన మార్గమునం
దు, లగ్నం = కూడుకొనియున్నదో (సః = వాడు,) వాంఛితార్థం = కోరబ
డిన ప్రయోజనమును, పరం = శ్రేష్ఠమునగు, బ్రహ్మసౌఖ్యం = బ్రహ్మనంద
మును, లభేత్ = పొందును.

తా || సన్యాసియును రాజును బ్రహ్మచారియును, గృహస్థును వీర
లలో నెవ్వడైనను, పవిత్రమైన దేహముగలవాడై ఈ గుర్వాష్టకమును
బఠించునో, ఎవనిమనస్సు గురువుచేతంబేర్పబడిన, మార్గము నందు
లగ్నమైయుండునో వాడుకోరబడిన ప్రయోజనమును, పరబ్రహ్మనంద
సుఖమునుబొందునని భావము.

• ఇతి = శ్రీమద్భాగవత కృష్ణదేశిక ప్రభుస్వాములవారికి ప్రి

యశిష్యుడైన శ్రీమత్ ఫీల్థానాశంకరరావు, టీకా,

తాత్పర్యములను రచించిన గురుఆష్టకములు

స మా స్త ము.

శ్రీకృష్ణపరబ్రహ్మణేనమః.

ఉద్గ్రంథములలోనుండియైత్తివాసిన

భ్రాంతికహితశ్లోకములు ప్రారంభము.

శ్లో॥ భ్రమేణాహంభ్రమేణత్వం । భ్రమేణోపాసకాజనాః ।

భ్రమేణేశ్వరభావత్వం । భ్రమమూలమిదంజగత్ ॥ ౧॥

టీక ॥ భ్రమేణ=భ్రాంతిచేతనే, అహం=నేనును, భ్రమేణ=భ్రాంతిచేతనే, త్వం=నీవును, భ్రమేణ=భ్రాంతిచేతనే, ఉపాసకాః=ధ్యానమును, సేవయునుజేయునట్టి, జనాః=జనులున్ను, భ్రమేణ=భ్రాంతిచేతనే, ఈశ్వరభావత్వం = ఈశ్వరాభిప్రాయము గలుగుటయును (భవతి=అగుచున్నది), ఇదంజగత్ = ఈజగత్తునకు, భ్రమమూలం = భ్రాంతియే కారణముగా నున్నది.

తా॥ భ్రాంతిచేతనే నేనును నీవును, భ్రాంతిచేతనే ఈశ్వరోపాసన జేయునట్టి జనులును, భ్రాంతిచేతనే ఈశ్వరభావమును గలుగు చున్నది ఈజగత్తు భ్రాంతివల్లనే యున్నదిగాని నిజముగా లేదని భావము.

శ్లో॥ త్యజధర్మమధర్మంచ । ఉభేసత్యాన్యతేత్యజ ।

ఉభేసత్యాన్యతేత్యక్త్వా । యేసత్యజసితత్యజ ॥ ౨॥

టీక ॥ ధర్మం=ధర్మమును, అధర్మంచ=అధర్మమును, త్యజ=విడుపుము, ఉభే=రెండైన, సత్యాన్యతే=సత్యాసత్యములను, (నిజమును అబద్ధమును) త్యజ=విడుపుము, ఉభే=రెండైన, సత్యాన్యతే = సత్యాసత్యములను, త్యక్త్వా = విడిచి, ఏన=ఏయెఱుకచేత, త్యజసి = విడుచుచున్నావో, తత్ = అట్టియెఱుకనున్ను, త్యజ = విడుపుము.

తా॥ ధర్మాధర్మములను సత్యాసత్యములను విడుపుము, ఇది ధర్మమని, ఇది అధర్మమని, ఇది సత్యమని, ఇది అసత్యమని, దేనిచేతందెలిసికొనివిడుచుచున్నావో, అట్టి యెఱుకనుగూడా విడుపుమని భావము.

శ్లో || గురుణావరణత్యాగః । అనావరణము త్రమం ।

పరిపూర్ణంపూర్ణమేవ । పూర్ణాచలసముద్రవత్ || ౩||

టీక || గురుణా=గురువుచేత, ఆవరణత్యాగః = ఆవరణ = విద్యావి
ధ్యుల నెడ ఆవరణములను, త్యాగః=విడిచినయెడల, పరిపూర్ణం=అంత
టను నిండియుండిన, ఉత్తమం=శ్రేష్ఠమైన, అనావరణం=ఆవరణములే
ని, పరిపూర్ణమే, పూర్ణాచలసముద్రవత్=పూర్ణ=నిండియుండిన, అచ
లసముద్రవత్=కదలని మహాసముద్రమువలెను, పూర్ణమేవ=అఖండ
స్వరూపముగానే, (భవతి=ఉంచున్నది.)

తా || జనుడు సద్గురునిచేత దేహేంద్రియాది సమస్త వృత్తులును
గలిగియుండిన, ప్రకృతిపురుషుల నెడ శరీరాత్మలను, దీనివేయబడినవాడై,
పరిపూర్ణమును, శ్రేష్ఠమును, ఆవరణరహితమైన అచలపరిపూర్ణుడై, చలనము
లేని మహాసముద్రమువలె, అఖండస్వరూపమేయగుచున్నాడని భావము.

శ్లో || అవీజంవృక్షసంపన్నం । శాఖావల్లవవర్జితం ।

పుష్పంనాస్తిఫలంనాస్తి । సంపూర్ణంవృక్షవర్జితం || ౪||

టీక || అవీజం=విత్తనములేని, వృక్షసంపన్నం = వృక్షములయొక్క
సమృద్ధి, శాఖావల్లవవర్జితం=శాఖా=కొమ్మలచేతను, వల్లవ=చిగుళ్లచే
తను, వర్జితం=విడువబడినది, పుష్పం=పుష్పము, నాస్తి=లేదు, ఫలం
=పండు, నాస్తి=లేదు, వృక్షవర్జితం=ప్రకృతి ద్వయమైన దేహములనె
డ వృక్షములచేత విడువబడి, సంపూర్ణం=మిక్కిలినిండియుండిన య
చలపరిపూర్ణము, (భవతి=అగుచున్నది.)

తా || అవ్యక్తము, మహత్తు, అహంకారము, వృద్ధి, అప్పు, లే
జన్మ, వాయువు, ఆకాశము, ఈ యెనిమిది విధములైన, మహా ప్రకృ
తియే, బ్రహ్మాది స్తంభవర్గంతరముగానుండెడు సమస్తాకారములాయెను.
ఈ యాకారములనెడ వీజరహితమైన వృక్షసమృద్ధి, కొమ్మలు, చిగు
ళ్లు, పుష్పములు, ఫలములు లేనిదై శరీరాత్మలనెడ వృక్షములు లేనిదై
యుండినను, భ్రాంతివలనం దోచుచుండును, పరిపూర్ణా చలబ్రహ్మ
ముతప్ప, మఱియేమియును లేదనిభావము.

శ్లో || సర్వశూన్యమయంరూపం । జన్మశూన్యంస్వభావతః ।

జన్మభావేనమృత్యుశ్చ । పరిపూర్ణంస్వభావతః ॥

౫॥

టీక || తస్య=అట్టి యచలస్వరూపమైన పరిపూర్ణమునకు, రూపం=అకారమును, సర్వశూన్యమయం=సర్వం=సమస్తమును, శూన్యమయం=లేకపోవుటయే, స్వరూపముగాగలదియును, స్వభావతః=స్వభావముగాగలది, జన్మశూన్యం=పుట్టుక లేనిది, జన్మభావేన=పుట్టుకగలుగుటచేత, మృత్యుశ్చ=మరణమునుగలిగియుండును, స్వభావతః=స్వభావమే, పరిపూర్ణం=అంతటను నిండియుండిన యచలమే, భవతి=అగుచున్నది.

తా || అచల పరిపూర్ణ బ్రహ్మముయొక్క, స్వరూపము, అకాశాదినమస్త వస్తువులులేక, సర్వ శూన్యమైనదియును సహజముగా జన్మములేనిదియును, జననమరణములు లేని స్వభావముతో, నంతటనుండిన-యచలపరిపూర్ణమే యున్నదనిభావము.

శ్లో || జన్మాభావేకర్తృనాస్తి । కర్మాభావేఫలంనహి ।

ఫలాభావేభయంకుత్ర । భయాభావేనసంశయః ॥

౬॥

టీక || జన్మాభావే=జన్మము లేకపోవుటచేత, కర్తృం=కర్తము, నాస్తి లేదు, కర్మాభావే=కర్మము లేకపోవుటచేత, ఫలం=కర్మఫలము, నహి=లేదు, ఫలాభావే=కర్మఫలములేకపోవుటచేత, భయం=భీతి, కుత్ర=ఎక్కడిది, భయాభావే=భీతిలేకపోవుటచేత, సంశయః=సందేహము, న=లేదు.

తా || అచలపరిపూర్ణ బ్రహ్మమునకు, జన్మము లేకపోవుటవలన కర్తయును, కర్మము లేకపోవుటవలన కర్మఫలమును, కర్మఫలములేకపోవుటవలన, భీతియును, భీతిలేకపోవుటవలన సంశయమునులేదు, వాస్తవముగా మనుజునకు సద్గురుని కటాక్షము గలుగుటచేత నిజ స్వరూపమును దర్శించిన వెంటనే జన్మ, కర్మ, ఫల, భీతి, సందేహములు లేని నాడగుచున్నాడని భావము.

శ్లో || ఇంద్రజాలమిదంసర్వం । యథామరుమరీచికా ।

అఖండితమనాకారం । వాగ్దోశేవలంఘ్యం ॥

౭॥

టీక || ఇదంసర్వం = ఈ ప్రపంచము మొదలైన సమస్తవస్తువులును, మరుమరీదికాయథా = మరు = నిర్జలభూమియందు, మరీదికాయథా = మృగతృప్తవలెనే, ఇంద్రజాలం = ఇంద్రజాలమును మాయవలనం దోచుచుండును, అఖండితం = పరిపూర్ణమును, అనాకారం = ఆకారము లేనిది యాను, శివంగుంగళప్రదమునునగు, కేవలం = అద్వితీయమైన, అచల పరిపూర్ణబ్రహ్మ మొకటియే, వర్తతే = ఉంచున్నది.

తా || ఇంద్రజాలకమాయయైన ఈ చూడబడెడు సమస్త ప్రపంచమును, నిర్జలభూమియందు, ఎండమావులవలెనే, పరిపూర్ణమును నిరాకారమును మంగళ స్వరూపమునునగు, అద్వితీయమైన అచల పరిపూర్ణ బ్రహ్మమునందు, దోచుచున్నదని భావము.

శ్లో || శుద్ధే సుషుప్తావీచ . తస్మిన్నాహంకదాచన ।

తద్వత్పదాపియస్యాస్తి । ప్రపంచం నాస్తి తస్యవై ॥ ౮ ॥

టీక || అహం = నేను, శుద్ధే = నిర్మలముగు, తస్మిన్ = ఆ పరిపూర్ణబ్రహ్మమునందు, సుషుప్తావీచ = సుషుప్తియందువలెనే, కదాచన = ఎప్పుడును, న = లేదు, తద్వత్ = ఆ ప్రకారముగానే, యస్య = దీనినికీ, సదా = ఎల్లప్పుడును, అస్తి = కలదో, తస్య = అటువంటి పరిపూర్ణస్వరూపునకు, ప్రపంచం = జగత్తు, వై = ప్రసిద్ధముగా, నాస్తి = లేదు.

తా || నిర్మలమైన అచలపరిపూర్ణబ్రహ్మమునందు, సుషుప్తావీచి యవస్థలయందుండెడు నేనుయెప్పుడును లేనని, ఎవడు తెలుసుకొనుచున్నాడో అట్టి పుణ్యపురుషునకు యీ చూడబడెడు ప్రపంచము ప్రసిద్ధముగా లేదని భావము.

శ్లో || యథానాహంతథాశుద్ధం । తస్మాత్ శుద్ధేన నిర్ణయః ।

జగదస్తితికోవేద । నాస్తికోనచ నిర్ణయః ॥ ౯ ॥

టీక || అహం = నేను, యథా = ఏ ప్రకారమో, తథా = ఆ ప్రకారమేగాని, శుద్ధం = పరిశుద్ధముగు అచలస్వరూపమును, న = కాను, తస్మాత్ = అందువలన, శుద్ధే = పరిశుద్ధముగు అచలపరిపూర్ణబ్రహ్మమును, నిర్ణయః =

ఇట్టిదట్టిదని నిర్ణయించుటకు, న=అలవికాదు, జగత్=లోకము, అస్తి
తి=పున్నదని, నాస్తితి=లేదని, కః=ఎవడు, వేద=తెలుసుకొనుచున్నాడో
కః=వానికిని, నిర్ణయమును, నచ=లేదు.

తా || నేను నేననే అహంకారుడు, యే ప్రకారముగానున్నాడో, అదే
ప్రకారము పుండు నేగాని, అచలపరిపూర్ణబ్రహ్మమెన్నటికీ క్షిణికాడు, అపరి
పూర్ణమిట్టి దట్టిదని నిర్ణయించుటకు నేవరికిని యలవికాదు, ప్రపంచ
ములేదని, యెవడు తెలుసుకొనుచున్నాడో! అట్టి యచల స్వరూపుని
నిర్ణయించుటకు నేరికినలవికాదని భావము.

శ్లో || ఆత్మాతీతం కేవలాత్మా । దేహయానాస్తికదాచన ।

అస్తి నాస్తితికో వేద । నిర్ణయోనాస్తిసర్వదా ॥ ౧౦॥

టీక || కేవలాత్మా=అద్వితీయమైనయచలస్వరూపము, ఆత్మాతీతం=
శరీరయాత్మలుగలపరబ్రహ్మమునకు అతీతమైనది, కదాచన=ఎప్పుడును,
దేహః=శరీరయాత్మలు, నాస్తి=లేదు, అస్తి=ఉన్నది, నాస్తి = లేదు,
ఇతి=అని, కః=ఎవడు, వేద=తెలుసుకొన్నవానికి, సర్వదా=ఎప్పుడును,
నిర్ణయః=పర్వాటు, నాస్తి=లేదు.

తా || అద్వితీయమగు నచలపరిపూర్ణ స్వరూపము, ప్రకృతి ద్వయ
ముగల పరబ్రహ్మమునకు అతీతమైనది. అట్టి కేవలాత్మకు, శరీర యాత్మ
లులేవని, యెవడు తెలుసుకొనునో, అట్టియచలస్వరూపునకు, యేర్పా
టులులేవని భావము.

శ్లో || శాస్త్రజ్ఞానం బహు క్లేశం । బుద్ధేశ్చలనకారణం ।

ఉపదేశాద్ధరేర్భుధ్యా । రమతే సర్వకర్తను ॥ ౧౧॥

టీక || శాస్త్రజ్ఞానం=శాస్త్ర=శాస్త్రములయందలి, జ్ఞానం=జ్ఞానము
బహు క్లేశం=మిగులకష్టమును, బుద్ధేః=బుద్ధియొక్క, చలనకారణం =
చంచలమునకు హేతువైనదియును, (భవతి=అగుచున్నది.) ఉపదేశాత్
=గురువదేశమువలన, (జనాః=జనుడు) హరేః=భగవంతుని యొక్క,
బుధ్యా=బుద్ధితో, సర్వకర్తను = సమస్తకర్తములయందును, రమతే =
క్రీడించు చున్నాడు.

తా || శాస్త్రజ్ఞానము మిగుల చుఃఖములకు హేతువుగాను, బుద్ధిచాంచల్యమునకు కారణముగానుయున్నది, గనుక, గురూపదేశము వలన సమస్తకర్మములయందును భగవద్బుద్ధితో వనునీలు రమించవలయునని ఛావము.

శ్లో || ఉల్కాహస్తోయథాకశ్చి । ద్ద్రవ్యమాలోక్యతాంత్యజేత్ ।

జ్ఞానేనజ్ఞేయమాలోక్య । పశ్యాజ్ఞానంవిసశ్యతి || ౧౨ ||

టీ || కశ్చిత్ = ఒకానొకజనుడు, ఉల్కాహస్తః = ఉల్కా = దీపము, హస్తః = చేతియందుగలవాడై, యథా = ఏప్రకారము, ద్రవ్యం = ధనమును, (అనగా విశేషమైన వస్తువును) ఆలోక్య = చూచి, తాం = అట్టిదీపమును, త్యజేత్ = విడుచునో, (తథా = ఏప్రకారముగానే), జ్ఞానేన = జ్ఞానముచేత, జ్ఞేయం = తెలుసుకొనదగినదానిని, ఆలోక్య = చూచి, (తేలుసుకొని) పశ్యాత్ = అనంతరము, జ్ఞానం = జ్ఞానము, విసశ్యతి = విసరించుచున్నది.

తా || ఒకానొకమనుజుడు, ఏప్రకారము హస్తమునందు దీపము నుగలవాడై, తాను గోరినవస్తువును వెదకి కనిపట్టినతరువాత, అదీపమును యెటుల పారవేయుచున్నాడో, అదేప్రకారము, జ్ఞానమను యెటుకచేత, జ్ఞేయమగు అచల పరిపూర్ణబ్రహ్మమునుజూచి, అనంతరము జ్ఞానమను యెటుకను, విడువవలయునని ఛావము.

శ్లో || జ్ఞానమజ్ఞానినందృష్ట్వా । ద్వయోస్త్యజతినిశ్చయం ।

ద్వయోస్త్యజతియజ్ఞానం । తద్జ్ఞానంచపరిత్యజేత్ || ౧౩ ||

టీ || జ్ఞానం = జ్ఞానము, అజ్ఞానినం = అజ్ఞానముగలవానిని, దృష్ట్వా = చూచి, ద్వయోః = జ్ఞానాజ్ఞానములయందలి, నిశ్చయం = నిజమును, త్యజతి = విడుచుచున్నది, ద్వయోః = జ్ఞానాజ్ఞానముల నెదు ద్వంద్వపదముల యొక్క, యత్ = ఏ, జ్ఞానం = జ్ఞానము, (నిశ్చయం = నిజమును) త్యజతి = విడుచుచున్నదో, తత్ = ఆ, జ్ఞానశ్చ = ప్రజ్ఞానమునున్న, త్యజేత్ = విడిచివేయవలయును.

తా॥ జ్ఞానము, అజ్ఞానముగలవానినిచూచి, జ్ఞానా జ్ఞానములయందలి, నిజమును విడుచుచున్నది. జ్ఞానాజ్ఞానములనెడ ద్వంద్వపదములన్నియు సబద్ధముగని, యేజ్ఞానము తెలుసు కొనుచున్నదో, అట్టిసజ్ఞానమునున్న విడిచిపెట్టవలయునని భావము.

శ్లో॥ విద్యాంతంబ్రహ్మవిద్యాంతం । వార్తికాంతమగోచరం ।

పూర్ణబోధంప్రవత్సామి । శృణుశిష్యసుహృత్తమం ॥

టీక॥ హేశిష్య=ఓ శిష్యుడా, విద్యాంతం=సమస్తచదువులకు చివరయైనదియును, బ్రహ్మవిద్యాంతం=బ్రహ్మవిద్యా=పరబ్రహ్మజ్ఞానమునకు, అంతం=కడపటయైనదియును, (చిట్టచివరయైనది) వార్తికాంతం=వార్తిక=వృత్తాంతములయొక్క సముదాయములకు, (సర్వసమయాచారములయొక్క మాటలకు) అంతం=కొనయైనదియును, (అనగాశబ్దరహితమైనదియును) అగోచరం = బుద్ధ్యాదీంద్రియములకు, కనుబడనిదియును, మహాత్మమం= మిగులశ్రేష్ఠమైనదియునగు, పూర్ణబోధం = అచలపరిపూర్ణబోధను, ప్రవత్సామి=చెప్పుచున్నాను, శృణు=వినుము.

తా॥ ఓశిష్యుడా, సమస్తవిద్యలకు అంతముగాగలదియును, పరబ్రహ్మజ్ఞానమును విద్యకు చివరయును, అన్నిమాటల సముదాయమునకు కొనయును, బుద్ధ్యాదీంద్రియములనన్నిటికిం గనుబడనిదియును, సర్వోత్కృష్టమైనదియునగు నచల పరిపూర్ణబోధను జెప్పుచున్నాను, వినుమాయని సద్గురుడువలెకెనని భావము.

ఇతి - శ్రీమద్భాగవతుల కృష్ణదేశిక ప్రభు స్వాముల

వారికి ప్రియ శిష్యుడైన శ్రీమత్పీఠానా శంకర

రావుగారిచే టీకా తాత్పర్యములను

రచించబడి ప్రచురింపజేసిన

భ్రాంతిరహిత శ్లోకములు.

స మా స్త్రీ ము.

శ్రీకృష్ణపరబ్రహ్మణేనమః.

గురుసేవాపద్ధతికి ముఖ్యమైన సంగతులుగల వ్యక్తులు.

అ చ ల గు రు డు త్ర ముఁ డు.

సీ॥ గురుఁడగు దెంచిన గూర్పుండఁ గారాదు కూర్పుండ నెడబాసియుండ
రాదు । బోధింప విడనాడిపోరాదు బోధింపఁబడుకున్న నిర్బంధ పటచ
రాదు । దయననుగ్రహమివ్వ తడవు సేయఁగరాదు తడవైనతత్తరపడఁగ
రాదు । ఒంటిశయ్యాసనంబున నుండఁగరాదు । స్నానాదులను
ముందుసలుపరాదు । కిసయ భయభక్తులెదలోన విడువరాదు । గుర్చుని
సేవించు పరమభక్తునకు వత్స॥ ౧ ॥ గీ॥ గురుఁడవిముఖుడైన గురిలేదు
మునుబ్రహ్మ । వేదియగుపసిస్థువిముఖుడగుచు । కరుణఁజూడకున్న గాదె
కాశికుండుదా । బ్రహ్మఋషియుఁగామిప్రచురమగుట ॥ ౨ ॥ వ ॥ అట్లు
గావున ॥ క ॥ గూర్పుండొప్పుకుండెడు । నాచారములొప్పురాదు అన్యమ
తములా । లోచించి మ్రొగిస్వమత । ప్రాచుర్య మొనర్పరాదు భక్తున
కలుక ॥ ౩ ॥ క ॥ దూషింపఁగరాదితరులు । దూషింపఁగినఁగరాదు
దోషంబుల ॥ నేషింపఁగరాదు పిడిబడి । భాషింపఁగరాదు గురునిభక్తుడు
పెలుచక ॥ ౪ ॥ మ ॥ నరమాత్రుండనిచూడరాదు పెలుచంపై ౨చ్య
దుగారాదుసం । కరకార్యంబుల సేయరాదు మదిలో గర్వింపఁగరాదు
దు । మ్మరయుక్తిం బరికింపరాదతని యాజ్ఞల్ మీటఁగరాదును । త్వర
ముంబట్టఁగరాదు సద్గురునిపై సచ్చిహ్మడైయుండినక ॥ ౫ ॥ గీ॥ గురుఁ
డునుముఖుడైన పరతత్వమునుగాంచి ముక్తిఁజెందు నరుఁడుమున్నగు
రుని । సుముఖతయుగలంగిసూరెరాజుముఖులు । బ్రహ్మఋషులు మోక్షప
దవిగనుట ॥ ౬ ॥ ఉ ॥ ఎచ్చటసద్గురుండు నివసించినుఖంబున వెల్లుచుం
డుదా । నచ్చటకాశిగంగయుఁ బ్రయాగ గయాదులు కిశ్వనాయకం ।

డచ్చటవారధుల్ సరసులచ్చటనే యమునాసరస్వతుల్. అచ్చటసర్వతీ
ర్థములు నచ్చటదేవతలొప్పుచుండెడున్ || ౭ || ౪ || అట్లుగావున || ౫ ||
గురుపదములు శ్రేష్ఠింపుచు | గురువాక్యమునమ్ముకొనుచు గురునుతివిను
చున్ | గురుమంత్రముజపియింపుచు | గురుసన్నిధి నుండవలయు | గురు
భక్తుండ౯||౮|| ౫ || గురుపదాంబుజంబు గొనియభిషేకంబు | జేపింపజు
లుగిరమునందు | జల్లుకొనుచుగ్రోలు సద్భక్తుండఖలతీ | ర్థములఁ గ్రుక్కు
ఫలముతానెసాందు || ౯ || ౫ || గురుపదసంస్కరణమున | గురుపద
పానమునను గురుపదపూజన్ | గురుపదవిసతులఁద్రిజగ | గురుపద సం
ప్రాప్తియగునుగురుభక్తునకున్ || ౧౦ || ౫ || ఆచార్యపాదపద్మార్చనంజే
జగదాచార్యపాదపద్మార్చనంబు | దేశికమంత్రోపదేశమే వైకుంఠదేశి
కమంత్రోపదేశికంబు | గురుసుప్రసాదానుకూలనంజే బ్రహ్మ గురుసు
ప్రసాదానుకూలనంబు | సద్గురునామసంస్మరణమే బుధవృద్ధి సద్గురు
నామ సంస్మరణతతియు | గురుతనూతత్వభావనాపరతదేవ | గురుతనూ
తత్వభావనాపరతయగుట | గురుతరంజైనమోక్షంబు కొదవఁబడునె |
గురువగునిజేరియున్న భక్తునకువత్స || ౧౧ ||

ను, వి.

—:0:—

ఇది శ్రీమద్వైదాంతసారాంశము, ప్రకృతి ద్వయదోష రహితంబును
అశరీరుండును, అచలపరిపూర్ణుండునునైన శ్రీమద్భాగవతుల శ్రీకృష్ణ
దేశికప్రభుస్వాములవారికి ప్రియశిష్యుండును, శ్రీవత్సగోపంభవుండ
గు, శ్రీ. సరసింహారావుగారికిని, రామాంబయను దేవికిని వరపుత్రులై
న మువ్వరిలో ద్వితీయపుత్రుండును, సజ్జనమిత్రుండునునైన, శ్రీమత్
ఘోషానాథాచార్యగారిచే, స్కాంధపురాణమునందలిఉమామహేశ్వర
సంవాదమునుగురుగీతలకును, గుర్వష్టకములకును, భ్రాంతిరహితశ్లోకము
లకును, టీకాతాత్పర్యములనున్న, గురు సేవాపద్ధతిపద్యములనున్న, వ్రాసి
అచ్చు వేయించి రిజిష్టరు చేయించి ప్రచురింపం జేసిన, సర్వం బును

సంపూర్ణము.

—